

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

396

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 76. sjednici, održanoj 15. 4. 2025. godine, donijelo je

**ODLUKU
O USVAJANJU STRATEGIJE PROTUMINSKOG
DJELOVANJA BOSNE I HERCEGOVINE REVIDIRANI
DOKUMENT 2025. - 2027. GODINE**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom usvaja se Strategija protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine, revidirani dokument za razdoblje 2025. - 2027. godine i ista je dio ove Odluke.

Članak 2.

(Praćenje, realizacija i izvještavanje)

- (1) Za praćenje i realizaciju Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine, revidirani dokument za razdoblje 2025. - 2027. godine zadužuje se Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine - Povjerenstvo za razminiranje

- u Bosni i Hercegovini i Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini.
- (2) Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine - Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini i Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini će jednom godišnje izvještavati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o realizaciji Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine, revidirani dokument za razdoblje 2025.- 2027. godine.

Članak 3.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove Odluke, prestaje važiti Odluka o usvajanju Strategije protiviminskog djelovanja Bosne i Hercegovine 2018 - 2025. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 70/19).

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 44/25
15. travnja 2025. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

**STRATEGIJA
PROTUMINSKOG DJELOVANJA BOSNE I HERCEGOVINE REVIDIRANI DOKUMENT
ZA RAZDOBLJE 2025. - 2027. GODINA**

2024. godine

KAZALO

1. Lista kratica
2. Strategija protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
3. Vizija

4. Misija
5. Strateški ciljevi
6. Metodologija
7. Rasprostranjenost i utjecaj kontaminacije
8. Rani protuminski odgovor i program protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
9. Kontinuirano unaprjeđenje protuminskog djelovanja
10. Obveze koje proizilaze iz međunarodnih konvencija
- 10.1. Konvencija o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništavanju
- 10.2. Konvencija o kazetnoj municiji
- 10.3. Konvencija o zabrani ili ograničenoj uporabi određenog konvencionalnog oružja
- 10.4. Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom
11. Protuminsko djelovanje i održiv razvoj
12. Rod i različitost
13. Ključni principi i pretpostavke
14. Strateški ciljevi
- 14.1. Upravljanje informacijama
- 14.2. Domaća odgovornost i komunikacije
- 14.3. Izvid i čišćenje
- 14.4. Mjere upozoravanja na mine
- 14.5. Pomoć žrtvama mina
15. Upravljanje preostalom kontaminacijom
16. Provođenje Strategije
17. Praćenje, revizija i evaluacija Strategije
18. Privici

1. Lista kratica

APMBC - Konvencija o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništenju

PP - Protupješački

PT - Protutenkovski

BHMAC - Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini

BiH - Bosna i Hercegovina

CCM - Konvencija o kazetnoj municiji

CCW - Konvencija o određenom konvencionalnom oružju

POPO - Potvrđena opasna površina

CPDBH - Vijeće za osobe sa invaliditetom Bosne i Hercegovine

CRPD - Konvencija o osobama sa invaliditetom

EOD - Uništavanje minsko-eksplozivnih sredstava

ESZR - Eksplozivna sredstva zaostala iz rata

EU - Europska unija

EUFOR - Snage Europske unije

FBiH - Federacija Bosne i Hercegovine

GFAP - Opći okvirni sporazum za mir

GICHD - Međunarodni centar za humanitarno razminiranje iz Ženeve

GPMD - Program rodne ravnopravnosti u protuminskom djelovanju

HI - Handicap International

IFOR - Snage za provođenje mira u Bosni i Hercegovini

IMAS - Međunarodni standardi za protuminske akcije

IM - Upravljanje informacijama

IEBL - Međuentitetska linija razgraničenja

LIS - Istraživanje utjecaja mina

MCP - Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine

MO - Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine

MLJPI - Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine

UM - Upozoravanja na mine

NVO - Nevladina organizacija

NMAS - Standardi za protuminske akcije Bosne i Hercegovine

NPA - Norveška narodna pomoć

NTI - Netehnički izvid

PIC - Vijeće za provođenje mira

PWD - Osobe sa invaliditetom

RS - Republika Srpska

SADD - Podaci razvrstani po spolu i dobi

SOPO - Sumnjiva opasna površina

SOP - Standardne operativne procedure

TI - Tehnički izvid

UN - Ujedinjeni narodi

UNDP - Razvojni program Ujedinjenih naroda
UNMAC - Centar za uklanjanje mina Ujedinjenih naroda
VA - Pomoć žrtvama
KOT - Koordinaciono tijelo za pomoć žrtvama mina
UDAS - Udruženje amputiraca Republike Srpske
OSI - Osobe sa invaliditetom
MAG - Mines Advisory Group

2. Strategija protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine

Strategija protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Strategija) predstavlja viziju, misiju, strateške i operativne ciljeve programa protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine za razdoblje 2025 - 2027. Krajnje stanje kojem se teži su izvršene obveze Bosne i Hercegovine glede izvoda i čišćenja prema Konvenciji o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i transporta protupješačkih mina i o njihovom uništenju.

Prva Strategija protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine donesena je za razdoblje 2002 - 2009. Prilikom prve revizije Strategije zaključeno je da su strateški ciljevi preoptimistični i predložen je realniji cilj: "zemlja bez utjecaja mina do 2009". Međutim, ubrzo je postalo očigledno da ni ovaj cilj nije realan i da Bosna i Hercegovina treba podnijeti zahtjev za produženje roka određenog za uništavanje protupješačkih mina, prema članku 5. Otavske konvencije. Zbog toga je izrada druge strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine za razdoblje 2009 - 2019. bila povezana s prvim zahtjevom za produženje roka prema članku 5. Otavske konvencije. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 2008. godine usvojilo Strategiju protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine za razdoblje 2009. - 2019.

Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BHMAC) proveo je prvu od tri planirane revizije Strategije 2012. i 2013. godine (druge dvije revizije trebale su biti provedene u 2015. odnosno 2017. godini). Tijekom revizije provedene 2012. godine, utvrđen je nedostatak finansijskih sredstava kao jedan od glavnih razloga za spor napredak Bosne i Hercegovine ka ostvarenju svojih strateških ciljeva u segmentu čišćenja. Zaključci revizije iz 2012. godine dostavljeni su Povjerenstvu za razminiranje u Bosni i Hercegovini u ožujku 2013. godine, ali ih Vijeće ministara Bosne i Hercegovine nikada nije zvanično usvojilo. Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini je u ožujku 2016. godine prihvatilo rezultate druge revizije iz 2015. godine, s tim da ih Vijeće ministara Bosne i Hercegovine nije usvojilo.

Analizirajući nedostatke i rizike s kojima se Bosna i Hercegovina susreće u ispunjavanju svojih obveza na najefikasniji i najdjelotvorniji način u odnosu na raspoložive kapacitete za razminiranje, donesena je Strategija protuminskog djelovanja za razdoblje 2018-2025. godine. Strategija je usvojena od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine na 176. sjednici održanoj 5.8.2019. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 70/19). S obzirom na nemogućnost izvršenja obveza u zadatom roku, Bosni i Hercegovini odobren je zahtjev za produženje roka za implementaciju obveza po Konvenciji o zabrani proizvodnje, uporabe, skladištenja i transfera PP mina. Novi rok za ispunjenje obveza je ožujak 2027. godine, zbog čega se krenulo u proceduru izrade revidiranog dokumenta. Cilj revidiranog dokumenta jeste da se na najefikasniji i najdjelotvorniji način sačini plan aktivnosti i definiraju koraci koji će se poduzeti u okviru odobrenog roka za izvršenje obveza, kako bi se Bosna i Hercegovina približila cilju izvršenja obveza u pogledu izvoda i čišćenja, a prema Konvenciji o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i transporta protupješačkih mina i o njihovom uništenju. Bosna i Hercegovina je izuzetno zahvalna svim donatorima koji su godinama velikodušno podržavali program protuminskog djelovanja, među kojima su Sjedinjene Američke Države (SAD), Svezna Republika Njemačka, Norveška, Švicarska, Nizozemska, Kanada, Republika Slovenija, Japan, Republika Češka, Republika Turska, Republika Italija, Reublika Irska, Europska unija (EU) i Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP).

Izrazi koji su radi preglednosti, u ovom dokumentu, dati u jednom gramatičkom rodu bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.

3. Vizija

Bosna i Hercegovina bez mina i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata, u kojoj će maloljetne i punoljetne ženske i muške osobe obavljati aktivnosti neophodne za život bez opasnosti po vlastitu sigurnost i u kojoj će žrtve mina i eksplozivnih sredstava zaostalih ratom biti integrirane u društvo i u potpunosti uživati svoja prava.

4. Misija

Razviti efikasan i djelotvoran program protuminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini koji će omogućiti sigurno korištenje zemljišta i zadovoljiti potrebe ugroženih zajednica putem dobro koordiniranih i djelotvorno izdanih zadataka za izvid i čišćenje, te putem mjera upozoravanja na mine i pružanja pomoći žrtvama mina/ESZR.

5. Strateški ciljevi

Strategija predviđa pet strateških ciljeva; za svaki strateški cilj postavljeno je nekoliko operativnih ciljeva, polazišta, pokazatelja i ciljanih stanja kao indikatora ostvarenja operativnih ciljeva.

1. Procedure kvalitetnog upravljanja informacijama osiguravaju prikupljanje, pohranjivanje, analizu i razmjenu relevantnih informacija, kao i njihovo korištenje za efikasno i djelotvorno planiranje, postavljanje prioriteta, izdavanje zadataka i provođenje protuminskih akcija.
2. Program protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine promoviran je u zemlji i na međunarodnom nivou kako bi se povećala njegova vidljivost i unaprijedile odgovornosti, predanost i podrška države.
3. Veličina i utjecaj problema kontaminiranosti minama/ESZR precizirani su i potvrđeni; problem se rješava u skladu sa standardima za protuminske akcije Bosne i Hercegovine, pri čemu se osigurava vraćanje sigurnih površina ugroženim zajednicama na korištenje.
4. Sigurno ponašanje promovira se kroz mjere upozoravanja na mine koje su rodno osjetljive i uvažavaju različitosti, kako bi se smanjio broj nesreća izazvanih minama/ESZR i podržale sigurne i održive aktivnosti neophodne za život.

5. Sve žrtve mina/ESZR sudjeluju u društvu na jednakim osnovama s drugima; njihove potrebe su identificirane i zadovoljene, a njihove egzistencijalne prilike unaprijedene kroz pomoć utemeljenu na pravima i koja uvažava različitosti.

Da bi osigurala da Bosna i Hercegovina blagovremeno ispunjava svoje obveze u pogledu čišćenja mina/ESZR, država će blagovremeno poduzeti mjere i aktivnosti na produženju roka određenog za uništavanje protupješačkih mina prema članku 5. Otavske konvencije i osigurati poštivanje i primjenu usvojenih standarda za protuminske akcije i standardnih operativnih procedura Bosne i Hercegovine. Osim toga, Bosna i Hercegovina će osigurati potpuno provođenje procesa vraćanja površina na upotrebu, što će rezultirati djelotvornijim operacijama izvida i čišćenja. BHMACE se obavezuje da će voditi računa da se kroz kvalitetno upravljanje informacijama prikupljaju, pohranjuju, analiziraju i razmjenjuju sve relevantne informacije te da se koriste u svrhu efikasnog i djelotvornog planiranja, određivanja prioriteta, izdavanja zadataka i provođenja protuminskih akcija.

U svemu tome, princip održivosti je od ključnog značaja; on je posebno bitan za operativne ciljeve koji se odnose na upozoravanje na mine i pomoć žrtvama mina/ESZR, kao i za integraciju mjera upozoravanja na mine u obrazovne sisteme i pomoć žrtvama mina/ESZR u šire mehanizme zaštite osoba sa invaliditetom, zdravstvene i druge zaštite, uviđajući da će se te aktivnosti nastaviti i nakon što budu ispunjene obveze čišćenja mina/ESZR sukladno Konvencijama koje je ratificirala Bosna i Hercegovina.

Bosna i Hercegovina će promovirati svoj program protuminskog djelovanja u zemlji i na međunarodnom nivou, nastojeći da unaprijedi transparentnost i vidljivost programa, te promovirati veću odgovornost, predanost i podršku države (uključujući i finansijsku podršku). Realizacija Strategije će se kontinuirano pratiti i revidirati da bi se osigurala njena kontinuirana relevantnost, omogućilo identificiranje prednosti i nedostataka programa i omogućilo BHMACE-u i partnerima da rješavaju probleme, unaprijede učinak, nadograđe ostvareni uspjeh i prilagode Strategiju promjenjivim okolnostima.

6. Metodologija

Strategija protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Strategija) sadrži sljedeće ključne dijelove: sažet prikaz uzroka i obima problema mina/ESZR, sažet prikaz ključnih humanitarnih, socioekonomskih i ekoloških utjecaja mina/ESZR; opis kapaciteta i glavnih nosilaca aktivnosti; i kratak prikaz ključnih postignuća. Također su kratko obrađene i određene prednosti i nedostaci programa, kao i mogućnosti, prijetnje i rizici.

Nakon toga su obrađeni aspekti roda i različitosti u protuminskim akcijama i povezanost između protuminskog djelovanja i razvoja kao područja od strateškog značaja za program protuminskog djelovanja. Vizija i misija Strategije su definirane prije definicije pet strateških ciljeva i pratećih operativnih ciljeva, polazišta, ciljanih stanja i pokazatelja. Strategija se ukratko osvrtne i na upravljanje preostalom kontaminacijom i završava ključnim obvezama u pogledu praćenja, evaluacije i revidiranja Strategije. Sukladno međunarodnoj dobroj praksi, revizija Strategije je urađena kroz participatoran proces, koji je obuhvatio cijeli niz domaćih i međunarodnih aktera.

BHMACE je održao prvu radionicu za reviziju Strategije Bosne i Hercegovine u Sarajevu u ožujku 2024. godine, na kojoj su sudjelovali svi relevantni akteri.

Osnovni cilj ove radionice bio je:

1. Precizirati obim, prirodu i utjecaj problema mina
2. Identificirati ključne prednosti, nedostatke, mogućnosti i prijetnje vezane za program protuminskog djelovanja
3. Precizirati glavne nosioce aktivnosti, njihove uloge, utjecaj, kapacitete i ograničenja
4. Analizirati viziju i misiju, revidirati strateške i operativne ciljeve programa protuminskog djelovanja
5. Definirati željene rezultate programa protuminskog djelovanja
6. Objasniti način na koji će se postići rezultati

Uviđevši potrebu za nastavkom konzultacija, BHMACE je u svibnju 2024. godine organizirao radne sesije po grupama za svaki od pet strateških ciljeva. Relevantni akteri su na sesijama razmatrali predstavljeni nacrt strateških i operativnih ciljeva, polazišta, pokazatelja i ciljanih stanja. Nakon toga je revidiran strateški dokument i dostavljen svim akterima na komentar prije dostavljanja dokumenta Povjerenstvu za razminiranje i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje. Lista sudionika u postupku revizije Strategije data je u prilogu IV.

7. Rasprostranjenost i utjecaj kontaminacije

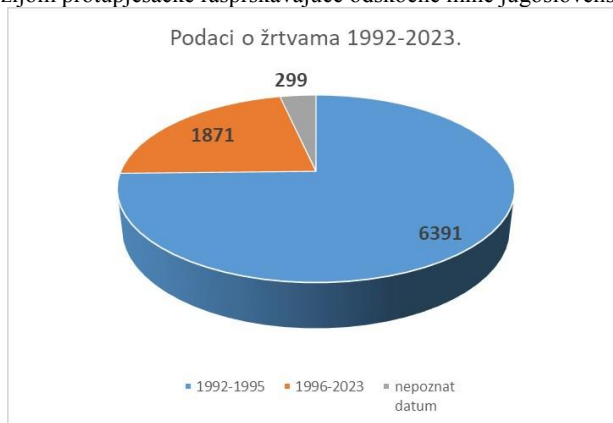
Na osnovu informacija zaračenih strana, prema prvim procjenama Bosne i Hercegovine, površina kontaminirana minama/ESZR se prostirala na 4.200 km² (8,2 posto ukupne teritorije Bosne i Hercegovine), a broj minskih polja iznosio je 19.057.¹

Handicap International (HI) je proveo istraživanje utjecaja mina u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2002 - 2003. i identificirao 1.480 zajednica pod utjecajem mina. Općim procjenom minske situacije u Bosni i Hercegovini 2015. godine identificirano je 1.369 ugroženih zajednica pod utjecajem mina/ESZR sa ukupno 517.000 ugroženih stanovnika ili oko 14% od ukupnog broja stanovnika Bosne i Hercegovine. Od ukupnog broja ugroženih zajednica, 111 ili 18 % je kategorizirano kao zajednice pod visokim utjecajem. Općom procjenom iz 2015. godine identificirano je 60 zajednica kontaminiranih kasetnom municijom, od čega 50 % zajednica ima kombiniranu kontaminiranost minama/ESZR i kasetnom municijom. Kriterij za određivanje nivoa utjecaja mina/ESZR na zajednicu izračunat je na osnovu omjera procijenjenog broja stanovnika, prema preliminarnim rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine, veličine sumnjive opasne površine, kao i veličine površine ugrožene zajednice. BHMACE je sa projektnim partnerima Oružane snage Bosne i Hercegovine (OS Bosne i Hercegovine) i Norveška narodna pomoć u Bosni i Hercegovini (NPA Bosne i Hercegovine) u 2020. godini realizirao aktivnosti u sklopu projekta pod nazivom: "Opća procjena minski sumnjivih područja u Bosni i Hercegovini 2018-2019" financiranog od Europske unije. (EU) preko Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru (IcSP). Na dan završetka projekta (15. 5. 2020.), ukupna veličina minski sumnjive površine iznosila je 966 km², od čega su na 35 km² u progresu operativne aktivnosti deminerskih organizacija. Kroz projekt su obrađeni podaci za 143 općine. Minska opasnost potvrđena je u 118 općina. Procijenjeno je postojanje 180.000 komada mina. Kroz procjenu je formirano ukupno 478 minski sumnjivih površina (MSP) kao logičkih teritorijalnih cjelina za zadatke vraćanja zemljišta. Prosječna veličina novoformiranih MSP-a iznosi 1,94 km². U periodu realizacije projekta, minski sumnjiva površina smanjena je za 103 km². Utvrđeno je 189 MSP-a s

¹ Zahtjev BiH za produženje roka prema članu 5. Otavske konvencije, juni 2008

visokim nivoom rizika, 274 sa srednjim nivoom i 15 s niskim nivoom rizika. Izvršena je procjena nivoa utjecaja rizika za 1.421 ugroženu zajednicu. Polazna osnova u okviru ovog projekta bila je 1.369 ugroženih zajednica. Prema procjeni, visoki nivo utjecaja ima 259 ugroženih zajednica, srednji nivo 212 zajednica i niski nivo 950 zajednica. Prikupljen je podatak o 264.011 domaćinstava u ugroženim zajednicama. Od tog broja, 32.109 domaćinstava izloženo je direktnom riziku. Ukupan broj stanovnika koji živi u ugroženim zajednicama je 845.163 (92.817 dječaka, 87.990 djevojčica, 328.842 muškaraca i 335.514 žena). Direktno je ugroženo 132.803 stanovnika (14.611 dječaka, 13.772 djevojčica, 49.073 muškaraca i 55.347 žena).

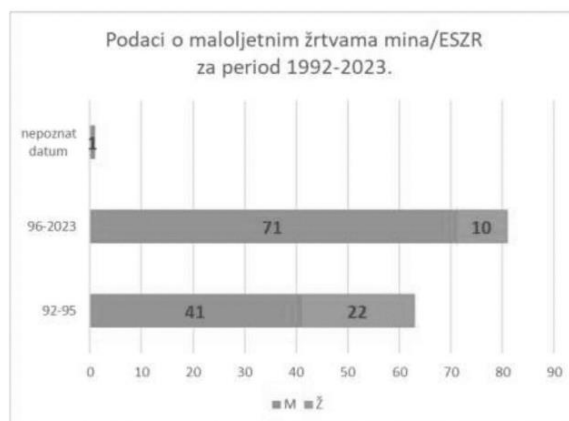
Analiza podataka o žrtvama mina/ESZR u Bosni i Hercegovini pokazuje da su obrasci nastanka nesreća uveliko sezonske prirode, sa najvećim brojem nesreća u jesen i proljeće, kada su u toku poljoprivredni radovi i prikupljanje ogrjevnog drveta. Drugi najveći uzrok nesreća je sakupljanje sekundarnih sirovina od ekonomske vrijednosti. Analiza podataka o žrtvama mina/ESZR pokazuje visoko rodno određen obrazac u kojem punoljetni muškarci konzistentno predstavljaju najugroženiju skupinu kao direktne žrtve. U razdoblju 1992.-2023. u Bosni i Hercegovini je evidentirano ukupno 8.471 žrtvu mina/ESZR. Najveći broj smrtnih slučajeva prouzrokovao je eksplozijom protupješačke rasprskavajuće odskočne mine jugoslovenske proizvodnje PROM-1.¹

U tijeku rata (1992.-1995.) u Bosni i Hercegovini je registrirano ukupno 6.391 žrtva mina/ESZR, od čega 425 ženskih osoba, 5.964 muškaraca, i 2 nepoznate osobe po spolu. U tijeku poslijeratnog razdoblja (1996.-2023.) u Bosni i Hercegovini su registrirane ukupno 1.781 žrtve mina/ESZR, od čega 165 punoljetnih ženskih osoba, 1.615 osoba muškog spola, 1 nepoznata osoba po spolu.

U Bosni i Hercegovini desile su se 134 pirotehničke nesreće, od toga 53 pirotehničara su smrtno stradala, a 81 pirotehničar je zadobio teže i lakše povrede.

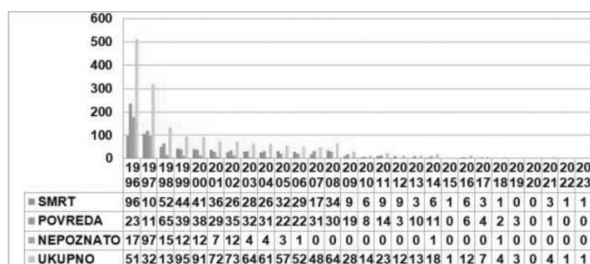
Grafikon u daljnjem tekstu pokazuje podatke o maloljetnim žrtvama mina /ESZR za period od 1992. do 2023. godine razvrstane po spolu.

Analiza podataka o žrtvama mina koju je proveo BHMACH pokazuje da se velika većina nesreća dešava kada muške osobe zalaze u poznata opasna područja radi egzistencijalnih potreba. Iako je važno uočiti da odrasli muškarci čine veliku većinu žrtava mina/ESZR, vrlo je bitno znati da, kada god se dogodi nesreća u kojoj smrtno strada ili zadobije teške povrede hranitelj porodice, drugi članovi porodice (koji se ponekad nazivaju "indirektnim žrtvama") su generalno u velikoj mjeri ugroženi s obzirom na to da se odgovornost za zaradu i staranje o porodici često uveliko mijenja. Također je bitno shvatiti i psihološke i psiho-socijalne posljedice po preživjele žrtve mina i ugrožene članove obitelji te voditi računa da su njihove potrebe u tom smislu obuhvaćene uslugama pomoći žrtvama mina.

Grafikon u daljem tekstu prikazuje podatke žrtava mina za razdoblje od 1996. do 2023. godine.

¹ Rasprskavajuća odskočna mina, PROM-1, ima smrtonosni radijus djelovanja u krugu od 22 m. Generalno ima upaljač UPROM-1 i UPMR-3. Kada se pokrene mehanizam za okidanje, jednu ili dvije sekunde kasnije se zapali pirotehnička smjesa koja aktivira eksplozivni naboj mine. Namjera ovog vremenskog usporjenja je da meta izade iz uzlazne putanje ispaljenja, omogućavajući maksimalnu brzinu rasprskavanja. Konopac pričvršćen za zemlju određuje visinu na kojoj dolazi do eksplozije. PROM-1 može imati uočljivu poteznu žicu ili pruduženi sklop upaljača.

8. Rani protuminski odgovor i program protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine

Protuminske akcije su u Bosni i Hercegovini počele ubrzo nakon završetka rata u Bosni i Hercegovini krajem 1995. godine, kada je Dejtonski mirovni sporazum¹ stupio na snagu, čime su okončane troipolgodisnje intenzivne borbe. U skladu s Općim okvirnim sporazumom za mir, raspoređene su multilateralne vojne snage - Snage za provođenje mira (IFOR)² - primarno s vojnim mandatom (sekundarna odgovornost snaga odnosila se na praćenje operacija čišćenja kopnenih mina koje su provodile entitetske vojske). Na samom početku, mnogobrojni nosioci aktivnosti bili su uključeni u veliki broj inicijativa, uključujući i razminiranje koje su u određenoj mjeri provodile tri entitetske vojske pod nadzorom IFOR-a. Zbog straha od rasprostranjene kontaminacije minama/ESZR, a svjesno ograničenosti sredstava iz domaćih izvora potrebnih za rješavanje ovog problema, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je od Ujedinjenih naroda (UN) zatražilo pomoć u aktivnostima deminiranja. Tako je u Sarajevu 1996. godine formiran Centar za razminiranje Ujedinjenih nacija (UNMAC), koji je bio nadležan za koordiniranje procesa protuminskog djelovanja.

Američko Ministarstvo vanjskih poslova (State Department) angažiralo je kompaniju RONCO kao podršku UNMAC-u u uspostavi tri regionalna centra, obuci pirotehničara i uvodjenju pasa za otkrivanje mina i eksploziva. Norveška narodna pomoć (NPA) također je uspostavila obiman program razminiranja i osigurala obuku.

1997. godine Europska komisija osigurala je opremu i obuku za pirotehničare i timove za uništavanje eksplozivnih sredstava (EOD timove), dok je Vojska SAD-a provela obuku na temu humanitarnog razminiranja za pripadnike entitetskih vojski. Razne aktivnosti su dovele do brzog povećanja broja obučanih humanitarnih pirotehničara. Dok početkom 1996. godine nije postojao niti jedan pirotehničar, do kraja 1998. godine, kada su većinu osnovnih obuka provodile entitetske vojske, bilo je preko 1.200 pirotehničara sa osnovnim kvalifikacijama. Veliki broj međunarodnih donatora i agencija je promovirao ideju uspostavljanja tržišta za razminiranje; 1996. godine je Svjetska banka pokrenula interventni projekt čišćenja mina u potpori komercijalnom razminiranju, a SAD je putem kompanije RONCO pružio pomoć u uspostavljanju tri bosanskohercegovačke kompanije krajem 1996. godine.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je u siječnju 1996. godine imenovalo tročlano Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini. Naredne godine Vijeće ministara Bosne i Hercegovine potpisuje sporazum sa Odborom donatora za formiranje Centra za razminiranje Bosne i Hercegovine (BHMAL) koji će preuzeti ulogu koordinatora od UNMAC-a. BHMAL, prvobitno na entitetskim nivoima, je formiran 1998. godine; svi zaposleni u BHMAL-u od samog početka imaju status državnih službenika/zaposlenika, a program je financiran od međunarodnih donatora kroz koordinaciju Odbora donatora, uspostavljenog 1998. godine. Odluka o osnivanju Centra za razminiranje (BHMAL) kao stručne službe Povjerenstva za razminiranje u Bosni i Hercegovini, Vijeće ministara je donijelo 2002. godine.

BHMAL ima sjedište u Sarajevu i dva entitetska ureda, Ured BHMAL Sarajevo i Ured BHMAL Banja Luka, te osam regionalnih ureda.³ Uredi u Sarajevu i Banjoj Luci obavljaju koordinaciju operacija osam regionalnih ureda s fokusom na planiranje, izvid i osiguranje kvaliteta/kontrolu kvaliteta.

9. Kontinuirano unaprjeđenje protuminskog djelovanja

Program protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine je jedan od vremenski najdužih programa na svijetu i od svog osnivanja 1997. godine objedinio je značajna domaća iskustva i stručnost. Kroz program su ostvarena značajna postignuća glede vraćanja sigurnih površina kroz operacije tehničkog izvida i čišćenja, a drastično je smanjen broj nesreća izazvanih minama/ESZR.

Međutim, nije tajna da je program nailazio na izazove koji su u ozbiljnoj mjeri naškodili njegovom ugledu, kako u međunarodnoj zajednici, tako i u Bosni i Hercegovini. Poduzeti su konkretni koraci ka rješavanju određenog broja izazova, a nastojanja su uložena u izradu izmjena i dopuna Zakona o razminiranju iz 2002. godine, revidiranje standarda i ažuriranje standardnih operativnih procedura (SOP), što znači da je program protuminskog djelovanja u dobroj poziciji da povрати povjerenje donatora i da u značajnoj mjeri unaprijedi učinak programa.

Land release - vraćanje površine je osnovni koncept u rješavanju minskog problema. Ovaj koncept je promoviran u međunarodnim standardima za protuminske akcije - IMAS. Bosna i Hercegovina se opredijelila za primjenu ovog koncepta u rješavanju minskog problema. Centar za razminiranje u Bosni i Hercegovini je u razdoblju 2013-2016. godine, provodio projekt Land release IPA 2011, kojem je u težištu bilo definiranje novog načina pristupa minski sumnjivoj i rizičnoj površini kroz ciljane i sistavne istrage. Ovaj koncept je integriran u protuminske akcije 2016. godine i od tada je dio operativnih planova BHMAL.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 176. sjednici, održanoj 5. 8. 2019. godine, donijelo je odluku o usvajanju Strategije protuminskog djelovanja za period 2018-2025. godina. Usvajanjem Strategije koncept Land release uzet je kao osnova za provođenje strateškog cilja 3. (Veličina i utjecaj problema kontaminiranosti minama/eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata (ESZR) je preciziran i potvrđen; problem se rješava u skladu sa standardima za protuminske akcije Bosne i Hercegovine, pri čemu se osigurava vraćanje sigurnih površina ugroženim zajednicama na korištenje). Ovim pristupom se razminiranje provodi na

¹ Opći okvirni sporazum za mir, <https://www.osce.org/bih/126173?download=true>

² Nakon godinu dana IFOR su zamijenile Stabilizacijske snage (SFOR), a njih su u decembru 2004. zamijenile Snage Evropske unije (EUFOR).

³ Regionalni uredi BHMAL-a se nalaze u Sarajevu, Palama, Travniku, Mostaru, Banja Luci, Tuzli, Brčkom i Bijaču.

efikasniji način. Bitna razlika u ovom pristupu, u odnosu na do sada korišteni, je prebacivanje težišta u rješavanju problema na netehničke metode izvida.

Prema ovom pristupu, težište u rješavanju problema s minama stavlja se na proces netehničkog izvida (NTI) kojim se prikupljaju i analiziraju sve informacije o miniranosti, bez uporabe tehničkih metoda. Tehnički izvid (TI) koristi se za provjeru i potvrdu informacija prikupljenih kroz netehnički izvid (NTI), kao i za što preciznije određivanje granica miniranih površina. Čišćenjem se uklanjaju mine/eksplozivna sredstva zaostala iz rata (ESZR) s površina koje su određene kroz proces netehničkog izvida (NTI) i tehničkog izvida (TI).

Težište protuminskih akcija u Bosni i Hercegovini je ugrožena zajednica i njene potrebe. Smanjenje rizika od mina i njihovog društveno ekonomskog utjecaja rješava se kroz integralni pristup protuminskim akcijama na svim razinama ugroženih zajednica i kroz koncept Land release formiranjem minski sumnjivih površina (MSP-a), s ciljem da se eliminiira rizik ili svede na prihvatljiv nivo kako bi se stvorili uvjeti za korištenje određenih resursa, omogućila obnova i održivi povratak.

10. Obveze koje proizilaze iz međunarodnih konvencija

Bosna i Hercegovina je ugovorna strana nekoliko međunarodnih konvencija i obvezala se da će ispuniti sve svoje obveze na najdjelotvorniji i najefikasniji način. To su: Konvencija o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništavanju, Konvencija o zabrani uporabe, proizvodnje i skladištenja kazetne municije, Konvencija o zabrani ili ograničenoj uporabi određenog konvencionalnog oružja i Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom. Bosna i Hercegovina se obvezala da će provesti akcijski plan iz Maputa za provedbu obveza iz Otavske konvencije i akcijski plan iz Dubrovnika za provedbu obveza iz Konvencije o kazetnoj municiji. Relevantne mjere iz ovih akcijskih planova se spominju u cijeloj Strategiji.

10.1. Konvencija o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništavanju

Konvencija o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništavanju 1998. godine, između ostalog, propisuje da se svaka država potpisnica obvezuje uništiti ili osigurati uništavanje svih protupješačkih mina u miniranim područjima pod njenom jurisdikcijom ili njenim nadzorom u najkraćem roku ali najkasnije deset godina nakon stupanja Konvencije na snagu za tu državu potpisnicu.

Nakon što je Bosna i Hercegovina ratificirala Konvenciju o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništavanju 1998. godine, Konvencija je stupila na snagu u ožujku 1999. godine, čime je 1. ožujka 2009. godine odredila kao rok za evidentiranje i uništavanje svih protupješačkih mina na miniranim površinama u svojoj nadležnosti. U svom prvom izvješću u skladu sa člankom 7. Konvencije (Mjere transparentnosti) koji je dostavila u veljači 2000. godine, Bosna i Hercegovina je izvijestila da je do studenog 1999. godine završila uništavanje svih zaliha protupješačkih mina u svom vlasništvu, posjedu ili u svojoj nadležnosti ili pod svojom kontrolom.

U ožujku 2008. godine Bosna i Hercegovina je dostavila prvi zahtjev za produženje prvobitnog desetogodišnjeg roka. Zahtjev Bosne i Hercegovine je odobren na Devetom sastanku država potpisnica Konvencije, kojim je 1. ožujka 2019. godine utvrđen novi rok za izvršenje obveza.

Dakle, prema članku 5. Konvencije (i u skladu sa produženjem roka za deset godina koji su države potpisnice Konvencije odobrile 2008. godine), Bosna i Hercegovina je bila obvezna uništiti sve protupješačke mine što je prije moguće, a najkasnije do 1. ožujka 2019. godine

Međutim, s obzirom na to da je došlo do kašnjenja u izvršenju obveza definiranih u članku 5. Bosna i Hercegovina je podnijela novi privremeni zahtjev za produženje roka Odboru za implementaciju članka 5. u ožujku 2018. godine. Zahtjev za produženje roka, koji je u konačnici odobren, definiran je s novim rokom 1. ožujka 2021. godine. Nakon završetka projekta "Opća procjena", Bosna i Hercegovina je podnijela konačni zahtjev za produženje roka, koji je ožujak 2027. godina.

10.2 Konvencija o kazetnoj municiji

Nakon što je Konvencija o kazetnoj municiji potpisana u prosincu 2008. godine i ratificirana u rujnu 2010. godine, Konvencija je stupila na snagu u ožujku 2011. godine. Bosna i Hercegovina je dostavila svoj prvi izvještaj prema članu 7. Konvencije (Mjere transparentnosti) u kolovozu 2011. godine i od tada dostavlja godišnja izvješća sukladno obvezama iz Konvencije. Rok iz članka 4. Konvencije za Bosnu i Hercegovinu bio je 1. ožujka 2021. godine. Zaključeno je da Bosna i Hercegovina neće biti u stanju ispuniti obveze u zadatom roku, te je 2020. godine podnesen zahtjev za produženje roka, koji je odobren, a novi rok je 1. rujna 2022. godine. S obzirom na nove informacije o sumnjivoj površini na kazetnu municiju, na osnovu podnesenog zahtjeva za produženje, odobren nam je novi rok do 1. rujna 2023. godine.

Bosna i Hercegovina je ispunila obavezu koju je preuzela iz članka 4. (1) 15. Konvencije, a rok je bio 1. rujna 2023. godine. BHMACH je pripremio i predao Deklaraciju o ispunjenju obveza iz članka 4. Konvencije o kazetnoj municiji redovnim putem (Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini - Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine - Stalna misija u Ženevi - Ženevski centar). Od rujna 2023. godine Bosna i Hercegovina, na temelju poznatih i raspoloživih informacija o sumnji, zvanično je proglašena slobodnom od kazetne municije, s tim što će nastaviti izvještavati relevantne međunarodne institucije o eventualnom pronalasku sumnjivih područja kontaminiranih kazetnom municijom, kako je navedeno u Deklaraciji.

10.3. Konvencija o zabrani ili ograničenoj uporabi određenog konvencionalnog oružja

Bosna i Hercegovina je ratificirala Konvenciju o zabrani ili ograničenoj uporabi određenog konvencionalnog oružja u septembru 1993. godine, a Izmišljeni protokol II i Protokol V u septembru 2000. godine. Bosna i Hercegovina je dostavila svoje godišnje izvješće sukladno stavki 5. odluke o poštivanju, usvojenoj na Trećoj preglednoj konferenciji, 2012. godine a zatim 2015. i 2016. godine.

10.4. Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom

Bosna i Hercegovina je postala ugovorna strana Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom i njenog Opcijskog protokola nakon što je Konvenciju potpisala 2009. godine i ratificirala je u ožujku 2010. godine. Bosna i Hercegovina je dostavila izvješće o

implementaciji Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom u ožujku 2013. godine.¹ Oba entiteta u Bosni i Hercegovini donijela su svoje strategije za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom.

11. Protuminsko djelovanje i održiv razvoj

Agenda 2030 sa² s ciljevima održivog razvoja i 169 podciljeva od početka 2016. godine oblikuje nastojanja u pravcu globalnog razvoja i izrade politika.³ U središtu Agende je princip da održiv razvoj mora biti participatoran, inkluzivan, bez diskriminacije.

U toku faze oporavka i stabilizacije Bosne i Hercegovine nakon potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma krajem 1995. godine, protuminsko djelovanje je prirodno bilo usmjereno na trenutačne humanitarne ciljeve, kao i na smanjivanje broja nesreća izazvanih minama/ESZR, a ne na ciljeve s težištem na razvoj. Kako se Bosna i Hercegovina kreće putem mira ka održivom razvoju, na protuminsko djelovanje je potrebno gledati kao na nešto što ne samo da uklanja opasnost, kako bi se smanjio broj nesreća i strah, nego i kao na nešto što omogućava i ubrzava širi održiv razvoj.

Bosna i Hercegovina je predana ispunjavanju ciljeva održivog razvoja i prepoznavanju i promoviranju veza između ciljeva održivog razvoja i protuminskog djelovanja. Izvide i čišćenje dijela kontaminiranih površina, a nakon toga vraćanje sigurnih površina na upotrebu, biće tijesno povezano s ciljevima održivog razvoja, s obzirom na to da neka minska polja u Bosni i Hercegovini imaju socioekonomski, humanitarni, komercijalni i ekološki utjecaj. Programom protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine će se nastojati bolje razumjeti utjecaji i mogućnosti koje će donijeti čišćenje u smislu omogućavanja razvoja i doprinosa ispunjenju ciljeva održivog razvoja. BHMAC i organizacije uključene u protuminsko djelovanje će prikupljati, analizirati i dostavljati relevantne informacije, uključujući povezivanje protuminskih akcija s ciljevima održivog razvoja, kako bi podigli svijest o problemu mina, i u zemlji i na međunarodnom planu, te dali doprinos mobilizaciji finansijskih sredstava za program protuminskog djelovanja.

Od GICHD-a i UNDP-a, u suradnji sa BHMAC, 2022. godine urađena je studija sveobuhvatnog prikaza rezultata aktivnosti razminiranja u pogledu održivog razvoja u Bosni i Hercegovini, te analizira učinak vraćanja površina krajnjim korisnicima, pomoći žrtvama, edukacije o riziku od eksplozivnih sredstava i postojećih napora povezanih s uvrštavanjem rodno osviještenih politika, kao i partnerstava i suradnje, u srednjoročnoj i dugoročnoj perspektivi.⁴

U studiji su predstavljeni dokazi višedimenzionalne i transformativne uloge protuminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini kroz utvrđivanje njegovog direktnog doprinosa kod 15 ciljeva održivog razvoja i najmanje 60 specifičnih ciljeva. Stoga je sektor protuminskog djelovanja jasno dao doprinos u pet dimenzija Agende održivog razvoja do 2030.: partnerstvo, mir, ljudi, planeta i blagostanje.

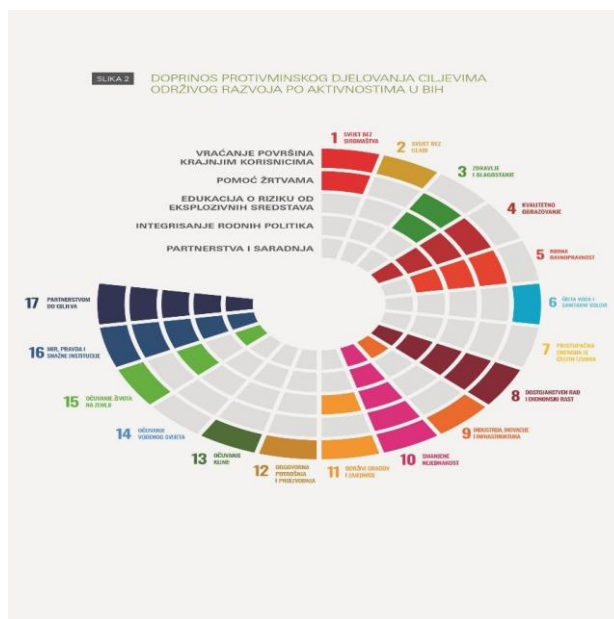

¹ Vidi <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/078/21/PDF/G1507821.pdf?OpenElement>

² Učesnici su bili podijeljeni u radne grupe i dobili su zadatak da analiziraju kontekst pomoću SWOT i PESTLE analize i analize interesnih strana.

³ Ciljevi održivog razvoja: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/>

⁴ Rezultati protuminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini u kontekstu održivog razvoja, GICHD i UNDP, juni 2022.

Olakšavanjem obnove i širenja stambenih i rezidencijalnih područja za povratnike, te unaprjeđenjem urbanizacije, vraćanje površina dalo je doprinos cilju održivog razvoja 9. industrija, inovacije i infrastruktura te cilju održivog razvoja 11. o osiguravanju pristupa sigurnom i cjenovno pristupačnom stanovanju.

Osiguravanjem sigurnosnog pristupa, kako bi se proveli naponi na prevenciji poplava i infrastrukturni projekti, vraćanje površina doprinijelo je cilju održivog razvoja 11. Njime se doprinosi i cilju održivog razvoja 6. čista voda i sanitarni uvjeti Uloga protuminskog djelovanja u olakšavanju prevencije poplava nadalje podržava korištenje poljoprivrednih površina, čime se doprinosi ostvarenju cilja održivog razvoja 2. svijet bez gladi. Omogućavanjem učinkovitog korištenja prirodnih resursa kroz siguran pristup, protuminsko djelovanje doprinijelo je cilju održivog razvoja 12. Odgovorna proizvodnja i potrošnja i njegovom specifičnom cilju 12.2 o održivom upravljanju prirodnim resursima, kao i cilju održivog razvoja 6. čista voda i sanitarni uvjeti i njegovom specifičnom cilju 6.4 o povećanoj učinkovitosti potrošnje vode.

Vraćanje površina dodatno doprinosi cilju održivog razvoja 15. očuvanje života na zemlji, posebno specifičnom cilju 15.1 o osiguravanju očuvanja, obnove i održive uporabe kopnenih ekosustava, kao i specifičnom cilju 15.3 o obnovi degradiranog zemljišta i tla pogođenog dezertifikacijom, sušom i poplavama.

Deblokiranjem površina kako bi se osiguralo sigurno gospodarenje šumama, vraćanje površina doprinosi cilju održivog razvoja 12. o odgovornoj proizvodnji i potrošnji, a posebno njegovom specifičnom cilju 12.2 za postizanje održivog upravljanja prirodnim resursima i njihovo učinkovito korištenje. Promovira i cilj održivog razvoja 13. u području klime te cilj održivog razvoja 15. o očuvanju života na zemlji.

Vraćanje površina rezultira značajnim ekonomskim posljedicama u smislu povećanja kapaciteta za gospodarenje šumama i deblokiranja pristupa prirodnim resursima povezanim sa šumama, uključujući smanjenje ruralnog siromaštva i promociju sredstava za život. Protuminsko djelovanje stoga doprinosi cilju održivog razvoja 1. svijet bez siromaštva, kao i cilju održivog razvoja 8. dostojanstven rad i ekonomski rast.

Proširenjem pristupa obradivim površinama i olakšavanjem sigurnih poljoprivrednih aktivnosti, vraćanje površina izravno doprinosi ostvarenju cilja održivog razvoja 2. svijet bez gladi, kao i cilju održivog razvoja 16. o promociji mirnih i inkluzivnih društava za održivi razvoj.

Olakšavanjem sigurne mobilnosti migranata, izbjeglica i tražitelja azila, protuminsko djelovanje doprinosi cilju održivog razvoja 10. smanjenje nejednakosti, direktno doprinoseći cilju održivog razvoja 16. mir, pravda i snažne institucije.

Koordinirani naponi BHMACE, Međunarodne organizacije za migracije i drugih subjekata uključenih u pružanje podrške migrantima i raseljenima ukazuju na potporu protuminskog djelovanja cilju održivog razvoja 17. partnerstvom do ciljeva. Kao preduvjet za siguran pristup i ulaganje u infrastrukturne projekte sa značajnim socioekonomskim efektima za zemlju, uključujući uvezanost s regionalnim trgovinskim tokovima i promociju povezanosti, posebno u ruralnom kontekstu, vraćanje površina doprinosi cilju održivog razvoja 9. industrija, inovacije i infrastruktura, dok se olakšavanjem sigurnog i aktivnog korištenja putnih pravaca, vraćanje površina dodatno doprinosi cilju održivog razvoja 8. dostojanstven rad i ekonomski rast.

Omogućavanjem sigurnog obavljanja vjerskih i duhovnih aktivnosti, kao i komemoracija, protuminsko djelovanje doprinosi promociji socijalne usklađenosti i cilju održivog razvoja 16. o promociji mirnih i inkluzivnih društava.

Pored navedenog, u Studiji se utvrđuje izravan doprinos pomoći žrtvama mina kroz osam ciljeva održivog razvoja i 24 povezana specifična cilja. Također, utvrđen je i izravan doprinos edukacije o rizicima od mina kod devet ciljeva održivog razvoja i njihovih 17 povezanih specifičnih ciljeva.

12. Rod i različitost

Bosna i Hercegovina uvida da na punoljetne i maloljetne ženske i muške osobe kontaminacija minama/ESZR može imati utjecaj zbog njihovih uloga i odgovornosti, te stoga mogu imati specifične i različite potrebe i prioritete. Stoga, protuminske aktivnosti i pomoć, posebno mjere upozoravanja na mine i pomoć žrtvama mina, trebaju odražavati različite potrebe raznih dobnih i spolnih grupa kroz ciljano planiranje kako bi aktivnosti bile djelotvorne i bez diskriminacije, a rezultati održivi.

Pod vodstvom BHMAC-a, relevantni akteri će uvrstiti pitanja roda i različitosti u sve faze planiranja, realizacije i praćenja svih protuminskih aktivnosti i osigurati će da se svi podaci o nesrećama izazvanim minama/ESZR prikupljaju i analiziraju tako da budu razvrstani po spolu i starosnoj dobi, kako bi se omogućilo detaljno izvještavanje i djelotvorno usmjeravanje aktivnosti i pomoći. Nadalje, Bosna i Hercegovina prihvata aktivnosti iz akcijskih planova iz Maputa i Dubrovnika koje su rodno osjetljive i uvažavaju različitosti, kao i svoje obveze izvještavanja u smislu dostavljanja podataka koji su razvrstani po spolu i dobi. Rodno osjetljivo protuminsko djelovanje će doprinijeti i realizaciji cilja održivog razvoja 5 koji se odnosi na rodnu jednakost, kroz uvrštavanje rodni aspekata u sve operacije i garantiranje mogućnosti zapošljavanja bez diskriminacije. Ovom Strategijom je uzet u obzir i podržava se Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini iz 2003. godine.¹ Članak 1. Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini glasi: "Ovim zakonom uređuje se, promovira i štiti ravnopravnost spolova, garantiraju jednake mogućnosti i ravnopravan tretman svih osoba bez obzira na spol, u javnoj i u privatnoj sferi društva, te uređuje zaštita od diskriminacije na osnovu spola." Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini je propisano da ravnopravna zastupljenost muškaraca i žena postoji kada je procenat zastupljenosti jednog od spolova u tijelima na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini (državnoj, entitetskom, kantonalnoj i općinskoj razini) najmanje 40%.² Ovom Strategijom je uzet u obzir i akcijski plan za ravnopravnost spolova iz 2007. godine.

U proteklih godinama izrađeno je nekoliko smjernica za djelotvorno uvrštavanje rodni pitanja u protuminsko djelovanje, među njima i Program za rodnu ravnopravnost u protuminskom djelovanju (GMAP)³ i Smjernice Ujedinjenih naroda za rodno osjetljive protuminske programe. To mogu biti korisne reference za nosioce protuminskih aktivnosti radi osiguranja protuminskog djelovanja kojim se uzimaju u obzir rod i starosna dob.

13. Ključni principi i pretpostavke

Strategija protuminskog djelovanja oslanja se na tri ključna principa:

- odgovornost
- kontinuirano napredovanje
- transparentnost

Programom protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine svi ovi principi stavljeni su u prvi plan planiranja, provođenja, pregleda i praćenja. Program protuminskog djelovanja će nadalje osigurati poštovanje ovih principa kroz kvalitetno upravljanje informacijama i redovnu koordinaciju s internim i vanjskim akterima, uključujući i institucije vlasti i međunarodne donatore.

Strategija se temelji na sljedećim osnovnim pretpostavkama:

- nivo financiranja iz međunarodnih izvora će se održati na istoj razini (ili povećati)
- povećanje nivoa financiranja od domaćih izvora
- zadržat će se postojeći broj organizacija uključenih u protuminske akcije
- operacije će se provoditi u skladu sa standardima za protuminske akcije Bosne i Hercegovine i standardnim operativnim procedurama Bosne i Hercegovine koje su sukladne standardima za protuminske akcije Bosne i Hercegovine
- proces vraćanja površina na upotrebu će se promovirati i u potpunosti provesti
- Bosna i Hercegovina će blagovremeno dostaviti zahtjev za produženje roka prema članku 5. Konvencije o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništavanju.

14. Strateški ciljevi

Strategija predviđa pet strateških ciljeva; za svaki strateški cilj postavljeno je nekoliko operativnih ciljeva, polazišta, pokazatelja i ciljanih stanja kao indikatora ostvarenja operativnih ciljeva.

1. Procedure kvalitetnog upravljanja informacijama osiguravaju prikupljanje, pohranjivanje, analizu i razmjenu relevantnih informacija, kao i njihovo korištenje za efikasno i djelotvorno planiranje, postavljanje prioriteta, izdavanje zadataka i provođenje protuminskih akcija.
2. Program protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine promoviran je u zemlji i na međunarodnoj razini kako bi se povećala njegova vidljivost i unaprijedile odgovornost, predanost i podrška države.
3. Veličina i utjecaj problema kontaminiranosti minama/ESZR precizirani su i potvrđeni; problem se rješava u skladu sa standardima za protuminske akcije Bosne i Hercegovine, pri čemu se osigurava vraćanje sigurnih površina ugroženim zajednicama na korištenje.
4. Sigurno ponašanje promovira se kroz mjere upozoravanja na mine koje su rodno osjetljive i uvažavaju različitosti kako bi se smanjio broj nesreća izazvanih minama/ESZR i podržale sigurne i održive aktivnosti neophodne za život.
5. Sve žrtve mina/ESZR sudjeluju u društvu na jednakim osnovama s drugima; njihove potrebe su identificirane i zadovoljene, a njihove egzistencijalne prilike unaprijeđene kroz pomoć utemeljenu na pravima i koja uvažava različitosti.

14.1. Upravljanje informacijama

Djelotvorno upravljanje informacijama sa jasnim sustavima izvješća i kvalitetnom koordinacijom i suradnjom sa relevantnim nosiocima aktivnosti izuzetno je važno za ostvarivanje svih strateških ciljeva i postizanje svih operativnih ciljeva postavljenih u ovoj Strategiji.

Kvalitetno upravljanje informacijama u programu protuminskog djelovanja osigurava da su akteri u svakom trenutku u stanju iskoristiti informacije za donošenje operativnih i strateških odluka na osnovu dokaza. Ovo će se postići ako program ima na

¹ Zakon o jednakosti spolova u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 16/03, 102/09 i 32/10): http://arsbih.gov.ba/wpcontent/uploads/2014/02/GEL_32_10_E.pdf

² Odnosi se na zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, političke stranke, pravne osobe sa javnim ovlaštenjima i druge koje djeluju pod kontrolom države, entiteta, kantona, gradova i općina, kao i na imenovanja u delegacije i međunarodne organizacije ili tijela.

³ GMAP www.gmap.ch, UN Gender Guidelines for Mine Action Programmes (Smjernice UN-a za integraciju rodni pitanja u programe protivuminskog djelovanja): http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womensempowerment/gender_and_cpr/gender_guidelinesformineactionprogrammes/

raspolaganju dovoljan broj stručnog osoblja i ažurirane i svrsishodne standarde, alate i procese za prikupljanje, pohranjivanje, analizu i diseminaciju točnih, blagovremenih i relevantnih informacija.

Na temelju međunarodnih procjena, GICHD naglašava da unaprjeđenje kvalitete informacija koje su na raspolaganju organizaciji nije jednostavno pitanje nabavke boljeg softvera za bazu podataka - ono zahtijeva sveobuhvatno sagledavanje pozicije Odsjeka za upravljanje informacijama¹ unutar organizacije, procesa koje je ta jedinica uspostavila i koje provodi, te koliko su jasno zahtjevi subjekata odlučivanja za informacijama shvaćeni i definirani. GICHD dijeli kapacitet upravljanja informacijama na sljedeće četiri komponente:

1. **Svrsishodnost podataka:** da li prikupljeni i pohranjeni podaci omogućavaju izradu relevantnih, blagovremenih i točnih informacija?
2. **Procesi:** je li postoje odgovarajući nacionalni standardi za protuminske akcije i standardne operativne procedure koje adekvatno podržavaju organizacione procese?
3. **Organizacija:** je li je povezanost (suradnja/komunikacija) između Odsjeka za upravljanje informacijama i drugih jedinica organizacije adekvatna?
4. **Resursi:** je li Odsjek za upravljanje informacijama ima pristup održivim tehnološkim i ljudskim resursima?

U ožujku 2016. godine GICHD je proveo brzu procjenu kapaciteta upravljanja informacijama u BHMACH-u sukladno gore navedenim pravcima istraživanja. Rezultati procjene predstavljaju polazište za poglavlje ove Strategije o upravljanju informacijama. Preporuke za rješavanje nekih prepoznatih izazova date su u izvještaju o nalazima procjene. Plan rada za provođenje tih preporuka biće izrađen na radionici nositelja aktivnosti upravljanja informacijama, koja će se održati tijekom 2018. godine. BHMACH se obavezuje da će provesti Plan rada kako bi osigurao da njegov Odsjek za upravljanje informacijama bude kvalitetno integriran u organizaciju i standardne operativne procedure, te da bude adekvatno kadrovski popunjen, opremljen i sposoban da omogući kvalitetno upravljanje podacima i informacijama.

Strateški cilj 1: Upravljanje informacijama	Kvalitetni standardi, alati i procesi upravljanja informacijama osiguravaju da su relevantne informacije prikupljene, pohranjene, analizirane, razmijenjene i da se koriste u svrhu efikasnog i djelotvornog planiranja, određivanja prioriteta, izdavanja zadataka i provođenja protuminskih aktivnosti/izrada aplikacije sa ažuriranim podacima o sumnjivim rizičnim površinama od mina koji će biti dostupni svim zainteresiranim korisnicima.		
Operativni ciljevi	Polazište	Pokazatelj ²	Ciljano stanje
1. BHMACH će oformiti i adekvatno kadrovski popuniti i obučiti zaposlene u odsjeku za upravljanje informacijama do kraja 2026 godine.	Bodova: 2.	- Oformljen Odsjek za upravljanje informacijama. - Postojanje zamjenika za svaku bitnu funkciju u odsjeku za upravljanje informacijama. - Kvalifikacije i nivo obučenosti zaposlenih u odsjeku za upravljanje informacijama. - Suvremen hardware, software i operativni sistemi.	4 ili 5 bodova za svaki pokazatelj.
2. BHMACH će nastaviti proces revidiranja i provođenja standarda za protuminske akcije Bosne i Hercegovine, standardne operativne procedure Bosne i Hercegovine i procese i koordinirati će sa svim partnerima.	Bod ³ : 1.	- Postojanje i provođenje standardnih operativnih procedura za upravljanje informacijama kojima su obuhvaćeni svi procesi upravljanja informacijama. - Cjelovitost standardnih operativnih procedura za upravljanje informacijama i njihova usklađenost sa standardom za upravljanje informacijama Bosne i Hercegovine. - Suglasnost i pregledi protoka podataka/izvještavanja prema vanjskim organizacijama.	4 ili 5 bodova za svaki pokazatelj.
3. BHMACH će definirati organizacione strukture koje podržavaju integraciju upravljanja informacijama unutar i među organizacijama do kraja 2026 godine.	Bodova: 3.	- Nivo svijesti strateškog/operativnog osoblja o njihovoj ulozi u definiranju aktivnosti na upravljanju informacijama. - Nivo proceduralne integracije odsjeka za upravljanje informacijama u operativne odsjeke. - Obim u kojem organizacija ima proaktivnu ulogu u koordinaciji aktivnosti upravljanja informacijama.	4 ili 5 bodova za svaki pokazatelj.
4. Svi potrebni podaci o protuminskim akcijama će se nastaviti prikupljati, pohranjivati, analizirati, ažurirati i BHMACH će ih redovito dostavljati.	Bodova: 3.	- Nivo korištenja proizvoda i ishoda upravljanja informacija. - Zadovoljstvo sa proizvodima upravljanja informacijama. - Postojanje i praćenje kvalitetno definiranih pokazatelja učinka. - Uspostavljen MVP informacionog sistema BHIMSMA Core koji će se vremenom nadograđivati i korigirati u skladu sa razvojem i izmjenama Standarda i SOP-ova protuminskih akcija u Bosni i Hercegovini.	4 ili 5 bodova za svaki pokazatelj.

14.2. Domaća odgovornost i komunikacije

Ministarstvo civilnih poslova, Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini i BHMACH promovirat će program protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine u zemlji i na međunarodnom nivou. Ovo se postiže putem redovnih sastanaka u Bosni i Hercegovini s donatorima i drugim ključnim akterima, kao i kroz sudjelovanje na međunarodnim konferencijama i sastancima. Druga ključna alatka je razmjena rezultata i postignuća, posebno onih koji se odnose na način vraćanja sigurnih površina u cilju promoviranja razvoja i održivog života.

Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini, BHMACH i drugi partneri će i dalje osiguravati obilježavanje Međunarodnog dana svjesnosti o opasnostima od mina 4. travnja, kao i ostalih važnih datuma, putem kampanja za podizanje svijesti.

Vidljivost programa protuminskog djelovanja među relevantnim ministarstvima entiteta, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i među donatorima će se također kontinuirano jačati kako bi se promovirale veze između protuminskih akcija i šireg razvoja te

¹ Sukladno međunarodnim standardom IMAS 5.10

² Za razvoj kapaciteta za upravljanje informacijama GICHD je utvrdio 8-11 pokazatelja za svaku kategoriju. Ovdje se navode tri najvažnija i najrelevantnija pokazatelja.

³ Bodovi na skali od 1 (najniži) do 5 (najviši) prema Okviru GICHD-a za razvoj kapaciteta za upravljanje informacijama.

istražila partnerstva radi lakšeg postizanja održivih rezultata. Program će nadograđivati ove mogućnosti, kako bi podizao svijest i promovirao financijsku održivost u cilju završetka operacija čišćenja.

BHMAC će osigurati da su točne i ažurirane informacije o protuminskim akcijama na raspolaganju, da su iste analizirane i dostavljene donatorima i drugim zainteresiranim stranama. Nadalje, BHMAC će osigurati da se na www.bhmac.org i dalje aktivno objavljuju informacije o tekućim dešavanjima u pogledu protuminskih akcija, uključujući svu zakonsku i podzakonsku dokumentaciju, a sukladno standardima proaktivne transparentnosti.

Iako je Vijeće ministara u kontinuitetu financijski podržavao program protuminskog djelovanja, ipak se nije ispunio plan financiranja iz Bosne i Hercegovine izvora iz Strategije za period 2019.-2025. godine. Održivo financiranje je važan preduvjet za realizaciju svih strateških i operativnih ciljeva. Imajući to na umu i shvaćajući da je mobilizacija financijskih sredstava ključni izazov koji predstavlja potencijalnu prepreku održivosti programa protuminskog djelovanja, BHMAC će izraditi plan za mobilizaciju sredstava u kojem će predstaviti jasnu procjenu priliva sredstava u cilju promoviranja predanosti države programu i njegove održivosti. Mobilizacija sredstava će se obavljati u kontinuitetu iz izvora Bosne i Hercegovine i međunarodnih izvora u cilju zadržavanja postojećih i privlačenja novih donatora.

Strateški cilj 2: Domaća odgovornost i komunikacije		Program protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine se promovira u zemlji i na međunarodnom planu da bi se povećala njegova transparentnost i vidljivost i da bi se poticala veća domaća odgovornost, predanost i potpora.		
Operativni ciljevi		Polazišta	Pokazatelji	Ciljano stanje
1.	BHMAC će izraditi i putem Povjerenstva za razminiranje u Bosni i Hercegovini i Ministarstva civilnih poslova uputiti Vijeću ministara Bosne i Hercegovine plan za mobilizaciju sredstava za program protuminskog djelovanja do sredine 2025. godine, sa jasnom procjenom priliva sredstava iz domaćih izvora za razdoblje Strategije 2025.- 2027.	U 2024. ne postoji plan za mobilizaciju sredstava.	Postojanje odobrenog plana za mobilizaciju sredstava.	Izrađen i usvojen plan za mobilizaciju sredstava do sredine 2025.
2.	Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini i BHMAC će organizirati godišnje manifestacije vezane za Međunarodni dan svjesnosti o opasnostima od mina koji se obilježava 4. travnja svake godine i za sve druge bitne datume koji se obilježavaju.	Kontinuirana godišnja aktivnost u prethodnom razdoblju.	5 organiziranih manifestacija vezanih za 4. travnja tijekom razdoblja trajanja Strategije.	Manifestacije na godišnjoj razini vezane za obilježavanje 4. travnja se održavaju i s njima je poznata javnost.
3.	Bosna i Hercegovina će aktivno sudjelovati na glavnim međunarodnim konferencijama vezanim za protuminsko djelovanje ¹ da bi razmijenila ažurirane informacije o ključnim postignućima i preostalim izazovima.	Bosna i Hercegovina redovito sudjeluje na međunarodnim skupovima.		Bosna i Hercegovina aktivno sudjeluje na najmanje pet međunarodnih skupova godišnje ²
4.	Redovito održavanje sastanaka Odbora donatora, najmanje 1 godišnje.	Sastanci Odbora donatora se održavaju najmanje 1 godišnje.	4 sastanka Odbora donatora organiziranih tijekom razdoblja trajanja Strategije.	Najmanje 1 sastanak Odbora donatora organiziran godišnje.
5.	Poštivanje Standarda Proaktivne transparentnosti.	Zakon o slobodi pristupa informacijama SL.gi.Bosna i Hercegovina.		Kontinuirana objava informacija na www.bhmac.org .

14.3. Izvid i čišćenje

Težište cilja koji se odnosi na izvid i čišćenje je promoviranje i potpuno provođenje procesa vraćanja površina na upotrebu. U međunarodnim standardima za protuminske akcije (IMAS) vraćanje površina na upotrebu definirano je kao "proces primjene svih razumnih napora kako bi se identificirala, odredila i uklonila svaka prisutnost i sumnja na mine/ESZR kroz netehnički izvid, tehnički izvid i/ili čišćenje. Kriterije za 'sve razumne napore' će definirati državna tijela nadležna za protuminsko djelovanje."³ Vraćanje površina je proces odlučivanja baziran na dokazima, koji omogućava pouzdano određivanje površina na kojima je potrebno provesti dodatno tehnički izvid i površina na kojima to nije potrebno. Ono podrazumijeva identifikaciju sumnjivih i potvrđenih opasnih površina, otkazivanje površina putem netehničkog izvida (NTI), reduciranje površina putem tehničkog izvida (TI) i čišćenje površina kontaminiranih minama/ESZR. Proces vraćanja površina treba rezultirati izvještajima sa razvrstanim podacima, praveći razliku između operacija (NTI, TI i čišćenje) i njihovih rezultata (otkazano, reducirano, očišćeno).

S obzirom na to da je postajalo sve jasnije da su operacije izvida zasnovane na dokazima o miniranosti površina od presudne važnosti za operativnu efikasnost, EU je 2012. godine pokrenula svoj pilot projekt "Vraćanje površina na upotrebu" u suradnji s BHMAC-om. Projektom se nastoji promovirati efikasno netehnički izvid čiji će rezultat biti ili otkazivanje prethodno sumnjivih površina u slučaju da nema dokaza o postojanju minsko-eksplozivnih sredstava ili potvrđivanje opasnih površina zbog prisustva takvih dokaza. Ovaj proces omogućava efikasno izdavanje zadatka tehničkog izvida radi dalje pretrage i usmjeravanje sredstava za čišćenje mina samo na kontaminirane površine. U okviru ovog projekta, tijekom 2014. i 2015. godine, BHMAC je izradio tri poglavlja novog standarda: poglavlje netehničkog izvida, poglavlje tehničkog izvida i poglavlje land release, koji su usklađeni sa međunarodnim standardom za protuminske akcije IMAS 7.11 o vraćanju površina na uporabu. Ova poglavlja je početkom 2016. godine odobrilo Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini. Također su usvojena i dva uputstva za osiguranje i kontrolu kvaliteta kao i Standardne operativne procedure za PMA u Bosni i Hercegovini Poglavlje 1. Netehnički izvid i Dio II Otvaranje i praćenje radnih zadataka koji je usvojen 2018. godine. U travnju 2024. godine BHMAC je izradio Standard za protuminske akcije u Bosni i Hercegovini, Poglavlje 1. Vraćanje površine, Poglavlje 2. Netehnički izvid, Poglavlje 3. Tehnički izvid i čišćenje, i Poglavlje 4. Upravljanje kvalitetom, Poglavlje 5. Uklanjanje eksplozivnih sredstava (UES) te Standardne operativne procedure za protuminske aktivnosti Poglavlje 1. Netehnički izvid. Stupanje na snagu, odnosno primjena se očekuje u 2024. godini, po okončanju propisane procedure, čime bi prestale važiti postojeće odredbe poglavlja iz 2016. godine, odnosno 2018. godine.

¹ Sastanci država potpisnica Ottawske konvencije, sastanci država potpisnica Konvencije o kasetnoj municiji, sastanci između sjednica upravnih odbora za provedbu Ottawske konvencije i Konvencije o kasetnoj municiji i Međunarodna sjednica direktora nacionalnih programa protivminskog djelovanja i savjetnika UN-a (NDM-UN).

² Sastanci pobrojani u fusnoti 19.

³ Međunarodni standard protivminskog djelovanja IMAS 07.11 Vraćanje površina na upotrebu, mart 2013: <https://www.mineactionstandards.org/fileadmin/MAS/documents/imas-international-standards/english/series07/IMAS-07-11-Ed1-Am3pdf>

Bosna i Hercegovina spada u red zemalja koje se suočavaju sa velikim minskim problemom. Prema izvršenim procjenama u siječnju 2024. godine sumnjiva opasna površina na mine u Bosni i Hercegovini iznosi 838 km² što predstavlja 1,63 % u odnosu na ukupnu površinu Bosne i Hercegovine.

U bazi podataka BHMAC u operativnoj uporabi je još 8.852 minskih zapisnika o minskim poljima dok je od početka razminiranja uklonjena minska opasnost na 10.232 minskih zapisnika. Minska polja u Bosni i Hercegovini karakterizira relativno mali broj mina. Vrlo često se javljaju skupine mina ili pojedinačno postavljene mine obično nepoznatog rasporeda. Problem predstavlja kvalitetu minskih zapisnika prema kojima se u velikom broju slučajeva ne može utvrditi točna lokacija minskog polja, oblik i raspored mina na terenu. Komparacijom rezultata sustavnog izvida i istraživanja utjecaja mina stvoreni su uvjeti za detaljnu i točnu klasifikaciju sumnjive površine u odnosu na kategorije prioriteta i na klasifikaciju zajednica koje su pogođene minama.

Administrativna razina	I kategorija	II kategorija	III kategorija	Ukupno sumnjiva površina km ²
Unsko-sanski	35.23	32.72	19.37	87.32
Posavski	3.10	9.38	1.86	14.34
Tuzlanski	11.48	15.79	42.66	69.93
Zeničko-dobojski	26.60	10.16	72.16	108.91
Bosansko-podrinjski	2.39	7.71	32.32	42.42
Srednjobosanski	20.53	36.67	43.47	100.67
Hercegovačko neretvanski	11.18	22.11	93.49	126.78
Zapadnohercegovački	0.00	0.00	0.20	0.20
Sarajevski	14.35	10.26	23.95	48.56
Kanton 10	7.37	10.67	43.79	61.83
Federacija Bosne i Hercegovine	132.24	155.47	373.28	660.98
Brčko distrikt Bosne i Hercegovine	0.75	6.93	1.77	9.45
Republika Srpska	53.60	57.95	56.30	167.86
Ukupno Bosna i Hercegovina	186.59	220.36	431.34	838.29

Veličina sumnjive opasne površine u januaru 2024. godini.

BHMAC, uz potporu ovlaštenih predstavnika općina (lokalnih zajednica), definira prioritete, odnosno redoslijed izvođenja i oslobađanja minski sumnjivih površina. U slučaju iskazanih potreba za hitnim rješavanjem manjih površina, te površine mogu biti izuzete iz već definiranih minski sumnjivih površina (MSP) i tretirane kroz pojedinačne projekte tehničkog izvida i čišćenja.

Netehnički izvid sumnjive površine je redovna aktivnost BHMAC u okviru koje se vrši stalna procjena minske situacije. Ova procjena minske situacije vrši se obilaskom sumnjivih površina i preciznijom identifikacijom nivoa rizika, što podrazumijeva detaljnu procjenu rizičnosti, analizu raspoloživih podataka, prikupljanje i obradu podataka s terena, vršenje potrebnih mjerenja i definiranje granica rizičnih površina, redukciju sumnjivih površina, procjenu društveno-ekonomskog utjecaja mina i potencijalnih koristi od operacija humanitarnog razminiranja. Terenske aktivnosti sustavnog i netehničkog izvida koordinirane su s prikupljanjem i obradom podataka na terenu, koje se vrši kao dio netehničkog izvida u cilju kontrole prije sprovedbe javnih natječaja za davanje poslova razminiranja, odnosno za otvaranje zadataka za operacije humanitarnog razminiranja. Također, preciznije, smanjenje sumnjive površine kroz netehnički izvid vrši se kao rezultat procjene određenih područja izvan netehničkog izvida u manjem obimu tokom reizvida i kao procjena koja prati netehnički izvid u novom konceptu oslobađanja površine. Na temelju rezultata netehničkog izvida sačinjava se projektna dokumentacija za provođenje aktivnosti protuminskog djelovanja (projekt za provođenje protuminskih aktivnosti na minski sumnjivom području - MSP, projekt za tehnički izvid, projekt za čišćenje mina i projekt trajnog obilježavanja). Rezultat svih navedenih aktivnosti je vraćanje površine kroz primjenu svih razumnih napora kako bi se identificirala uklonila svaka prisutnost i sumnja na mine kroz NTI, TI i/ili čišćenje.

Operacije tehničkog izvida i čišćenja provode akreditirane deminerske organizacije na osnovu Plana razminiranja u Bosni i Hercegovini. Raspored površina za provođenje operacija humanitarnog razminiranja vrši se prema administrativnim regionima u Bosni i Hercegovini i usklađuje se s veličinom njihove sumnjive površine i planiranim razinama operacija humanitarnog deminiranja po ugroženim zajednicama.

Tehnički izvid i čišćenje mina će se sprovoditi na dva načina:

- Putem ciljanih ¹ i sustavnih istraga ² u sklopu koncepta Land release.
- Kao pojedinačni projekti ili skupine projekata kojima se eliminišu određene visokorizične lokacije ili omogućava korištenje određenih prirodnih i ekonomskih resursa.

Strateški cilj 3: Izvidanje i čišćenje		Veličina i utjecaj ³ problema kontaminiranosti minama/ESZR su precizirani i potvrđeni; problem se rješava sukladno međunarodnim/bosanskohercegovačkim standardom, osiguravajući da je sigurna površina vraćena ugroženim zajednicama na uporabu.		
Operativni ciljevi	Polazišta	Pokazatelji	Ciljano stanje	
1.	Kroz projekt "opća procjena minski sumnjivih područja u Bosni i Hercegovini 2018-2019" izvršena je procjena i grupiranje sumnjivih površina u Bosni i Hercegovini. BHMAC će sprovoditi aktivnosti	U siječnju 2024. godine veličina sumnjive površine iznosi 838,29 km ² .	Površina u km ² obrađene površine i broj MSP.	Aktivnosti netehničkog izvida će biti provedene na 67,00km ² kroz obradu 32 minski sumnjiva područja-MSP, na godišnjoj

¹ . Ciljana istraga je aktivnost traženja naznaka miniranosti na osnovu lokacijski određenih dokaza o postojanju mina u sumnjivo opasnoj površini i potvrđeno opasnoj površini korištenjem tehničkih metoda.

² Sustavna istraga je aktivnost traženja naznaka miniranosti na osnovu lokacijski neodređenih dokaza o postojanju mina u sumnjivo opasnoj površini i potvrđeno opasnoj površini, uz korištenje tehničkih metoda.

³ Sukladno međunarodnom standardom za vraćanje površina na upotrebu

	netehničkog izvida na MSP koji će se kao jedna logična cjelina tretirati procesom vraćanja površine ¹			razini. Ciljano stanje za dvije godine (2025. i 2026. godinu): provedene aktivnosti netehničkog izvida na 134 km ² kroz obradu 64 minski sumnjiva područja-MSP.
2.	Standard za protuminske akcije i Standardne operativne procedure za protuminske aktivnosti će provoditi BHMAC putem sustava upravljanja kvalitetom i sprovesti će ih i svi akteri da bi se osigurala veća operativna efikasnost, kvaliteta i sigurnost.	Standard za protuminske akcije Bosne i Hercegovine, (Poglavlje 1. Vraćanje površine, Poglavlje 2. Netehnički izvid, Poglavlje 3. Tehnički izvid i čišćenje i Poglavlje 4. Upravljanje kvalitetom, Poglavlje 5. Uklanjanje eksplozivnih sredstava-UES) te Standardne operativne procedure za protuminske aktivnosti (Poglavlje 1. Netehnički izvid) izrađeni su u travnju 2024. godine. Stupanje na snagu, odnosno primjena se očekuje, u 2024. godini, čime bi prestala važiti postojeća Poglavlja iz 2016., odnosno 2018. godine.	Broj sastanaka aktera (organizacije i donatori) posvećenih sprovedbi Standarda i Standardnih operativnih procedura. Broj neusklađenosti prijavljenih putem procesa osiguranja kvalitete/kontrole kvaliteta.	Sve operacije izvoda i čišćenja sukladni su sa Standardom i Standardnim operativnim procedurama. Smanjen broj nesukladnosti prijavljenih putem procesa osiguranja kvalitete/kontrole kvalitete na godišnjoj osnovi.
3.	Cjelokupna efikasnost i djelotvornost će biti unaprijeđeni kroz sprovedbu operacija izvoda i čišćenja sukladno sa Standardom za protuminske akcije u Bosni i Hercegovini i Standardnim operativnim procedurama za protuminske aktivnosti ²	U 2023. godini sumnjiva opasna površina je smanjena za 32 km ² . Netehničkim metodama (sustavni i generalni/netehnički izvid prije uporabe tehničkih metoda) od BHMAC otkazano je 16,38 km ² . Tehničkim metodama površina je smanjena za 15,61km ² i to kroz: otkazivanje površine na MSP 9,26km ² , redukciju površine na MSP 4,18km ² , pojedinačne zadatke tehničkog izvoda 1,32km ² , pojedinačne zadatke čišćenja i čišćenje na MSP 0,36km ² i na zadacima kazetna municije očišćena/tehnički izvidena površina iznosi 0,49 km ² .	Veličina vraćene površine u km ² Veličina otkazane površine u km ² . Veličina reducirane površine u km ² . Veličina očišćene površine u km ² .	Vratiti stanovništvu na sigurno korištenje površinu od 75 km ² , na godišnjem nivou, (za 2025. i 2026. godinu, što za navedene dvije godine iznosi 150km ²). navedenu površinu (75 km ²) ulazi otkazana površina veličine od 60,00km ² , reducirane površina od 13,50 km ² i očišćena površina od 1,50km ² .
4.	Unaprijeđenje statusa osoblja uključenog u proces razminiranja i osoblja BHMAC	Nepovoljan položaj osoblja uključenog u proces razminiranja uključujući i osoblje BHMAC.	Donošenje Zakona o razminiranju kojim će se definirani bolji status osoblja uključenog u proces razminiranja i osoblja BHMAC.	Zakonom o razminiranju definiran bolji status osoblja uključenog u proces razminiranja i status osoblja BHMAC.
5.	Unaprijeđenje rada BHMAC kroz nabavu materijalno tehničkih sredstava.	Nedostatak materijalno tehničkih sredstava i opreme za rad (vozila, računarska oprema i sl.).	Najkasnije u 2025. godini, uz pomoć svih nadležnih institucija i donatora, BHMAC u cijelosti opremljen sa materijalno tehničkim sredstvima i opremom za rad.	Nesmetan rad BHMAC jer je opremljen sa materijalno tehničkim sredstvima i opremom za rad.
6.	U 2025. godini će se podnijeti novi zahtjev za produženje roka prema članu 5. Konvencije o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništavanju.	U siječnju 2024. godine veličina sumnjive površine iznosi 838,29 km ² .	Izjava o ispunjenju obveza iz članka 5.	Bosna i Hercegovina izjavljuje da je ispunila obveze iz članka 5. Konvencije o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništavanju.

14.4. Mjere upozoravanja na mine

BHMAC je nadležan za provjeru uvjeta i pripremu akreditacije organizacija uključenih u upozoravanje na mine.³ Pored toga, BHMAC je nadležan za donošenje standarda i SOP-a za upozoravanje na mine, kao i koordinaciju, upravljanje i nadzor rada svih akreditiranih organizacija i aktivnosti upozoravanja na mine. Program mjera za upozoravanje na mine oslanja se na nekoliko ključnih dokumenata, uključujući standard za upozoravanja na mine u Bosni i Hercegovini, standardne operativne procedure i pravilnik za akreditiranje organizacija.

Program mjera za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini godinama se unapređuje na osnovu iskustva stečenog u zemlji, pritom vodeći računa da su sve pouke i dobre prakse dokumentirane i korištene u planiranju i provođenju aktivnosti za upozoravanje na mine. Bosna i Hercegovina će nastaviti djelotvorno i efikasno koristiti raspoložive resurse (financijske, ljudske,

¹ Oslo Akcioni plan, Akcija 21/Radnja 22: Izvještaj na način sukladno IMAS, za pružanjem informacija o preostalom izazovu, razvrstavanje prema 'sumnjivim opasnim područjima' i 'potvrđenim opasnim područjima' i njihovoj relativnoj veličini, kao i prema vrsti kontaminacije. Izvještaj o napretku u skladu korištenom land release metodologijom (tj otkazano kroz netehnički izvid, smanjenje kroz tehnički izvid, ili očišćeno kroz čišćenje).

² Oslo Akcijski plan, Akcija 21/Radnja 22: Izvještaj na način sukladno IMAS, za pružanjem informacija o preostalom izazovu, razvrstavanje prema 'sumnjivim opasnim područjima' i 'potvrđenim opasnim područjima' i njihovoj relativnoj veličini, kao i prema vrsti kontaminacije. Izvješće o napretku u skladu korištenom land release metodologijom (tj otkazano kroz netehnički izvid, smanjenje kroz tehnički izvid, ili očišćeno kroz čišćenje).

³ Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini je nadležna za potpisivanje svih dokumenata o akreditiranju.

materijalno-tehničke) kako bi se aktivnosti i projekti na podizanju svijesti o minama i ESZR u kontinuitetu provodili. BHMAC i drugi relevantni akteri će kroz direktnu suradnju s medijima promovirati razmjenu informacija i podizanje svijesti o prijetnjama od mina i ESZR.

Upozoravanje na mine i ESZR-a provodi se kroz programe podizanja svijesti o opasnosti od mina i ESZR-a, koje obuhvaćaju tri ključne aktivnosti: povezivanje sa zajednicom, edukaciju, obuku i javno informiranje. Bosna i Hercegovina se obvezuje da će nastaviti osiguravati sustavno prikupljanje i analizu podataka o nesrećama, s posebnim naglaskom na razvrstavanje prema spolu i starosnoj dobi. Ovaj pristup omogućava dublje razumijevanje izloženosti različitih grupa stanovništva ugroženih minama ili ESZR-om, te pruža temelj za daljnje analize i djelovanje. Navedene obveze Bosne i Hercegovine kao ugovorne strane Otavske konvencije u pogledu aktivnosti upozoravanja na mine i ESZR, koje su rodno osjetljive i uvažavaju različitu starosnu dob.

Podaci BHMAC-a pokazuju da se najveći broj nesreća događa u proljeće i jesen kada su u toku poljoprivredni radovi i prikupljanje ogrjevnog drveta i drugih sirovina. Također, pokazuju da su većina novih žrtava mina/ESZR odrasli muškarci koji ulaze u poznata minirana područja radi egzistencijalnih potreba iz ekonomskih razloga. BHMAC i organizacije koje provode aktivnosti upozoravanja na mine i ESZR radit će izravno s nositeljima razvoja i razvojnim organizacijama na identificiranju alternativnih i održivih aktivnosti nužnih za egzistenciju koje ne izlažu stanovnike opasnostima od mina i ESZR. Sinergija između donatora, organizacija i lokalnih zajednica doprinijet će ostvarenju strateških ciljeva.

Održavanje temeljitog sistema osiguranja kvaliteta, kao i revizija Standarda za upozoravanja na mine u Bosni i Hercegovini i Standardnih operativnih procedura BHMAC-a za upozoravanje na mine, te njihovog odobrenja od Povjerenstva za razminiranje i nakon toga primjene od svih organizacija koje provode upozoravanja na mine i ESZR, rezultat će djelotvornim i efikasnim aktivnostima s održivim rezultatima.

BHMAC će kontinuirano održavati dva sastanka radne grupe za upozoravanje na mine i ESZR godišnje s relevantnim partnerima, pružajući platformu za razmjenu informacija i razgovor o ključnim dešavanjima i izazovima, kao i naučenim lekcijama.

BHMAC će, u suradnji s ministarstvima obrazovanja¹, raditi na integriranju aktivnosti upozoravanja na mine i ESZR-a, koje su rodno osjetljive i kojima se uzima u obzir starosna dob i spol, u obrazovne sisteme na svim nivoima s ciljem smanjenja rizika, te podizanja svijesti o opasnosti od mina i ESZR i promoviranja sigurnog ponašanja.

Strateški cilj 4: Upozoravanje na mine		Sigurno ponašanje je promovirano kroz mjere upozoravanja na mine koje su rodno osjetljive i koje uvažavaju različitu starosnu dob da bi se smanjio broj nesreća izazvanih minama/ESZR i podržale sigurne i održive aktivnosti nužne za egzistenciju ^{2,3}		
Operativni ciljevi		Polazište	Pokazatelji	Ciljano stanje
1.	Do kraja 2024. pod vodstvom BHMAC-a, Standard i Standardne operativne procedure za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini će biti revidirane, ažurirane i dostavljene na odobrenje.	Standard za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini izraden 2002. Standardne operativne procedure za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini izradene 2006.	Postojanje revidiranog, i ažuriranog Standarda za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini. Postojanje revidiranih i ažuriranih Standardnih operativnih procedura za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini.	Standard za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini revidiran i ažuriran do kraja 2024. i odobren od Povjerenstva za razminiranje u Bosni i Hercegovini. Standardne operativne procedure za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini revidirane i ažurirane do kraja 2024. i odobrene od Povjerenstva za razminiranje u Bosni i Hercegovini.
2.	Pod vodstvom BHMAC-a obavljat će se kontinuirana identificiranje i prioritiziranje ugroženih skupina i u njima se kontinuirano sprovode odgovarajuće mjere upozoravanja na mine koje su rodno osjetljive uvažavaju različitu starosnu dob.	Broj korisnika (razvrstan po spolu i dobi) mjera upozoravanja na mine u 2023.	Broj korisnika (razvrstan po spolu i dobi) mjera upozoravanja na mine godišnje.	Vrši se kontinuirano identificiranje svih ugroženih skupina i sa njima se kontinuirano sprovode mjere upozoravanja na mine.
4.	BHMAC će osigurati djelotvornu koordinaciju aktivnosti na upozoravanju na mine kroz sastanke radne skupine koji se održavaju dva puta godišnje (ili po potrebi češće) sa svim relevantnim nositeljima aktivnosti.	Broj sastanaka radne skupine za upozoravanje na mine održanih u 2023. godini.	Broj sastanaka radne skupine za upozoravanje na mine održanih u tijeku jedne godine sa sačinjenim zapisnicima distribuiranim nakon sastanka.	BHMAC obavlja djelotvornu koordinaciju mjera upozoravanja na mine putem najmanje dva sastanka koordinacijske radne skupine godišnje na kojima se vodi zapisnik i nakon sastanka distribuira.
5.	Mjere upozoravanja na mine će biti integrirane u 13 obrazovnih sistema do 2025. i kontinuirano će se provoditi kroz materijal koji je rodno osjetljiv i uvažava različitu starosnu dob, putem koordinacije između BHMAC-a i ministarstava obrazovanja.	Ne postoji obveza integriranja mjera upozoravanja na mine u nastavne planove i programe.	Broj obrazovnih sustava koji integriraju mjere upozoravanja na mine godišnje. Broj škola koje primaju i koriste odgovarajući materijal za upozoravanje na mine.	Mjere upozoravanja na mine integrirane u 13 ⁴ obrazovnih sustava u Bosni i Hercegovini do 2025.

¹ Ministarstva obrazovanja postoje na entitetskom (FBosni i Hercegovini i RS) i županijskoj razini i u Brčko distriktu. Ministarstvo obrazovanja ne postoji na državnoj razini, u okviru Vijeća ministara Bosni i Hercegovini.

² Akcioni plan iz Maputa, mjera 10: Svaka država koja je prijavila minirane površine pod svojom jurisdikcijom ili kontrolom će obezbijediti smanjenje rizika od mina i programe za edukaciju u sklopu širih aktivnosti procjene i smanjenja rizika usmjerenih na najugroženije stanovništvo. Ti programi će uvažavati starosnu dob i biti rodno osjetljivi, te u skladu sa važećim domaćim i međunarodnim standardima, prilagođeni potrebama zajednica ugroženih minama i integrirani u tekuće protivminske aktivnosti, to jeste, prikupljanje podataka, čišćenje i pomoć žrtvama, u skladu s onim što odgovara. Akcioni plan iz Maputa sa smjernicama za provedbu obaveza iz Ottavske konvencije za period 2014. - 2019: <http://www.maputoreviewconference.org/fileadmin/APMBC-RC3/3RC-Maputo-action-plan-adopted-27-Jun-2014.pdf>

³ Akcioni plan iz Dubrovnika, mjera 3.2. "Zaštiti ljude od štete": "Ugrožene države će preduzeti sve izvodljive korake da bi spriječile nastanak žrtava među civilima tako što će odmah izraditi i obezbijediti ciljne i fokusirane programe za edukaciju u oblasti smanjenja rizika, koji su rodno osjetljivi i uvažavaju dob i etničku pripadnost i koji su bazirani prije svega na procjeni potreba i stepena ugroženosti i na razumijevanju rizičnog ponašanja." Akcioni plan iz Dubrovnika sa smjernicama za uspješnu sprovedbu obaveza iz Konvencije o kasetnoj municiji za period 2015. - 2020: <http://www.clusterconvention.org/wp-content/uploads/2016/04/The-Dubrovnik-Action-Plan.pdf>

⁴ Ukupan broj ministarstava obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

14.5. Pomoć žrtvama mina

U Bosni i Hercegovini je evidentirano ukupno 8.471 osoba (32 maloljetnice, 612 ženskih osoba, 122 maloljetnika, 7.852 punoljetna muškarca, 299 nepoznatih) koje su izgubile život ili su povrijeđene u nesrećama izazvanim minama/ESZR u periodu između 1992. i 2023. godine. Bosna i Hercegovina je obvezna da pruži odgovarajuću pomoć žrtvama mina/ESZR¹ kao država potpisnica Otavske konvencije, Konvencije o kazetnoj municiji i Konvencije o zabrani ili ograničenoj uporabi određenog konvencionalnog oružja koja je završena u septembru 2023. godine. Obveze Bosne i Hercegovine u vezi s Konvencijom za žrtve ostaju i dalje obveza i briga države. U Konvenciji o zabrani uporabe, proizvodnje i skladištenja kazetne municije, žrtve kazetne municije su definirane kao: "...sve osobe koje su stradale ili pretrpjele fizičku ili psihološku povredu, ekonomski gubitak, društvenu marginalizaciju ili bitno umanjeno ostvarivanje svojih prava izazvano upotrebom kazetne municije. Ona podrazumijeva osobe koje su pretrpjele direktne posljedice od kazetne municije, zajedno sa njihovim ugroženim obiteljima i zajednicama."² Kao država potpisnica Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, Bosna i Hercegovina je obvezna da pruži pomoć osobama s invaliditetom, uključujući i osobe koje su preživjele minske nesreće ili su zadobile teške povrede s trajnim posljedicama. Pojam "preživjeli" se odnosi na maloljetne i punoljetne ženske i muške osobe koje su preživjele nesreće izazvane minama/ESZR, a "indirektne žrtve" su članovi obitelji osoba koje su izgubile život ili pretrpjele povrede u minskim nesrećama.³

Otavska konvencija se u članu 6.3. kratko osvrće na pomoć žrtvama mina, gdje se kaže da će "Svaka država potpisnica, koja je u poziciji da to učini, osigurati pomoć za brigu i rehabilitaciju, kao i socijalnu i ekonomsku reintegraciju, žrtava mina i za programe upozoravanja na mine." Poglavlje IV Akcionog plana iz Maputa je posvećeno pomoći žrtvama i sadrži sedam odgovarajućih mjera.⁴ Ključni principi koji leže u osnovi tih mjera odnose se na zabranu diskriminacije, potpuno jednako učešće žrtava mina/ESZR u društvu i integriranje pomoći žrtvama u šire politike, planove i zakonske okvire države koji se odnose na osobe s invaliditetom kako bi se osigurala održivost. Mjera br. 4 iz Akcijskog plana iz Dubrovnika za sprovođenje obveza iz Konvencije o kazetnoj municiji je posvećena pomoći žrtvama mina/ESZR i predviđa četiri odgovarajuće mjere.⁵ Dugoročno rješenje kojim će se garantirati prava žrtvama mina/ESZR i uzeti u obzir njihove potrebe može se osigurati jedino kroz primjenu dvostrukog pristupa pomoći žrtvama mina/ESZR, uz konkretna i šira nastojanja koja će doprinijeti ostvarenju obveza u pogledu pružanja pomoći žrtvama. To je upravo ono što podrazumijeva integrirani pristup pomoći žrtvama. Ovom Strategijom je podržan ključni princip da su konkretna nastojanja u pravcu pružanja pomoći žrtvama kratkoročna rješenja i da se trebaju primjenjivati sve dok pomoć žrtvama ne bude djelotvorno integrirana u šire sektore i okvire.⁶

Na razini Bosne i Hercegovine, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je nadležno za koordinaciju svih aspekata zdravstvene zaštite, obrazovanja, sporta i kulture. Razne institucije imaju različite uloge u domenu socijalne pomoći (uključujući i pomoć žrtvama) u Bosni i Hercegovini, na državnoj, entitetskoj i kantonalnoj razini. Socijalna skrb je u nadležnosti entitetskih vlada. Zakon o socijalnoj skrbi pravi razliku između neratnih i ratnih invalida; pomoć objema kategorijama je uređena nizom odredbi tog Zakona.⁷ Nadalje, Zakon o socijalnoj skrbi pravi razliku između civilnih i vojnih žrtava rata. Zaštita i briga o žrtvama mina/ESZR su uređeni Zakonom o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom. Civilne žrtve rata su definirane kao osobe kod kojih je nastupilo tjelesno oštećenje zbog povrede i ozljede u vezi s ratnim događanjima (bombardiranje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak, itd.) uslijed koje je nastupilo tjelesno oštećenje, fizičko ili psihičko oštećenje ili znatno pogoršanje zdravstvenog stanja. Uvjet za ostvarivanje prava na pomoć prema zakonu u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj je tjelesno oštećenje od najmanje 60 % ili trajno tjelesno oštećenje.

Vijeće za osobe s invaliditetom Bosne i Hercegovine, formirano 2010. godine, nadležno je za provođenje i praćenje provođenja Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.⁸ Vijeće za osobe s invaliditetom Bosne i Hercegovine sastoji se od 20 članova: 10 članova su predstavnici svih razina vlasti (državni, entitetski i Brčko distrikt), a drugih 10 članova su predstavnici organizacija osoba s invaliditetom od društvenog interesa u entitetima i Brčko distriktu.

Nadležnost BHMCA-a u domenu pomoći žrtvama se odnosi na upravljanje centralnom bazom podataka BHMCA-a koja sadrži i podatke o žrtvama mina/ESZR, sukladno Zakonu o razminiranju iz 2002. godine. BHMCA osigurat će da se dalje prikupljaju, pohranjuju, analiziraju i dostavljaju podaci o nesrećama izazvanim minama/ESZR, razvrstani po spolu i starosnoj dobi žrtava, kako bi omogućio ažurirani pregled broja žrtava i točno razumijevanje svih ugroženih skupina. Osim toga, uviđajući značaj integriranja pomoći žrtvama u šire planove, politike i strukture na državnom i entitetskom nivou kako bi osigurali održivu potporu preživjelim, Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini i BHMCA će voditi računa da se podaci o žrtvama dostavljaju resornim ministarstvima i da su integrirani u šire planove i sisteme na državnoj i entitetskoj razini.

Koordinacijsko tijelo Bosne i Hercegovine za pomoć žrtvama mina, kazetne municije i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata kao stalno tijelo na državnom nivou čiji je mandat istekao u aprilu 2022. godine upućeni su pozivi relevantnim članovima za formiranje novog saziva. Očekuje se da će njegov rad na zagovaranju dovesti do integracije pomoći žrtvama u relevantne mehanizme koordinacije, uključujući i zdravstvenu i socijalnu zaštitu, invaliditet, obrazovanje i smanjenje siromaštva. Koordinaciono tijelo će nastojati podići nivo svijesti u ključnim ministarstvima u čijoj je nadležnosti pružanje pomoći žrtvama u Bosni i Hercegovini, u skladu sa obvezama iz domaćeg zakonodavstva i međunarodnih konvencija.

¹ Sve reference na žrtve, preživjele žrtve, druge osobe sa invaliditetom, indirektno žrtve i druge osobe u ugroženim grupama su rodno osjetljive i uvažavaju različitu starosnu dob, to jeste, odnose se na punoljetne i maloljetne ženske i muške osobe.

² Konvencija o kazetnoj municiji, čl. 2. Definicije

³ The CCM Coordinators for 2016 and 2017 on Victim Assistance and international Cooperation and Assistance, Guidance on an Integrated Approach to Victim Assistance, 2016 (Koordinatori pomoći žrtvama prema Konvenciji o kazetnoj municiji za 2016. i 2017. godinu i Koordinatori međunarodne saradnje i pomoći prema Konvenciji o kazetnoj municiji, Smjernice za integrirani pristup pomoći žrtvama, 2016.)

⁴ Akcioni plan iz Maputa, mjera IV. Pomoć žrtvama.

⁵ Akcioni plan iz Dubrovnika, mjera 4.1. Jačanje nacionalnih kapaciteta, mjera 4.2. Povećanje učešća žrtava, mjera

⁶ Konvencija o kazetnoj municiji, čl. 5. stav 2.(c) kazetnoj municiji za 2016. i 2017. godinu i Koordinatori međunarodne suradnje i pomoći prema Konvenciji o kazetnoj municiji, Smjernice za integrirani pristup pomoći žrtvama, 2016.)

⁷ Zakon o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, "Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09

⁸ Inicijalni izvještaj Bosne i Hercegovine o provođenju Konvencije UN-a o pravima osoba sa invaliditetom, 5. ožujka 2013.

Operativni ciljevi	Polazišta	Pokazatelji	Ciljano stanje
1. Uspostaviti koordinacijsko tijelo za pomoć žrtvama mina (KOT) na razini države.	Ne postoji koordinaciono tijelo na državnoj razini.	Formiranje koordinacijskih tijela za pomoć žrtvama mina sa nadležnim entitetskim ministarstvima, državnim ministarstvima i nvo sektorom. Uspostavljanje proračunske stavke za rad KOT-a.	Najmanje dva sastanka državnog Koordinacionog tijela za pomoć žrtvama organiziranog godišnje, na kojima je sačinjen zapisnik i distribuiran nakon sastanka. Članice KOT-a su: 2 ministarstva iz Vlade Republike Srpske, 2 iz FBosne i Hercegovine, 3 NVO sektor (UDAS, Posavina bez mina i OSI MEN) i 1 sekretarijat BHMAC.
2. Koordinacijsko tijelo za pomoć žrtvama će biti zastupljeno u Vijeću za osobe sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini i ovlašteno da osigura prava preživjelih žrtava priznata i integrirana u šire planove za pomoć osobama sa invaliditetom.	U 2024. nema predstavnika državnog koordinacijskog tijela za pomoć žrtvama u Vijeću za osobe sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini.	Državno koordinacijsko tijelo za pomoć žrtvama službeno predstavljeno u Vijeću za osobe sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini.	Koordinacijsko tijelo za pomoć žrtvama službeno predstavljeno u Vijeću za osobe sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini i uključeno u rad Vijeća za OSI.
3. Uspostavljanje programa podrške žrtvama mina od Vijeća ministara, entitetskih vlada i međunarodnih donatora.	Pomoć žrtvama mina nisu uključeni u sveobuhvatne programe potpore.	Broj programa koji obuhvaćaju pomoć žrtvama.	Pomoć žrtvama je uključena u programe podrške na različitim nivoima vlasti kao i projektima donatora.
4. BHMAC će kontinuirano prikupljati i analizirati sve podatke o žrtvama mina/ESZR koji su razvrstani po spolu i dobi i dostavljati ih zainteresiranim stranama.	Postoji baza podataka koju treba revidirati.	Broj sistema na državnom nivou sa podacima o povredama i /ili invaliditetu, uključujući i podatke o žrtvama mina/ESZR, razvrstanih po spolu i starosnoj dobi.	Uspostavljeni podaci o žrtvama mina/ESZR razvrstani po spolu i starosnoj dobi integrirani u šire sustave podataka o povredama i invaliditetu.

15. Upravljanje preostalom kontaminacijom

U vezi s obvezama koje proizilaze iz članka 5. Konvencije o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništavanju, u skladu sa Zahtjevom za produženje roka, od Bosne i Hercegovine se očekuje da do ožujka 2027. godine dođe do faze završetka ¹ identifikacije i čišćenja svih poznatih kontaminiranih površina, čime će prijeći s faze s težištem na proaktivne operacije izviđanja i čišćenja na fazu rješavanja preostale kontaminacije minama/ESZR, u kojoj će koristiti odgovarajući reaktivan odgovor u cilju smanjenja prijetnji preostale kontaminacije. ² Kako Bosna i Hercegovina bude napredovala ka ovoj tranziciji, planiranje održivog upravljanja preostalom kontaminacijom će dobiti na značaju i zahtijevati veći strateški fokus. Ovaj proces često karakterizira i prijelaz s programa izviđanja i čišćenja koji je pretežno financiran iz međunarodnih izvora na kontekst u kojem su nadležnosti prenesene na postojeće državne strukture, a operacije se financiraju iz državnog budžeta. Nekoliko domaćih aktera ima važnu ulogu u programu protuminskog djelovanja BiH i od suštinske su važnosti za uspješnu identifikaciju i čišćenje mina/ESZR. S obzirom na svoje tehničke kapacitete, Bosna i Hercegovina je u dobroj poziciji da efikasno i djelotvorno upravlja svojim dugoročnim problemom preostale kontaminacije s vlastitim kapacitetima. Ipak, važno je da relevantni akteri pokrenu proces planiranja upravljanja preostalom kontaminacijom prije nego što BiH ispuni svoje obveze prema članu 5. odnosno članu 3. dvije glavne konvencije. Ovdje se govori o aktivnom učešću Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, Federalne uprave civilne zaštite i Republičke uprave civilne zaštite. Međutim, nezavisno od navedenog, važno je napomenuti da je sada evidentno da Bosna i Hercegovina ne može ispuniti obveze do ožujku 2027. godine, zbog čega će se u 2025. godini podnijeti novi zahtjev za produženje roka prema članku 5. Konvencije.

16. Provođenje Strategije

Bosna i Hercegovina će pod vodstvom Povjerenstva za razminiranje u Bosni i Hercegovini koja djeluje u okviru Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine i u izravnoj je suradnji sa BHMAC-om, osigurati potpuno provođenje ove strategije. Povjerenstvo za razminiranje će poduzimati sve mjere i radnje iz okvira propisanih nadležnosti iz članka 6. Zakon o razminiranju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 5/02), i to:

- predstavljati Bosnu i Hercegovinu na svim konferencijama, domaćim i međunarodnim, koje se odnose na protuminske akcije mina, a naročito u međunarodnoj kampanji za zabranu kopnenih mina, te na stručnim konferencijama
- odobravati standarde za uklanjanje mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava (u daljnjem tekstu: NUS) u Bosni i Hercegovini
- predlagati kvalificirane i kompetentne kandidate za mjesta ravnatelja, pomoćnika ravnatelja BHMAC-a koje imenuje Vijeće ministara
- na prijedlog ravnatelja, odobravati interne propise za rad BHMAC
- poboljšavati suradnju između Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske;
- podnositi izvješća Vijeću ministara i redovito izvještavati Odbor donatora o aktivnostima Povjerenstva, kao i napretku operacija razminiranja, u skladu sa izvješćima koje dostavi BHMAC
- obavljati i druge poslove sukladno odluci o osnivanju Povjerenstva.

BHMAC će u cilju provođenja i izvršenja Strategije poduzimati sve radnje koje su propisane člankom 9. Zakona o razminiranju i to:

- održavati i voditi centralnu bazu podataka o minskim poljima i kapacitetima za mape;

¹ Završetak" se u ovom kontekstu odnosi na mine/ESZR otkrivene nakon što su ugrožene države završile proaktivni izvid i/ili čišćenje svih poznatih i sumnjivih opasnih površina, čime su ih proglasile sigurnim za normalnu ljudsku upotrebu

² Preostala kontaminacija u ovom kontekstu se odnosi na kontaminaciju minama/ESZR otkrivenim nakon svih razumnim napora da se identificiraju i retiraju sve sumnjive površine.

- b) predlagati tehničke i sigurnosne standarde kao i standarde kvaliteta obavljenog posla za operacije razminiranja i predlagati certifikate na odobrenje Povjerenstvu
- c) pregledati dokaze o kvalificiranosti međunarodnih i domaćih firmi za razminiranje za njihovu akreditaciju, koju će odobriti Povjerenstvo
- d) predlagati standarde za obuku koju će odobriti Povjerenstvo, te pratiti i izvještavati o njihovom provođenju
- e) pripremati prijedloge za rad na razminiranju područja koja su na međuentitetskoj liniji razgraničenja, koje će odobriti Povjerenstvo
- f) pripremati planove rada i budžete za svoje aktivnosti, kao i izvješća i obračune, koje će odobriti Povjerenstvo i nakon toga dostaviti Odboru donatora
- g) obavljati i druge poslove sukladno aktu o osnivanju.

17. Praćenje, revizija i evaluacija Strategije

Praćenje provođenja Strategije i njena revizija pružaju mogućnost da se bolje shvate postignuća i izazovi te da se omogući programu da prilagodi svoj pravac i strukturu, kao i da se unaprijede buduće verzije Strategije. Praćenje sprovođenja Strategije predstavlja kontinuiranu funkciju u kojoj se koristi sustavno prikupljanje informacija o pokazateljima kako bi se ključnim akterima pružile informacije o nivou postignutog napretka i ostvarenju operativnih ciljeva, izmjerenih prema polazištima i ciljanim stanjima, kao i indikatorima ostvarenja operativnih ciljeva postavljenim u Strategiji.

BHMAC je, u izravnoj suradnji sa relevantnim akterima, odgovoran za praćenje sprovođenja ove Strategije. Za to su preduvjet djelotvorno upravljanje informacijama sa jasnim kriterijima za prikupljanje, pohranjivanje, analizu i dostavu informacija, sustavi izvješća, te kvalitetna koordinacija i suradnja sa relevantnim akterima. Praćenje će omogućiti identifikaciju prednosti i nedostataka programa protuminskog djelovanja BiH i omogućit će BHMAC-u i partnerima da rješavaju probleme, unaprijede aktivnosti, nadograde postignuti uspjeh i prilagode se promjenjivim okolnostima.

18. Privici

- **Privitak I - Plan realizacije strateškog cilja 3 - izvid i čišćenje**
- **Privitak II - Financijski plan i plan smanjenja sumnjive površine**
- **Privitak III - Plan realizacije strateškog cilja 4. - upozoravanje na mine**
- **Privitak IV - Lista sudionika revizije Strategije**

Privitak I

**Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
revidirani dokument za razdoblje 2025 - 2027. godina**

Plan realizacije strateškog cilja 3 - izviđanje i čišćenje

Privitak I Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revitirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

1. Raspoloživi resursi deminerskih organizacija

S pregledom stanja u travnju 2024.godine Bosna i Hercegovina ima 24 akreditirane organizacije za protuminsko djelovanje, od toga 10 komercijalnih kompanija, 9 nevladinih i 5 vladinih organizacija (Oružane snage Bosne i Hercegovine, Federalna uprava civilne zaštite, Republička uprava civilne zaštite, Civilna zaštita Brčko Distrikta i Društvo crvenog križa/križa Bosne i Hercegovine).

R.b.	Organizacija	Broj mašina	Broj prega	Broj detektora	Produktivnost mašina
1	MINEMON D.O.O. PALE	0	0	9	
2	TROTIL D.O.O. SARAJEVO	0	0	7	
3	POINT D.O.O.	1	0	26	1000
4	DETEKTOR D.O.O.	1	0	35	1000
5	CHR D.O.O.	0	2	20	
6	EKSPLORING D.O.O.	0	0	5	
7	N&N IVŠA D.O.O.	2	2	54	2215
8	HEKSOGEN D.O.O.	0	0	8	
9	UEM D.O.O.	1	2	52	1470
10	DCM MEDIA D.O.O.	1	0	8	2100
1	IN DEMINING	1	2	50	700
2	CENTAR ZA OBUKU PASA ZA OTKRIVANJE MINA	0	1	18	
3	NGO POSAVINA BEZ MINA	0	0	0	
4	NGO PRO VITA	0	0	0	
5	NGO STOP MINES	1	4	111	800
6	NORWEGIAN PEOPLES AID (NPA)	4	6	160	3930
7	MAG	0	3	77	
8	UG EKO DEM	1	0	20	400
9	UDRUŽENJE ZA OBUKU PASA TRENING TIM	0	0	0	
1	FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE	5	4	110	2125
2	CIVILNA ZAŠTITA BRČKO DISTRIKTA	0	0	7	
3	DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA/KRSTA BOSNE I HERCEGOVINE	0	0	0	
4	ORUŽANE SNAGE BOSNE I HERCEGOVINE	3	7	313	2890
5	REPUBLIČKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	3	2	46	
UKUPNO		24	35	1136	18630

Pregled akreditiranih organizacija, stanje travanj 2024. godine.

Privitak I. Strategije probuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

U strukturi akreditiranih organizacija prijavljeno je 1048 osoba koje posjeduju akreditacije za pirotehnička zanimanja i ovlaštenja za rad. Ovaj broj uključuje 624 obučanih pirotehničara i 320 osoba koje su ovlaštene za obavljanje rukovodnih i nadzornih zadataka (vođe timova, vođe radilišta, operativni časnici, časnici za osiguranje kvalitete, treneri prega, kerovođe, operateri itd.) te 104 medicinara. Broj pirotehničkih timova koje doprinose ostvarenju strateškog cilja je 90.

R.b.	Organizacija	Rukovodno osoblje	Nadzorno osoblje	Demiteri	Medicinari	Broj deminerskih timova	Broj ostalih timova/UM/UES
1	MINEMON D.O.O. PALE	1	10	0	0	0	0
2	TROTIL D.O.O. SARAJEVO	0	8	0	0	0	0
3	POINT D.O.O.	3	0	10	1	2	0
4	DETEKTOR D.O.O.	6	0	12	1	2	0
5	CHR D.O.O.	5	0	8	1	1	0
6	EKSPLORING D.O.O.	2	8	0	0	1	0
7	N&N IVSA D.O.O.	6	0	9	1	2	0
8	HEKSOGEN D.O.O.	4	0	8	1	1	0
9	UEM D.O.O.	6	0	10	2	2	0
10	DCM MEDIA D.O.O.	4	0	13	2	2	0
1	IN DEMINING	5	0	17	3	3	0
2	CENTAR ZA OBUKU PASA ZA OTKRIVANJE MINA	5	0	16	2	3	0
3	NGO POSAVINA BEZ MINA	5	0	0	0	0	1
4	NGO PRO VITA	5	0	0	0	1	0
5	NGO STOP MINES	9	0	19	3	3	0
6	NORWEGIAN PEOPLES AID (NPA)	10	0	58	8	8	0
7	MAG	14	0	57	8	8	2
8	UG EKO DEM	4	0	10	1	2	0
9	UDRUŽENJE ZA OBUKU PASA TRENING TIM	2	0	0	0	1	0
1	FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE	33	0	112	20	14	8
2	CIVILNA ZAŠTITA BRČKO DISTRIKTA	4	0	5	2	0	1
	DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA/KRSTA BOSNE I HERCEGOVINE	24	0	0	0	0	0
3	ORUŽANE SNAGE BOSNE I HERCEGOVINE	125	0	224	39	28	0
4	REPUBLIČKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	12	0	36	9	6	5
5	UKUPNO	294	26	624	104	90	17

Pregled resursa akreditiranih organizacija, stanje travanj 2024. godine

Privitak I Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revizirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izviđanje i čišćenje

Raspoloživim tehničkim kapacitetima povećat će se produktivnost pirotehničara, smanjiti cijena razminiranja i što je najvažnije, unaprijediti sigurnost i pouzdanost samog procesa razminiranja. U tehničkom izviđanju bit će angažirani strojevi i/ili prege, ovisno od konfiguracije i uvjeta na terenu. Na temelju trenutno raspoloživih resursa (pirotehničari i prege), moguće je tehničkim metodama očistiti površinu od oko 7,70 km². Strojna priprema se ne može primijeniti na svim površinama i ne može se smatrati očišćenom površinom, ali strojna priprema povećava sigurnost, olakšava rad i povećava produktivnost pirotehničara i prega.

Resursi	Kapacitet u m ²
Pirotehničari	5.500.000
Prege	2.200.000
Ukupno pirotehničari i prege	7.700.000
Strojevi	16.000.000

Pregled procijenjene produktivnosti sa raspoloživim resursima za 2024. godinu

S obzirom na to da se u Bosni i Hercegovini primjenjuje klasični pristup (tehničko izviđanje i čišćenje prema Standardu za uklanjanje mina i NUS-a u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Standard)) i pristup vraćanja površine (tehničko izviđanje i čišćenje prema Standardu– Land Release concept) gore navedeni resursi pirotehničkih organizacija bit će angažirani na oba koncepta u skladu s iskazanom zainteresiranošću donatora.

2. Posebni projekti razminiranja

2.1 Projekt razminiranja desne obale rijeke Save

U okviru Investicijskog okvira za Zapadni Balkan u planu je realizacija projekta upravljanja vodama među zemljama u slivovima rijeka Save i Drine, u okviru čega je planirano i razminiranje desne obale rijeke Save kao prvog preduvjeta za bilo koju vrstu aktivnosti na rijeci Savi. U nastojanju da se krene sa realizacijom projekta u proteklom razdoblju održano je nekoliko sastanaka na kojima je sa predstavnicima Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, između ostalog, dogovoreno i formiranje zajedničkog tima koji će vršiti suradnju i koordinaciju, s ciljem što efikasnije realizacije projekta. Prijedlog Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BHMAC) se odnosi na 85 projekata, koji su uredno reizvideni u 2023. godini, ukupne površine od 5.779.840 m². Financijska vrijednost projekta iznosi oko 8.160.000 EUR.

Red. br.	MAC ID	Lokacija	Površina m ²	PMA	Općina/Opština/Grad
1	7070	Savski nasip Svilaj - Kadar 4	201.092	Tehnički izvid	Odžak
2	7071	Savski nasip Svilaj - Kadar 5	201.878	Tehnički izvid	Odžak
3	7072	Savski nasip Svilaj - Kadar 6	197.528	Tehnički izvid	Odžak
4	8010	Zorice 3 pera (P-D4-18 do P-D4-20)	66.707	Tehnički izvid	Odžak
5	8506	Obala rijeke Save - Grebnice 3	84.758	čišćenje	Domaljevac-Šamac
6	8507	Obala rijeke Save - Grebnice 1	91.860	Tehnički izvid	Domaljevac-Šamac
7	8665	Obala rijeke Save - Novi Grad	200.996	Tehnički izvid	Odžak
8	8666	Obala rijeke Save - Novi Grad 1	205.162	Tehnički izvid	Odžak
9	8679	Obala rijeke Save - Savulje 2	34.064	čišćenje	Domaljevac-Šamac
10	8680	Obala rijeke Save - Savulje 3	38.236	čišćenje	Domaljevac-Šamac
11	8682	Obala rijeke Save - Savulje 4	100.733	Tehnički izvid	Domaljevac-Šamac
12	8752	Prud k.c. 375	3.394	Tehnički izvid	Odžak
13	9128	Obala rijeke Save - Tisina 2	133.790	Tehnički izvid	Domaljevac-Šamac
14	9129	Obala rijeke Save - Tisina 3	116.350	Tehnički izvid	Domaljevac-Šamac
15	9130	Obala rijeke Save - Tisina 4	69.927	Tehnički izvid	Domaljevac-Šamac
16	9137	Obala rijeke Save - Kadar	147.231	Tehnički izvid	Odžak

Privitak I Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

17	9138	Obala rijeke Save - Kadar 1	125.869	Tehnički izvid	Odžak
18	9139	Obala rijeke Save - Kadar 2	117.848	Tehnički izvid	Odžak
19	10162	Obala Save - Kapanice 2A	11.421	Tehnički izvid	Orašje
20	10262	Obala rijeke Save Kopaonice 1A	3.400	Tehnički izvid	Orašje
21	11125	Bairi 1	18.129	čišćenje	Orašje
22	50081	Ostrovac 1	48.651	Tehnički izvid	Srbac
23	50820	Sijekovac - 12	119.644	Tehnički izvid	Brod
24	50897	Sijekovac 6b	15.083	Tehnički izvid	Brod
25	50898	Sijekovac 6c	87.798	Tehnički izvid	Brod
26	51076	Orahova - Madarac	122.452	Tehnički izvid	Gradiška
27	51203	Dubokas	91.481	Tehnički izvid	Derвента
28	51465	Dubočac - Ritovi	29.906	Tehnički izvid	Derвента
29	51807	Obala Save	33.424	čišćenje	Šamac
30	51809	Savski nasip nastavak	77.305	Tehnički izvid	Šamac
31	51970	Ostrovac 4	92.443	Tehnički izvid	Srbac
32	52432	Orubica 1	7.971	čišćenje	Gradiška
33	52561	Bunum 1	129.389	Tehnički izvid	Gradiška
34	52562	Bunum 2	99.300	Tehnički izvid	Gradiška
35	52732	Klakar Donji 3	15.064	čišćenje	Brod
36	52734	Klakar Donji 4	24.489	Tehnički izvid	Brod
37	52747	Ostrovac 5	11.137	Tehnički izvid	Srbac
38	52926	Bajinci 1	24.352	čišćenje	Srbac
39	52927	Bajinci 2	44.726	čišćenje	Srbac
40	52928	Bajinci 3	40.594	čišćenje	Srbac
41	52929	Bajinci 4	37.199	Tehnički izvid	Srbac
42	52930	Bajinci 5	39.320	Tehnički izvid	Srbac
43	53105	Obaloutvrda O-D 11-2/1	11.394	Tehnički izvid	Gradiška
44	53125	Trstenci 2/1	19.473	Tehnički izvid	Derвента
45	53126	Trstenci 2/2	37.560	Tehnički izvid	Derвента
46	53153	Obaloutvrda O-D 8-5	8.484	čišćenje	Srbac

Privitak I Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

47	53154	Pera P-D 8-3 do P-D 8-5	48,191	Tehnički izvid	Srbac
48	53156	Obalovrda O-D 10-2	46,947	Tehnički izvid	Gradiška
49	53157	Obalovrda O-D 9-4	23,962	Tehnički izvid	Gradiška
50	53158	Obalovrda O-D9-2	7,253	Tehnički izvid	Gradiška
51	53247	Bajinci dva 1	13,407	čišćenje	Srbac
52	53248	Bajinci dva 2	19,261	Tehnički izvid	Srbac
53	53250	Obalni pojas rijeke Save - Gradiška -1/1	42,755	Tehnički izvid	Gradiška
54	53251	Obalni pojas rijeke Save - Gradiška 1/2	8,716	Tehnički izvid	Gradiška
55	53252	Obalni pojas rijeke Save - Gradiška 1/3	36,703	Tehnički izvid	Gradiška
56	53302	Selo Korovi - lokalitet Ade 1	22,001	Tehnički izvid	Srbac
57	53304	Selo Korovi - lokalitet Ade 3	43,440	Tehnički izvid	Srbac
58	53305	Selo Korovi - lokalitet Ade 4	7,948	Tehnički izvid	Srbac
59	53320	Vlaknica	14,780	čišćenje	Srbac
60	53322	Mačkovac 1 a	6,390	Tehnički izvid	Gradiška
61	53323	Mačkovac 1 b	10,574	čišćenje	Gradiška
62	53325	Mačkovac 1 c	62,327	Tehnički izvid	Gradiška
63	53351	Donja Dolina 1/1	12,782	Tehnički izvid	Gradiška
64	53352	Donja Dolina 1/2	24,516	Tehnički izvid	Gradiška
65	53380	Mačkovac 2/1	108,148	Tehnički izvid	Gradiška
66	53382	Mačkovac 2/2	7,780	Tehnički izvid	Gradiška
67	53385	Obalni pojas rijeke Save - Gradiška 3	78,771	Tehnički izvid	Gradiška
68	53386	Sijekovac - plovni put 1	221,613	Tehnički izvid	Brod
69	53387	Sijekovac - plovni put 2	285,213	Tehnički izvid	Brod
70	53388	Sijekovac - plovni put 3	302,157	Tehnički izvid	Brod
71	53390	Sijekovac - plovni put 4	234,003	Tehnički izvid	Brod
72	53525	Donja Dolina 2/1	52,562	čišćenje	Gradiška
73	53526	Donja Dolina 2/2	41,840	čišćenje	Gradiška

Privitak I Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revizijski dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izviđanje i čišćenje

74	53594	Obalni pojas rijeke Save - K. Dubica-2/1	2,201	čišćenje	Kozarska Dubica
75	53595	Obalni pojas rijeke Save - K.Dubica-2/2	9,623	Tehnički izvid	Kozarska Dubica
76	53641	Trstenci 2/1 - čišćenje	20,371	čišćenje	Derвента
77	53814	Dubočac - Gasmjaca - nastavak	11,388	Tehnički izvid	Derвента
78	53891	Obala rijeke Save - Gorice 1	41,947	čišćenje	Brčko
79	53893	Obala rijeke Save - Gorice 2	42,379	čišćenje	Brčko
80	53894	Obala rijeke Save - Gorice 3	131,446	Tehnički izvid	Brčko
81	53896	Obala rijeke Save - Krepsic 1	60,654	čišćenje	Brčko
82	53899	Obala rijeke Save - Vučilovac 1	97,599	Tehnički izvid	Brčko
83	53901	Obala rijeke Save - Vučilovac 2	111,419	Tehnički izvid	Brčko
84	55124	Sijekovac 6 c - čišćenje	9,808	čišćenje	Brod
85	54194	Kobas	17,953	čišćenje	Srbac
UKUPNO:			5,779,840		

Pregled projekata predloženih u okviru projekta razminiranja desne obale rijeke Save-napomena u nastavku

U priloženoj tabeli dat je pregled projekata koje je BHMAC aktom od 8. 2. 2024. godine predložio da se razminiraju u okviru projekta razminiranja desne obale rijeke Save. Imajući u vidu da je razminiranje prioritet od značaja za sigurnost građana Bosne i Hercegovine, s obzirom na to da se do mjeseca svibnja nije krenulo sa implementacijom ovog projekta u odnosu na dinamiku i stupanj realizacije drugog projekata Brčko bez mina, plan je da se projekti sa područja općine Brčko izuzmu iz projekta razminiranja desne obale rijeke Save i realiziraju u projektu Brčko bez mina kroz implementaciju preostalog minski sumnjivih područja (u daljem tekstu:MSP) projekta sa ovog područja MSP Brčko Sjever 2 ID 1082. Radi se o šest (6) projekata ukupne površine od 485,444 m², u tabeli navedeni pod rednim brojem od 78 zaključno sa rednim brojem 83. U slučaju svega navedenog, BHMAC će Ministarstvu komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine blagovremeno dostaviti informaciju o izuzimanju predmetnih šest (6) projekata.

Privitak I Strategije probuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revitirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

2.2. IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance EU

Od IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance EU (Instrument pretriptupne pomoći)-IPA III planirana su sredstva u ukupnom iznosu od 10 milijuna EUR. Početak implementacije u Bosni i Hercegovini očekujemo u 2024.godini sa realizacijom u naredne tri (3) godine. U planu je da se najveći dio implementira posredstvom ITF Enhancing Human Security (u daljem tekstu: ITF), dok će u manjem obujmu biti angažirane entitetske civilne zaštite.

Red. Br.	Entitet	MSP_Id	Naziv MSP-a	Općina/Opština/Grad	Površina km ²
1	FBiH	39	Zgon	Ključ	2.13
2	FBiH	122	Sipovljani	Drvar	1.02
3	FBiH	119	Bogodol	Mostar	0.59
4	FBiH	123	Tomislavgrad 1	Tomislavgrad	1.89
5	FBiH	100	Srednje - Kozlje	Ilijaš	1.46
6	FBiH	103	Golo Brdo	Hadžići	1.65
7	FBiH	108	Prečani	Trnovo	0.56
8	FBiH	109	Ribari	Konjic	2.03
9	FBiH	121	Ladjevici - Stomorine	Ilijaš	2.26
10	FBiH	26	Vaganjac	Gornji Vakuf-Uskoplje	4.05
11	FBiH	95	Mala Luka	Donji Vakuf	2.10
12	FBiH	113	Galečnica	Gornji Vakuf-Uskoplje	2.01
13	FBiH	23	Svinjasnica - Pasin Konak	Zavidovići	3.35
14	FBiH	34	Skippovac Donji	Gracanica	3.09
15	FBiH	61	Lukavica Rijeka - Stanic Rijeka	Doboj-Istok	0.33
16	FBiH	92	Trepala	Lukavac	1.40
17	FBiH	115	Vozuća 1	Zavidovići	1.46
18	FBiH	112	Garački podovi	Bugojno	2.40
19	FBiH	116	Galica	Travnik	2.36
20	FBiH	107	Tešanj	Tešanj	2.20
21	FBiH	118	Vrdi	Mostar	2.28
22	FBiH	129	Gornja Drežnica	Mostar	2.21
23	FBiH	30007	Velika Kladaša 1.	Velika Kladaša	1.45

Privitak I Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

24	FBiH	30032	Bihac 3	Bihac	2.10
25	RS	11	Močila Gornja	Brod	1.27
26	RS	26	Banja Vrućica	Teslić	1.78
27	RS	30	Kruševo brdo 2	Kotor Varoš	0.90
28	RS	52	Vrela	Teslić	1.89
29	RS	56	Lukavica Rijeka	Doboj	1.87
30	RS	61	Klankari	Brod	0.44
31	RS	64	Kupres 1	Kupres (RS)	0.23
32	RS	66	Ribnik 1	Ribnik	0.45
33	RS	69	Banja Luka 1	Banja Luka	0.86
34	RS	8	Batovo	Čajniče	1.29
35	RS	33	Dobro Polje	Kalinovik	0.99
36	RS	40	Bitunja	Berkovići	0.46
37	RS	41	Rudo	Rudo	0.93
38	RS	42	Bokšanica	Rogatica	1.78
39	RS	46	Han Pijesak	Han Pijesak	0.63
40	RS	48	Vlasenica	Vlasenica	1.10
41	RS	39	Bančići	Ljubinje	1.58
42	RS	74	Vinča	Pale	1.05
				FBiH:	46.38
				RS:	19.49
				Ukupno:	65.87

Pregled projekata MSP za realizaciju u okviru projekta IPA III, realizacija posredstvom ITF

Privitak I Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izvidanje i čišćenje

Red. Br.	Entitet	MSP_Id	Naziv MSP-a	Općina/Opština/Grad	Površina km ²
1	FBiH	39	Zgon	Ključ	2.13
2	FBiH	122	Sipovljani	Drvar	1.02
3	FBiH	119	Bogodol	Mostar	0.59
4	FBiH	123	Tomislavgrad 1	Tomislavgrad	1.89
5	FBiH	103	Golo Brdo	Hadžići	1.65
6	FBiH	121	Ladevici - Stomorine	Ilijaš	2.26
7	FBiH	113	Galečnica	Gornji Vakuf-Uскопje	2.01
8	FBiH	116	Galica	Travnik	2.36
9	RS	52	Vrela	Teslić	1.89
10	RS	56	Lukavica Rijeka	Doboj	1.87
11	RS	48	Vlasenica	Vlasenica	1.10
12	RS	74	Vinča	Pale	1.05
				FBiH:	13.91
				RS:	5.90
				Ukupno:	19.81

Pregled projekata MSP za realizaciju u okviru projekta IPA III koji će se realizirati u prvom tenderu posredstvom ITF

Red.br.	Entitet	MSP_Id	Naziv MSP-a	Općina/Opština/Grad	Površina km ²
1	RS	43	Bosanski Dubočac	Derventa	0.75
2	RS	47	Krupa na Uni 1	Krupa na Uni	1.05
3	RS	16	Srednji Dubovik	Krupa na Uni	1.45
4	RS	49	Stanari 1	Stanari	0.56
5	RS	50	Kozica Gornja	Oštra Luka	0.67
6	RS	62	Istočni Drvar 1	Istočni Drvar	0.15
7	RS	53	Kamena	Istočni Mostar	0.69
				Ukupno:	5.31

Pregled projekata MSP za realizaciju u okviru projekta IPA III, realizacija od strane Republičke uprave civilne zaštite RS

Priloga I Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

Red. br.	Entitet	MSP_Id	Naziv MSP-a	Općina/Opština/Grad	Površina km2
1	FBiH	136	Zabrđe	Vitez	2.24
2	FBiH	50015	Odžak - Zapad	Odžak	2.80
3	FBiH	40044	Bjelojevići	Stolac	2.14
4	FBiH	40042	Barane	Stolac	1.95
5	FBiH	114	Omanjska - Jeleci	Usora	1.09
			Ukupno:		10.22

Pregled projekata MSP za realizaciju u okviru IPA III, realizacija od strane Federalne uprave civilne zaštite

Privitak I. Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revitirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izviđanje i čišćenje

2.3. Projekt Oslobađanje kontaminiranog zemljišta od mina i ostalih eksplozivnih zaostalih iz rata u BiH, Regija Majevica 2022-2024.

Od srpnja 2022. godine se krenulo sa realizacijom projekta Oslobađanje kontaminiranog zemljišta od mina i ostalih eksplozivnih zaostalih iz rata u BiH, Regija Majevica. Radi se o projektu koji je financiran od strane Savezne Republike Njemačke i obuhvaća područje koje se nalazi između Semberije, Posavine i Tuzlanske kotline kojim je obuhvaćeno sedamnaest (17) minski sumnjivih područja ukupne površine od 27,85 km². Projekt je i pokrenut na inicijativu predstavnik općina, Sapna, Čelić, Teočak, Lopare i Ugljevik u organizaciji misije OSCE-a, a radi oslobađanja zemljišta na području pet (5) navedenih općina. Na temelju procjene nakon provedenih aktivnosti netehničkog izviđanja, provode se operacije tehničkog izviđanja i čišćenja, kroz ciljanu i sistematsku istragu. Lociranje dokaza miniranosti i uklanjanje sumnje na mine upotrebom tehničkih metoda provode akreditirane deminerske organizacije Norveška narodna pomoć-NPA i Predstavništva u Bosni i Hercegovini The Mines Advisory Group-MAG uz nadzor i praćenje koji vrši nadležno osoblje BHMAG. U tabeli u nastavku prikazan je pregled minski sumnjivih područja koja se realizuju, odnosno koja će se realizirati u okviru ovog projekta.

Red. Br.	Entitet	Općina/Opština	Broj MSP-a	ID MSP-a	Naziv MSP	Površina km ²	Status
1				80	Sapna-Vitnica	0.33	Završen
2				/	Baljkovica-Skrinj	3.66	Priprema u tijeku
3	FBIH	Sapna	6	/	Visoka glava - Kasarije	2.16	Priprema u tijeku
4				/	Crna Stijena - Popova kosa	2.29	Priprema u tijeku
5				120	Kikovi - Zavid	2.07	U tijeku CI/SI
6				138	Stolice-Riječani	3.18	Pripremljen operativni plan
1				91	Dolovi - Čelićka Rijeka	1.84	Završen
2				128	Lukavica 1	1.73	U tijeku CI/SI
3	FBIH	Čelić	5	/	Majevica	2.56	Priprema u tijeku
4				134	Čelić	0.56	Pripremljen operativni plan
5				/	Miladići - Visori	2.26	Priprema u tijeku
1	FBIH	Teočak	1	139	Teočak	1.94	Pripremljen operativni plan

Priloga I Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

1			1010	Piperi	1.04	Pripremljen operativni plan
2	RS	Lopare	1014	Brusnica	1.12	U tijeku CI/SI
3			1075	Lopare 3	0.22	Pripremljen operativni plan
4			1058	Lopare 2	0.49	U tijeku CI/SI
1			RS	Ugljevik	1	Ugljevik
			17	Ukupno:	27.85	

Pregled minske sumnjivih područja obuhvaćenih projektom Regija Majevica 2022-2024. sa stanjem travanj 2024. godine

Privitak I Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revizirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izviđanje i čišćenje

2.4. Projekt Brčko bez mina

U 2024.godini se nastavlja deminiranje u sklopu projekta „Brčko bez mina“ čija realizacija je započela krajem 2021.godine. Uz finansijska sredstva osigurana od strane Sjedinjenih Američkih Država uz partnerstvo sa Norveškom i Švicarskom vladom, te vladom Brčko distrikta, završetak ovog projekta planiran je do kraja 2024.godine. Operacije tehničkog izviđanja provode akreditirane deminirne organizacije Norveška narodna pomoći-NPA i The Mines Advisory Group-MAG.

Red. Br.	ID	Naziv MSP-a	Površina km2	Status	Izvođač
1	8882	Brčko sjever 2	1.74	Pripremljen operativni plan	The Mines Advisory Group-MAG
2	1076	Ulice Ralić Bukovac	2.65	U tijeku CI/SI	Norveška narodna pomoć-NPA
3	87	Brčko istok	0.87	Završen CI/SI	The Mines Advisory Group-MAG
4	111	Boderište	2.5	Završena CI/SI	The Mines Advisory Group-MAG
5	1071	Vukšić Skakava	2.24	U tijeku CI/SI	Norveška narodna pomoć-NPA
6	1060	Brčko zapad	1.47	Završena CI/SI	Norveška narodna pomoć-NPA
7	1055	Brčko sjever 1	1.05	Završena CI/SI	Norveška narodna pomoć-NPA
		Ukupno:	12.52		

Pregled minski sumnjivih područja obuhvaćenih projektom „Brčko bez mina“, sa stanjem travanj 2024. godine.

2.5. Projekt Mostar bez mina

Po uzoru na uspješno realiziranje projekta „Sarajevo bez mina“ u 2023. godini realiziran je projekt „Mostar bez mina“, koji je kandidiran od Fondacije Marshal Legacy Institute u suradnji sa Centrom za obuku pasa za otkrivanje mina u Bosni i Hercegovini (MDDC) i ITF Enhancing Human Security.

Uz nadzor i praćenje od nadležnog osoblja BHMAC operacije ciljanog i sistematskog izviđanja provedene su od Centra za obuku pasa za otkrivanje mina u Bosni i Hercegovini (MDDC) uz finansijsku potporu osiguranu od strane Sjedinjenih Američkih Država, a posredstvom ITF Enhancing Human Security. Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine, u skladu sa svojim mogućnostima i kapacitetima, pružili su podršku u realizaciji ovog projekta. Realizacijom ovog projekta gradsko područje Grada Mostara i službeno je postalo slobodno od mina čime su stvoreni preduvjeti za razvoj turizma i infrastrukturnih projekata koji će uveliko doprinijeti poboljšanju kvalitete života. Međutim, prema najavama zvaničnika i

Privitak I Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revizirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

Ambasadora Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini ovdje se neće stati jer se ova važna aktivnost nastavlja na širem području Grada Mostara i to kroz projekt razmiranja minski sumnjivog područja Podgorani 1.

2.6. Inicijative za protuminsko djelovanje

Po uzoru na projekt "Oslobađanje kontaminiranog zemljišta od mina i ostalih eksplozivnih zaostalih iz rata u Bosni i Hercegovini, Regija Majevica" od strane Organization for Security and Co-operation in Europe-OSCE i Njemačkog veleposlanstva pokrenuta je inicijativa za dva regiona. Prvi region se odnosi na Gornju Drinu koji obuhvaća područja općina Foča, Čajniče, Rudo, Višegrad, Pale, Gorazde RS, Pale-Prača. Drugi region obuhvata općine Maglaj, Žepče, Doboj i Teslić. Imajući u vidu da je Bosna i Hercegovina poznata po svojim prirodnim ljepotama i bogatstvima, u oba slučaja se radi o projektima kulturnog i rekreacijskog turizma kao prilika za ekonomski rasti i povećanje institucionalnih kapaciteta. U ovoj, početnoj fazi BHMAC je dostavio podatke o minski sumnjivim područjima koja su predmet navedene inicijative.

U 2023. godini pokrenuto je pitanje za uvrštenje špilje Vjetrenica na UNESCO Listu svjetske baštine, a koji se provodi pod okriljem Savjetodavnog tijela za Odbor za svjetsku baštinu Međunarodne unije za zaštitu prirode (IUCN). Na Tentativnoj listi za Bosnu i Hercegovinu nalazi se od 2004.godine, što potvrđuje da je riječ o prioritetu zemlje kada je riječ o nominaciji značajnih kulturnih i prirodnih dobara za upis na UNESCO Listu. Unosom zaštićenog područja u naš informacijski sistem, Zona B2, podzona B2.1 i Zona B2.2 shodno Zakonu o proglašenju područja špilje Vjetrenica, utvrđeno je da predstavljaju zonu minski sumnjivih površina u pretežnom dijelu u Federaciji Bosne i Hercegovine i manjem obimu na području Republike Srpske, o čemu je BHMAC dostavio podatke.

Privitak I Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revizirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izvidanje i čišćenje

2.7. Pojedinačni projekti koji se realiziraju posredstvom ITF

Međunarodna ustanova ITF Enhancing Human Security-fond za jačanje ljudske sigurnosti osnovan je u Sloveniji kako bi svojim programima humanitarnog protuminskog djelovanja dala doprinos zemljama Jugoistočne Europe te samim tim i Bosni i Hercegovini u oblasti protuminskog djelovanja. Ovisno od raspoloživih finansijskih sredstava, od predstavnika ITF-a i predstavnika donatora vrši se izbor projekata za razminiranje koje predlaže BHMAC. U 2024. godini očekujemo realizaciju projekata tehničkog izvidanja i čišćenja koji su objavljeni po tenderu oznake ITF-01-05/23-MC/TS-BH-USA.

Red. Br.	ID	Naziv lokacije	PMA	Površina m ²	Opcina/Opština/Grad i Entitet
1	6505	Barakovac Založje-Ramina Kolutba	Čišćenje	17,223	Bihac/FBiH
2	3238	Kreevine 2	TI	44,009	Bosanska K./FBiH
3	3573	Račić Kasama	TI	49,480	Bihac/FBiH
4	11261	Račić Kasama 1	TI	11,257	Bihac/FBiH
5	8426	Podgorani 1	TI	49,893	Mostar/FBiH
6	11021	Brdla	Čišćenje	9,261	Konjic/FBiH
7	10022	Ravne 1 A	Čišćenje	6,984	Vareš/FBiH
8	7306	Krc	TI	38,195	Konjic/FBiH
9	10851	Duga njiva - vinograd	Čišćenje	14,333	Novi Travnik/FBiH
10	10301	Golo Brdo 1	TI	18,454	Bugojno/FBiH
11	6074	Svrzigace - Bakovica	TI	35,375	Novi Travnik/FBiH
12	54935	Kostajnica-nastavak	TI	5,034	Doboj/RS
13	53534	Grapska Gornja k.č. 1770	Čišćenje	16,606	Doboj/RS
14	54177	Grapska Gornja-nastavak	TI	10,435	Doboj/RS
15	54359	Stanić Rijeka 6	TI	37,706	Doboj/RS
16	53582	Stanić Rijeka 1	Čišćenje	6,723	Doboj/RS
17	52634	Dio koridora 5c-dmgi dio	TI	47,125	Modriča/RS
18	54685	Orašje	Čišćenje	4,543	Tebinje/RS
19	55083	Gola Glavica-pojilište	TI	10,810	Trebinje/RS

Privitak I Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strategskog cilja 3-izvidanje i čišćenje

20	53962	Donja Sopotnica	TI	33,133	Novo Gorazde/RS
21	53842	Zagoni Kaolin 2	TI	18,702	Bratunac/RS
22	52026	Seljani-Ovlagija	TI	25,133	Rogatica/RS
Ukupno:				510,414	

Pregled zadatata po tenderu oznake ITF-01-05/23-MC/TS-BH-USA

BHMAC je dao i prijedlog projekata za financiranje od Sjedinjenih Američkih Država-USA 2024 - 2025, prikazani u tabeli u nastavku.

Red. br.	ID	Naziv	PMA	Površina m2	Općina/Opština/Grad
1	9585	Otoka centar-Hercegovina	TI	121,016	Bosanska Krupa
2	10039	Badić-Marun	TI	74,124	Bosanska Krupa
3	8417	Kostrc Dusine-Ambanista	TI	47,786	Orašje
4	6363	Kucani ispod groblja 1	TI	33,805	Prozor- Rama
5	6364	Kucani ispod groblja 2	TI	34,715	Prozor- Rama
6	5510	Baljivac-Sose 3	TI	27,668	Ravno
7	8663	Donje selo (Smioke) 1	TI	52,017	Gorazde
8	9507	Bijela-Josanica	TI	63,653	Konjic
9	9513	Bijela	TI	44,245	Konjic
10	7419	Ljesevo-Staro Selo 2	TI	64,913	Ilijaš
11	2180	Kula-Kuzilovo Brdo	TI	15,908	Busovača
12	5835	Kula-Kreevine 1 A4	TI	27,866	Busovača
13	4074	MZ Kopic 2	TI	49,093	Bugojno
14	5996	Kula Krcevine 1 A9	TI	44,465	Busovača
15	51755	Gornji Skipovac 6-TAP	TI	14,395	Doboj
16	51864	Zemljište Karabegovic Hatidze	TI	8,157	Doboj

Privitak I Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

17	52213	Glogovica 3	Čišćenje	13,833	Doboј
18	52467	Dio Koridora 5c-Babesnica 1	TI	12,572	Modriča
19	54726	Zemljište Dragonic Bogdana k.c.2391/5	TI	46,997	Teslić
20	53580	Selo Bojici	TI	33,678	Kalinovik
21	54145	Zljabac	TI	27,291	Zvornik
22	54143	Vlasinje	TI	29,535	Zvornik
23	51371	Danici 2	TI	19,450	Foča
24	52311	Osija-Gaj	TI	37,526	Foča
25	54855	Mursalovina	TI	11,434	Rogatica
26	52857	Blazevac 16	Čišćenje	25,865	Pelagićevo
27	54719	Mijacevica brdo	TI	42,312	Pelagićevo
28	52860	Blazevac 20	Čišćenje	13,914	Pelagićevo
		Ukupno:		1,038,233	

Pregled zadatka predloženih za donaciju USA 2024-2025

Privitak I. Strategije prostornog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izviđanje i čišćenje

3. Minski sumnjiva područja čija je realizacija u tijeku

U tabeli u nastavku dat je pregled minski sumnjivih područja-MSP koji su u tijeku a čija realizacija doprinosi ostvarenju strateškog cilja 3 izviđanje i čišćenje.

Red.br.	Entitet	ID MSP	MSP-Naziv	RU/RK	Površina m ²	Općina/Opština/Grad	Kompanija
1	FBIH	6	Bili potok	Mostar	3,164,084	Kupres	Oružane snage Bosne i Hercegovine
2	FBIH	33	NP Una	Bihać	3,528,587	Bihać	Federalna uprava civilne zaštite
3	FBIH	42	Kozlovac	Sarajevo	2,230,679	Ilijaš	Federalna uprava civilne zaštite
4	FBIH	136	Zabrđe	Travnik	2,242,035	Vitez	Federalna uprava civilne zaštite
5	FBIH	49	Donji Ulišnjak	Tuzla	1,153,344	Maglaj	The Mines Advisory Group-MAG
6	FBIH	81	Ćamovine Zubeta	Sarajevo	1,698,585	Vareš	Oružane snage Bosne i Hercegovine
7	FBIH	62	Zebina šuma	Sarajevo	1,681,394	Foča	Federalna uprava civilne zaštite
8	FBIH	63	Gradina	Sarajevo	897,526	Olovo	Oružane snage Bosne i Hercegovine
9	FBIH	85	Ulanice-Bejići	Tuzla	1,246,157	Usora	Centar za obuku pasa za otkrivanje mina u BiH
10	FBIH	99	Aeorodrom Željava	Bihać	1,987,038	Bihać	Oružane snage Bosne i Hercegovine
11	FBIH	94	Uzdol	Mostar	1,530,058	Prozor Rama	Oružane snage Bosne i Hercegovine
12	FBIH	97	Šešići	Travnik	1,795,048	Travnik	Oružane snage Bosne i Hercegovine
13	RS	44	MSP Kotor Varoš I	Banja Luka	997,313	Kotor Varoš	Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske
14	FBIH	105	Poplat	Mostar	1,841,852	Stolac	Federalna uprava civilne zaštite
15	RS	58	Lopare 2	Pale	498,575	Lopare	Norveška narodna pomoć (NPA)
16	RS	17	Gornji Božinci	Banja Luka	1,634,344	Derвента	Oružane snage Bosne i Hercegovine
17	RS	23	Vojkovići	Pale	1,865,679	Istočna Ilidža	Oružane snage Bosne i Hercegovine

Privitak I Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izviđanje i čišćenje

18	FBIH	76	Baonine	Mostar	1,292,252	Ravno	The Mines Advisory Group-MAG
19	FBIH	83	Glavska	Mostar	1,576,294	Ravno	The Mines Advisory Group-MAG
20	FBIH	86	Otoka Centar	Bihac	1,995,666	Bosanska Krupa	Oružane snage Bosne i Hercegovine
21	FBIH	120	Kikovi - Zavid	Tuzla	2,069,492	Sapna	Norveška narodna pomoć (NPA)
22	RS	71	Vukšić - Sakava	Brčko	2,237,261	Brčko	Norveška narodna pomoć (NPA)
23	RS	63	Ugljevik	Pale	406,359	Ugljevik	The Mines Advisory Group-MAG
24	RS	20	Turovi	Pale	1,804,933	Tmovo (RS)	Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske
25	RS	57	Baljvine	Banja Luka	2,044,160	Mrkonjic Grad	Oružane snage Bosne i Hercegovine
26	FBIH	98	Seljublje	Tuzla	1,380,951	Kalesija	Oružane snage Bosne i Hercegovine
27	FBIH	128	Lukavica I	Tuzla	1,734,721	Čelić	The Mines Advisory Group-MAG
28	FBIH	117	Kupreška vrata	Mostar	2,517,767	Kupres	Oružane snage Bosne i Hercegovine
29	RS	76	Ulice - Rahić-Bukovac	Brčko	2,650,050	Brčko	Norveška narodna pomoć (NPA)
30	RS	14	Brusnica	Pale	1,128,343	Lopare	Norveška narodna pomoć (NPA)
31	FBIH	102	Vidovice-Talaševića I	Brčko	1,217,334	Orašje	Oružane snage Bosne i Hercegovine
32	FBIH	127	Vitez	Travnik	486,698	Vitez	Centar za obuku pasa za otkrivanje mina u Bosni i Hercegovini
33	FBIH	106	Gradačac istok	Tuzla	755,384	Gradačac	Oružane snage Bosne i Hercegovine
34	RS	49	Stanari I	Banja Luka	565,818	Stanari	Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske
35	FBIH	101	Dubica -Novi Grad	Brčko	1,494,638	Održak	Federalna uprava civilne zaštite
				Ukupno:	57,350,416		

Pregled MSP u tijeku, stanje travanj 2024.g.

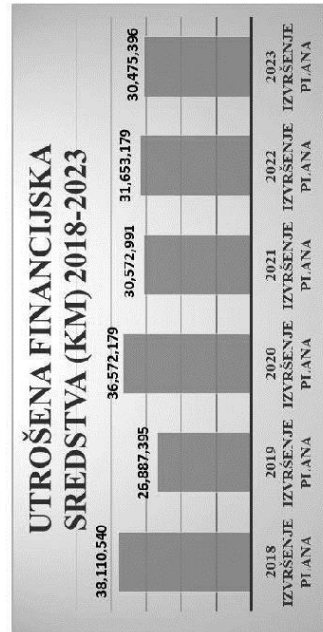
Privitak II

**Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
revidirani dokument za razdoblje 2025. - 2027. godina
Financijski plan i plan smanjenja sumnjive površine**

Priloga II Strategije prohuminskog dje lovanja Bosne i Hercegovine – revidirani dokument za razdoblje 2025–2027. godina, Financijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

Člankom 18. Zakona o razmiranju u Bosne i Hercegovine propisano je: „Sredstva za provođenje Plana razmiranja osiguravaju se iz donatorskih sredstava, proračuna institucija Bosne i Hercegovine i proračuna entiteta, kao i iz drugih izvora“. U tabelama u nastavku je dat pregled planiranih i utrošenih finansijskih sredstava za razdoblje 2018. - 2023. godina, odnosno pregled financiranja za navedeno razdoblje.

INSTITUCIJA / ORGANIZACIJA	PLANIRANA I UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA (KM) 2018-2023											
	2018 sredstva plan	2018 izvršenje plana	2019 sredstva plan	2019 izvršenje plana	2020 sredstva plan	2020 izvršenje plana	2021 sredstva plan	2021 izvršenje plana	2022 sredstva plan	2022 izvršenje plana	2023 sredstva plan	2023 izvršenje plana
Vijeće ministara BiH (Centar za uklanjanje mina u	41.400.000	5.945.000	40.510.000	5.945.000	38.750.000	5.945.000	43.100.000	43.100.000	43.100.000	6.140.178	43.100.000	7.566.000
Institucija BiH, Federacije BiH, RS,		10.731.656		10.574.510		9.235.687				10.162.354		10.615.230
Bričko Distrikt i Opštine		2.295.405		1.225.762		51.249						
Javna poduzeća		21.593		12.870								
Privredna društva		1.951.193		284.076		1.411.600				158.549		207.275
Međunarodne organizacije		11.577.691		8.172.484		8.805.287				2.759.675		2.991.599
ITF i Ambasade direktno		5.688.002		672.693		11.123.356				12.432.423		9.095.292
Nevladine organizacije		38.110.540		26.887.395		36.572.179				31.653.179		30.475.396
Ukupno utrošena sredstva (KM) 2018-2023												
izvršenje plana %		92%		68%		94%				73%		71%

Privitak II Strategije prohuminskog dje lovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Financijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

RED. BR.	INSTITUCIJA / ORGANIZACIJA	PREGLED FINANCIRANJA					UKUPAN IZNOS KMOPO INSTITUCIJI/ORGANIZACIJI
		2018	2019	2020	2021	2022	
1	Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (BHM/C)	5,945,000	5,945,000	5,945,000	5,587,766	6,140,178	7,566,000
2	Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine)	2,953,171	2,945,000	2,334,986	2,576,796	2,808,028	2,985,601
3	Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine)	130,000					130,000
4	Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (Federalna Uprava Civilne Zaštite)	4,100,000	4,100,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	23,300,000
5	Vlada Republike Srpske (Republička Uprava Civilne Zaštite)	2,641,560	2,688,885	2,688,885	3,170,670	3,454,518	17,974,147
6	Vlada Brčko Distrikta (Civilna Zaštita Brčko Distrikta)	536,504	581,816	581,816	229,343	299,808	2,229,287
7	Tuzlanski kanton (7 općina kantona i ravnjak Krečnjaka Vijenac)	20,364					20,364
8	Dobojoj	10,000	8,809				18,809
9	Travnik	20,226					20,226
10	Hadžići	19,831	250,000				269,831
11	Ilidža	300,000					300,000
12	Busovača			30,000			30,000
UKUPAN IZNOS KM							98,005,190
1	Elektroprivreda Bosne i Hercegovine	5,513	16,854				22,367
2	Elektroprivreda HZHB	20,862	9,886				30,748
3	JP Ceste Federacije Bosne i Hercegovine			51,249			51,249
4	ŠGD Hercegoosanske širne	2,289,030	1,181,369				3,470,399
5	ŠPD Unsko - sanske širne		17,653				17,653
UKUPAN IZNOS KM							3,572,416
			12,870				12,870
		15,791					15,791
	Privredna društva u Bosni i Hercegovini	5,802					5,802
UKUPAN IZNOS KM							34,463

Privitak II Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Financijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

BHMAC u najvećem broju slučajeva nema informacija o planiranim donatorskim sredstvima za protuminske aktivnosti. U tabeli u nastavku su prikazani poznati izvori financiranja i financijska sredstva za 2024. godinu. Napomena, projekt deminiranja u okviru IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance EU (Instrument prepristupne pomoći)-IPA III implementirat će se u periodu od u naredne tri godine, tako da se financijska sredstva odnose na tri (3) godine. Također, očekivano vrijeme implementacije projekta razminiranja desne obale rijeke Save je 2025. godina.

Izvor financiranja	Projekt/aktivnost	Vrijednost u KM
Proračun institucija Centra za uklanjanje mina u Bosne i Hercegovine	Ukupni troškovi	8.033,000
Proračun institucija Oružane snage Bosne i Hercegovine	Deminiranje	2.000,000
Vlada Federacije Federalna uprava civilne zaštite	Deminiranje, zaštita i spašavanje	5.000,000
Vlada Republike Srpske Republička uprava civilne zaštite	Deminiranje	3.880,000
Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine	„Sufinanciranje protuminskih akcija u Bosni i Hercegovini“	100,000
IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance EU	Deminiranje	19.538,300
Investicioni okvir za Zapadni Balkan Gradovi i općine u Bosne i Hercegovine	Deminiranje desne obale rijeke Save	15.959,572
	Deminiranje	1.332,500
	Ukupno:	55.863,372

Privitak II Strategije prohuminskog dje lovanja Bosne i Hercegovine -revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Financijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

U tabeli u nastavku dat je pregled planiranih i realiziranih aktivnosti za razdoblje 2018 - 2023. godina.

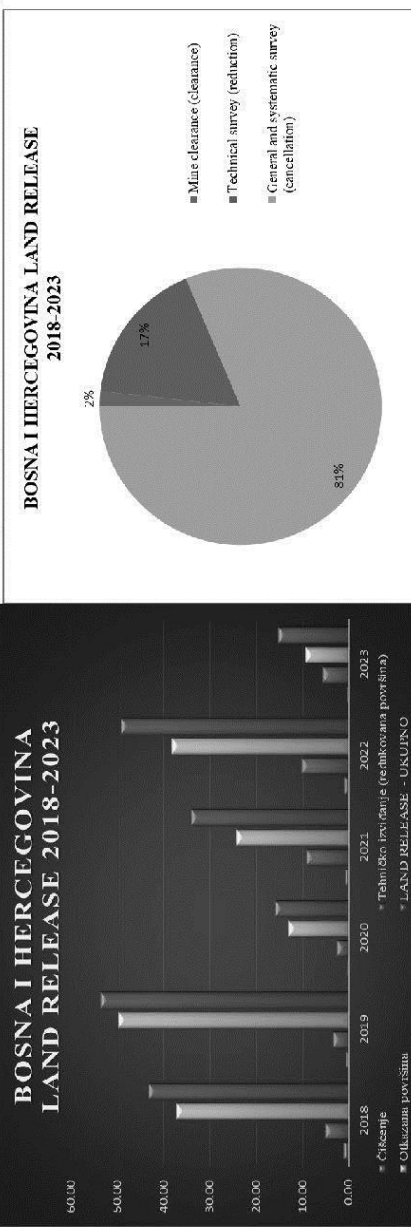
Godine	PLANI I REALIZACIJA PLANA 2018-2023											
	2018 plan	2018 izvršenje plana	2019 plan	2019 izvršenje plana	2020 plan	2020 izvršenje plana	2021 plan	2021 izvršenje plana	2022 plan	2022 izvršenje plana	2023 plan	2023 izvršenje plana
Površina km ²	112.00	43.20	126.00	53.54	111.00	16.57	142.40	34.00	142.40	52.75	126.40	32.00
Izvršenje %	39%		42%		15%		24%		37%		25%	

Privitak II Strategije prostorninskog dje lovanja Bosne i Hercegovine – revidirani dokument za razdoblje 2025–2027. godina, Financijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

U tabeli u nastavku su prikazani rezultati vraćanja površine upotrebom tehničkih metoda za razdoblje 2018. – 2023. godine.

BOSNA I HERCEGOVINA LAND RELEASE 2018-2023									
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	UKUPNO		
Metod km ²							2018-2023	%	
Čišćenje	0.93	0.53	0.29	0.67	0.92	0.36	4	2%	
Tehničko izviđanje (redukovana površina)	5.04	3.31	2.57	9.14	10.12	5.50	36	17%	
Otkazana površina	37.24	49.70	13.03	24.19	38.10	9.26	172	81%	
LAND RELEASE - UKUPNO	43.20	53.54	15.90	34.00	49.14	15.12	211		
Sumnjiva površina na kraju godine	1018	965	956	922	869	838			

Privitak II Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Financijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

U tabeli u nastavku prikazan je plan aktivnosti BHMAC za period 2024-2027. godina. Također, za isti period prikazana su planirana finansijska sredstva BHMAC koja će biti utrošena kroz dva programa, Program 1. Planiranje i projektovanje i Program 2. Osiguranje kvalitete protuminskog djelovanja. Radi se o planiranim finansijskim sredstvima u koja su uračunati svi troškovi BHMAC. 2024 godina uskladena je sa Strategijom protuminskog djelovanja za period 2018-2025.godine (u daljem tekstu: Strategija), usvojenoj od strane Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 176. sjednici održanoj 05.08.2019.godine, („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj: 70/19). Predmetni plan vraćanja površine veličine od 145,40 km² sadržan je u Planu deminiranja Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, Programu rada BHMAC za 2024. godinu i Srednjoročnom planu rada BHMAC za period 2024-2026. godine. U postupku revizije Strategije, izvršena je analiza raspoloživih deminerskih kapaciteta te ostalih okolnosti koje utiču na proces protuminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini. Na osnovu te analize izvršena je realna procjena mogućnosti vraćanja površine na godišnjem nivou čija veličina iznosi 75km². Na osnovu izvršene analize i procjene sačinjeni su i Elementi za izradu Srednjoročnog programa rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za razdoblje 2025-2027. godine.

Srednjoročni cilj	Programi	Institucija	Pokazatelj	Jedinica mjerenja (% broj ili opisno)	Polazna vrijednost pokazatelja godina 2024	Ciljana vrijednost pokazatelja godina 2025	Ciljana vrijednost pokazatelja godina 2026	Ciljana vrijednost pokazatelja godina 2027	Troškovi 2024.godina	Procijenjeni ukupni troškovi za 2025.-2027. godinu	Troškovi 2024-2027.godina
Osigurati uslove za kontinuirano deminiranje u Bosni i Hercegovine	Program 1. Planiranje i projektovanje protuminskog djelovanja	BHMAC	Smanjenje minski suranjiweg područja	Broj MSP	72	38	38	38	8.033.000,00	27.013.000,00	35.046.000,00
					145,40	75	75	75	1.607.000,00	5.408.000,00	7.015.000,00
	Program 2. Osiguranje kvaliteta protuminskog djelovanja	BHMAC	Vraćena površina	km ²	70,50	70,50	70,50	70,50	1.607.000,00	5.408.000,00	7.015.000,00
					7500	4500	4500	4500	1.607.000,00	5.405.000,00	7.012.000,00
					4000	4000	4000	4000	1.607.000,00	5.396.000,00	7.003.000,00
		BHMAC	Broj ovlaštenja i akreditacija	kom	1632	1700	1700	1700	1.605.000,00	5.396.000,00	7.001.000,00

Privitak II Strategije protuminskog dje lovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Financijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

U tabeli u nastavku prikazan je plan vraćanja površine za 2025. i 2026. godinu. U postupku revizije Strategije, izvršena je analiza raspoloživih deminerskih kapaciteta, te ostalih okolnosti koje utječu na proces protuminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini. Na temelju te analize izvršena je realna procjena mogućnosti vraćanja površine na godišnjoj razini čija veličina iznosi 75km². Na osnovu izvršene analize i procjene sačinjeni su i Elementi za izradu Srednjoročnog programa rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za razdoblje 2025 - 2027. godine. Prema navedenom planu, u slučaju njegove potpune realizacije veličina sumnjive površine u Bosni i Hercegovini na kraju 2026. godine, odnosno u siječnju 2027. godine bi iznosila 542,89 km². To bi u suštini predstavljalo obvezu Bosne i Hercegovine za podnošenje novog zahtjeva za produženje roka prema članku 5. Konvencije o zabrani upotrebe, stvaranja zalih, proizvodnje i prijenosa protupješadijskih mina i o njihovom uništavanju.

Godina	2024	2025	2026	Ukupno	Preostala sumnjiva površina na kraju 2026. godine u m ²
Veličina sumnjive površine na početku godine	838,290,000	692,890,000	617,890,000		542,890,000
Otkazana površina	121,280,000	60,000,000	60,000,000	241,280,000	
Redukovana površina	23,120,000	13,500,000	13,500,000	50,120,000	
Očišćena površina	1,000,000	1,500,000	1,500,000	4,000,000	
Vraćena površina	145,400,000	75,000,000	75,000,000	295,400,000	
Otkazivanje	83,009%	80,009%	80,009%	80,009%	
Redukovanje	16,009%	18,009%	18,009%	18,009%	
Čišćenje	1,009%	2,009%	2,009%	2,009%	

Privitak II Strategije prohuminskog dje lovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Financijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

U tabeli u nastavku prikazana su financijska sredstva za 2025 i 2026. godinu koja bi bila potrebna za izvršenje planiranih aktivnosti vraćanja površine. Podaci za 2024. godinu su u skladu sa Strategijom, koja je usvojena od strane Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 176. sjednici održanoj 5. 8. 2019.godine, („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj: 70/19).

Godina	Sumnjiva površina na početku godine u km ²	Vraćena površina godišnje u km ²	Primjena tehničkih metoda km ²	Prosječna cijena tehničkih metoda u KM po m ²	Financijska sredstva BHMAC mil/KM	Ostala financijska sredstva potrebna na izvršenja plana mil/KM	Ukupna financijska sredstva potrebna na izvršenja plana, mil/KM
2024-sukladno Strategiji	838,29	145,40	11,39	3,00	5,9	37,20	43,10
2025	692,89	75	15,00	3,49	9	52,35	61,35
2026	617,89	75	15,00	3,49	9	52,35	61,35

Privitak III

**Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
revidirani dokument za period 2025 - 2027. godina**

Plan realizacije strateškog cilja 4 - upozoravanje na mine

Privitak III Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 4-upozoravanje na mine

1. Raspoloživi resursi organizacija za razminiranje

S pregledom stanja u travnju 2024. godine Bosna i Hercegovina ima 12 akreditiranih organizacija za upozoravanje na mine, od toga 1 komercijalna kompanija, 7 nevladinih i 4 vladine organizacije koje uz Snage Evropske Unije-EUFOR i Međunarodne organizacije za migracije-IOM realiziraju upozoravanje na mine kroz javno informiranje, edukaciju ugroženih i ostalih skupina stanovništva, kao i kroz povezivanje protuminskih akcija s ugroženim zajednicama. Raspoloživi kapaciteti upozoravanja na mine su dovoljni za realizaciju ovog strateškog cilja.

Red.br.	Organizacija
1	N&NIVŠA D.O.O
1	IN DEMINING
2	CENTAR ZA OBUKU PAŠA ZA OTKRIVANJE MINA
3	NGO POSAVINA BEZ MINA
4	NGO PRO VITA
5	NGO STOP MINES
6	NORWEGIAN PEOPLES AID (NPA)
7	MAG
1	FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE
2	DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA/KRSTA BOSNE I HERCEGOVINE
3	ORUŽANE SNAGE BOSNE I HERCEGOVINE
4	REPUBLIČKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE

Pregled akreditiranih organizacija, stanje travanj 2024. godine.

2. Posebni projekti upozoravanja na mine

2.1 Projekt upozoravanja na mine u osnovnim školama

Od 1996. godine, Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BHMAC) u suradnji s ostalim vladinim i nevladinim organizacijama provodi program Upozoravanja na opasnost od mina s osnovnim ciljem da kroz edukaciju i informiranje putem medija ili izravnim kontaktom s rizičnim ciljnim skupinama, podigne svijest o opasnosti od mina, smanji mogućnost novih nesreća i ukaže na dugoročnu opasnost od mina i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata. Posebna pažnja je uvijek bila posvećena edukaciji djece koja se uglavnom realizirala kroz van nastavne aktivnosti, ali i kroz predavanja u školama koje se nalaze u općinama/gradovima koje su ugrožene minama. S obzirom na veliki problem mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava u Bosni i Hercegovini realizirali smo kampanju upozoravanja na mine u svim osnovnim školama u Bosni i Hercegovini. Kampanja se realizirala u svim osnovnim školama u Bosni i Hercegovini u petim, šestim, sedmim, osmim i devetim razredima. Cilj nam je da kod djece u ovom uzrastu razvijemo svijest o opasnosti od mina i da ih naučimo modele ponašanja u opasnim situacijama. Isto tako prezentacija je izuzetno korisna nastavnicima prilikom pripreme i organizacije izleta i drugih aktivnosti u prirodi jer djeca, kao i svi ostali, vrlo često budu izložena ovoj opasnosti. Prezentacija se dodatno može koristiti i na roditeljskim sastancima kako bi se i roditelji upoznali s ovom opasnošću. Do 2025. godine upozoravanje na mine će biti uvedeno u godišnji plan rada u svim osnovnim školama koji će se i dalje provoditi uz podršku BHMAC-a.

2.2. Projekt Digitalnog upozoravanja na mine

Posljednjih godina, s pojavom pandemije COVID-19 i razvojem digitalnih tehnologija, BHMAC je u suradnji s Mines Advisory Group-MAG Bosne i Hercegovine stvarao inovativne načine za doseganje ugroženih zajednica putem interneta, kao i jačanje aktivnosti digitalnog obrazovanja o opasnosti od mina. Korištenje digitalnih kanala komuniciranja doprinosi da se poruke, koje spašavaju živote, mogu bolje i brže dijeliti, te da što više ljudi može pristupiti informacijama kako bi zaštitili sebe i svoje obitelji. Bosna i Hercegovina je digitalno povezana zemlja u kojoj je veliki potencijal za jačanje postojećeg upozoravanja na mine digitalnim upozoravanjem, budući da su 49,8 % stanovništva Bosne i Hercegovine u dobi od 13+ aktivni korisnici Facebooka.

Privitak III Strategije prohuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za razdoblje 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 4-upozoravanje na mine

2.3. Pojedinačni projekti upozoravanja na mine i takmičenje Misli mine

BHMAC s Društvom Crvenog krsta/križa Bosne i Hercegovine kontinuirano održava takmičenja Misli Mine, počevši od školskih, općinskih, regionalnih/kantonálnih zaključno s entitetskim takmičenjem. Najčecanje se održava u sedmim razredima svih osnovnih škola u Bosni i Hercegovini. Pored toga DKCK Bosne i Hercegovine, kao i druge akreditirane kompanije provode pojedinačne projekte upozoravanja na mine prema prioritizaciji BHMAC-a.

2.4. EUFOR

Putem svojih LOT timova EUFOR konstantno provodi aktivnosti upozoravanja na mine za sve ugrožene kategorije stanovništva.

2.5. IOM-Upozoravanje populacije migranata

Ugrožene skupine obuhvaćene ovim zadatkom su migrantska populacija, osoblje Međunarodne organizacije za migracije (u daljnjem tekstu: IOM), kao i osoblje partnerskih organizacija koje suraduje s IOM-m, kako u Privremenim prihvatnim centrima tako i na terenu putem svojih mobilnih timova (Outreach Teams).

Naime, imajući u vidu trendove kretanja migranata kroz Bosnu i Hercegovinu na svom putu prema zemljama srednje i zapadne Europe, IOM kao međunarodna organizacija koja djeluje u Bosni i Hercegovini i blisko suraduje s državnim institucijama, te zajednički s njima radi na poboljšanju uvjeta boravka migranata, zaštiti i njihovoj sigurnosti kao jednog od najvažnijih segmenata, je pokrenula projekt Upozoravanja na mine i neeksplozirana ubojita sredstva, s BHMAC putem certificirani i akreditiranih instruktora za upozoravanje na opasnost od mina. Migranti na svom putu kroz Bosnu i Hercegovinu u svom nastojanju da dođu do cilja se izlažu visokom riziku i velikoj opasnosti i da se nađu u minsko sumnjivim područjima. Privremeni prihvatni centri se nalaze na području Šarajeva i Bihaća, a pored toga postoje i mnogi improvizirani centri koje migranti koriste u tranzitu ili u pripremi za ilegalni izlazak iz Bosne i Hercegovine. IOM locira ovakve kampove sa svojim mobilnim timovima, pruža pomoć i dostavlja osnovne životne potrepštine. S obzirom na to da se ovi kampovi formiraju na mjestima odakle migranti mogu brže pokušati prijeći granicu, vrlo često su u blizini minski sumnjivih područja, te izlažu riziku kako mobilne timove koji pružaju pomoć, tako i migrante.

Privitak IV

**Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
revidirani dokument za razdoblje 2025 - 2027. godina**

Lista sudionika

Priloga IV Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokumenti za razdoblje 2025-2027. godina, Lista sudionika

Prva radionica na temu revizije Strategije protuminskog djelovanja Bosne i Hercegovine za razdoblje 2018-2025. godina održana je u ožujku 2024. godine. U svibnju 2024. godine Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini organizirao je radne sesije po skupinama za svaki od pet strateška cilja. Relevantni akteri su na sesijama razmatrali predstavljeni nacrt strateških i operativnih ciljeva, polazišta, pokazatelje i prijedloge ciljanih stanja. Nakon toga, revidirani strateški dokument dostavljen svim sudionicima na komentar prije dostavljanja dokumenta Povjerenstvo za razminiranje u Bosni i Hercegovini i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje. Lista sudionika u postupku revizije strateškog dokumenta data je u tabeli u prilogu.

Red. br.	Organizacija	Broj sudionika
1.	Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini -BHMAC	9
2.	Oružane snage Bosne i Hercegovine	2
3.	Federalna uprava civilne zaštite	2
4.	Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske	2
5.	Norwegian People's Aid - NPA	3
6.	The Mines Advisory Group-MAG	2
7.	Posavina bez mina	2
8.	Društvo Crvenog križa/križa Bosne i Hercegovine	1
9.	Crveni krst Republike Srpske	1
10.	Crveni križ Federacije Bosne i Hercegovine	1
11.	Organizacija amputiraca Republike Srpske-UDAS	1
12.	EUFOR	3

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине на 76. сједници, одржаној 15.4.2025. године, донио је

ОДЛУКУ
О УСВАЈАЊУ СТРАТЕГИЈЕ ПРОТИВМИНСКОГ
ДЈЕЛОВАЊА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
РЕВИДИРАНИ ДОКУМЕНТ 2025 - 2027. ГОДИНЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком усваја се Стратегија противминског дјеловања Босне и Херцеговине, ревидирани документ за период 2025 - 2027. године и иста је дио ове одлуке.

Члан 2.

(Праћење, реализација и извјештавање)

- (1) За праћење и реализацију Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине, ревидирани документ за период 2025 - 2027. године задужује се Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине - Комисија за деминирање у Босни и Херцеговини и Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини.

- (2) Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине - Комисија за деминирање у Босни и Херцеговини и Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини ће једном годишње да извјештава Савјет министара Босне и Херцеговине о реализацији Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине, ревидирани документ за период 2025 - 2027. године.

Члан 3.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу ове Одлуке, престаје важити Одлука о усвајању Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине 2018-2025. године ("Службени гласник БиХ", број 70/19).

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 44/25

15. априла 2025. године

Сарајево

Председавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

СТРАТЕГИЈА
ПРОТИВМИНСКОГ ДЈЕЛОВАЊА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ РЕВИДИРАНИ ДОКУМЕНТ
ЗА ПЕРИОД 2025 - 2027. ГОДИНА

2024. године

САДРЖАЈ

1. Листа скраћеница
2. Стратегија противминског дјеловања Босне и Херцеговине
3. Визија
4. Мисија
5. Стратешки циљеви
6. Методологија
7. Распрострањеност и утицај контаминације
8. Рани противмински одговор и програм противминског дјеловања Босне и Херцеговине
9. Континуирано унапређење противминског дјеловања
10. Обавезе које произилазе из међународних конвенција
- 10.1. Конвенција о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противпјешадијских мина и о њиховом уништавању
- 10.2. Конвенција о касетној муницији
- 10.3. Конвенција о забрани или ограниченој употреби одређеног конвенционалног оружја
- 10.4. Конвенција о правима особа са инвалидитетом
11. Противминско дјеловање и одржив развој
12. Род и различитост
13. Кључни принципи и претпоставке
14. Стратешки циљеви
- 14.1. Управљање информацијама
- 14.2. Домаћа одговорност и комуникације
- 14.3. Извиђање и чишћење
- 14.4. Мјере упозоравања на мине
- 14.5. Помоћ жртвама мина
15. Управљање преосталом контаминацијом
16. Провођење Стратегије
17. Праћење, ревизија и евалуација Стратегије
18. Прилози

1. Листа скраћеница

АРМВС - Конвенција о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противпјешадијских мина и о њиховом уништењу

ПП - Противјешадијски
ПТ - Противтенковски
БХМАК - Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини
БиХ - Босна и Херцеговина
ССМ - Конвенција о касетној муницији
ССW - Конвенција о одређеном конвенционалном оружју
ПОПО - Потврђена опасна површина
СРДВН - Савјет за особе са инвалидитетом Босне и Херцеговине
СРРD - Конвенција о особама са инвалидитетом
ЕОD - Уништавање минско-експлозивних средстава
ЕSZR - Експлозивна средства заостала из рата
ЕУ - Европска унија
ЕUFOR - Снаге Европске уније
ФБиХ - Федерација Босне и Херцеговине
GFAP - Општи оквирни споразум за мир
GICXD - Међународни центар за хуманитарно деминирање из Женева
GPMД - Програм родне равноправности у противминском дјеловању
XI - Handicap InternaTIonal
IFOR - Снаге за провођење мира у Босни и Херцеговини
IMAC - Међународни стандарди за противминске акције
IM - Управљање информацијама
IEBL - Међуентитетска линија разграничења
LIS - Истраживање утицаја мина
МЦП - Министарство цивилних послова у Босни и Херцеговини
МО - Министарство одбране Босне и Херцеговине
МЉПИ - Министарство за људска права и избјеглице у Босни и Херцеговини
УМ - Упозоравања на мине
НВО - Невладина организација
NMAS - Стандарди за противминске акције у Босни и Херцеговини
НПА - Норвешка народна помоћ
НТИ - Нетехничко извиђање
PIC - Савјет за провођење мира
PWD - Особе са инвалидитетом
РС - Република Српска
SADD - Подаци разврстани по полу и доби
СОПО - Сумњива опасна површина
СОП - Стандардне оперативне процедуре
ТИ - Техничко извиђање
УН - Уједињене нације
UNDP - Развојни програм Уједињених нација
UNMAC - Центар за уклањање мина Уједињених нација
VA - Помоћ жртвама
КОТ - Координационо тијело за помоћ жртвама мина
УДАС - Удружење ампутираца Републике Српске
ОСИ - Особе са инвалидитетом
MAG - Mines Advisory Group

2. Стратегија противминског дјеловања Босне и Херцеговине

Стратегија противминског дјеловања Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Стратегија) представља визију, мисију, стратешке и оперативне циљеве програма противминског дјеловања Босне и Херцеговине за период 2025 – 2027. Крајње стање којем се тежи су извршене обавезе Босне и Херцеговине у погледу извиђања и чишћења према Конвенцији о забрани употребе, стварања залиха, производње и транспорта противјешадијских мина и о њиховом уништењу. Прва Стратегија противминског дјеловања Босне и Херцеговине донесена је за период 2002 – 2009. Приликом прве ревизије Стратегије закључено је да су стратешки циљеви преоптимистични и предложен је реалнији циљ: "земља без утицаја мина до 2009". Међутим, убрзо је постало очигледно да ни овај циљ није реалан и да Босна и Херцеговина треба поднијети захтјев за продужење рока одређеног за уништавање противјешадијских мина, према члану 5. Отавске конвенције. Због тога је израда друге стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине за период 2009 - 2019. била повезана с првим захтјевом за продужење рока према члану 5. Отавске конвенције. Савјет министара у Босни и Херцеговини је 2008. године усвојио Стратегију.

Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини провео је прву од три планиране ревизије Стратегије 2012. и 2013. године (друге двије ревизије требале су бити проведене у 2015. односно 2017. години). Током ревизије проведене 2012. године, утврђен је недостатак финансијских средстава као један од главних разлога за спор напредак Босне и Херцеговине ка остварењу својих стратешких циљева у сегменту чишћења. Закључци ревизије из 2012. године достављени су Комисији за деминирање у Босни и Херцеговини у марту 2013. године, али их Савјет министара у Босни и Херцеговини никада није званично усвојио. Комисија за деминирање у Босни и Херцеговини је у марту 2016. године прихватила резултате друге ревизије из 2015. године, с тим да их Савјет министара у Босни и Херцеговини није усвојио. Анализирајући недостатке и

ризике с којима се Босна и Херцеговина сусреће у испуњавању својих обавеза на најефикаснији и најдјелотворнији начин у односу на расположиве деминерске капацитете, донесена је Стратегија противминског дјеловања за период 2018-2025. године. Стратегија је усвојена од Савјета министара у Босни и Херцеговини на 176. сједници одржаној 5. 8. 2019. године ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број: 70/19). С обзиром на немогућност извршења обавеза у задатом року, Босни и Херцеговини одобрен је захтјев за продужење рока за имплементацију обавеза по Конвенцији о забрани производње, употребе, складиштења и трансфера III мина. Нови рок за испуњење обавеза је март 2027. године, због чега се кренуло у процедуру израде ревидираног документа. Циљ ревидираног документа јесте да се на најефикаснији и најдјелотворнији начин сачини план активности и дефинишу кораци који ће се предузети у оквиру одобреног рока за извршење обавеза, како би се Босна и Херцеговина приближила циљу извршења обавеза у погледу извињања и чишћења према Конвенцији о забрани употребе, стварања залиха, производње и транспорта противвјешадијских мина и о њиховом уништењу. Босна и Херцеговина је изузетно захвална свим донаторима који су годинама великодушно подржавали програм противминског дјеловања, међу којима су Сједињене Америчке Државе (САД), Њемачка, Норвешка, Швајцарска, Холандија, Канада, Словенија, Јапан, Република Чешка, Турска, Италија, Ирска, Европска унија (ЕУ) и Развојни програм Уједињених нација (UNDP).

Изрази који су ради прегледности, у овом документу, дати у једном граматичком роду без дискриминације се односе и на мушкарце и на жене.

3. Визија

Босна и Херцеговина без мина и експлозивних средстава заосталих из рата, у којој ће малољетне и пунољетне женске и мушке особе обављати активности неопходне за живот без опасности по властиту безбједност и у којој ће жртве мина и експлозивних средстава заосталих из рата бити интегрисане у друштво и у потпуности уживати своја права.

4. Мисија

Развити ефикасан и дјелотворан програм противминског дјеловања у Босни и Херцеговини који ће омогућити безбједно коришћење земљишта и задовољити потребе угрожених заједница путем добро координисаних и дјелотворно издатих задатака за извињање и чишћење, те путем мјера упозоравања на мине и пружања помоћи жртвама мина/ESZR.

5. Стратешки циљеви

Стратегија предвиђа пет стратешких циљева; за сваки стратешки циљ постављено је неколико оперативних циљева, полазишта, показатеља и циљаних стања као индикатора остварења оперативних циљева.

1. Процедуре квалитетног управљања информацијама обезбјеђују прикупљање, похрањивање, анализу и размјену релевантних информација, као и њихово коришћење за ефикасно и дјелотворно планирање, постављање приоритета, издавање задатака и провођење противминских акција.
2. Програм противминског дјеловања Босне и Херцеговине промовисан је у земљи и на међународном нивоу како би се повећала његова видљивост и унаприједиле одговорности, преданост и подршка државе.
3. Величина и утицај проблема контаминираних мина/ESZR прецизирани су и потврђени; проблем се рјешава у складу са стандардима за противминске акције Босне и Херцеговине, при чему се обезбјеђује враћање безбједних површина угроженим заједницама на коришћење.
4. Сигурно понашање промовише се кроз мјере упозоравања на мине које су родно осјетљиве и уважавају различитости како би се смањило број несрећа изазваних минама/ESZR и подржале сигурне и одрживе активности неопходне за живот.
5. Све жртве мина/ESZR учествују у друштву на једнаким основама с другима; њихове потребе су идентификоване и задовољене, а њихове егзистенцијалне прилике унапријеђене кроз помоћ засновану на правима и која уважава различитости.

Да би обезбиједила да Босна и Херцеговина благовремено испуњава своје обавезе у погледу чишћења мина/ESZR, држава ће благовремено предузети мјере и активности на продужењу рока одређеног за уништавање противвјешадијских мина према члану 5. Отавске конвенције и обезбиједити поштивање и примјену усвојених стандарда за противминске акције и стандардних оперативних процедура у Босни и Херцеговини. Осим тога, Босна и Херцеговина ће обезбиједити потпуно провођење процеса враћања површина на употребу, што ће резултовати дјелотворнијим операцијама извињања и чишћења. Центар за уклањање мина Босне и Херцеговине обавезује се да ће водити рачуна да се кроз квалитетно управљање информацијама прикупљају, похрањују, анализирају и размјењују све релевантне информације те да се користе у сврху ефикасног и дјелотворног планирања, одређивања приоритета, издавања задатака и провођења противминских акција.

У свему томе, принцип одрживости је од кључног значаја; он је посебно битан за оперативне циљеве који се односе на упозоравање на мине и помоћ жртвама мина/ESZR, као и за интеграцију мјера упозоравања на мине у образовне системе и помоћ жртвама мина/ESZR у шире механизме заштите особа са инвалидитетом, здравствене и друге заштите, увиђајући да ће се те активности наставити и након што буду испуњене обавезе чишћења мина/ESZR у складу са Конвенцијама које је ратификовала Босна и Херцеговина.

Босна и Херцеговина ће промовисати свој програм противминског дјеловања у земљи и на међународном нивоу, настојећи да унаприједи транспарентност и видљивост програма те промовисати већу одговорност, преданост и подршку државе (укључујући и финансијску подршку). Реализација Стратегије ће се континуирано пратити и ревидирати да би се обезбиједила њена континуирана релевантност, омогућило идентификовање предности и недостатака програма и омогућило БХМАК-у и партнерима да рјешавају проблеме, унаприједи учинак, надограде остварени успјех и прилагоде Стратегију промјенивим околностима.

6. Методологија

Стратегија противминског дјеловања у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Стратегија) садржи сљедеће кључне дијелове: сажет приказ узрока и обима проблема мина/ESZR, сажет приказ кључних хуманитарних, социоекономских и

еколошких утицаја мина/ESZR; опис капацитета и главних носилаца активности; и кратак приказ кључних постигнућа. Такође су кратко обрађене и одређене предности и недостаци програма, као и могућности, пријетње и ризици.

Након тога су обрађени аспекти рода и различитости у противминским акцијама и повезаност између противминског дјеловања и развоја као подручја од стратешког значаја за програм противминског дјеловања. Визија и мисија Стратегије су дефинисане прије дефиниције пет стратешких циљева и пратећих оперативних циљева, полазишта, циљаних стања и показатеља. Стратегија се укратко осврће и на управљање преосталом контаминацијом и завршава кључним обавезама у погледу праћења, евалуације и ревидирања Стратегије. У складу с међународном добром праксом, ревизија Стратегије је урађена кроз партиципаторни процес који је обухватио цијели низ домаћих и међународних актера.

БХМАК је одржао прву радионицу за ревизију Стратегије Босне и Херцеговине у Сарајеву у марту 2024. године, на којој су учествовали сви релевантни актери.

Основни циљ ове радионице био је:

1. Прецизирати обим, природу и утицај проблема мина
2. Идентификовати кључне предности, недостатке, могућности и пријетње везане за програм противминског дјеловања
3. Прецизирати главне носиоце активности, њихове улоге, утицај, капацитете и ограничења
4. Анализирати визију и мисију, ревидирати стратешке и оперативне циљеве програма противминског дјеловања
5. Дефинисати жељене резултате програма противминског дјеловања
6. Објаснити начин на који ће се постићи резултати

Увидјевши потребу за наставком консултација, БХМАК је у мају 2024. године организовао радне сесије по групама за сваки од пет стратешких циљева. Релевантни актери су на сесијама разматрали представљени нацрт стратешких и оперативних циљева, полазишта, показатеља и циљаних стања. Након тога је ревидиран стратешки документ и достављен свим актерима на коментар прије достављања документа Комисији за деминирање и Савјету министара Босне и Херцеговине на усвајање. Листа учесника у поступку ревизије Стратегије дата је у Прилогу IV.

7. Распрострањеност и утицај контаминације

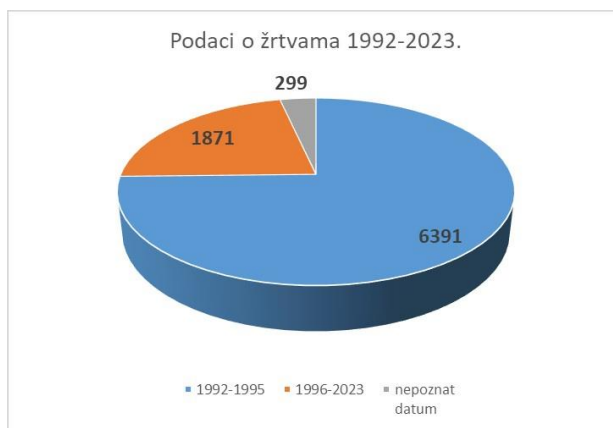
На основу информација зараћених страна, према првим процјенама у Босни и Херцеговини, површина контаминирана минама/ESZR се простирала на 4.200 км² (8,2 посто укупне територије Босне и Херцеговине), а број минских поља износио је 19.057.¹ Handicap International (HI) је провео истраживање утицаја мина у Босни и Херцеговини у периоду 2002-2003. и идентификовао 1.480 заједница под утицајем мина. Општом процјеном минске ситуације у Босни и Херцеговини 2015. године идентификовано је 1.369 угрожених заједница под утицајем мина/ESZR са укупно 517.000 угрожених становника или око 14 % од укупног броја становника Босне и Херцеговине. Од укупног броја угрожених заједница, 111 или 18 % је категоризовано као заједнице под високим утицајем. Општом процјеном из 2015. године идентификовано је 60 заједница контаминираних касетном муницијом, од чега 50% заједница има комбиновану контаминираност минама/ESZR и касетном муницијом. Критеријум за одређивање нивоа утицаја мина/ESZR на заједницу израчунат је на основу омјера процијењеног броја становника, према прелиминарним резултатима пописа становништва из 2013. године, величине сумњиве опасне површине, као и величине површине угрожене заједнице. Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини (БХМАК) је са пројектним партнерима Оружане снаге Босне и Херцеговине (ОС Босне и Херцеговине) и Норвешка народна помоћ у Босни и Херцеговини (НПА) у 2020. години реализовао активности у склопу пројекта под називом: "Општа процјена мински сумњивих подручја у Босни и Херцеговини 2018 - 2019" финансираног од Европске уније.

(ЕУ) преко Инструмента за допринос стабилности и миру (IcSP). На дан завршетка пројекта (15.05.2020.), укупна величина мински сумњиве површине износила је 966 км², од чега су на 35 км² у прогресу оперативне активности деминерских организација. Кроз пројекат су обрађени подаци за 143 општине. Минска опасност потврђена је у 118 општина. Процијењено је постојање 180.000 комада мина. Кроз процјену је формирано укупно 478 мински сумњивих површина (МСП) као логичких територијалних цјелина за задатке враћања земљишта. Просјечна величина новоформираних МСП-а износи 1,94 км². У периоду реализације пројекта, мински сумњива површина смањена је за 103 км². Утврђено је 189 МСП-а са високим нивоом ризика, 274 са средњим нивоом и 15 са ниским нивоом ризика. Извршена је процјена нивоа утицаја ризика за 1.421 угрожену заједницу. Полазна основа у оквиру овог пројекта била је 1.369 угрожених заједница. Према процјени, високи ниво утицаја има 259 угрожених заједница, средњи ниво 212 заједница и ниски ниво 950 заједница. Прикупљен је податак о 264.011 домаћинстава у угроженим заједницама. Од тог броја, 32.109 домаћинстава изложено је директном ризику. Укупан број становника који живи у угроженим заједницама је 845.163 (92.817 дјечака, 87.990 дјевојчица, 328.842 мушкараца и 335.514 жена). Директно је угрожено 132.803 становника (14.611 дјечака, 13.772 дјевојчица, 49.073 мушкараца и 55.347 жена).

Анализа података о жртвама мина/ESZR у Босни и Херцеговини показује да су обрасци настанка несрећа увелико сезонске природе, са највећим бројем несрећа у јесен и прољеће када су у току пољопривредни радови и прикупљање огрјевног дрвета. Други највећи узрок несрећа је сакупљање секундарних сировина од економске вриједности. Анализа података о жртвама мина/ESZR показује високо родно одређен образац у којем пунољетни мушкарци консистентно представљају најугроженију групу као директне жртве. У периоду 1992 - 2023. у Босни и Херцеговини је евидентирано укупно 8.471 жртву мина/ESZR. Највећи број смртних случајева проузрокован је експлозијом противпјешадијске распрскавајуће одскочне мине југословенске производње PROM-1.²

¹ Захтјев Босне и Херцеговине за продужење рока према члану 5. Отавске конвенције, јуни 2008.

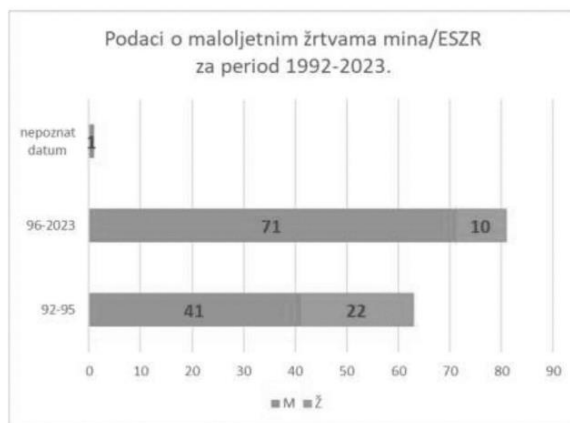
² Распрскавајућа одскочна мина, PROM-1, има смртоносни радијус дјеловања у кругу од 22 м. Генерално има упалач УПРОМ-1 и УПМП-3. Када се покрене механизам за окидање, једну или двије секунде касније се запали пиротехничка смјеса која активира експлозивни набој мине. Намјера овог временског успорења је да мета изађе из узлазне путање испалења, омогућавајући максималну брзину распрскавања. Конопац причвршћен за земљу одређује висину на којој долази до експлозије. PROM-1 може имати уочљиву потезну жицу или прудужени склоп упалача.

У току рата (1992 – 1995.) у Босни и Херцеговини је регистровано укупно 6.391 жртва мина/ESZR, од чега 425 женских особа, 5.964 мушкараца, и 2 непознате особе по полу. У току послеријатног периода (1996.-2023.) у Босни и Херцеговини су регистроване укупно 1.781 жртве мина/ESZR, од чега 165 пунољетних женских особа, 1.615 особа мушког пола, 1 непозната особа по полу.

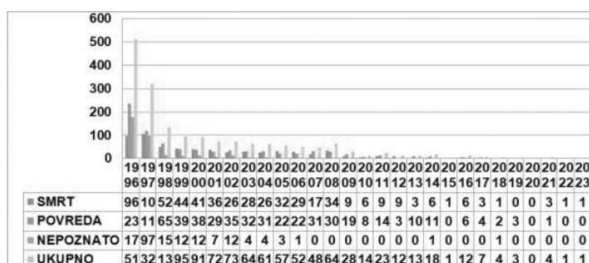
У Босни и Херцеговини десиле су се 134 деминерске несреће, од тога 53 деминера су смртно страдала, а 81 деминер је задобио теже и лакше повреде.

Графикон у даљем тексту показује податке о малољетним жртвама мина /ESZR за период од 1992. до 2023. године разврстане по полу.

Анализа података о жртвама мина коју је провео БХМАК показује да се велика већина несрећа дешава када мушке особе залазе у позната опасна подручја ради егзистенцијалних потреба. Иако је важно уочити да одрасли мушкарци чине велику већину жртва мина/ESZR, врло је битно знати да, када год се догоди несрећа у којој смртно страда или задобије тешке повреде хранитељ породице, други чланови породице (који се понекад називају "индиректним жртвама") су генерално у великој мјери угрожени с обзиром на то да се одговорност за зараду и старање о породици често увелико мијења. Такође је битно схватити и психолошке и психо-социјалне посљедице по преживјеле жртве мина и угрожене чланове породица те водити рачуна да су њихове потребе у том смислу обухваћене услугама помоћи жртвама мина.

Графикон у даљем тексту приказује податке жртва мина за период од 1996. до 2023.године.

8. Рани противмински одговор и програм противминског дјеловања Босне и Херцеговине

Противминске акције су у Босни и Херцеговини почеле убрзо након завршетка рата у Босни и Херцеговини крајем 1995. године, када је Дејтонски мировни споразум¹ ступио на снагу, чиме су окончане троипогодишње интензивне борбе. У складу са Општим оквирним споразумом за мир, распоређене су мултилатералне војне снаге – Снаге за провођење мира (IFOR)² – примарно са војним мандатом (секундарна одговорност снага односила се на праћење операција чишћења копнених мина које су проводиле ентитетске војске). На самом почетку, многобројни носиоци активности били су укључени у велики број иницијатива, укључујући и деминирање које су у одређеној мјери проводиле три ентитетске војске под надзором IFOR-а. Због страха од распрострањене контаминације минама/ESZR, а свјесно ограничености средстава из домаћих извора потребних за рјешавање овог проблема, Савјет министара Босне и Херцеговине је од Уједињених нација (УН) затражио помоћ у активностима деминирања. Тако је у Сарајеву 1996. године формиран Центар за уклањање мина Уједињених нација (UNMAC), који је био надлежан за координирање процеса противминског дјеловања.

Америчко Министарство иностраних послова ангажовало је компанију RONCO као подршку UNMAC-у у успостави три регионална центра, обуци деминера и увођењу паса за откривање мина и експлозива. Норвешка народна помоћ (NPA) такође је успоставила обиман програм деминирања и обезбиједила обуку.

1997. године Европска комисија је обезбиједила опрему и обуку за деминере и тимове за уништавање експлозивних средстава (EOD тимове), док је Војска САД-а провела обуку на тему хуманитарног деминирања за припаднике ентитетских војски. Разне активности су довеле до брзог повећања броја обучених хуманитарних деминера. Док почетком 1996. године није постојао нити један деминер, до краја 1998. године, када су већину основних обука проводиле ентитетске војске, било је преко 1.200 деминера са основним квалификацијама. Велики број међународних донатора и агенција је промовисао идеју успостављања тржишта за деминирање; 1996. године је Свјетска банка покренула интервентни пројекат чишћења мина у подршци комерцијалном деминирању, а САД је путем компаније UNMAC пружио помоћ у успостављању три босанскохерцеговачке компаније крајем 1996. године.

Савјет министара Босне и Херцеговине је у јануару 1996. године именовao трочлану Комисију за деминирање у Босни и Херцеговини. Наредне године Савјет министара потписује споразум са Одбором донатора за формирање Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини (БХМАК) који ће преузети улогу координатора од UNMAC-а. БХМАК, пробитно на ентитетским нивоима, је формиран 1998. године; сви запослени у БХМАК-у од самог почетка имају статус државних службеника/запосленика, а програм је финансиран од међународних донатора кроз координацију Одбора донатора, успостављену 1998. године. Одлуку о оснивању Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини (БХМАК) као стручне службе Комисије за деминирање у Босни и Херцеговини, Савјет министара Босне и Херцеговине је донио 2002. године.

БХМАК има сједиште у Сарајеву и двије ентитетске канцеларије, Канцеларија БХМАК Сарајево и Канцеларију БХМАК Бања Лука, те осам регионалних канцеларија.³ Канцеларије у Сарајеву и Бањој Луци обављају координацију операција осам регионалних канцеларија с фокусом на планирање, извиђање и обезбјеђивање квалитета/контролу квалитета.

9. Континуирано унапређење противминског дјеловања

Програм противминског дјеловања у Босни и Херцеговини је један од временски најдужих програма на свијету и од свог оснивања 1997. године објединио је значајна домаћа искуства и стручност. Кроз програм су остварена значајна достигнућа у погледу враћања безбједних површина кроз операције техничког извиђања и чишћења, а драстично је смањен број несрећа изазваних минама/ESZR.

Међутим, није тајна да је програм наилазио на изазове који су у озбиљној мјери нашкодили његовом угледу, како у међународној заједници, тако и у Босни и Херцеговини. Предузети су конкретни кораци ка рјешавању одређеног броја изазова, а настојања су уложена у израду измјена и допуна Закона о деминирању из 2002. године, ревидирање стандарда и ажурирање стандардних оперативних процедура (СОП), што значи да је програм противминског дјеловања у доброј позицији да поврати повјерење донатора и да у значајној мјери унаприједи учинак програма.

Land release - враћање површине је основни концепт у рјешавању минског проблема. Овај концепт је промовисан у међународним стандардима за противминске акције - IMAS. Босна и Херцеговина се определила за примјену овог концепта у рјешавању минског проблема. Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини је у периоду 2013 - 2016. године проводио пројекат *Land release IPA 2011*, којем је у тежишту било дефинисање новог начина приступа мински сумњивој и ризичној површини кроз циљане и систематске истраге. Овај концепт је интегрисан у противминске акције 2016. године и од тада је дио оперативних планова Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини.

Савјет министара Босне и Херцеговине, на 176. сједници, одржаној 5. 8. 2019. године, донио је одлуку о усвајању Стратегије противминског дјеловања за период 2018-2025. година. Усвајањем Стратегије концепт *Land release* узет је као основа за провођење стратешког циља 3. (Величина и утицај проблема контаминираних минама/експлозивних средстава заосталих из рата (ESZR) је прецизиран и потврђен; проблем се рјешава у складу са стандардима за противминске акције Босне и Херцеговине, при чему се обезбјеђује враћање безбједних површина угроженим заједницама на коришћење). Овим приступом се деминирање проводи на ефикаснији начин. Битна разлика у овом приступу, у односу на до сада коришћени, је пребацивање тежишта у рјешавању проблема на нетехничке методе извиђања.

Према овом приступу, тежиште у рјешавању проблема с минама ставља се на процес нетехничког извиђања (НТИ) којим се прикупљају и анализирају све информације о минираним, без употребе техничких метода. Техничко извиђање (ТИ) користи се за провјеру и потврду информација прикупљених кроз нетехничко извиђање (НТИ), као и за што

¹ Општи оквирни споразум за мир, <https://www.osce.org/bih/126173?download=true>

² Након годину дана ИФОР су замијениле Стабилизацијске снаге (СФОР), а њих су у децембру 2004. замијениле Снаге Европске уније (ЕУФОР)

³ Регионални уреди БХМАК-а се налазе у Сарајеву, Палама, Травнику, Мостару, Бања Луци, Тузли, Брчком и Бихаћу .

прецизније одређивање граница минираних површина. Чишћењем се уклањају мине/експлозивна средства заостала из рата (ЕСЗР) с површина које су одређене кроз процес нетехничког извиђања (НТИ) и техничког извиђања (ТИ).

Тежиште противминских акција у Босни и Херцеговини је угрожена заједница и њене потребе. Смањење ризика од мина и њиховог друштвено-економског утицаја рјешава се кроз интегрални приступ противминским акцијама на свим нивоима угрожених заједница и кроз концепт *Land release* формирањем мински сумњивих површина (МСП-а), са циљем да се елиминише ризик или сведе на прихватљив ниво како би се створили услови за коришћење одређених ресурса, омогућила обнова и одрживи повратак.

10. Обавезе које произилазе из међународних конвенција

Босна и Херцеговина је уговорна страна неколико међународних конвенција и обавезала се да ће испунити све своје обавезе на најдјелотворнији и најефикаснији начин. То су: Конвенција о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противпјешадијских мина и о њиховом уништавању, Конвенција о забрани употребе, производње и складиштења касетне муниције, Конвенција о забрани или ограниченој употреби одређеног конвенционалног оружја и Конвенција о правима особа са инвалидитетом. Босна и Херцеговина се обавезала да ће провести Акциони план из Мапута за провођење обавеза из Отавске конвенције и Акциони план из Дубровника за провођење обавеза из Конвенције о касетној муницији. Релевантне мјере из ових акционих планова се спомињу у цијелој Стратегији.

10.1. Конвенција о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противпјешадијских мина и о њиховом уништавању

Конвенција о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противпјешадијских мина и о њиховом уништавању из 1998. године, између осталог, прописује да се свака држава потписница обавезује уништити или осигурати уништавање свих противпјешачких мина у минираним подручјима под њеном јурисдикцијом или њеним надзором у најкраћем року али најкасније десет година након ступања Конвенције на снагу за ту државу потписницу.

Након што је Босна и Херцеговина ратификовала Конвенцију о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противпјешадијских мина и о њиховом уништавању 1998. године, Конвенција је ступила на снагу у марту 1999. године, чиме је 1. март 2009. године одредила као рок за евидентирање и уништавање свих противпјешадијских мина на минираним површинама у својој надлежности. У свом првом извјештају у складу са чланом 7. Конвенције (Мјере транспарентности) који је доставила у фебруару 2000. године, Босна и Херцеговина је обавијестила да је до новембра 1999. године завршила уништавање свих залиха противпјешадијских мина у свом власништву, посједу или у својој надлежности или под својом контролом.

У марту 2008. године Босна и Херцеговина је доставила први захтјев за продужење пробитног десетогодишњег рока. Захтјев Босне и Херцеговине је одобрен на Деветом састанку држава потписница Конвенције, којим је 1. март 2019. године утврђен нови рок за извршење обавеза.

Дакле, према члану 5. Конвенције (и у складу са продужењем рока за десет година који су државе потписнице Конвенције одобриле 2008. године), Босна и Херцеговина била је обавезна да уништи све противпјешадијске мине што је прије могуће, а најкасније до 1. марта 2019. године.

Међутим, с обзиром на то да је дошло до кашњења у извршењу обавеза дефинисаних у члану 5, Босна и Херцеговина је поднијела нови привремени захтјев за продужење рока Комитету за имплементацију члана 5 у марту 2018. године. Захтјев за продужење рока, који је у коначници одобрен, дефинисан је с новим роком 1. март 2021. године. Након завршетка пројекта "Општа процјена", Босна и Херцеговина је поднијела коначни захтјев за продужење рока, који је март 2027. године.

10.2 Конвенција о касетној муницији

Након што је Конвенција о касетној муницији потписана у децембру 2008. године и ратификована у септембру 2010. године, Конвенција је ступила на снагу у марту 2011. године. Босна и Херцеговина је доставила свој први извјештај према члану 7. Конвенције (Мјере транспарентности) у августу 2011. године и од тада доставља годишње извјештаје у складу са обавезама из Конвенције. Рок из члана 4. Конвенције за Босну и Херцеговину био је 1. март 2021. године. Закључено је да Босна и Херцеговина неће бити у стању испунити обавезе у задатом року, те је 2020. године поднесен захтјев за продужење рока, који је одобрен, а нови рок је 1. септембар 2022. године. С обзиром на нове информације о сумњивој површини на касетну муницију, на основу поднесеног захтјева за продужење, одобрен нам је нови рок до 1. септембра 2023. године. Босна и Херцеговина је испунила обавезу коју је преузела из члана 4. (1) 15. Конвенције, а рок је био 1. септембар 2023. године. Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини је припремио и предао Декларацију о испуњењу обавеза из члана 4. Конвенције о касетној муницији редовним путем (Комисија за деминирање у Босни и Херцеговини - Министарство вањских послова Босни и Херцеговини – Стална мисија у Женеви – Женевски центар). Од септембра 2023. године Босна и Херцеговина, на основу познатих и расположивих информација о сумњи, званично је проглашена слободном од касетне муниције, с тим што ће наставити извјештавати релевантне међународне институције о евентуалном проналаску сумњивих подручја контаминираних касетном муницијом, како је наведено у Декларацији.

10.3. Конвенција о забрани или ограниченој употреби одређеног конвенционалног оружја

Босна и Херцеговина је ратификовала Конвенцију о забрани или ограниченој употреби одређеног конвенционалног оружја у септембру 1993. године, а Измијењени протокол II и Протокол V у септембру 2000. односно новембру 2007. године. Босни и Херцеговини је доставила своје годишње извјештаје у складу са ставом 5. одлуке о поштовању, која је усвојена на Трећој прегледној конференцији 2012. године, а затим 2015. и 2016. године.

10.4. Конвенција о правима особа са инвалидитетом

Босна и Херцеговина је постала уговорна страна Конвенције о правима особа са инвалидитетом и њеног Опционог протокола након што је Конвенцију потписала 2009. године и ратификовала је у марту 2010. године. Босна и Херцеговина

је доставила извјештај о имплементацији Конвенције о правима особа са инвалидитетом у марту 2013. године.¹ Оба ентитета у Босни и Херцеговини донијела су своје стратегије за унапређење положаја особа са инвалидитетом.

11. Противминско дјеловање и одржив развој

Агенда 2030² са са циљевима одрживог развоја и 169 подциљева од почетка 2016. године обликује настојања у правцу глобалног развоја и израде политика.³ У средишту Агенде је принцип да одржив развој мора бити партиципаторан, инклузиван, без дискриминације.

У току фазе опоравка и стабилизације Босне и Херцеговине након потписивања Дејтонског мировног споразума крајем 1995. године, противминско дјеловање је природно било усмјерено на тренутачне хуманитарне циљеве, као и на смањивање броја несрећа изазваних мина/ESZR, а не на циљеве са тежиштем на развој. Како се Босна и Херцеговина креће путем мира ка одрживом развоју, на противминско дјеловање је потребно гледати као на нешто што не само да уклања опасност како би се смањило број несрећа и страх, него и као на нешто што омогућава и убрзава шири одржив развој.

Босна и Херцеговина је предана испуњавању циљева одрживог развоја и препознавању и промовисању веза између циљева одрживог развоја и противминског дјеловања. Извиђање и чишћење дијела контаминираних површина, а након тога враћање безбједних површина на употребу, биће тијесно повезано са циљевима одрживог развоја, с обзиром на то да нека минска поља у Босни и Херцеговини имају социоекономски, хуманитарни, комерцијални и еколошки утицај. Програмом противминског дјеловања Босне и Херцеговине ће се настојати боље разумјети утицаји и могућности које ће донијети чишћење у смислу омогућавања развоја и доприноса испуњењу циљева одрживог развоја. БХМАК и организације укључене у противминско дјеловање ће прикупљати, анализирати и достављати релевантне информације, укључујући повезивање противминских акција са циљевима одрживог развоја, како би подigli свијест о проблему мина, и у земљи и на међународном плану, те дали допринос мобилизацији финансијских средстава за програм противминског дјеловања.

Од GICXD-а и UNDP-а, у сарадњи са БХМАЦ, 2022. године урађена је студија свеобухватног приказа резултата активности деминирања у погледу одрживог развоја у Босни и Херцеговини, те анализира учинак враћања површина крајњим корисницима, помоћи жртвама, едукације о ризику од експлозивних средстава и постојећих напора повезаних с уврштавањем родно освијештених политика, као и партнерстава и сарадње, у средњорочној и дугорочној перспективи.⁴

У студији су представљени докази вишедимензионалне и трансформативне улоге противминског дјеловања у Босни и Херцеговини кроз утврђивање његовог директног доприноса код 15 циљева одрживог развоја и најмање 60 специфичних циљева. Стога је сектор противминског дјеловања јасно дао допринос у пет димензија Агенде одрживог развоја до 2030: партнерство, мир, људи, планета и благостање.

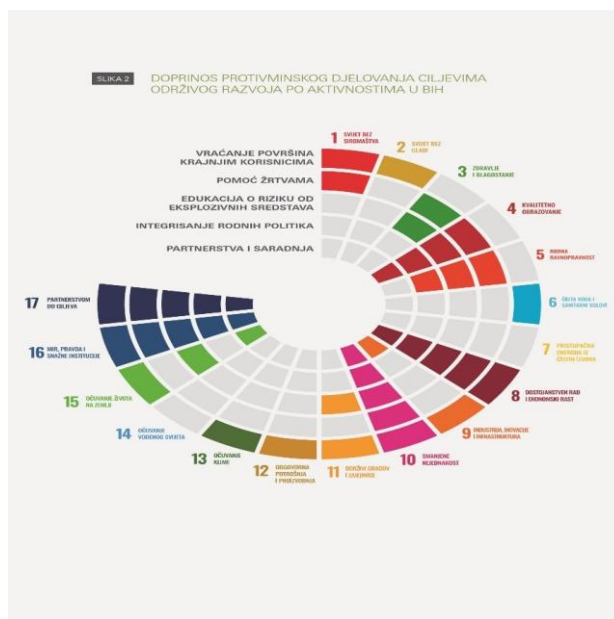

¹ Види <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/078/21/PDF/G1507821.pdf?OpenElement>

² Учесници су били подијелени у радне групе и добили су задатак да анализирају контекст помоћу SWOT и ПЕСТЛЕ анализе и анализе интересних страна.

³ Циљеви одрживог развоја: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/>

⁴ Резултати противминског дјеловања у Босни и Херцеговини у контексту одрживог развоја, GICHD и УНДП, јуни 2022

Oлакшавањем obnove i širenja stambenih i rezidencijalnih područja za povratnike, te unapređivanjem urbanizacije, vraćanje površina dalo je doprinos cilju održivog razvoja 9. industrija, inovacije i infrastruktura te cilju održivog razvoja 11. o obezbjeđivanju pristupa bezbjednom i cjenovno pristupačnom stanovanju.

Obezbjeđivanjem bezbjednog pristupa, kako bi se proveli napori na prevenciji poplava i infrastrukturni projekti, vraćanje površina doprinijelo je cilju održivog razvoja 11. Njime se doprinosi i cilju održivog razvoja 6. čista voda i sanitarni uslovi Uloga protivminskog djelovanja u olakšavanju prevencije poplava nadalje podržava korištenje poljoprivrednih površina, čime se doprinosi ostvarenju cilja održivog razvoja 2. svijet bez gladi. Omoгућаvanjem učinkovitog korištenja prirodnih resursa kroz bezbjedan pristup, protivminsko djelovanje doprinijelo je cilju održivog razvoja 12. Odgovorna proizvodnja i potrošnja i njegovom specifičnom cilju 12.2 o održivom upravljanju prirodnim resursima, kao i cilju održivog razvoja 6. čista voda i sanitarni uslovi i njegovom specifičnom cilju 6.4 o povećanoj učinkovitosti potrošnje vode.

Vraćanje površina dodatno doprinosi cilju održivog razvoja 15. očuvanje života na zemlji, posebno specifičnom cilju 15.1 o obezbjeđivanju očuvanja, obnove i održive upotrebe kopnenih ekosistema, kao i specifičnom cilju 15.3 o obnovi degradiranog zemljišta i tla pogođenog dezertifikacijom, sušom i poplavama.

Deblokiranjem površina kako bi se osiguralo sigurno gospodarstvo šumama, vraćanje površina doprinosi cilju održivog razvoja 12. o odgovornoj proizvodnji i potrošnji, a posebno njegovom specifičnom cilju 12.2 za postizanje održivog upravljanja prirodnim resursima i njihovo učinkovito korištenje. Promoviše i cilj održivog razvoja 13. u području klime te cilj održivog razvoja 15. o očuvanju života na zemlji. Vraćanje površina rezultuje značajnim ekonomskim posljedicama u smislu povećanja kapaciteta za gospodarstvo šumama i deblokiranje pristupa prirodnim resursima povezanim sa šumama, uključujući smanjenje ruralnog siromaštva i promociju sredstava za život. Protivminsko djelovanje stoga doprinosi cilju održivog razvoja 1. svijet bez siromaštva, kao i cilju održivog razvoja 8. dostojanstven rad i ekonomski rast.

Proširenjem pristupa obradivim površinama i olakšavanjem bezbjednih poljoprivrednih aktivnosti, vraćanje površina direktno doprinosi ostvarenju cilja održivog razvoja 2. svijet bez gladi, kao i cilju održivog razvoja 16. o promociji mirnih i inkluzivnih društava za održivi razvoj.

Oлакšavanjem bezbjedne mobilnosti migranata, izbjeglica i tražitelja azila, protivminsko djelovanje doprinosi cilju održivog razvoja 10. smanjenje nejednakosti, direktno doprinosi cilju održivog razvoja 16. mir, pravda i snažne institucije.

Koordinisani napori Centra za uklanjanje mina Bosne i Hercegovine (BХМАК), Meђunarodne organizacije za migracije i drugih subjekata uključenih u pružanje podrške migrantima i raseljenima ukazuju na podršku protivminskog djelovanja cilju održivog razvoja 17. partnerstvom do ciljeva. Kao predušlov za bezbjedan pristup i ulaganje u infrastrukturne projekte sa značajnim socioekonomskim efektima za zemlju, uključujući uvezanost s regionalnim trgovinskim tokovima i promociju povezanosti, posebno u ruralnom kontekstu, vraćanje površina doprinosi cilju održivog razvoja 9. industrija, inovacije i infrastruktura, dok se olakšavanjem bezbjednog i aktivnog korištenja putnih pravaca, vraćanje površina dodatno doprinosi cilju održivog razvoja 8. dostojanstven rad i ekonomski rast.

Omoгућаvanjem bezbjednog obavljanja vjerskih i duhovnih aktivnosti, kao i komemoracija, protivminsko djelovanje doprinosi promociji socijalne usklađenosti i cilju održivog razvoja 16. o promociji mirnih i inkluzivnih društava. Pored navedenog, u Studiji se utvrđuje direktan doprinos pomoći žrtvama mina kroz osam ciljeva održivog razvoja i 24 povezana specifična cilja. Takođe, utvrđen je i direktan doprinos edukacije o rizicima od mina kod devet ciljeva održivog razvoja i njihovih 17 povezanih specifičnih ciljeva.

12. Род и различитост

Босна и Херцеговина увиђа да на пунољетне и малољетне женске и мушке особе контаминација минама/ESZR може имати утицај због њихових улога и одговорности те стога могу имати специфичне и различите потребе и приоритете. Стога, противминске активности и помоћ, посебно мјере упозоравања на мине и помоћ жртвама мина, требају одражавати различите потребе разних добних и полних група кроз циљано планирање како би активности биле дјелотворне и без дискриминације, а резултати одрживи.

Под водством БХМАК-а, релевантни актери ће уврстити питања рода и различитости у све фазе планирања, реализације и праћења свих противминских активности и обезбједиће да се сви подаци о несрећама изазваним минама/ESZR прикупљају и анализирају на начин да буду разврстани по полу и старосној доби како би се омогућило детаљно извјештавање и дјелотворно усмјеравање активности и помоћи. Надаље, Босна и Херцеговина прихвата активности из акционих планова из Мапута и Дубровника које су родно осјетљиве и уважавају различитости као и своје обавезе извјештавања у смислу достављања података који су разврстани по полу и доби. Родно осјетљиво противминско дјеловање ће допринијети и реализацији циља одрживог развоја 5 који се односи на родну једнакост, кроз усавршавање родних аспеката у све операције и гарантовање могућности запошљавања без дискриминације. Овом Стратегијом је узет у обзир и подржава се Закон о равноправности сполова у Босни и Херцеговини из 2003. године. 1 Члан 1. Закона о равноправности сполова у Босни и Херцеговини гласи: "Овим законом уређује се, промовише и штити равноправност сполова, гарантују једнаке могућности и равноправан третман свих особа без обзира на спол, у јавној и у приватној сфери друштва, те уређује заштита од дискриминације на основу пола." Законом о равноправности сполова у Босни и Херцеговини је прописано да равноправна заступљеност мушкараца и жена постоји када је проценат заступљености једног од сполова у тијелима на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини (државном, ентитетском, кантоналном и општинском нивоу) најмање 40 %. 2 Овом стратегијом узет је у обзир и Акциони план за равноправност сполова из 2007. године.

У протеклим годинама израђено је неколико смјерница за дјелотворно уврштавање родних питања у противминско дјеловање, међу њима и Програм за родну равноправност у противминском дјеловању (ГМАП)³ и Смјернице Уједињених нација за родно осјетљиве противминске програме. То могу бити корисне референце за носиоце противминских активности ради осигурања противминског дјеловања којим се узимају у обзир род и старосна доб.

13. Кључни принципи и претпоставке

Стратегија противминског дјеловања ослања се на три кључна принципа:

- одговорност
- континуирано унапређење
- транспарентност

Програмом противминског дјеловања у Босни и Херцеговини сви ови принципи стављени су у први план планирања, провођења, прегледа и праћења. Програм противминског дјеловања ће надаље обезбједити поштивање ових принципа кроз квалитетно управљање информацијама и редовну координацију с интерним и вањским актерима, укључујући и институције власти и међународне донаторе.

Стратегија се заснива на следећим основним претпоставкама:

- ниво финансирања из међународних извора ће се одржати на истом нивоу (или повећати)
- повећање нивоа финансирања од домаћих извора
- задржаће се постојећи број организација укључених у противминске акције
- операције ће се водити у складу са стандардима за противминске акције у Босни и Херцеговини и Стандардним оперативним процедурама у Босни и Херцеговини које су усклађене са стандардима за противминске акције у Босни и Херцеговини
- процес враћања површина на употребу ће се промовисати и у потпуности провести
- Босна и Херцеговина ће благовремено да достави захтјев за продужење рока према члану 5. Конвенције о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противвјешадијских мина и о њиховом уништавању.

14. Стратешки циљеви

Стратегија предвиђа пет стратешких циљева; за сваки стратешки циљ постављено је неколико оперативних циљева, полазишта, показатеља и циљаних стања као индикатора остварења оперативних циљева.

1. Процедуре квалитетног управљања информацијама обезбјеђују прикупљање, похрањивање, анализу и размјену релевантних информација, као и њихово коришћење за ефикасно и дјелотворно планирање, постављање приоритета, издавање задатака и провођење противминских акција.
2. Програм противминског дјеловања Босне и Херцеговине промовисан је у земљи и на међународном нивоу како би се повећала његова видљивост и унаприједиле одговорност, преданост и подршка државе.
3. Величина и утицај проблема контаминисаности минама/ESZR прецизирани су и потврђени; проблем се рјешава у складу са стандардима за противминске акције Босне и Херцеговине, при чему се обезбјеђује враћање безбједних површина угроженим заједницама на коришћење.

¹ Закон о једнакости сполова у Босни и Херцеговини (Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 16/03, 102/09 и 32/10); http://arsbih.gov.ba/wpcontent/uploads/2014/02/GEL_32_10_E.pdf

² Односи се на законодавну, извршну и судску власт, политичке странке, правне особе са јавним овлашћењима и друге које дјелују под контролом државе, ентитета, кантона, градова и општина, као и на именована у делегације и међународне организације или тијела.

³ GMAP www.gmap.ch, UN Gender Guidelines for Mine Action Programmes (Смјернице УН-а за интеграцију родних питања у програме противминског дјеловања); http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens empowerment/gender_and_cpr/gender_guidelinesformineactionprogrammes/

4. Безбједно понашање промовише се кроз мјере упозоравања на мине које су родно осјетљиве и уважавају различитости како би се смањило број несрећа изазваних минама/ESZR и подржале безбједне и одрживе активности неопходне за живот.
5. Све жртве мина/ESZR учествују у друштву на једнаким основама с другима; њихове потребе су идентификоване и задовољене, а њихове егзистенцијалне прилике унапријеђене кроз помоћ засновану на правима и која уважава различитости.

14.1. Управљање информацијама

Дјелотворно управљање информацијама са јасним системима извјештавања и квалитетном координацијом и сарадњом са релевантним носиоцима активности изузетно је важно за остваривање свих стратешких циљева и постизање свих оперативних циљева постављених у овој стратегији.

Квалитетно управљање информацијама у програму противминског дјеловања обезбјеђује да су актери у сваком тренутку у стању искористити информације за доношење оперативних и стратешких одлука на основу доказа. Ово ће се постићи ако програм има на располагању довољан број стручног особља и ажуриране и сврсисходне стандарде, алате и процесе за прикупљање, похрањивање, анализу и дисеминацију тачних, благовремених и релевантних информација.

На основу међународних процјена, GICHD наглашава да унапређење квалитета информација које су на располагању организацији није једноставно питање набавке бољег софтвера за базу података – оно захтијева свеобухватно сагледавање позиције Одсјека за управљање информацијама¹ унутар организације, процеса које је та јединица успоставила и које проводи, те колико су јасно захтјеви субјеката одлучивања за информацијама схваћени и дефинисани. GICHD дијели капацитет управљања информацијама на следеће четири компоненте:

1. **Сврсисходност података:** да ли прикупљени и похрањени подаци омогућавају израду релевантних, благовремених и тачних информација?
2. **Процеси:** да ли постоје одговарајући национални стандарди за противминске акције и стандардне оперативне процедуре које адекватно подржавају организационе процесе?
3. **Организација:** да ли је повезаност (сарадња/комуникација) између Одсјека за управљање информацијама и других јединица организације адекватна?
4. **Ресурси:** да ли Одсјек за управљање информацијама има приступ одрживим технолошким и људским ресурсима?

У марту 2016. године GICHD је провео брзу процјену капацитета управљања информацијама у БХМАК-у у складу са горе наведеним четири правца истраживања. Резултати процјене представљају полазиште за поглавље ове Стратегије о управљању информацијама. Препоруке за рјешавање неких препознатих изазова дате су у извјештају о налазима процјене. План рада за провођење тих препорука биће израђен на радионици носитеља активности управљања информацијама, која ће се одржати током 2018. године. БХМАК се обавезује да ће провести План рада како би обезбједио да његов Одсјек за управљање информацијама буде квалитетно интегрисан у организацију и стандардне оперативне процедуре, те да буде адекватно кадровски попуњен, опремљен и способан да омогући квалитетно управљање подацима и информацијама.

Стратешки циљ 1: Управљање информацијама	Квалитетни стандарди, алати и процеси управљања информацијама обезбјеђују да су релевантне информације прикупљене, похрањене, анализирани, размијењене и да се користе у сврху ефикасног и дјелотворног планирања, одређивања приоритета, издавања задатака и провођења противминских активности/израда апликације са ажурираним подацима о сумњивим ризичним површинама од мина који ће бити доступни свим заинтересованим корисницима.		
Оперативни циљеви	Полазиште	Показатељи ²	Циљано стање
1. БХМАК ће оформити и адекватно кадровски попуњити и обучити запослене у одсјеку за управљање информацијама до краја 2026 године.	Бодова: 2.	- Оформљен Одсјек за управљање информацијама. - Постојање замјеника за сваку битну функцију у одсјеку за управљање информацијама. - Квалификације и ниво обучености запослених у одсјеку за управљање информацијама. - Савремене хардвере, софтвере и оперативни системи.	4 или 5 бодова за сваки показатељ.
2. БХМАК ће наставити процес ревидирања и провођења стандарда за противминске акције у Босни и Херцеговини, стандардне оперативне процедуре Босне и Херцеговине и процесе и координираће са свим партнерима.	Бод ³ : 1.	- Постојање и провођење стандардних оперативних процедура за управљање информацијама којима су обухваћени сви процеси управљања информацијама. - Цјеловитост стандардних оперативних процедура за управљање информацијама и њихова усклађеност са стандардом за управљање информацијама Босне и Херцеговине. - Сагласност и прегледи протока података/извјештавања према спољним организацијама.	4 или 5 бодова за сваки показатељ.
3. БХМАК ће дефинисати организационе структуре које подржавају интеграцију	Бодова: 3.	- Ниво свијести стратешког/оперативног особља о њиховој улози у дефинисању	4 или 5 бодова за сваки показатељ.

¹ У складу са међународним стандардом IMAS 5.10

² За развој капацитета за управљање информацијама GICHD је утврдио 8-11 показатеља за сваку категорију. Овдје се наводе три најважнија и најрелевантнија показатеља.

³ Бодови на скали од 1 (најнижи) до 5 (највиши) према Оквиру GICHD -а за развој капацитета за управљање информацијама.

управљања информацијама унутар и међу организацијама до краја 2026 године.		активности на управљању информацијама. - Ниво процедуралне интеграције одсјека за управљање информацијама у оперативне одсјеке. - Обим у којем организација има проактивну улогу у координацији активности управљања информацијама.	
4. Сви потребни подаци о противминским акцијама ће се наставити прикупљати, похрањивати, анализирати, ажурирати и БХМАК ће их редовно достављати.	Бодова: 3.	- Ниво коришћења производа и исхода управљања информацијама. - Задовољство са производима управљања информацијама. - Постојање и праћење квалитетно дефинисаних показатеља учинка. Успостављен МВП информационог система <i>BHIMSMA Core</i> који ће се временом надограђивати и кориговати у складу са развојем и измјенама Стандарда и SOP-ова противминских акција у Босни и Херцеговини.	4 или 5 бодова за сваки показатељ.

14.2. Домаћа одговорност и комуникације

Министарство цивилних послова, Комисија за деминирање у Босни и Херцеговини и Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини промовисаће програм противминског дјеловања у Босни и Херцеговини у земљи и на међународном нивоу. Ово се постиже путем редовних састанака у Босни и Херцеговини с донаторима и другим кључним актерима, као и кроз судјеловање на међународним конференцијама и састанцима. Друга кључна алатка је размјена резултата и постигнућа, посебно оних који се односе на начин враћања безбједних површина у циљу промовисања развоја и одрживог живота.

Комисија за деминирање у Босни и Херцеговини, БХМАК и други партнери ће и даље обезбјеђивати обиљежавање Међународног дана свјесности о опасностима од мина 4. априла, као и осталих важних датума, путем кампања за подизање свијести.

Видљивост програма противминског дјеловања међу релевантним министарствима ентитета, Брчко дистрикта Босне и Херцеговине и међу донаторима ће се такође континуирано јачати како би се промовисале везе између противминских акција и ширег развоја те истражила партнерства ради лакшег постизања одрживих резултата. Програм ће надограђивати ове могућности како би подизао свијест и промовисао финансијску одрживост у циљу завршетка операција чишћења.

БХМАК ће осигурати да су тачне и ажуриране информације о противминским акцијама на располагању, да су исте анализиране и достављене донаторима и другим заинтересованим странама. Надаље, БХМАК ће обезбиједити да се на www.bhmac.org и даље активно објављују информације о текућим дешавањима у погледу противминских акција, укључујући сву законску и подзаконску документацију, а у складу са стандардима проактивне транспарентности.

Иако је Савјет министара у континуитету финансијски подржао програм противминског дјеловања, она ипак није испунила план финансирања из Босне и Херцеговине, извора из Стратегије за период 2019 - 2025. Одрживо финансирање је важан предуслов за реализацију свих стратешких и оперативних циљева. Имајући то на уму и схватајући да је мобилизација финансијских средстава кључни изазов који представља потенцијалну препреку одрживости програма противминског дјеловања, БХМАК ће израдити план за мобилизацију средстава у којем ће представити јасну процјену прилива средстава с циљем промовисања преданости државе програму и његове одрживости. Мобилизација средстава ће се обављати у континуитету из извора у Босни и Херцеговини и међународних извора у циљу задржавања постојећих и привлачења нових донатора.

Стратешки циљ 2: Домаћа одговорност и комуникације		Програм противминског дјеловања Босне и Херцеговине се промовише у земљи и на међународном плану да би се повећала његова транспарентност и видљивост и да би се подстицала већа домаћа одговорност, преданост и подршка.		
Оперативни циљеви		Полазишта	Показатељи	Циљано стање
1.	БХМАК ће израдити и путем Комисије за деминирање у Босни и Херцеговини и Министарства цивилних послова упутити Савјету министара у Босни и Херцеговини план за мобилизацију средстава за програм противминског дјеловања до средине 2025. године, са јасном процјеном прилива средстава из домаћих извора за период Стратегије 2025.-2027.	У 2024. не постоји план за мобилизацију средстава.	Постојање одобреног плана за мобилизацију средстава.	Израђен и усвојен план за мобилизацију средстава до средине 2025.
2.	Комисија за деминирање у Босни и Херцеговини и БХМАК ће организовати годишње манифестације везане за Међународни дан свјесности о опасностима од мина који се обиљежава 4. априла сваке године и за све друге битне датуме који се обиљежавају.	Континуирана годишња активност у претходном периоду.	5 организованих манифестација везаних за 4. април током периода трајања Стратегије.	Манифестације на годишњем нивоу везане за обиљежавање 4. априла се одржавају и с њима је упозната јавност.

3.	Босна и Херцеговина ће активно учествовати на главним међународним конференцијама везаним за противминско дјеловање ¹ да би размијенила ажуриране информације о кључним постигнућима и преосталим изазовима.	Босна и Херцеговина редовно учествује на међународним скуповима.		Босна и Херцеговина активно учествује на најмање пет међународних скупова годишње ²
4.	Редовно одржавање састанака Одбора донатора, најмање 1 годишње	Састанци Одбора донатора се одржавају најмање 1 годишње.	4 састанка Одбора донатора организованих током периода трајања Стратегије	Најмање 1 састанак Одбора донатора организован годишње
5.	Поштивање Стандарда Проактивне транспарентности.	Закон о слободи приступа информацијама Сл. гл. Босне и Херцеговине.		Континуирана објава информација на www.bhmac.org .

14.3. Извиђање и чишћење

Тежиште циља који се односи на извиђање и чишћење је промовисање и потпуно провођење процеса враћања површина на употребу. У међународним стандардима за противминске акције (ИМАС) враћање површина на употребу дефинисано је као "процес примјене свих разумних напора како би се идентификовала, одредила и уклонила свака присутност и сумња на мине/ESZR кроз нетехничко извиђање, техничко извиђање и/или чишћење. Критеријуме за 'све разумне напоре' ће дефинисати државна тијела надлежна за противминско дјеловање."³ Враћање површина је процес одлучивања базиран на доказима, који омогућава поуздано одређивање површина на којима је потребно провести додатно техничко извиђање и површина на којима то није потребно. Оно подразумева идентификацију сумњивих и потврђених опасних површина, отказивање површина путем нетехничког извиђања (НТИ), редуцирање површина путем техничког извиђања (ТИ) и чишћење површина контаминираних минама/ESZR. Процес враћања површина треба резултовати извјештајима са разврстаним подацима, правећи разлику између операција (НТИ, ТИ и чишћење) и њихових резултата (отказано, редуцирано, очишћено).

С обзиром на то да је постајало све јасније да су операције извиђања засноване на доказима о минираниости површина од пресудне важности за оперативну ефикасност, ЕУ је 2012. године покренула свој пилот пројекат "Враћање површина на употребу" у сарадњи са БХМАК-ом. Пројектом се настоји промовисати ефикасно нетехничко извиђање чији ће резултат бити или отказивање претходно сумњивих површина у случају да нема доказа о постојању минско-експлозивних средстава или потврђивање опасних површина због присуства таквих доказа. Овај процес омогућава ефикасно издавање задатка техничког извиђања ради даље претраге и усмјеравање средстава за чишћење мина само на контаминирани површине. У оквиру овог пројекта, током 2014. и 2015. године, БХМАК је израдио три поглавља новог стандарда: поглавље нетехничког извиђања, поглавље техничког извиђања и поглавље Land release, који су усклађени са међународним стандардом за противминске акције IMAS 07.11 о враћању површина на употребу. Ова поглавља је почетком 2016. године одобрила Комисија за деминирање у Босни и Херцеговини. Такође су усвојена и два упутства за осигурање и контролу квалитета као и Стандардне оперативне процедуре за РМА у Босни и Херцеговини Поглавље 1. Нетехничко извиђање и Дио II Отварање и праћење радних задатака који је усвојен 2018.године. У априлу 2024. године Центар за уклањање мина израдио је Стандард за противминске акције у Босни и Херцеговини, Поглавље 1. Враћање површине, Поглавље 2. Нетехничко извиђање, Поглавље 3. Техничко извиђање и чишћење, и Поглавље 4. Управљање квалитетом, Поглавље 5. Уклањање експлозивних средстава (УЕС) те Стандардне оперативне процедуре за противминске активности Поглавље 1. Нетехничко извиђање. Ступање на снагу, односно примјена се очекује у 2024. години, по окончању прописане процедуре, чиме би престале да важи постојеће одредбе поглавља из 2016. године, односно 2018. године.

Босна и Херцеговина спада у ред земаља које се суочавају са великим минским проблемом. Према извршеним процјенама у јануару 2024. године сумњива опасна површина на мине у Босни и Херцеговини износи 838 км² што представља 1,63% у односу на укупну површину Босне и Херцеговине.

У бази података ВНМАС у оперативној употреби је још 8.852 минских записника о минским пољима док је од почетка деминирања уклоњена минска опасност на 10.232 минских записника. Минска поља у Босни и Херцеговини карактерише релативно мали број мина. Врло често се јављају групе мина или појединачно постављене мине обично непознатог распореда. Проблем представља квалитет минских записника према којима се у великом броју случајева не може утврдити тачна локација минског поља, облик и распоред мина на терену. Компарацијом резултата систематског извиђања и истраживања утицаја мина створени су услови за детаљну и тачну класификацију сумњиве површине у односу на категорије приоритета и на класификацију заједница које су погођене минама.

Административни ниво	I категорија	II категорија	III категорија	Укупно сумњива површина км2
Унско-сански	35.23	32.72	19.37	87.32
Посавски	3.10	9.38	1.86	14.34
Тузлански	11.48	15.79	42.66	69.93
Зеничко-добојски	26.60	10.16	72.16	108.91
Босанско-подрињски	2.39	7.71	32.32	42.42

¹ Састанци држава потписница Отавске конвенције, састанци држава потписница Конвенције о касетној муницији, састанци између сједница управних одбора за provedбу Отавске конвенције и Конвенције о касетној муницији и Међународна сједница директора националних програма противминског дјеловања и савјетника UN-a (NDM-UN)

² Састанци побројани у фусноти 19.

³ Међународни стандард противминског дјеловања ИМАС 07.11 Враћање површина на употребу, март 2013: <https://www.mineactionstandards.org/fileadmin/MAS/documents/imas-international-standards/english/series07/IMAS-07-11-Ed1-Am3.pdf>

Средњобосански	20.53	36.67	43.47	100.67
Херцеговачко Неретвански	11.18	22.11	93.49	126.78
Западнохерцеговачки	0.00	0.00	0.20	0.20
Сарајевски	14.35	10.26	23.95	48.56
Кантон 10	7.37	10.67	43.79	61.83
Федерација Босне и Херцеговине	132.24	155.47	373.28	660.98
Брчко дистрикт Босне и Херцеговине	0.75	6.93	1.77	9.45
Република Српска	53.60	57.95	56.30	167.86
Укупно Босна и Херцеговина	186.59	220.36	431.34	838.29

Величина сумњиве опасне површине у јануару 2024. години.

БХМАЦ, уз подршку овлашћених представника општина (локалних заједница), дефинише приоритете, односно редослед извођења и ослобађања мински сумњивих површина. У случају исказаних потреба за хитним рјешавањем мањих површина, те површине могу бити изузете из већ дефинисаних мински сумњивих површина (МСП) и третиране кроз појединачне пројекте техничког извиђања и чишћења.

Нетехничко извиђање сумњиве површине је редовна активност БХМАЦ у оквиру које се врши стална процјена минске ситуације. Ова процјена минске ситуације врши се обиласком сумњивих површина и прецизнијом идентификацијом нивоа ризика, што подразумијева детаљну процјену ризичности, анализу расположивих података, прикупљање и обраду података с терена, вршење потребних мјерења и дефинисање граница ризичних површина, редукцију сумњивих површина, процјену друштвено-економског утицаја мина и потенцијалних користи од операција хуманитарног деминирања. Теренске активности систематског и нетехничког извиђања координиране су с прикупљањем и обрадом података на терену, које се врши као дио нетехничког извиђања у циљу контроле прије спровођења јавних тендера за давање послова деминирања, односно за отварање задатака за операције хуманитарног деминирања. Такође, прецизније, смањење сумњиве површине кроз нетехничко извиђање врши се као резултат процјене одређених подручја изван нетехничког извиђања у мањем обиму током реизвиђања и као процјена која прати нетехничко извиђање у новом концепту ослобађања површине. На основу резултата нетехничког извиђања сачињава се пројектна документација за провођење активности противминског дјеловања (пројекат за провођење противминских активности на мински сумњивом подручју – МСП, пројекат за техничко извиђање, пројекат за чишћење мина и пројекат трајног обиљежавања). Крајњи резултат свих наведених активности је враћање површине кроз примјену свих разумних напора како би се идентификовала и уклонила свака присутност и сумња на мине кроз НТИ, ТИ и/или чишћење.

Операције техничког извиђања и чишћења проводе акредитоване деминерске организације на основу Плана деминирања у Босни и Херцеговини. Распоред површина за провођење операција хуманитарног деминирања врши се према административним регионима у Босни и Херцеговини и усклађује се са величином њихове сумњиве површине и планираним нивоима операција хуманитарног деминирања по угроженим заједницама.

Техничко извиђање и чишћење мина ће се водити на два начина:

- Путем циљаних ¹ и систематских истрага ² у склопу концепта Land release.
- Као појединачни пројекти или групе пројеката којима се елиминишу одређене високоризичне локације или омогућава коришћење одређених природних и економских ресурса.

Стратешки циљ 3: Извиђање и чишћење		Величина и утицај ³ проблема контаминираних мина/ESZR су прецизирани и потврђени; проблем се рјешава у складу са међународним/Босна и Херцеговина стандардом, обезбеђујући да је сигурна површина враћена угроженим заједницама на употребу.		
Оперативни циљеви		Полазишта	Показатељи	Циљано стање
1.	Кроз пројекат "Општа процјена мински сумњивих подручја у Босни и Херцеговини 2018-2019" извршена је процјена и груписање сумњивих површина у Босни и Херцеговини. Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини ће водити активности нетехничког извиђања на МСП који ће се као једна логична цјелина третирати процесом враћања површине ⁴	У јануару 2024. године величина сумњиве површине износи 838,29 км ² .	Површина у км ² обрађене површине и број МСП.	Активности нетехничког извиђања ће бити проведене на 67,00км ² кроз обраду 32 мински сумњива подручја - МСП, на годишњем нивоу. Циљано стање за двије године (2025. и 2026. годину): проведене активности нетехничког извиђања на 134 км ² кроз обраду 64 мински сумњива подручја - МСП.
2.	Стандард за противминске акције и Стандардне оперативне процедуре за противминске активности ће водити БХМАК путем система управљања квалитетом и проводиће их и	Стандард за противминске акције Босне и Херцеговине, (Поглавље 1. Враћање површине, Поглавље 2. Нетехничко извиђање,	Број састанака актера (организације и донатори) посвећених провођењу Стандарда и Стандардних оперативних процедура.	Све операције извиђања и чишћења су у складу са Стандардом и Стандардним оперативним процедурама. Смањен број неусклађености пријављених путем процеса осигурања

¹ Циљана истрага је активност тражења назнака минираности на основу локацијски одређених доказа о постојању мина у сумњивој површини и потврђеној површини коришћењем техничких метода.

² Систематска истрага је активност тражења назнака минираности на основу локацијски неодређених доказа о постојању мина

³ У складу са међународним стандардом за враћање површина на употребу.

⁴ Осло Акциони план, Акција 21/Рађња 22: Извјештај на начин у складу са ИМАС, за пружањем информација о преосталом изазову, разврставање према 'сумњивим опасним подручјима' и 'потврђеним опасним подручјима' и њиховој релативној величини, као и према врсти контаминације. Извјештај о напретку у складу коришћењем ланд реласе методологијом (тј отказано кроз нетехничко извиђање, смањење кроз техничко извиђање, или очишћење кроз чишћење).

	сви актери да би се обезбједила већа оперативна ефикасност, квалитет и безбједност.	Поглавље 3. Техничко извиђање и чишћење и Поглавље 4. Управљање квалитетом, Поглавље 5. Уклањање експлозивних средстава-УЕС) те Стандардне оперативне процедуре за противминске активности (Поглавље 1. Нетехничко извиђање) израђени су у априлу 2024. године. Ступање на снагу, односно примјена се очекује, у 2024. години, чиме би престала важити постојећа Поглавља из 2016., односно 2018. године.	Број неусклађености пријављених путем процеса обезбјеђивања квалитета/контроле квалитета.	квалитета/контроле квалитета на годишњој основи.
3.	Цјелокупна ефикасност и дјелотворност биће унапријеђени кроз провођење операција извиђања и чишћења у складу са Стандардом за противминске акције у Босни и Херцеговини и Стандардним оперативним процедурама за противминске активности ¹	У 2023. години сумњива опасна површина је смањена за 32 км ² . Нетехничким методама (систематско и генерално/нетехничко извиђање прије употребе техничких метода) од Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини отказано је 16,38 км ² . Техничким методама површина је смањена за 15,61 км ² и то кроз: отказивање површине на МСП 9,26 км ² , редукацију површине на МСП 4,18 км ² , појединачне задатке техничког извиђања 1,32 км ² , појединачне задатке чишћења и чишћење на МСП 0,36 км ² и на задацима касетна муниције очишћена/технички извођена површина износи 0,49 км ² .	Величина враћене површине у км ² Величина отказане површине у км ² . Величина редуковане површине у км ² . Величина очишћене површине у км ² .	Вратити становништву на безбједно коришћење површину од 75 км ² , на годишњем нивоу, (за 2025. и 2026. годину, што за наведене двије године износи 150 км ²). У наведену површину (75 км ²) улази отказана површина величине од 60,00 км ² , редукована површина од 13,50 км ² и очишћена површина од 1,50 км ² .
4.	Унапређење статуса особља укљученог у процес деминирања и особља Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини.	Неповољан положај особља укљученог у процес деминирања укључујући и особље Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини.	Доношење Закона о деминирању којим ће се дефинисати бољи статус особља укљученог у процес деминирања и особља Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини.	Законом о деминирању дефинисан бољи статус особља укљученог у процес деминирања укључујући и статус особља Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини.
5.	Унапређење рада Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини кроз набавку материјално техничких средстава.	Недостатак материјално техничких средстава и опреме за рад (возила, рачунарска опрема и сл.).	Најкасније у 2025. години, уз помоћ свих надлежних институција и донатора, Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини у цијелости опремљен са материјално техничким средствима и опремом за рад.	Несметан рад Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини јер је опремљен са материјално техничким средствима и опремом за рад.
6.	У 2025. години ће се поднијети нови захтјев за продужење рока према члану 5. Конвенције о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противвјешадијских мина и о њиховом уништавању.	У јануару 2024. године величина сумњиве површине износи 838,29 км ² .	Изјава о испуњењу обавеза из члана 5.	Босна и Херцеговина изјављује да је испунила обавезе из члана 5. Конвенције о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противвјешадијских мина и о њиховом уништавању.

14.4. Мјере упозоравања на мине

БХМАК је надлежан за провјеру услова и припрему акредитације организација укључених у упозоравање на мине.² Поред тога, БХМАК је надлежан за доношење стандарда и SOP-а за упозоравање на мине, као и координацију, управљање и надзор рада свих акредитованих организација и активности упозоравања на мине. Програм мјера за упозоравање на мине ослања се на неколико кључних докумената, укључујући стандард за упозоравања на мине у Босни и Херцеговини, стандардне оперативне процедуре и правилник за акредитовање организација.

¹ Осло Акциони план, Акција 21/Радња 22: Извјештај на начин у складу са IMAS, за пружањем информација о преосталом изазову, разврставање према 'сумњивим опасним подручјима' и 'потврђеним опасним подручјима' и њиховој релативној величини, као и према врсти контаминације. Извјештај о напретку у складу коришћеном ланд реласе методологијом (тј отказано кроз нетехничко извиђање, смањење кроз техничко извиђање, или очишћено кроз чишћење).

² Комисија за деминирање у Босни и Херцеговини је надлежна за потписивање свих докумената о акредитовању

Програм мјера за упозоравање на мине у Босни и Херцеговини годинама се унапређује на основу искуства стеченог у земљи, притом водећи рачуна да су све поуке и добре праксе документоване и кориштене у планирању и провођењу активности за упозоравање на мине. Босна и Херцеговина ће наставити дјелотворно и ефикасно користити расположиве ресурсе (финансијске, људске, материјално-техничке) како би се активности и пројекти на подизању свијести о минама и ESZR у континуитету проводили. БХМАК и други релевантни актери ће кроз директну сарадњу с медијима промовисати размјену информација и подизање свијести о пријетњама од мина и ESZR.

Упозоравање на мине и ESZR-а проводи се кроз програме подизања свијести о опасности од мина и ESZR-а, које обухватају три кључне активности: повезивање са заједницом, едукацију, обуку и јавно информисање. Босна и Херцеговина се обавезује да ће наставити обезбјеђивати системско прикупљање и анализу података о несрећама, с посебним нагласком на разврставање према полу и старосној доби. Овај приступ омогућава дубље разумијевање изложености различитих група становништва угрожених минама или ESZR-ом, те пружа темељ за даљње анализе и дјеловање. Наведене обавезе Босне и Херцеговине као уговорне стране Отавске конвенције у погледу активности упозоравања на мине и ESZR, које су родно осјетљиве и уважавају различиту старосну доб.

Подаци БХМАК-а показују да се највећи број несрећа догађа у прољеће и јесен када су у току пољопривредни радови и прикупљање огрјевног дрвета и других сировина. Такође показују да су већина нових жртава мина/ESZR одрасли мушкарци који улазе у позната минирана подручја ради егзистенцијалних потреба из економских разлога. БХМАК и организације које проводе активности упозоравања на мине и ESZR радиће директно с носитељима развоја и развојним организацијама на идентификовању алтернативних и одрживих активности нужних за егзистенцију које не излажу становнике опасностима од мина и ESZR. Синергија између донатора, организација и локалних заједница допринијеће остварењу стратешких циљева.

Одржавање темељитог система осигурања квалитета, као и ревизија Стандарда за упозоравања на мине у Босни и Херцеговини и Стандардних оперативних процедура БХМАК-а за упозоравање на мине, те њиховог одобрења од Комисије за деминирање и након тога примјене од свих организација које проводе упозоравања на мине и ESZR, резултоваће дјелотворним и ефикасним активностима с одрживим резултатима.

БХМАК ће континуирано одржавати два сасанка радне групе за упозоравање на мине и ESZR годишње с релевантним партнерима, пружајући платформу за размјену информација и разговор о кључним дешавањима и изазовима, као и наученим лекцијама.

БХМАК ће, у сарадњи с министарствима образовања¹ радити на интегрисању активности упозоравања на мине и ESZR-а, које су родно осјетљиве и којима се узима у обзир старосна доб и пол, у образовне системе на свим нивоима с циљем смањења ризика, те подизања свијести о опасности од мина и ESZR и промовисања безбједног понашања.

Стратешки циљ 4: Упозоравање на мине	Сигурно понашање је промовисано кроз мјере упозоравања на мине које су родно осјетљиве и које уважавају различиту старосну доб да би се смањило број несрећа изазваних минама/ESZR и подржале сигурне и одрживе активности нужне за егзистенцију ^{2,3}		
Оперативни циљеви	Полазиште	Показатељи	Циљано стање
1. До краја 2024. под водством БХМАК-а, Стандард и Стандардне оперативне процедуре за упозоравање на мине у Босни и Херцеговини ће бити ревидиране, ажуриране и достављене на одобрење.	Стандард за упозоравање на мине у Босни и Херцеговини израђен 2002. Стандардне оперативне процедуре за упозоравање на мине у Босни и Херцеговини израђене 2006.	Постојање ревидираног, и ажурираног Стандарда за упозоравање на мине у Босни и Херцеговини. Постојање ревидираних и ажурираних Стандардних оперативних процедура за упозоравање на мине у Босни и Херцеговини.	Стандард за упозоравање на мине у Босни и Херцеговини ревидиран и ажуриран до краја 2024. и одобрен од Комисије за деминирање у Босни и Херцеговини. Стандардне оперативне процедуре за упозоравање на мине у Босни и Херцеговини ревидиране и ажуриране до краја 2024. и одобрене од Комисије за деминирање у Босни и Херцеговини.

¹ Министарства образовања постоје на ентитетском (ФБиХ и РС) и кантоналном нивоу и у Брчко дистрикту. Министарство образовања не постоји на државном нивоу, у оквиру Савјета министара Босне и Херцеговине.

² Акциони план из Мапута, мјера 10: Свака држава која је пријавила минирани површине под својом јурисдикцијом или контролом ће обезбједити смањење ризика од мина и програме за едукацију у склопу ширих активности процјене и смањења ризика усмјерених на најугроженије становништво. Ти програми ће уважавати старосну доб и бити родно осјетљиви, те у складу са важећим домаћим и међународним стандардима, прилагођени потребама заједница угрожених минама и интегрисани у текуће противминске активности, то јесте, прикупљање података, чишћење и помоћ жртвама, у складу с оним што одговара. Акциони план из Мапута са смјерницама за provedбу обавеза из Оттавске конвенције за период 2014. – 2019: <http://www.maputoreviewconference.org/fileadmin/APMBC-RC3/3RC-Maputo-action-plan-adopted-27Jun2014.pdf>

³ Акциони план из Дубровника, мјера 3.2. "Заштити људе од штете": "Угрожене државе ће предузети све изводљиве кораке да би спријечиле настанак жртава међу цивилима тако што ће одмах израдити и обезбједити циљане и фокусиране програме за едукацију у области смањења ризика, који су родно осјетљиви и уважавају доб и етничку припадност и који су базирани прије свега на процјени потреба и степена угрожености и на разумијевању ризичног понашања." Акциони план из Дубровника са смјерницама за успјешно провођење обавеза из Конвенције о касетној муницији за период 2015. – 2020: <http://www.clusterconvention.org/wp-content/uploads/2016/04/The-Dubrovnik-Action-Plan.pdf>

2.	Под водством БХМАК-а обавља се континуирана идентификација и приоритизација угрожених група и у њима се континуирано проводе одговарајуће мјере упозоравања на мине које су родно осјетљиве уважавају различиту старосну доб.	Број корисника (разврстан по полу и доби) мјера упозоравања на мине у 2023.	Број корисника (разврстан по полу и доби) мјера упозоравања на мине годишње.	Обавља се континуирана идентификација свих угрожених група и са њима се континуирано проводе мјере упозоравања на мине.
3.	БХМАК ће обезбиједити дјелотворну координацију активности на упозоравању на мине кроз састанке радне групе који се одржавају два пута годишње (или по потреби чешће) са свим релевантним носитељима активности.	Број састанака радне групе за упозоравање на мине одржаних у 2023. години.	Број састанака радне групе за упозоравање на мине одржаних у току једне године са сачињеним записницима дистрибуисаним након састанка.	БХМАК обавља дјелотворну координацију мјера упозоравања на мине путем најмање два састанка координационе радне групе годишње на којима се води записник и након састанка дистрибуира.
4.	Мјере упозоравања на мине ће бити интегрисане у 13 образовних система до 2025. и континуирано ће се проводити кроз материјал који је родно осјетљив и уважава различиту старосну доб, путем координације између БХМАК-а и министарстава образовања.	Не постоји обавеза интегрирања мјера упозоравања на мине у наставне планове и програме.	Број образовних система који интегришу мјере упозоравања на мине годишње. Број школа које примају и користе одговарајући материјал за упозоравање на мине.	Мјере упозоравања на мине интегрисане у 13 образовних система у Босни и Херцеговини до 2025.

14.5. Помоћ жртвама мина

У Босни и Херцеговини је евидентирано укупно 8.471 особа (32 малољетнице, 612 женских особа, 122 малољетника, 7.852 пунољетна мушкарца, 299 непознатих) које су изгубиле живот или су повријеђене у несрећама изазваним минама/ESZR у периоду између 1992. и 2023. године. Босна и Херцеговина је обавезна да пружи одговарајућу помоћ жртвама мина/ESZR² као држава потписница Отавске конвенције, Конвенције о касетној муницији и Конвенције о забрани или ограниченој употреби одређеног конвенционалног оружја која је завршена у септембру 2023. године. Обавезе Босне и Херцеговине у вези с Конвенцијом за жртве остају и даље обавеза и брига државе. У Конвенцији о забрани употребе, производње и складиштења касетне муниције, жртве касетне муниције су дефинисане као: "... све особе које су страдале или претрпјеле физичку или психолошку повреду, економски губитак, друштвену маргинализацију или битно умањено остваривање својих права изазвано употребом касетне муниције. Она подразумева особе које су претрпјеле директне посљедице од касетне муниције са њиховим угроженим породицама и заједницама."³ Као држава потписница Конвенције о правима особа с инвалидитетом, Босна и Херцеговина је обавезна да пружи помоћ особама с инвалидитетом, укључујући и особе које су преживјеле минске несреће или су задобиле тешке повреде с трајним посљедицама. Појам "преживјели" се односи на малољетне и пунољетне женске и мушке особе које су преживјеле несреће изазване минама/ESZR, а "индиректне жртве" су чланови породица особа које су изгубиле живот или претрпјеле повреде у минским несрећама.⁴

Отавска конвенција се у члану 6.3. кратко осврће на помоћ жртвама мина, гдје се каже да ће "Свака држава потписница, која је у позицији да то учини, обезбиједити помоћ за бригу и рехабилитацију, као и социјалну и економску реинтеграцију, жртва мина и за програме упозоравања на мине." Поглавље IV Акционог плана из Мапута је посвећено помоћи жртвама и садржи седам одговарајућих мјера.⁵ Кључни принципи који леже у основи тих мјера односе се на забрану дискриминације, потпуно једнако учешће жртва мина/ESZR у друштву и интеграцију помоћи жртвама у шире политике, планове и законске оквире државе који се односе на особе са инвалидитетом како би се обезбиједила одрживост. Мјера бр. 4 из Акционог плана из Дубровника за провођење обавеза из Конвенције о касетној муницији је посвећена помоћи жртвама мина/ESZR и предвиђа четири одговарајуће мјере.⁶ Дугорочно рјешење којим ће се гарантовати права жртвама мина/ESZR и узети у обзир њихове потребе може се обезбиједити једино кроз примјену двоструког приступа помоћи жртвама мина/ESZR, уз конкретна и шира настојања која ће допринијети остварењу обавеза у погледу пружања помоћи жртвама. То је управо оно што подразумевају интегрисани приступ помоћи жртвама. Овом стратегијом је подржан кључни принцип да су конкретна настојања у правцу пружања помоћи жртвама краткорочна рјешења и да се требају примјењивати све док помоћ жртвама не буде дјелотворно интегрисана у шире секторе и оквире.⁷

На нивоу Босне и Херцеговине, Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине је надлежно за координацију свих аспеката здравствене заштите, образовања, спорта и културе. Разне институције имају различите улоге у домену социјалне помоћи (укључујући и помоћ жртвама) у Босни и Херцеговини, на државном, ентитетском и кантоналном нивоу. Социјална заштита је у надлежности ентитетских влада. Закон о социјалној заштити прави разлику између нератних и ратних инвалида; помоћ објема категоријама је уређена низом одредби тог Закона.⁸ Надаље, Закон о

¹ Укупан број министарстава образовања у Босни и Херцеговини.

² Све референце на жртве, преживјеле жртве, друге особе са инвалидитетом, индиректне жртве и друге особе у угроженим групама су родно осјетљиве и уважавају различиту старосну доб, то јесте, односе се на пунољетне и малољетне женске и мушке особе

³ Конвенција о касетној муницији, чл. 2. Дефиниције

⁴ The CCM Coordinators for 2016 and 2017 on Victim Assistance and international Cooperation and Assistance, Guidance on an Integrated Approach to Victim Assistance, 2016, (Координатори помоћи жртвама према Конвенцији о касетној муницији за 2016. и 2017. годину и Координатори међународне сарадње и помоћи према Конвенцији о касетној муницији, Смјернице за интегрисани приступ помоћи жртвама, 2016.)

⁵ Акциони план из Мапута, мјера IV. Помоћ жртвама

⁶ Акциони план из Дубровника, мјера 4.1. Јачање националних капацитета, мјера 4.2. Повећање учешћа жртва, мјера

⁷ Конвенција о касетној муницији, чл. 5. став 2.(ц) касетној муницији за 2016. и 2017. годину и Координатори међународне сарадње и помоћи према Конвенцији о касетној муницији, Смјернице за интегрисани приступ помоћи жртвама, 2016.)

⁸ Закон о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртва рата и заштите породице са дјецом, Службене новине ФБиХ бр. 36/99, 54/04, 39/06 и 14/09

социјалној заштити прави разлику између цивилних и војних жртава рата. Заштита и брига о жртвама мина/ESZR су уређени Законом о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породица са дјецом. Цивилне жртве рата су дефинисане као особе код којих је наступило тјелесно оштећење због повреде и озледе у вези с ратним догађањима (бомбардовање, уличне борбе, експлозија ратног материјала, залутали метак, итд.) услед које је наступило тјелесно оштећење, физичко или психичко оштећење или знатно погоршање здравственог стања. Услов за остваривање права на помоћ према закону у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској је тјелесно оштећење од најмање 60% или трајно тјелесно оштећење.

Савјет за особе са инвалидитетом Босне и Херцеговине, формирано 2010. године, надлежан је за провођење и праћење провођења Конвенције о правима особа са инвалидитетом.¹ Савјет за особе са инвалидитетом Босне и Херцеговине састоји се од 20 чланова: 10 чланова су представници свих нивоа власти (државни, ентитетски и Брчко дистрикт), а других 10 чланова су представници организација особа са инвалидитетом од друштвеног интереса у ентитетима и Брчко дистрикту.

Надлежност БХМАК-а у домену помоћи жртвама се односи на управљање централном базом података БХМАК-а која садржи и податке о жртвама мина/ESZR, у складу са Законом о деминирању из 2002. године. БХМАК обезбједиће да се даље прикупљају, похрањују, анализирају и достављају подаци о несрећама изазваним минама/ESZR, разврстани по полу и старосној доби жртава, како би омогућио ажурирани преглед броја жртава и тачно разумијевање свих угрожених група. Осим тога, увиђајући значај интегрисања помоћи жртвама у шире планове, политике и структуре на државном и ентитетском нивоу како би осигурали одрживу подршку преживјелима, Комисија за деминирање у Босни и Херцеговини и БХМАК ће водити рачуна да се подаци о жртвама достављају ресорним министарствима и да су интегрисани у шире планове и системе на државном и ентитетском нивоу.

Координационо тијело Босне и Херцеговине за помоћ жртвама мина, касетне муниције и експлозивних средстава заосталих из рата као стално тијело на државном нивоу чији је мандат истекао у априлу 2022. године упућени су позиви релевантним члановима за формирање новог сазива. Очекује се да ће његов рад на заговарању довести до интеграције помоћи жртвама у релевантне механизме координације, укључујући и здравствену и социјалну заштиту, инвалидитет, образовање и смањење сиромаштва. Координационо тијело ће настојати подићи ниво свијести у кључним министарствима у чијој је надлежности пружање помоћи жртвама у Босни и Херцеговини, у складу са обавезама из домаћег законодавства и међународних конвенција.

Оперативни циљеви	Полазишта	Показатељи	Циљано стање
1. Успоставити координационо тијело за помоћ жртвама мина (КОТ) на нивоу државе.	Не постоји координационо тијело на државном нивоу.	Формирање координационе тијела за помоћ жртвама мина са надлежним ентитетским министарствима, државним министарствима и нво сектором. Успостављање буџетске ставке за рад КОТ-а.	Најмање два састанка државног Координационог тијела за помоћ жртвама организована годишње, на којима је сачињен записник и дистрибуисан након састанка. Чланице КОТ-а су: 2 министарства из Владе Републике Српске, 2 из Федерације Босне и Херцеговине, 3 НВО сектор (УДАС, Посавина без мина и ОСИ МЕН) и 1 секретаријат БХМАК.
2. Координационо тијело за помоћ жртвама ће бити заступљено у Савјету за особе са инвалидитетом у Босни и Херцеговини и овлашћено да обезбједи права преживјелих жртва признају и интегрисана у шире планове за помоћ особама са инвалидитетом.	У 2024. нема представника државног Координационог тијела за помоћ жртвама у Савјету за особе са инвалидитетом у Босни и Херцеговини.	Државно Координационо тијело за помоћ жртвама службено представљено у Савјету за особе са инвалидитетом у Босни и Херцеговини.	Координационо тијело за помоћ жртвама службено представљено у Савјету за особе са инвалидитетом у Босни и Херцеговини и укључено у рад Савјета за ОСИ.
3. Успостављање програма подршке жртвама мина од Савјета министара, ентитетских влада и међународних донатора.	Помоћ жртвама мина није укључена у свеобухватне програме подршке.	Број програма који обухватају помоћ жртвама.	Помоћ жртвама је укључена у програме подршке на различитим нивоима власти као и пројектима донатора.
4. БХМАК ће континуирано прикупљати и анализирати све податке о жртвама мина/ESZR који су разврстани по полу и доби и достављати их заинтересованим странама.	Постоји база података коју треба ревидирати.	Број система на државном нивоу са подацима о повредама и /или инвалидитету, укључујући и податке о жртвама мина/ESZR, разврстаних по полу и старосној доби.	Успостављени подаци о жртвама мина/ESZR разврстани по полу и старосној доби интегрисани у шире системе података о повредама и инвалидитету.

15. Управљање преосталом контаминацијом

У вези с обавезама које произилазе из члана 5. Конвенције о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противвјешадијских мина и о њиховом уништавању, у складу са Захтјевом за продужење рока, од Босне и Херцеговине се очекује да до марта 2027. године дође до фазе завршетка² идентификације и чишћења свих познатих контаминираних површина, чиме ће прећи са фазе са тежиштем на проактивне операције извиђања и чишћења на фазу рјешавања преостале контаминације минама/ESZR, у којој ће користити одговарајући реактиван одговор у циљу смањења пријетњи преостале контаминације.³ Како Босна и Херцеговина буде напредовала ка овој транзицији, планирање одрживог управљања преосталом контаминацијом ће добивати на значају и захтијевати већи стратешки фокус. Овај процес често карактеризира и пријелаз са програма извиђања и чишћења који је претежно финансиран из међународних извора на контекст у којем су надлежности пренесене на постојеће државне структуре, а операције се финансирају из државног

¹ Иницијални извјештај Босне и Херцеговине о провођењу Конвенције УН-а о правима особа са инвалидитетом, 5. март 2013

² Завршетак⁴ се у овом контексту односи на мине/ЕСЗР откривене након што су угрожене државе завршиле проактивно извиђање и/или чишћење свих познатих и сумњивих опасних површина, чиме су их прогласиле сигурним за нормалну људску употребу.

³ Преостала контаминација у овом контексту се односи на контаминацију минама/ESZR откривеним након свих разумним напора да се идентифицирају и третирају све сумњиве површине.

бюдета. Неколико домаћих актера има важну улогу у програму противминског дјеловања Босне и Херцеговине и од суштинске су важности за успјешну идентификацију и чишћење мина/ESZR. С обзиром на своје техничке капацитете, Босна и Херцеговина је у доброј позицији да ефикасно и дјелотворно управља својим дугорочним проблемом преостале контаминације са властитим капацитетима. Ипак, важно је да релевантни актери покрену процес планирања управљања преосталом контаминацијом прије него што Босна и Херцеговина испуни своје обавезе према члану 5. односно члану 3. двије главне конвенције. Овде се говори о активном учешћу Оружаних снага Босне и Херцеговине, Федералне управе цивилне заштите и Републичке управе цивилне заштите. Међутим, независно од наведеног, важно је напоменути да је сада евидентно да Босна и Херцеговина није у могућности испунити обавезе до марта 2027. године, због чега ће се у 2025. години поднијети нови захтјев за продужење рока према члану 5. Конвенције.

16. Провођење Стратегије

Босна и Херцеговина ће под водством Комисије за деминирање у Босни и Херцеговини која дјелује у оквиру Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине и у директној је сарадњи са БХМАК-ом, обезбиједити потпуно провођење ове стратегије. Комисија за деминирање ће предузимати све мјере и радње из оквира прописаних надлежности из члана 6. Закон о деминирању у Босни и Херцеговини ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број: 5/02), и то:

- а) представљати Босну и Херцеговину на свим конференцијама, домаћим и међународним, које се односе на акције против мина, а нарочито у међународној кампањи за забрану копнених мина, те на стручним конференцијама;
- б) одобравати стандарде за уклањање мина и неексплодираних убојитих средстава (у даљем тексту: НУС) у Босни и Херцеговини;
- ц) предлагати квалификоване и компетентне кандидате за мјеста директора, помоћника директора БХМАК-а које именује Савјет министара;
- д) на приједлог директора, одобравати интерне прописе за рад Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини;
- е) побољшавати сарадњу између Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске;
- ф) подносити извјештаје Савјету министара и редовно извјештавати Одбор донатора о активностима Комисије, као и напретку операција деминирања, у складу са извјештајима које достави Центар за уклањање мина;
- г) обављати и друге послове у складу с одлуком о оснивању Комисије.

Центар за уклањање мина ће у циљу провођења и извршења стратегије предузимати све радње које су прописане чланом 9. Закона о деминирању и то:

- а) одржавати и водити централну базу података о минским пољима и капацитетима за мапе;
- б) предлагати техничке и сигурносне стандарде као и стандарде квалитета обављеног посла за операције деминирања и предлагати сертификате на одобрење Комисији;
- ц) прегледати доказе о квалификованости међународних и домаћих фирми за деминирање за њихову акредитацију, коју ће одобрити Комисија;
- д) предлагати стандарде за обуку коју ће одобрити Комисија, те пратити и извјештавати о њиховом провођењу;
- е) припремати приједлоге за рад на деминирању подручја која су на међуентитетској линији разграничења, које ће одобрити Комисија;
- ф) припремати планове рада и буџете за своје активности, као и извјештаје и обрачуне, које ће одобрити Комисија и након тога доставити Одбору донатора;
- г) обављати и друге послове у складу с актом о оснивању.

17. Праћење, ревизија и евалуација Стратегије

Праћење провођења Стратегије и њена ревизија пружају могућност да се боље схвате постигнућа и изазови те да се омогући програму да прилагоди свој правац и структуру, као и да се унаприједи будуће верзије Стратегије. Праћење провођења Стратегије представља континуирану функцију у којој се користи систематско прикупљање информација о показатељима како би се кључним актерима пружиле информације о нивоу постигнутог напретка и остварењу оперативних циљева, измјерених према полазиштима и циљаним стањима као индикаторима остварења оперативних циљева који су постављени у Стратегији.

БХМАК је, у директној сарадњи са релевантним актерима, одговоран за праћење провођења ове Стратегије. За то су предуслов дјелотворно управљање информацијама са јасним критеријумима за прикупљање, похрањивање, анализу и достављање информација, системи извјештавања те квалитетна координација и сарадња са релевантним актерима. Праћење ће омогућити идентификацију предности и недостатака програма противминског дјеловања Босне и Херцеговине и омогућиће БХМАК-у и партнерима да рјешавају проблеме, унаприједи активности, надограде постигнути успјех и прилагоде се промјенивим околностима.

18. Прилози

- Прилог I - План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење
- Прилог II - Финансијски план и план смањења сумњиве површине
- Прилог III - План реализације стратешког циља 4.-упозоравање на мине
- Прилог IV - Листа учесника ревизије Стратегије

Прилог I
Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине
ревидирани документ за период 2025 - 2027. година
План реализације стратешког циља 3 - извиђање и чишћење

Прилог 1 Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине – ревидирани документ за период 2025–2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

1. Расположиви ресурси деминерских организација

Са прегледом стања у априлу 2024. године Босна и Херцеговина има 24 акредитоване организације за противминско дјеловање, од тога 10 комерцијалних компанија, 9 невладиних и 5 владиних организација (Оружане снаге Босне и Херцеговине, Федерална управа цивилне заштите, Републичка управа цивилне заштите, Цивилна заштита Брчко дистрикта и Друштво црвеног крста/крижа Босне и Херцеговине).

Рб.	Организација	Број машина	Број прета	Број детектора	Продуктивност машина
1	МИНЕМОН Д.О.О. ПАЛЕ	0	0	9	
2	ТРОТИЛ Д.О.О. САРАЈЕВО	0	0	7	
3	ПОИНТ Д.О.О.	1	0	26	1000
4	ДЕТЕКТОР Д.О.О.	1	0	35	1000
5	CHR D.O.O.	0	2	20	
6	EKSPLORING D.O.O.	0	0	5	
7	H&H ИВША Д.О.О.	2	2	54	2215
8	HEKSOGEN D.O.O.	0	0	8	
9	UEM D.O.O.	1	2	52	1470
10	DCSM MEDIA D.O.O.	1	0	8	2100
1	IN DEMING	1	2	50	700
2	ЦЕНТАР ЗА ОБУКУ ПАСА ЗА ОТКРИВАЊЕ МИНА	0	1	18	
3	НГО ПОСАВИНА БЕЗ МИНА	0	0	0	
4	НГО ПРО ВИТА	0	0	0	
5	NGO STOP MINES	1	4	111	800
6	NORWEGIAN PEOPLES AID (NPA)	4	6	160	3930
7	MAG	0	3	77	
8	УТЕКО ДЕМ	1	0	20	400
9	УДРУЖЕЊЕ ЗА ОБУКУ ПАСА ТРЕНИНГ ТИМ	0	0	0	
1	ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ	5	4	110	2125
2	ЦИВИЛНА ЗАШТИТА БРЧКО ДИСТРИКТА	0	0	7	
3	ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРИЖА/КРИЖА БИХ	0	0	0	
4	ОРУЖАНЕ СНАГЕ БИХ	3	7	313	2890
5	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ РС	3	2	46	
	УКУПНО	24	35	1136	18630

Преглед акредитованих организација, стање април 2024. године.

Прилог 1 Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине – ревидирани документ за период 2025–2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

У структури акредитованих организација пријављено је 1048 особа које посједују акредитације за деминерска занимања и овлаштења за рад. Овај број укључује 624 обучених деминера и 320 особе које су овлаштене за обављање руководних и надзорних задатака (вође тимова, вође радионишта, оперативни официри, официри за осигурање квалитета, тренери прега, керовође, оператери итд.) те 104 медицинара. Број деминерских тимова које доприносе остварењу стратешког циља је 90.

Рб.	Организација	Руководно особље	Надзорно особље	Деминери	Медицинари	Број деминерских тимова	Број осталих тимова УМ/УЕС
1	МИНЕМОН Д.О.О ПАЛЕ	1	10	0	0	0	0
2	ТРОТИЛ Д.О.О САРАЈЕВО	0	8	0	0	0	0
3	ПОИНТ Д.О.О	3	0	10	1	2	0
4	ДЕТЕКТОР Д.О.О	6	0	12	1	2	0
5	СНР Д.О.О	5	0	8	1	1	0
6	EKSPLORING D.O.O	2	8	0	0	1	0
7	H&H ИВША Д.О.О	6	0	9	1	2	0
8	HEKSOGHEN D.O.O	4	0	8	1	1	0
9	UEM D.O.O	6	0	10	2	2	0
10	DCM MEDIA D.O.O	4	0	13	2	2	0
1	IN DEMING	5	0	17	3	3	0
2	ЦЕНТАР ЗА ОБУКУ ПАСА ЗА ОТКРИВАЊЕ МИНА	5	0	16	2	3	0
3	НГО ПОСАВИНА БЕЗ МИНА	5	0	0	0	0	1
4	НГО ПРО ВИТА	5	0	0	0	1	0
5	NGO STOP MINES	9	0	19	3	3	0
6	NORWEGIAN PEOPLES AID (NPA)	10	0	58	8	8	0
7	MAG	14	0	57	8	8	2
8	UG EKO DEM	4	0	10	1	2	0
9	УДРУЖЕЊЕ ЗА ОБУКУ ПАСА ТРЕНИНГ ТИМ	2	0	0	0	1	0
1	ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ	33	0	112	20	14	8
2	ЦИВИЛНА ЗАШТИТА БРЧКО ДИСТРИКТА	4	0	5	2	0	1
3	ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРИЖА/КРСТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	24	0	0	0	0	0
4	ОРУЖАНЕ СНАГЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	125	0	224	39	28	0
5	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	12	0	36	9	6	5
	УКУПНО	294	26	624	104	90	17

Преглед ресурса акредитованих организација, стање април 2024. године

Прилог 1 Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине – ре ајдирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

Расположивим техничким капацитетима повећаће се продуктивност деминера, смањити цијена деминирања и што је најважније, унаприједити сигурност и поузданост самог процеса деминирања. У техничком извиђању биће ангажоване машине и/или преге, зависно од конфигурације и услова на терену. На основу тренутно расположивих ресурса (деминери и преге), могуће је техничким методама очистити површину од око 7,70 км². Машинска припрема се не може примјенити на свим површинама и не може се сматрати очишћеном површином, али машинска припрема повећава сигурност, олакшава рад и повећава продуктивност деминера и прега.

Ресурси	Капацитет у м ²
Деминери	5.500.000
Преге	2.200.000
Укупно деминери и преге	7.700.000

Машине	16.000.000
--------	------------

Преглед процијенене продуктивности са расположивим ресурсима за 2024. годину

С обзиром на то да се у Босни и Херцеговини примјењује класични приступ (техничко извиђање и чишћење према Стандарду за уклањање мина и НУС-а у Босни и Херцеговини) и приступ враћања површине (техничко извиђање и чишћење према Стандарду за Противминско Дјеловање у Босни и Херцеговини – Land Release Konzept) горе наведени ресурси деминерских организација биће ангажовани на оба концепта у складу са исказаном заинтересованшћу донатора.

Прилог 1 Стратегије противмањског дјеловања Босне и Херцеговине – ре адоираи документ за период 2025–2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

2. Посебни пројекти деминирања

2.1 Пројекат деминирања десне обале ријеке Саве

У оквиру Инвестиционог оквира за Западни Балкан у плану је реализација пројекта управљања водама међу земљама у сливовима ријека Саве и Дрине, у оквиру чега је планирано и деминирање десне обале ријеке Саве као првог предуслова за било коју врсту активности на ријеци Сави. У настојању да се крене са реализацијом пројекта у протеклом периоду одржано је неколико састанака на којима је са представницима Министарства комуникација и промета Босне и Херцеговине, између осталог, договорено и формирање заједничког тима који ће вршити сарадњу и координацију с циљем што ефикасније реализације пројекта. Приједлог Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: БХМАЦ) се односи на 85 пројеката, који су уредно реизвиђени у 2023. години, укупне површине од 5.779.840 м². Финансијска вриједност пројекта износи око 8.160.000 ЕУР.

Ред. бр.	МАЦ ИД	Локација	Површина м ²	ПМА	Општина/Општина/Град
1	7070	Савски насип Свилај - Кадар 4	201,092	техничко извиђање	Одак
2	7071	Савски насип Свилај - Кадар 5	201,878	техничко извиђање	Одак
3	7072	Савски насип Свилај - Кадар 6	197,528	техничко извиђање	Одак
4	8010	Зорице 3 пера (П-Д4-18 до П-Д4-20)	66,707	техничко извиђање	Одак
5	8506	Обала ријеке Саве - Гребниште 3	84,758	чишћење	Домалевац-Шамац
6	8507	Обала ријеке Саве - Гребниште 1	91,860	техничко извиђање	Домалевац-Шамац
7	8665	Обала ријеке Саве - Нови Град	200,996	техничко извиђање	Одак
8	8666	Обала ријеке Саве - Нови Град 1	205,162	техничко извиђање	Одак
9	8679	Обала ријеке Саве - Савуље 2	34,064	чишћење	Домалевац-Шамац
10	8680	Обала ријеке Саве - Савуље 3	38,236	чишћење	Домалевац-Шамац
11	8682	Обала ријеке Саве - Савуље 4	100,733	техничко извиђање	Домалевац-Шамац

Прилог 1 Стратегије противмањинског дјеловања Босне и Херцеговине - ревидирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

12	8752	Пруд к.п. 375	3,394	техничко извиђање	Одак
13	9128	Обала ријеке Саве - Тисина 2	133,790	техничко извиђање	Домалевац-Шамац
14	9129	Обала ријеке Саве - Тисина 3	116,350	техничко извиђање	Домалевац-Шамац
15	9130	Обала ријеке Саве - Тисина 4	69,927	техничко извиђање	Домалевац-Шамац
16	9137	Обала ријеке Саве - Кадар	147,231	техничко извиђање	Одак
17	9138	Обала ријеке Саве - Кадар 1	125,869	техничко извиђање	Одак
18	9139	Обала ријеке Саве - Кадар 2	117,848	техничко извиђање	Одак
19	10162	Обала Саве - Коланице 2А	11,421	техничко извиђање	Орашје
20	10262	Обала ријеке Саве Колоанице 1А	3,400	техничко извиђање	Орашје
21	11125	Багри 1	18,129	чишћење	Орашје
22	50081	Островац 1	48,651	техничко извиђање	Србац
23	50820	Сјејековац - 12	119,644	техничко извиђање	Брод
24	50897	Сјејековац 66	15,083	техничко извиђање	Брод
25	50898	Сјејековац бц	87,798	техничко извиђање	Брод
26	51076	Орахова - Мадјарац	122,452	техничко извиђање	Градишка
27	51203	Дубокас	91,481	техничко извиђање	Дервента
28	51465	Дубочац - Ригови	29,906	техничко извиђање	Дервента
29	51807	Обала Саве	33,424	чишћење	Шамац
30	51809	Савски насип наставак	77,305	техничко извиђање	Шамац

Прилог 1 Стратегије протививанског дјеловања Босне и Херцеговине – ревидирани документ за период 2025–2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

31	51970	Островац 4	92,443	техничко извиђање	Србац
32	52432	Орубаша 1	7,971	чишћење	Градница
33	52561	Бурум 1	129,389	техничко извиђање	Градница
34	52562	Бурум 2	99,300	техничко извиђање	Градница
35	52732	Клакар Доњи 3	15,064	чишћење	Брод
36	52734	Клакар Доњи 4	24,489	техничко извиђање	Брод
37	52747	Островац 5	11,137	техничко извиђање	Србац
38	52926	Бајинци 1	24,352	чишћење	Србац
39	52927	Бајинци 2	44,726	чишћење	Србац
40	52928	Бајинци 3	40,594	чишћење	Србац
41	52929	Бајинци 4	37,199	техничко извиђање	Србац
42	52930	Бајинци 5	39,320	техничко извиђање	Србац
43	53105	Обалоутврда О-Д 11-2/1	11,394	техничко извиђање	Градница
44	53125	Грстенци 2/1	19,473	техничко извиђање	Дервента
45	53126	Грстенци 2/2	37,560	техничко извиђање	Дервента
46	53153	Обалоутврда О-Д 8-5	8,484	чишћење	Србац
47	53154	Пера П-Д 8-3 до П-Д 8-5	48,191	техничко извиђање	Србац
48	53156	Обалоутврда О-Д 10-2	46,947	техничко извиђање	Градница
49	53157	Обалоутврда О-Д 9-4	23,962	техничко извиђање	Градница
50	53158	Обалоутврда О-Д 9-2	7,253	техничко извиђање	Градница
51	53247	Бајинци два 1	13,407	чишћење	Србац

Прилог 1 Стратегије протививанског дјеловања Босне и Херцеговине - ре адоуран документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

52	53248	Бајинци два 2	19,261	техничко извиђање	Србац
53	53250	Обални појас ријеке Саве - Градишка 1/1	42,755	техничко извиђање	Градишка
54	53251	Обални појас ријеке Саве - Градишка 1/2	8,716	техничко извиђање	Градишка
55	53252	Обални појас ријеке Саве - Градишка 1/3	36,703	техничко извиђање	Градишка
56	53302	Село Корови - локалитет Аде 1	22,001	техничко извиђање	Србац
57	53304	Село Корови - локалитет Аде 3	43,440	техничко извиђање	Србац
58	53305	Село Корови - локалитет Аде 4	7,948	техничко извиђање	Србац
59	53320	Влакница	14,780	чишћење	Србац
60	53322	Мацковац 1 а	6,390	техничко извиђање	Градишка
61	53323	Мацковац 1 б	10,574	чишћење	Градишка
62	53325	Мацковац 1 ц	62,327	техничко извиђање	Градишка
63	53351	Доња Долина 1/1	12,782	техничко извиђање	Градишка
64	53352	Доња Долина 1/2	24,516	техничко извиђање	Градишка
65	53380	Мацковац 2/1	108,148	техничко извиђање	Градишка
66	53382	Мацковац 2/2	7,780	техничко извиђање	Градишка
67	53385	Обални појас ријеке Саве - Градишка 3	78,771	техничко извиђање	Градишка
68	53386	Сијековац - пловни пут 1	221,613	техничко извиђање	Брод
69	53387	Сијековац - пловни пут 2	285,213	техничко извиђање	Брод
70	53388	Сијековац - пловни пут 3	302,157	техничко извиђање	Брод

Прилог 1 Стратегије протививамског дјеловања Босне и Херцеговине - ревидирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

71	53390	Сијековац - пловни пут 4	234,003	техничко извиђање	Брод
72	53525	Доња Долина 2/1	52,562	чишћење	Градница
73	53526	Доња Долина 2/2	41,840	чишћење	Градница
74	53594	Обални појас ријеке Саве - К. Дубица-2/1	2,201	чишћење	Козарска Дубица
75	53595	Обални појас ријеке Саве - К.Дубица-2/2	9,623	техничко извиђање	Козарска Дубица
76	53641	Трстенци 2/1 - чишћење	20,371	чишћење	Дервента
77	53814	Дубочац - Гасњаца - наставак	11,388	техничко извиђање	Дервента
78	53891	Обала ријеке Саве - Г орице 1	41,947	чишћење	Брчко
79	53893	Обала ријеке Саве - Г орице 2	42,379	чишћење	Брчко
80	53894	Обала ријеке Саве - Г орице 3	131,446	техничко извиђање	Брчко
81	53896	Обала ријеке Саве - Крепсиф1	60,654	чишћење	Брчко
82	53899	Обала ријеке Саве - Вучиловац 1	97,599	техничко извиђање	Брчко
83	53901	Обала ријеке Саве - Вучиловац 2	111,419	техничко извиђање	Брчко
84	55124	Сијековац 6 ц -чишћење	9,808	чишћење	Брод
85	54194	Кобас	17,953	чишћење	Србац
УКУПНО:			5,779,840		

Преглед пројеката предложених у оквиру пројекта дефинирања десне обале ријеке Саве-напомена у наставку

У приложеној табели дат је преглед пројеката које је Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини актом од 8. 2. 2024. године предложио да се дефинирају у оквиру пројекта дефинирања десне обале ријеке Саве. Имајући у виду да је дефинирање приоритет од значаја за сигурност грађана Босне и Херцеговине, с обзиром на то да се до мјесеца маја није кренуло са имплементацијом овог пројекта у односу на динамику и степен реализације другог пројеката Брчко без мина, план је да се пројекти са подручја општине Брчко изузму из пројекта дефинирања десне обале ријеке Саве и реализују у пројекту Брчко без мина кроз имплементацију преосталог МСП пројекта са овог подручја МСП Брчко Сјевер 2 ИД 1082. Ради се о 6 пројеката укупне површине од 485,444 м², у табели наведени под редним бројем од 78 закључно са редним бројем 83. У случају

Прилог 1 Стратегије противвајинског дјеловања Босне и Херцеговине - ревидирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

свега наведеног, Центар за уклањање мина ће Министарству комуникација и транспорта Босне и Херцеговине благовремено да достави информацију о изузимању предметних 6 пројеката.

2.2. IPA- Instrument for Pre-Accession Assistance EU

Од стране IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance EU (Инструмент претприступне помоћи) -IPA III планирана су средства у укупном износу од 10 милиона евра. Почетак имплементације у Босни и Херцеговини очекујемо у 2024. години са реализацијом у наредне три године. У плану је да се највећи дио имплементира посредством *ITF Enhancing Human Security* док ће у мањем обиму бити ангажоване енгитетске цивиљне заштите.

Ред. бр.	Ентитет	МСП_Ид	Назив МСП-а	Општина/Општина/Град	Површина км ²
1	ФБиХ	39	Згон	Кључ	2.13
2	ФБиХ	122	Спловљани	Дрвар	1.02
3	ФБиХ	119	Богодол	Мостар	0.59
4	ФБиХ	123	Томиславград 1	Томиславград	1.89
5	ФБиХ	100	Средње - Козље	Илјаш	1.46
6	ФБиХ	103	Голо Брдо	Хашћи	1.65
7	ФБиХ	108	Пречани	Трново	0.56
8	ФБиХ	109	Рибари	Коњиц	2.03
9	ФБиХ	121	Лађевци - Стоморине	Илјаш	2.26
10	ФБиХ	26	Вагањак	Горњи Вакуф-Ускопље	4.05
11	ФБиХ	95	Мала Лука	Доњи Вакуф	2.10
12	ФБиХ	113	Галеница	Горњи Вакуф-Ускопље	2.01
13	ФБиХ	23	Свињасница - Пасин Коњак	Завидовићи	3.35
14	ФБиХ	34	Скиповац Доњи	Грачаница	3.09
15	ФБиХ	61	Лукавица Ријека - Станиц Ријека	Добој-Исток	0.33
16	ФБиХ	92	Трепала	Лукавац	1.40
17	ФБиХ	115	Возућа 1	Завидовићи	1.46
18	ФБиХ	112	Гарачки плодови	Бугојно	2.40
19	ФБиХ	116	Галица	Травник	2.36

Прилог 1 Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине – ревидирани документ за период 2025–2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

20	ФБиХ	107	Тешањ	Тешањ	2.20
21	ФБиХ	118	Брди	Мостар	2.28
22	ФБиХ	129	Горња Дрежница	Мостар	2.21
23	ФБиХ	30007	Велика Кладуша 1.	Велика Кладуша	1.45
24	ФБиХ	30032	Бихаћ 3	Бихаћ	2.10
25	РС	11	Мочила Горња	Брод	1.27
26	РС	26	Бања Врућица	Теслић	1.78
27	РС	30	Крушево брдо 2	Котор Варош	0.90
28	РС	52	Врела	Теслић	1.89
29	РС	56	Лукавица Ријека	Добој	1.87
30	РС	61	Клакари	Брод	0.44
31	РС	64	Купрес 1	Купрес (РС)	0.23
32	РС	66	Рибник 1	Рибник	0.45
33	РС	69	Бања Лука 1	Бањалука	0.86
34	РС	8	Багово	Чајнице	1.29
35	РС	33	Добро Поље	Кашновић	0.99
36	РС	40	Битуња	Берковићи	0.46
37	РС	41	Рудо	Рудо	0.93
38	РС	42	Бокшаница	Рогатица	1.78
39	РС	46	Хан Пијесак	Хан Пијесак	0.63
40	РС	48	Власеница	Власеница	1.10
41	РС	39	Банчићи	Љубиње	1.58
42	РС	74	Винча	Пале	1.05
ФБиХ:					46.38
РС:					19.49
Укупно:					65.87

Преглед пројеката мински сумњивих подручја МСП за реализацију у оквиру пројекта ГРА III, реализација посредством ИГГ

Прилог 1 Стратегије противвајинског дјеловања Босне и Херцеговине – ревидирани документ за период 2025–2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

Ред. Бр.	Ентитет	МСП Ид	Назив МСП-а	Општина/Општина/Град	Површина км ²
1	ФБиХ	39	Згон	Кључ	2.13
2	ФБиХ	122	Сиповљани	Дрвар	1.02
3	ФБиХ	119	Богодол	Мостар	0.59
4	ФБиХ	123	Томиславград 1	Томиславград	1.89
5	ФБиХ	103	Голо Брдо	Хацићи	1.65
6	ФБиХ	121	Ладевици - Стоморине	Илијаш	2.26
7	ФБиХ	113	Галечница	Горњи Вакуф-Ускопље	2.01
8	ФБиХ	116	Галица	Травник	2.36
9	РС	52	Врела	Теслић	1.89
10	РС	56	Лукавица Ријека	Добој	1.87
11	РС	48	Власеница	Власеница	1.10
12	РС	74	Винча	Пале	1.05
				ФБиХ:	13.91
				РС:	5.90
				Укупно:	19.81

Преглед пројеката МСП за реализацију у оквиру пројекта ИРА III који ће се реализовати у првом тендеру посредством ИТТ

Ред.бр.	Ентитет	МСП_Id	Назив МСП-а	Општина/Општина/Град	Површина км ²
1	РС	43	Боснски Дубочац	Дрвенга	0.75
2	РС	47	Крупа на Уни 1	Крупа на Уни	1.05
3	РС	16	Средњи Дубовик	Крупа на Уни	1.45
4	РС	49	Станари 1	Станари	0.56
5	РС	50	Козица Горња	Оштра Лука	0.67
6	РС	62	Источни Дрвар 1	Источни Дрвар	0.15
7	РС	53	Камена	Источни Мостар	0.69
				Укупно:	5.31

Преглед пројеката МСП за реализацију у оквиру пројекта ИРА III, реализација од стране Републичке управе цивилне заштите РС

Прилог 1 Стратегије противљивноског дјеловања Босне и Херцеговине - ре адоираи докунент за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

Red.br.	Entitet	MSP_Id	Naziv MSP-a	Opština	Površina km2
1	ФБрХ	136	Zabrđe	Vitez	2,24
2	ФБрХ	50015	Odžak - Zapad	Odžak	2,80
3	ФБрХ	40044	Bjeljevici	Stolac	2,14
4	ФБрХ	40042	Barane	Stolac	1,95
5	ФБрХ	114	Omanjska - Jelec	Usora	1,09
				Укупно:	10,22

Преглед пројеката MSP за реализацију у оквиру IPA III, реализација од стране Федератне управе цивилне заштите

Прилог 1 Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине -ре адоирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

2.3. Пројекат Ослобађање контаминираног земљишта од мина и осталих експлозивних заосталих из рата у Босни и Херцеговини, Регија Мајевца 2022 - 2024.

Од јула мјесеца 2022. године се кренуло са реализацијом пројекат Ослобађање контаминираног земљишта од мина и осталих експлозивних заосталих из рата у Босни и Херцеговини, Регија Мајевца. Ради се о пројекту који је финансиран од стране Савезне Републике Њемачке и обухвата подручје које се налази између Семберије, Посавине и Тузланске котлине којим је обухваћено седамнаест (17) мински сумњивих подручја укупне површине од 27,85 км².

Пројекат је и покренут на иницијативу представника општина, Сапна, Челић, Теочак, Лопаре и Угљевик у организацији мисије ОЕБС-а а ради ослобађања земљишта на подручју пет наведених општина. На основу пројекте након проведених активности нетехничког извиђања, проводе се операције техничког извиђања и чишћења, кроз циљању и систематску истрагу. Лоцирање доказа минiranости и уклањање сумње на мине употребом техничких метода проводе акредитоване деминерске организације Норвешка народна помоћи - НПА и The Mines Advisory Group- MAG уз надзор и праћење који врши надлежно особље БХМАЦ. У табели у наставку приказан је преглед мински сумњивих подручја која се реализују, односно која ће се реализовати у оквиру овог пројекта.

Ред. бр.	Ентитет	Општина/Опћина	Број МСП-а	ИД МСП-а	Назив МСП	Површина км2	Статус
1				80	Сапна-Витиница	0.33	Завршен
2				/	Баљковица-Шкриљ	3.66	Припрема у току
3				/	Висока глава - Касарлије	2.16	Припрема у току
4	ФБиХ	Сапна	6	/	Црна Стријена - Погова коса	2.29	Припрема у току
5				120	Кикови - Завид	2.07	У току ЦИ/СИ
6				138	Столице-Ријечани	3.18	Припремљен оперативни план
1				91	Долови - Челићка Ријека	1.84	Завршен
2				128	Лукавица 1	1.73	У току ЦИ/СИ
3	ФБиХ	Челић	5	/	Мајевца	2.56	Припрема у току
4				134	Челић	0.56	Припремљен оперативни план
5				/	Миладићи -Висори	2.26	Припрема у току

Прилог 1 Стратегије противвајинског дјеловања Босне и Херцеговине - ре адоираи документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

1	ФБЛХ	Теочак	1	139	Теочак	1.94	Припремљен оперативни план
1				1010	Пипери	1.04	Припремљен оперативни план
2	РС	Лопаре	4	1014	Бруенгла	1.12	У току ЦИ/СИ
3				1075	Лопаре 3	0.22	Припремљен оперативни план
4				1058	Лопаре 2	0.49	У току ЦИ/СИ
1	РС	Угљевик	1	1063	Угљевик	0.40	У току ЦИ/СИ
			17		Укупно:	27.85	

Преглед мински сумњивих подручја обухваћених пројектом Регија Мајевина 2022 - 2024. са стањем април 2024. године

Прилог 1 Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине – ревидирани документ за период 2025–2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

2.4. Пројекат Брчко без мина

У 2024. години се наставља деминирање у склопу пројекта „Брчко без мина“ чија реализација је започела крајем 2021. године. Уз финансијска средства обезбјеђена од стране Сједињених Америчких Држава уз партнерство са Норвешком и Швајцарском владом, те владом Брчко дистрикта завршетак овог пројекта планиран је до краја 2024. године. Операције техничког извиђања проводе акредитоване деминерске организације Норвешка народна помоћ-НПА и The Mines Advisory Group-MAG.

Ред. Бр.	ИД	Назив МСП-а	Површина км2	Статус	Извођач
1	8882	Брчко сјевер 2 Улице Рахиф Буковац	1.74	Припремљен оперативни план	The Mines Advisory Group-MAG
2	1076	Брчко исток	2.65	У току ЦИ/СИ	Норвешка народна помоћ-НПА
3	87	Брчко исток	0.87	Завршен ЦИ/СИ	The Mines Advisory Group-MAG
4	111	Бодериште	2.5	Завршена ЦИ/СИ	The Mines Advisory Group-MAG
5	1071	Вуксиф Скавава	2.24	У току ЦИ/СИ	Норвешка народна помоћ-НПА
6	1060	Брчко запад	1.47	Завршена ЦИ/СИ	Норвешка народна помоћ-НПА
7	1055	Брчко сјевер 1	1.05	Завршена ЦИ/СИ	Норвешка народна помоћ-НПА
		Укупно:	12.52		

Преглед мински сумњивих подручја обухваћених пројектом „Брчко без мина“, са стањем април 2024. године.

2.5. Пројекат Мостар без мина

По узору на успјешно реализовање пројекта „Сарајево без мина“ у 2023. години реализован је пројекат „Мостар без мина“, који је кандидат од стране Фондације *Marshal Legacy Institute* у сарадњи са Центром за обуку паса за откривање мина у Босни и Херцеговини (MDDC) и *ITF Enhancing Human Security* Уз надзор и праћење од стране надлежног особља БХМАЦ операције циљаног и систематског извиђања проведене су од стране Центра за обуку паса за откривање мина у Босни и Херцеговини (MDDC уз финансијску подршку обезбјеђену од стране United States of America, посредством *ITF Enhancing Human Security*. Министарство одбране Босне и Херцеговине, односно Оружане снаге Босне и Херцеговине, у сарадњи са својим могућностима и капацитетима, пружили су подршку у реализацији овог пројекта. Реализацијом овог пројекта грађско подручје Града Мостара и службено је постало слободно од мина чиме су створени предуслови за развој туризма и инфраструктурних пројеката који ће

Прилог 1 Стратегије протививмнског дјеловања Босне и Херцеговине – ревидирани документ за период 2025–2027. година. План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

увелико допринијети побољшању квалитета живота. Међутим, према најавама званичника и Амбасадора САД-а у Босни и Херцеговини овдје се неће стати јер се ова важна активност наставља на ширем подручју Града Мостара и то кроз пројект демпинирања мински сумњивог подручја Подгорани 1.

2.6. Иницијативе за протививмнско дјеловање

По узору на пројекат “Ослобађање контаминираних земљишта од мина и осталих експлозивних заосталих из рата у Босни и Херцеговини, Регија Мајевца” од стране *Organization for Security and Co-operation-OSCE* и Немачке Амбасаде покренута је иницијатива за два региона. Први регион се односи на Горњу Дрину који обухвата подручја општина Фоча, Чајниче, Рудо, Вишеград, Пале, Трново, Горажде РС, Пале-Прача, Други регион обухвата општине Маглај, Жепче, Добој и Теслић. Имајући у виду да је Босна и Херцеговина позната по својим природним љепотама и богатствима, у оба случаја се ради о пројектима културног и рекреацијског туризма као прилика за економски раст и повећање институционалних капацитета. У овој, почетној фази БХМАЦ је доставио податке о мински сумњивим подручјима која су предмет наведене иницијативе.

У 2023. години покренуто је питање за уврштење шпиље Вјетреница на *UNESCO* Листу свјетске баштине, а који се проводи под окриљем Савјетодавног тијела за Одбор за свјетску баштину Међународне уније за заштиту природе (*IUCN*). На Темативној листи за Босну и Херцеговину налази се од 2004. године, што потврђује да је ријеч о приоритету земље када је ријеч о номинацији значајних културних и природних добара за упис на *UNESCO* Листу. Уносом заштићеног подручја у наш информациони систем, Зона Б2, подзона Б2.1 и Зона Б2.2 сходно Закону о проглашењу подручја шпиље Вјетреница, утврђено је да представљају зону мински сумњивих површина у претежном дијелу у Федерацији Босне и Херцеговине и мањем обиму на подручју Републике Српске, о чему је БХМАЦ доставио податке.

2.7. Појединачни пројекти који се реализују посредством ИТФ

Међународна установа *ITF Enhancing Human Security-fond* за јачање људске сигурности основан је у Словенији како би својим програмима хуманитарног протививмнског дјеловања дала допринос земљама Југоисточне Европе те самим тим и Босни и Херцеговини у области протививмнског дјеловања. Зависно од расположивих финансијских средстава, од стране представника ИТФ-а и представника донатора врши се избор пројеката за демпинирање које предлаже БХМАЦ. У 2024. години очекујемо реализацију пројеката техничког извиђања и чишћења који су објављени по тендеру ознаке ИТФ-01-05/23-МС/ТС-ВН-USA.

Прилог 1 Стратегије противвајинског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

Ред. бр.	ИД	Назив локације	ПМА	Површина м ²	Општина/Општина/Град и Ентитет
1	6505	Бараковац Закозје-Рамина Колиба	Чишћење	17,223	Бихаћ/ФБиХ
2	3238	Крчевине 2	ТИ	44,009	Босанска К./ФБиХ
3	3573	Рачић Касарна	ТИ	49,480	Бихаћ/ФБиХ
4	11261	Рачић Касарна 1	ТИ	11,257	Бихаћ/ФБиХ
5	8426	Подгорани 1	ТИ	49,893	Мостар/ФБиХ
6	11021	Брда	Чишћење	9,261	Коњиц/ФБиХ
7	10022	Равне 1 А	Чишћење	6,984	Вареш/ФБиХ
8	7306	Крц	ТИ	38,195	Коњиц/ФБиХ
9	10851	Дуга њива - виноград	Чишћење	14,333	Нови Травник/ФБиХ
10	10301	Голо Брдо 1	ТИ	18,454	Бугојно/ФБиХ
11	6074	Свезица - Баковица	ТИ	35,375	Нови Травник/ФБиХ
12	54935	Костајница-наставак	ТИ	5,034	Добој/РС
13	53534	Гралска Горња к.ч. 1770	Чишћење	16,606	Добој/РС
14	54177	Гралска Горња-наставак	ТИ	10,435	Добој/РС
15	54359	Станић Ријека 6	ТИ	37,706	Добој/РС
16	53582	Станић Ријека 1	Чишћење	6,723	Добој/РС
17	52634	Дуго коридора 5ц-други дио	ТИ	47,125	Модрича/РС
18	54685	Орашје	Чишћење	4,543	Тебине/РС
19	55083	Гола Главница-појилште	ТИ	10,810	Требине/РС
20	53962	Доња Солотница	ТИ	33,133	Ново Горажде/РС
21	53842	Загони Каолин 2	ТИ	18,702	Брагунац/РС
22	52026	Селани-Овлагџа	ТИ	25,133	Рогатица/РС
Укупно:				510,414	

Преглед задатака по тендеру ознаке ПП-01-05/23-МС/ТС-ВН-УСА

Прилог 1 Стратегије противвајинског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

БХМАЦ је дао и приједлог пројеката за финансирање од Сједињених Америчких Држава-УСА 2024-2025, приказани у табели у наставку.

Ред. бр.	ИД	Назив	ПМА	Површина м2	Општина/Општина/Град
1	9585	Отока центар-Херцеговина	ТИ	121,016	Босанска Крупа
2	10039	Бадиш-Марун	ТИ	74,124	Босанска Крупа
3	8417	Костриц Дусине-Амбариста	ТИ	47,786	Орашје
4	6363	Кућани испод гробља 1	ТИ	33,805	Прозор-Рама
5	6364	Кућани испод гробља 2	ТИ	34,715	Прозор-Рама
6	5510	Баљивац-Сосе 3	ТИ	27,668	Равно
7	8663	Доње село (Смикоке) 1	ТИ	52,017	Горажде
8	9507	Бијела-Јосаница	ТИ	63,653	Коњиц
9	9513	Бијела	ТИ	44,245	Коњиц
10	7419	Љесево-Старо Село 2	ТИ	64,913	Илијаш
11	2180	Кула-Кузилово Брдо	ТИ	15,908	Бусовача
12	5835	Кула-Крчевине 1 А4	ТИ	27,866	Бусовача
13	4074	М3 Кошци 2	ТИ	49,093	Бугојно
14	5996	Кула Крчевине 1 А9	ТИ	44,465	Бусовача
15	51755	Горњи Скиповац 6-ТАП	ТИ	14,395	Добој
16	51864	Земљиште Карабеговић Хаџице	ТИ	8,157	Добој
17	52213	Глоговица 3	Чишћење	13,833	Добој
18	52467	Део Коридора 5т-Бабесница 1	ТИ	12,572	Модрича
19	54726	Земљиште Драгоњић Богдана к.д.2391/5	ТИ	46,997	Теслић
20	53580	Село Бојници	ТИ	33,678	Кашњовик

Прилог 1 Стратегије противвајинског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

21	54145	Зљебац	ТИ	27,291	Зворник
22	54143	Власниње	ТИ	29,535	Зворник
23	51371	Даницници 2	ТИ	19,450	Фоча
24	52311	Осија-Гај	ТИ	37,526	Фоча
25	54855	Мураловина	ТИ	11,434	Рогатица
26	52857	Блазевац 16	Чишћење	25,865	Пелагићево
27	54719	Мијађевића брдо	ТИ	42,312	Пелагићево
28	52860	Блазевац 20	Чишћење	13,914	Пелагићево
		Укупно:		1,038,233	

Преглед задатака предложених за донацију УСА 2024-2025

Прилог 1 Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине – ревидирани документ за период 2025–2027. година, План реализације стратешког циља 3 извршење

3. Мински сумњива подручја чија је реализација у току

У табели у наставку даг је преглед мински сумњивих подручја-МСП који су у току а чија реализација доприноси остварењу стратешког циља 3 извршење и чишћење.

Ред. Бр.	Ентитет	ИД МСП	МСП-Назив	РУ/РК	Површина м ²	Општина/Општина/Град	Компанија
1	ФБиХ	6	Били поток	Мостар	3,164,084	Кулрес	Оружане снаге Босне и Херцеговине
2	ФБиХ	33	НП Уна	Бихаћ	3,528,587	Бихаћ	Федерална управа цивилне заштите
3	ФБиХ	42	Козловац	Сарајево	2,230,679	Илијаш	Федерална управа цивилне заштите
4	ФБиХ	136	Забрђе	Травник	2,242,035	Витез	Федерална управа цивилне заштите
5	ФБиХ	49	Доњи Улишњак	Тузла	1,153,344	Маглај	The Mines Advisory Group-MAG
6	ФБиХ	81	Ћамовине Зубета	Сарајево	1,698,585	Вареш	Оружане снаге Босне и Херцеговине
7	ФБиХ	62	Зебина шума	Сарајево	1,681,394	Фоча	Федерална управа цивилне заштите
8	ФБиХ	63	Градина	Сарајево	897,526	Олово	Оружане снаге Босне и Херцеговине
9	ФБиХ	85	Уларице-Бејџи	Тузла	1,246,157	Усора	Центар за обуку паса за откривање мина у БиХ
10	ФБиХ	99	Аеродром Жељава	Бихаћ	1,987,038	Бихаћ	Оружане снаге Босне и Херцеговине
11	ФБиХ	94	Уздол	Мостар	1,530,058	Прозор Рама	Оружане снаге Босне и Херцеговине
12	ФБиХ	97	Шешџи	Травник	1,795,048	Травник	Оружане снаге Босне и Херцеговине
13	РС	44	МСП Котор Варош 1	Бања Лука	997,313	Котор Варош	Републичка управа цивилне заштите Републике Српске
14	ФБиХ	105	Поплаг	Мостар	1,841,852	Столац	Федерална управа цивилне заштите
15	РС	58	Лопаре 2	Пале	498,575	Лопаре	Норвешка народна помоћ (НПА)
16	РС	17	Горњи Божинци	Бања Лука	1,634,344	Дервента	Оружане снаге Босне и Херцеговине
17	РС	23	Војковићи	Пале	1,865,679	Источна Илица	Оружане снаге Босне и Херцеговине

Прилог 1 Стратегије противвајинског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 3-извиђање и чишћење

18	ФБиХ	76	Баониге	Мостар	1,292,252	Равно	The Mines Advisory Group-MAG
19	ФБиХ	83	Главака	Мостар	1,576,294	Равно	The Mines Advisory Group-MAG
20	ФБиХ	86	Отока Центар	Бихаћ	1,995,666	Босанска Крупа	Оружане снаге Босне и Херцеговине
21	ФБиХ	120	Кикови - Завид	Тузла	2,069,492	Сапна	Норвешка народна помоћ (НПА)
22	РС	71	Вукшић - Сакава	Брчко	2,237,261	Брчко	Норвешка народна помоћ (НПА)
23	РС	63	Угљевик	Пале	406,359	Угљевик	The Mines Advisory Group-MAG
24	РС	20	Турови	Пале	1,804,933	Трново (РС)	Републичка управа цивилне заштите Републике Српске
25	РС	57	Баљвине	Бања Лука	2,044,160	Мркоњић Град	Оружане снаге Босне и Херцеговине
26	ФБиХ	98	Селубље	Тузла	1,380,951	Калесија	Оружане снаге Босне и Херцеговине
27	ФБиХ	128	Лукавица 1	Тузла	1,734,721	Челић	The Mines Advisory Group-MAG
28	ФБиХ	117	Купрешка врага	Мостар	2,517,767	Купрес	Оружане снаге Босне и Херцеговине
29	РС	76	Улице -Рахиф-Буковац	Брчко	2,650,050	Брчко	Норвешка народна помоћ (НПА)
30	РС	14	Бруаница	Пале	1,128,343	Лопаре	Норвешка народна помоћ (НПА)
31	ФБиХ	102	Видовице-Талашевићка 1	Брчко	1,217,334	Орашје	Оружане снаге Босне и Херцеговине
32	ФБиХ	127	Витез	Травник	486,698	Витез	Центар за обуку паса за откривање мина у Босни и Херцеговини
33	ФБиХ	106	Градачац исток	Тузла	755,384	Градачац	Оружане снаге Босне и Херцеговине
34	РС	49	Станари 1	Бања Лука	565,818	Станари	Републичка управа цивилне заштите Републике Српске
35	ФБиХ	101	Дубица -Нови Град	Брчко	1,494,638	Ошак	Федерална управа цивилне заштите
				Укупно:	57,350,416		

Преглед МСП у току, стање април 2024.г.

Прилог II

**Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине
ревидирани документ за период 2025 - 2027. година**

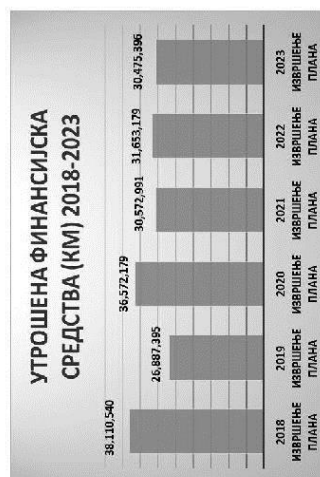
Финансијски план и план смањења сумњиве површине

Прилог II Стратегије противњемског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, Финансијски план и план смањена сумњиве површине

Чланом 18. Закона о деминирању у Босни и Херцеговини прописано је: „Средства за спровођење Плана разминирања осигуравају се из донаторских средстава, буџета институција Босне и Херцеговине и буџета ентитета, као и из других извора“.

У табелама у наставку је даг преглед планираних и утрошених финансијских средстава за период 2018 - 2023. година, односно преглед финансирања за наведени период.

ИНСТИТУЦИЈА / ОРГАНИЗАЦИЈА	ПЛАНИРАНА И УТРОШЕНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА (КМ) 2018-2023											
	2018 извршење плана	2018 извршење плана	2019 извршење плана	2019 извршење плана	2020 извршење плана	2020 извршење плана	2021 извршење плана	2021 извршење плана	2022 извршење плана	2022 извршење плана	2023 извршење плана	2023 извршење плана
Савјет министра БиХ	5,945,000	5,945,000	5,945,000	5,945,000	5,945,000	5,945,000	5,567,766	5,567,766	6,140,178	6,140,178	7,566,000	7,566,000
Центар за уклањање мина у БиХ	10,731,656	10,574,510	10,574,510	9,235,687	9,235,687	9,576,809	9,576,809	10,162,354	10,162,354	10,615,230	10,615,230	10,615,230
Брчко Дистрикта и општине	2,295,405	1,225,762	1,225,762	51,249	51,249	0	0	0	0	0	0	0
Јавна предузећа	21,593	12,870	12,870	284,076	284,076	0	0	0	0	0	0	0
Међународне организације	1,851,193	8,172,484	8,172,484	8,805,287	8,805,287	100,604	100,604	158,549	158,549	207,275	207,275	207,275
ИТФ и Амбасаде директно	11,577,691	8,172,484	8,172,484	8,805,287	8,805,287	3,976,260	3,976,260	2,759,675	2,759,675	2,991,599	2,991,599	2,991,599
Невладине организације	5,688,002	672,693	672,693	11,123,356	11,123,356	11,351,552	11,351,552	12,432,403	12,432,403	9,095,292	9,095,292	9,095,292
Укупно утрошена средства (КМ) 2018-2023	38,110,540	36,572,179	26,887,395	38,750,000	36,572,179	30,572,991	30,572,991	43,100,000	43,100,000	31,653,179	30,475,396	30,475,396
Извршење плана %	92%	92%	66%	94%	94%	71%	71%	73%	73%	73%	71%	71%

Прилог II Стратегије противминског сјеловња Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, Финансијски план и план смањена сумњиве површине

1	МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	БЕРОПСКА УНИЦА	1,760,245										1,760,245	
2		УНДП		247,656	1,346,370	8,874	54,818						1,657,718	
3		Међународни Комитет Црвеног Крста/Кршка у БиХ	60,528	6,000	34,810	73,400	85,401	177,775					437,914	
4		ЕУФОР	30,420	30,420		18,330	18,330	29,500					157,420	
УКУПАН ИЗНОС КМ													4,013,297	
1	ИТФ И АМБАСАДЕ	Интернационал Груст Фонд (ИТФ) (Немачка, УСА, Јапан, Кореа, Чешка и др.)	4,911,673	4,128,046	3,170,457	3,976,260	2,759,675	2,991,599					21,937,710	
2		Савезна Република Немачка	1,618,500	2,053,622	3,912,000								7,584,122	
3		Влада Швајцарске	1,151,030	730,161									1,881,191	
4		Амбасада УСА	3,216,126	1,053,680	1,722,830								5,992,636	
5		Амбасада Јапана	680,362	206,975										887,337
УКУПАН ИЗНОС КМ													46,309,590	
1	НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	МАГ БиХ			4,098,277	4,648,572	5,127,023	1,654,168					15,528,040	
2		Удружење Центар за обуку ласа за откривање мина у БиХ (МЦЦП)					992,987	764,752					992,987	
3		НВО Стоп Минес	10,000										10,000	
4		НВО Посавина без мина		10,000									10,000	
5		НПА (Норвешка, Немачка, Швајцарска и Телетхон)	5,478,275		7,023,079	6,702,980	6,312,413	6,676,372					32,195,119	
6		Домаћи донатори (УДАС)		662,693										662,693
7		Фондација Свијет без мина (WOM)		199,727										199,727
УКУПАН ИЗНОС КМ													49,598,566	
УКУПНО ОД 2018. ДО 2023. ГОДИНЕ			38,110,540	26,887,395	36,572,179	30,572,991	31,653,179	30,475,396					194,271,680	

Прилог II Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, Финансијски план и план смањења сумњиве површине

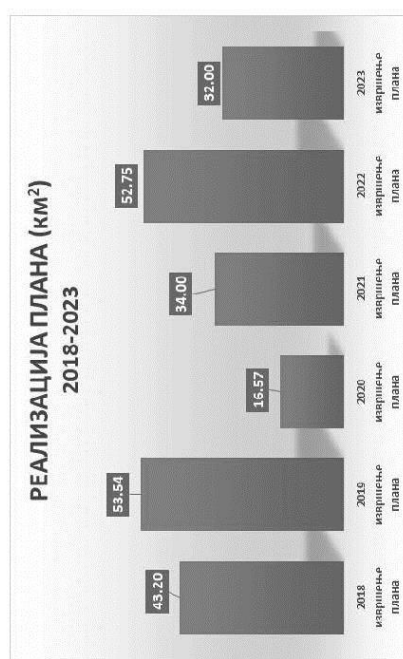
БХМАЦ у највећем броју случајева нема информација о планираним донаторским средствима за противминске активности. У табели у наставку су приказани познати извори финансирања и финансијска средства за 2024. годину. Напомена, пројект демнирања у оквиру IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance EU (Инструмент преприступне помоћи) - IPA III имплементираће се у периоду од у наредне три године, тако да се финансијска средства односе на три године. Такође, очекивано вријеме имплементације пројекта демнирања десне обале ријеке Саве је 2025. година.

Извор финансирања	Пројекат/активност	Вриједност у КМ
Буџет институција Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини	Укупни трошкови	8.033,000
Буџет институција Оружане снаге Босне и Херцеговине	Демнирање	2.000,000
Влада Федерације	Демнирање, заштита и спасавање	5.000,000
Влада Републике Српске	Демнирање	3.880,000
Републичка управа цивилне заштите	„Суфинансирање противминских акција у Босни и Херцеговини“	100,000
Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине		
IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance EU	Демнирање	19.558,300
Инвестициони оквир за Западни Балкан	Демнирање десне обале ријеке Саве	15.959,572
Градови и општине у Босни и Херцеговини	Демнирање	1.332,500
	Укупно:	55.863,372

Прилог II Стратегије противљемског сјезовања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, Финансијски план и план смањења сумњиве површине

У табели у наставку је даг преглед планраних и реализованих активности за период 2018 - 2023. године

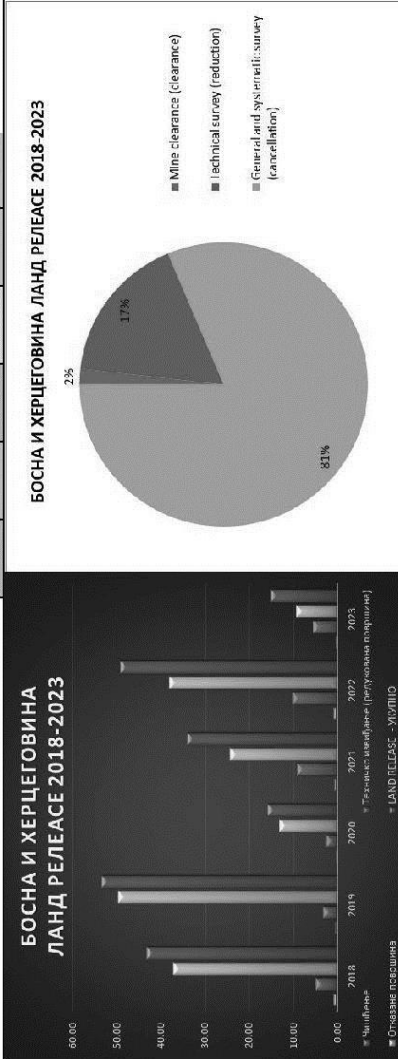
ПЛАН И РЕАЛИЗАЦИЈА ПЛАНА 2018-2023														
Године	2018 план	2018 извршење плана	2019 план	2019 извршење плана	2020 план	2020 извршење плана	2020 план	2020 извршење плана	2021 план	2021 извршење плана	2022 план	2022 извршење плана	2023 план	2023 извршење плана
Површина км ²	112.00	43.20	126.00	53.54	111.00	16.57	142.40	142.40	34.00	142.40	142.40	52.75	126.40	32.00
Извршење %		39%		42%		15%				24%		37%		25%

Прилог II Стратегије противминског сјезовања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, Финансијски план и план смањења сумњиве површине

У табели у наставку су приказани резултати враћања површине употребом техничких метода за период 2018-2023. године.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЛАНД РЕЛЕАСЕ 2018-2023									
Метод км ²	2018	2019	2020	2021	2022	2023	УКУПНО		
							2018-2023		%
Чистићење	0.93	0.53	0.29	0.67	0.92	0.36	4	2%	
Техничко извиђање (редукована површина)	5.04	3.31	2.57	9.14	10.12	5.50	36	17%	
Отказана површина	37.24	49.70	13.03	24.19	38.10	9.26	172	81%	
LAND RELEASE - УКУПНО	43.20	53.54	15.90	34.00	49.14	15.12	211		
Сумњива површина на крају године	1018	965	956	922	869	838			

Прилог II Стратегије протививмског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. године, Финансијски план и план смањења сумњиве површине

У табели у наставку приказан је план активности БХМАЦ за период 2024-2027. година. Такођер, за исти период приказана су планирана финансијска средства Центра за уклањање мина која ће бити утрошена кроз два програма, Програм 1. Планирање и пројектовање и Програм 2. Осигурање квалитета протививмског дјеловања. Ради се о планираним финансијским средствима у која су урачунати сви трошкови Центра за уклањање мина. Година 2024. усклађена је са Стратегијом протививмског дјеловања за период 2018 - 2025. године, усвојеном од стране Савјета министара Босне и Херцеговине је на 176. сједници одржаној 5. 8. 2019. године, („Службени гласник БиХ“ број: 70/19). Предметни план враћања површине величине од 145,40 км² садржан је у Плану демимирања Босне и Херцеговине за 2024. годину и Средњорочног дјеловања за период 2018-2025. године, извршена је анализа расположивих деминерских капацитета те осталих околности које утичу на процес протививмског дјеловања у Босни и Херцеговини. На основу те анализе извршена је реална процјена могућности враћања површине на годишњем нивоу чија величина износи 75км². На основу извршене анализе и процјене сачињени су и Елементи за израду Средњорочног програма рада Савјета министара Босне и Херцеговине за период 2025 - 2027. године.

Средњорочни циљ	Програми	Институција	Показатељ	Јединица мјерења (% брј или описно)	Полазна вриједност показатеља година 2024.	Циљана вриједност показатеља година 2025.	Циљана вриједност показатеља година 2026.	Циљана вриједност показатеља година 2027.	Трошкови 2024 година	Процијанени укупни трошкови за 2025-2027. годину	Трошкови 2024-2027 година		
Осигурити услове за континуирано демимирање у БиХ.		БХМАЦ	Смањење милиски сумњивог подручја	Број МСП	72	38	38	38	8.033,000,00	27.013,000,00	35.046,000,00		
Програм 1. Планирање и пројектовање протививмског дјеловања		БХМАЦ	Враћања површина	км ²	145,40	75	75	75	1.607,000,00	5.408,000,00	7.015,000,00		
Програм 2. Осигурање квалитета протививмског дјеловања		БХМАЦ	Обрађена површина	км ²	70,50	70,50	70,50	70,50	1.607,000,00	5.408,000,00	7.015,000,00		
			Број знакова	ком	7500	4500	4500	4500	1.607,000,00	5.405,000,00	7.012,000,00		
			Број надзора	ком	4000	4000	4000	4000	1.607,000,00	5.398,000,00	7.003,000,00		
			Број овапштена и акредитација	ком	1632	1700	1700	1700	1.605,000,00	5.396,000,00	7.001,000,00		

Прилог II Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, Финансијски план и план смањења сумњиве површине

У табели у наставку приказан је план враћања површине за 2025. и 2026. годину. У поступку ревизије Стратегије противминског дјеловања за период 2018-2025. године, извршена је анализа расположивих деминерских капацитета те осталих околности које утичу на процес противминског дјеловања у Босни и Херцеговини. На темељу те анализе извршена је реална процјена могућности враћања површине на годишњем нивоу чија величина износи 75km². На основу извршене анализе и процјене сачињени су и Елементи за изradу Среднорочног програма рада Савјета министара Босне и Херцеговине за период 2025 - 2027. године. Према наведеном плану, у случају његове потпуне реализације величина сумњиве површине у Босни и Херцеговини на крају 2026. године, односно у јануару 2027. године би износила 542,89 km². То би у суштини представљало обавезу Босне и Херцеговине за подношење новог захтјева за продужење рока према чланку 5. Конвенције о забрани употребе, стварања залиха, производње и преноса противвјештајских мина и о њиховом уништавању.

Година	2024	2025	2026	Укупно	Преостала сумњива површина на крају 2026. године у м ²
Величина сумњиве површине на почетку године	838,290,000	692,890,000	617,890,000		542,890,000
Отказана површина	121,280,000	60,000,000	60,000,000	241,280,000	
Редукована површина	23,120,000	13,500,000	13,500,000	50,120,000	
Очистићена површина	1,000,000	1,500,000	1,500,000	4,000,000	
Враћена површина	145,400,000	75,000,000	75,000,000	295,400,000	
Отказивање	83.00%	80.00%	80.00%	80.00%	
Редуковање	16.00%	18.00%	18.00%	18.00%	
Чистићење	1.00%	2.00%	2.00%	2.00%	

Прилог II Стратегије противљемског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, Финансијски план и план смањена сумњива површине

У табели у наставку приказана су финансијска средства за 2025 и 2026. годину која би била потребна за извршење планираних активности враћања површине.

Подаци за 2024. годину су у складу са Стратегијом противљемског дјеловања за раздобље 2018 - 2025 године која је усвојена од стране Савјет министара Босне и Херцеговине је на 176. сједници одржаној 5. 8. 2019. године, („Службени гласник БиХ“ број 70/19).

Година	Сумњива површина на почетку године у км ²	Враћена површина годишње у км ²	Примјена техничких метода км ²	Просјечна цијена техничких метода у КМ по м ²	Финансијска средства БХМАК мил/КМ	Остала финансијска средства потребна за извршење плана мил/КМ	Укупна финансијска средства потребна за извршење плана, мил/КМ
2024 - у складу са Стратегијом	838,29	145,40	11,39	3,00	5,9	37,20	43,10
2025	692,89	75	15,00	3,49	9	52,35	61,35
2026	617,89	75	15,00	3,49	9	52,35	61,35

Прилог Ш

**Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине
ревидирани документ за период 2025 - 2027. година**

План реализације стратешког циља 4 - упозоравање на мине

Прилог III Стратегије противминаског дјеловања Босне и Херцеговине – ревидирани документ за период 2025–2027. година, План реализације стратешког циља 4-упозоравање на мине

1. Расположиви ресурси деминерских организација

Са прегледом стања у априлу 2024. године Босна и Херцеговина има 12 акредитованих организација за упозоравање на мине, од тога 1 комерцијална компанија, 7 невладиних и 4 владеине организације које уз Снаге Европске Уније-ЕУФОР и Међународне организације за миграције-ИОМ реализују упозоравање на мине кроз јавно информисање, едукацију угрожених и осталих група становништва, као и кроз повезивање противминских акција са угроженим заједницама. Расположиви капацитети упозоравања на мине су довољни за реализацију овог стратешког циља.

Ред.бр.	Организација
1	Н&Н ИВША Д.О.О
1	КОМЕРЦИЈАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ
2	ИН ДЕМПНГ
3	ЦЕНТАР ЗА ОБУКУ ПАСА ЗА ОТКРИВАЊЕ МИНА
4	НГО ПОСАВИНА БЕЗ МИНА
5	НГО ПРО ВИТА
6	NGO STOP MINES
7	NORWEGIAN PEOPLES AID (NPA)
1	МАГ
2	ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ
3	ОРУЖАНЕ СНАГЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
4	ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРИЖА/КРСТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
	ОРУЖАНЕ СНАГЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ
	РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Преглед акредитованих организација, стање април 2024. године.

Прилог III Стратегије противминаске дјелованња Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 4-упозоравање на мине

2. Посебни пројекти упозоравања на мине

2.1 Пројекат упозоравања на мине у основним школама

Од 1996. Године, Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини-БХМАЦ у сарадњи са осталим владиним и невладиним организацијама проводи програм Упозоравања на опасност од мина са основним циљем да кроз едукацију, информисање путем медија или директним контактом са ризичним циљним групама, подигне свијест о опасности од мина, смањи могућност нових несрећа и укаже на дугорочност опасности од мина и експлозивних средстава заосталих из рата. Посебна пажња је увијек била посвећена едукацији дјеце која се углавном реализовала кроз ваннаставне активности, али и кроз предавања у школама које се налазе у општинама/градовима које су угрожене минама.Обзиром на велики проблем мина и неексплодираних убојних средстава у Босни и Херцеговини реализовали смо кампању упозоравања на мине у свим основним школама у Босни и Херцеговини. Кампања се реализовала у свим основним школама у Босни и Херцеговини у петим, шестим, седмим, осмим и деветим разредима. Циљ нам је да код дјеце у овом узрасту развијемо свијест о опасности од мина и да их научимо моделе понашања у опасним ситуацијама. Исто тако презентација је изузетно корисна наставницима приликом припреме и организације излета и других активности у природи јер дјеца, као и сви остали, врло често буди изложена овој опасности. Презентација се додатно може користити и на родитељским састанцима како би се и родитељи упознали са овом опасношћу. До 2025 године упозоравање на мине ће бити уведено у годишњи план рада у свим основним школама који ће се и даље водити уз подршку БХМАК-а.

2.2 Пројекат Дигиталног упозорење на мине

Последњих година, с појавом пандемије КОВИД - 19 и развојем дигиталних технологија, БХМАК је у сарадњи са Mines Advisory Group- МАГ Босне и Херцеговине стварао иновативне начине за досезање угрожених заједница путем интернета као и јачање активности дигиталног образовања о опасности од мина.

Користење дигиталних канала комуницирања доприноси да се поруке, које спашавају животе, могу боље и брже дијелити те да шт о више људи може приступити информацијама како би заштитили себе и своје породице. Босна и Херцеговина је дигитално повезана земља у којој је велики потенцијал за јачање постојећег упозоравања на мине дигиталним упозоравањем, будући да су 49,8% становништва Босне и Херцеговине у доби од 13+ активни корисници Facebook-а.

Прилог III Стратегије противминаског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, План реализације стратешког циља 4-упозоравање на мине

2.3. Појединачни пројекти упозоравања на мине и такмичење Мисли мине

БХМАК са Друштвом Црвеног крета/крижа Босне и Херцеговине континуирано одржава такмичења Мисли Мине, почевши од школских, општинских, регионалних/кантоналних закључно са енгитеским такмичењем. Такмичење се одржава у седмим разредима свих основних школа у Босни и Херцеговини. Поред тога ДКЦК Босне и Херцеговине као и друге акредитоване компаније проводе појединачне пројекте упозоравања на мине према приоритетизацији БХМАК-а.

2.4. ЕУФОР

Путем својих ЈОТ тимова ЕУФОР константно проводи активности упозоравања на мине за све угрожене категорије становништва.

2.5. ИОМ-Упозоравање популације миграната

Угрожене групе обухваћене овим задатком су мигрантска популација, особље Међународне организације за миграције (у даљем тексту ИОМ), као и особље партнерских организација које сарађује са ИОМ-ом, како у Привременим прихватним центрима тако и на терену путем својих мобилних тимова (Outreach Teams).

Наиме, имајући у виду трендове кретања миграната кроз Босну и Херцеговину на свом путу према земљама средње и западне Европе, ИОМ као међународна организација која дјелује у Босни и Херцеговини и блиско сарађује са државним институцијама, те заједнички са њима ради на побољшању услова боравка миграната, заштити и њиховој безбједности као једног од најважнијих сегмената, је покренула пројекат Упозоравања на мине и неексплодирана убојита средства, заједно са БХМАК путем сертифицираних и акредитованих инструктора за упозоравање на опасност од мина . Мигранти на свом путу кроз Босну и Херцеговину у свом настојању да дођу до циља се излажу високом ризику и великој опасности и да се нађу у минско сумњивим подручјима. Привремени прихватни центри се налазе на подручју Сарајева и Бихаћа а поред тога постоје и многи импровизовани центри које мигранти користе у транзиту или у припреми за илегални излазак из Босне и Херцеговине. ИОМ лоцира овакве кампове са својим мобилним тимовима пружа помоћ и доставља основне животне потрепштине. Обзиром да се ови кампови формирају на мјестима одакле мигранти могу брже покушати прећи границу врло често су у близини мински сумњивих подручја, те излажу ризику како мобилне тимове који пружају помоћ тако и мигранте.

Прилог IV
Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине
ревидирани документ за период 2025 - 2027. година
Листа учесника

Прилог IV Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине-ревидирани документ за период 2025-2027. година, Листа учесника

Прва радионица на тему ревизије Стратегије противминског дјеловања Босне и Херцеговине за период 2018-2025. година одржана је у марту 2024. године. У мају 2024. године Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини организовао је радне сесије по групама за сваки од пет стратешка циља. Релевантни актери су на сесијама разматрали представљени нацрт стратешких и оперативних циљева, полазишта, показатеље и приједлоге циљаних стања. Након тога, ревидиран стратешки документ достављен свим учесницима на коментар прије достављања документа Комисији за деминирање у Босни и Херцеговини и Савету министара Босне и Херцеговине на усвајање. Листа учесника у поступку ревизије стратешког документа дата је у табели у прилогу.

Ред. бр.	Организација	Број учесника
1.	Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини-БХМАЦ	9
2.	Оружане снаге Босне и Херцеговине	2
3.	Федерална управа цивилне заштите Републике Српске	2
4.	Републичка управа цивилне заштите Републике Српске	2
5.	Norwegian People's Aid – NRA	3
6.	The Mines Advisory Group-MAG	2
7.	Посавина без мина	2
8.	Друштво Црвеног крста/крижа Босне и Херцеговине	1
9.	Црвени крст Републике Српске	1
10.	Црвени крж Федерације Босне и Херцеговине	1
11.	Организација ампутираца Републике Српске-УДАС	1
12.	ЕУФОР	3

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 76. sjednici, održanoj 15.4.2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O USVAJANJU STRATEGIJE PROTIVMINSKOG
DJELOVANJA BOSNE I HERCEGOVINE REVIDIRANI
DOKUMENT 2025 - 2027. GODINE

Član 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom usvaja se Strategija protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine, revidirani dokument za period 2025 - 2027. godine i ista je dio ove odluke.

Član 2.

(Praćenje, realizacija i izvještavanje)

- (1) Za praćenje i realizaciju Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine, revidirani dokument za period 2025 - 2027. godine zadužuje se Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine - Komisija za

- deminiranje u Bosni i Hercegovini i Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini.
- (2) Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine - Komisija za deminiranje u Bosni i Hercegovini i Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini će jednom godišnje izvještavati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o realizaciji Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine, revidirani dokument za period 2025 - 2027. godine.

Član 3.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove Odluke, prestaje važiti Odluka o usvajanju Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine 2018-2025. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 70/19).

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 44/25

15. aprila 2025. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

STRATEGIJA
PROTIVMINSKOG DJELOVANJA BOSNE I HERCEGOVINE REVIDIRANI DOKUMENT
ZA PERIOD 2025 - 2027. GODINA

2024. godine

SADRŽAJ

1. Lista skraćenica
2. Strategija protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
3. Vizija
4. Misija
5. Strateški ciljevi
6. Metodologija
7. Rasprostranjenost i uticaj kontaminacije
8. Rani protivminski odgovor i program protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
9. Kontinuirano unapređenje protivminskog djelovanja
10. Obaveze koje proizilaze iz međunarodnih konvencija
- 10.1. Konvencija o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju
- 10.2. Konvencija o kasetnoj municiji
- 10.3. Konvencija o zabrani ili ograničenoj upotrebi određenog konvencionalnog oružja
- 10.4. Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom
11. Protivminko djelovanje i održiv razvoj
12. Rod i različitost
13. Ključni principi i pretpostavke
14. Strateški ciljevi
- 14.1. Upravljanje informacijama
- 14.2. Domaća odgovornost i komunikacije
- 14.3. Izvidanje i čišćenje
- 14.4. Mjere upozoravanja na mine
- 14.5. Pomoć žrtvama mina
15. Upravljanje preostalom kontaminacijom
16. Provođenje Strategije
17. Praćenje, revizija i evaluacija Strategije
18. Prilozi

1. Lista skraćenica

APMBC - Konvencija o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništenju

PP - Protivpješadijski

PT - Protivtenkovski

BHMAC - Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini

BiH - Bosna i Hercegovina
CCM - Konvencija o kasetnoj municiji
CCW - Konvencija o određenom konvencionalnom oružju
POPO - Potvrđena opasna površina
CPDBH - Vijeće za osobe sa invaliditetom Bosne i Hercegovine
CRPD - Konvencija o osobama sa invaliditetom
EOD - Uništavanje minsko-eksplozivnih sredstava
ESZR - Eksplozivna sredstva zaostala iz rata
EU - Evropska unija
EUFOR - Snage Evropske unije
FBiH - Federacija Bosne i Hercegovine
GFAP - Opći okvirni sporazum za mir
GICHD - Međunarodni centar za humanitarno deminiranje iz Ženeve
GPMD - Program rodne ravnopravnosti u protivminskom djelovanju
HI - Handicap International
IFOR - Snage za provođenje mira u Bosni i Hercegovini
IMAS - Međunarodni standardi za protivminske akcije
IM - Upravljanje informacijama
IEBL - Međuentitetska linija razgraničenja
LIS - Istraživanje uticaja mina
MCP - Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine
MO - Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine
MLJPI - Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine
UM - Upozoravanja na mine
NVO - Nevladina organizacija
NMAS - Standardi za protivminske akcije Bosne i Hercegovine
NPA - Norveška narodna pomoć
NTI - Netehničko izviđanje
PIC - Vijeće za provođenje mira
PWD - Osobe sa invaliditetom
RS - Republika Srpska
SADD - Podaci razvrstani po spolu i dobi
SOPO - Sumnjiva opasna površina
SOP - Standardne operativne procedure
TI - Tehničko izviđanje
UN - Ujedinjene nacije
UNDP - Razvojni program Ujedinjenih nacija
UNMAC - Centar za uklanjanje mina Ujedinjenih nacija
VA - Pomoć žrtvama
KOT - Koordinaciono tijelo za pomoć žrtvama mina
UDAS - Udruženje amputiraca Republike Srpske
OSI - Osobe sa invaliditetom
MAG - Mines Advisory Group

2. Strategija protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine

Strategija protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Strategija) predstavlja viziju, misiju, strateške i operativne ciljeve programa protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine za period 2025-2027.godina. Krajnje stanje kojem se teži su izvršene obaveze Bosne i Hercegovine u pogledu izviđanja i čišćenja prema Konvenciji o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i transporta protivpješadijskih mina i o njihovom uništenju.

Prva Strategija protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine donesena je za period 2002-2009.godina. Prilikom prve revizije Strategije zaključeno je da su strateški ciljevi preoptimistični i predložen je realniji cilj: "zemlja bez uticaja mina do 2009. godine" Međutim, ubrzo je postalo očigledno da ni ovaj cilj nije realan i da Bosna i Hercegovina treba podnijeti zahtjev za produženje roka određenog za uništavanje protivpješadijskih mina, prema članu 5. Otavske konvencije. Zbog toga je izrada druge Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine za period 2009 - 2019.godina, bila povezana s prvim zahtjevom za produženje roka prema članu 5. Otavske konvencije. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 2008. godine usvojilo Strategiju protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine za period 2009-2019.godina.

Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BHMACH) proveo je prvu od tri planirane revizije Strategije 2012. i 2013. godine (druge dvije revizije trebale su biti provedene u 2015. odnosno 2017. godine). Tokom revizije provedene 2012. godine, utvrđen je nedostatak finansijskih sredstava kao jedan od glavnih razloga za spor napredak Bosne i Hercegovine ka ostvarenju svojih strateških ciljeva u segmentu čišćenja. Zaključci revizije iz 2012. godine dostavljeni su Komisiji za deminiranje u Bosni i Hercegovini u martu 2013. godine, ali ih Vijeće ministara Bosne i Hercegovine nikada nije zvanično usvojilo. Komisija za deminiranje u Bosni i Hercegovini je u martu 2016. godine prihvatila rezultate druge revizije iz 2015. godine, s tim da ih Vijeće ministara Bosne i Hercegovine nije usvojilo.

Analizirajući nedostatke i rizike s kojima se Bosna i Hercegovina susreće u ispunjavanju svojih obaveza na najefikasniji i najdjelotvorniji način u odnosu na raspoložive deminerske kapacitete, donesena je Strategija protivminskog djelovanja za period 2018-2025. godine. Strategija je usvojena od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine na 176. sjednici održanoj 5. 8. 2019. godine

("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 70/19). S obzirom na nemogućnost izvršenja obaveza u zadatom roku, Bosni i Hercegovini odobren je zahtjev za produženje roka za implementaciju obaveza po Konvenciji o zabrani proizvodnje, upotrebe, skladištenja i transfera PP mina. Novi rok za ispunjenje obaveza je mart 2027. godine, zbog čega se krenulo u proceduru izrade revidiranog dokumenta.

Cilj revidiranog dokumenta jeste da se na najefikasniji i najdjelotvorniji način sačini plan aktivnosti i definišu koraci koji će se preduzeti u okviru odobrenog roka za izvršenje obaveza, kako bi se Bosna i Hercegovina približila cilju izvršenja obaveza u pogledu izvidanja i čišćenja prema Konvenciji o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i transporta protivpješadijskih mina i o njihovom uništenju. Bosna i Hercegovina je izuzetno zahvalna svim donatorima koji su godinama velikodušno podržavali program protivminskog djelovanja, među kojima su Sjedinjene Američke Države (SAD), Njemačka, Norveška, Švicarska, Nizozemska, Kanada, Slovenija, Japan, Republika Češka, Turska, Italija, Irska, Evropska unija (EU) i Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP).

Izrazi koji su radi preglednosti, u ovom dokumentu, dati u jednom gramatičkom rodu bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.

3. Vizija

Bosna i Hercegovina bez mina i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata, u kojoj će maloljetne i punoljetne ženske i muške osobe obavljati aktivnosti neophodne za život bez opasnosti po vlastitu sigurnost i u kojoj će žrtve mina i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata biti integrirane u društvo i u potpunosti uživati svoja prava.

4. Misija

Razviti efikasan i djelotvoran program protivminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini, koji će omogućiti sigurno korištenje zemljišta i zadovoljiti potrebe ugroženih zajednica, putem dobro koordiniranih i djelotvorno izdanih zadataka za izvidanje i čišćenje, te putem mjera upozoravanja na mine i pružanja pomoći žrtvama mina/ESZR.

5. Strateški ciljevi

Strategija predviđa pet strateških ciljeva; za svaki strateški cilj postavljeno je nekoliko operativnih ciljeva, polazišta, pokazatelja i ciljanih stanja kao indikatora ostvarenja operativnih ciljeva.

1. Procedure kvalitetnog upravljanja informacijama osiguravaju prikupljanje, pohranjivanje, analizu i razmjenu relevantnih informacija, kao i njihovo korištenje za efikasno i djelotvorno planiranje, postavljanje prioriteta, izdavanje zadataka i provođenje protivminskih akcija.
2. Program protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine promoviran je u zemlji i na međunarodnom nivou, kako bi se povećala njegova vidljivost i unaprijedile odgovornosti, predanost i podrška države.
3. Veličina i uticaj problema kontaminiranosti minama/ESZR precizirani su i potvrđeni; problem se rješava u skladu sa standardima za protivminske akcije Bosne i Hercegovine, pri čemu se osigurava vraćanje sigurnih površina ugroženim zajednicama na korištenje.
4. Sigurno ponašanje promovira se kroz mjere upozoravanja na mine koje su rodno osjetljive i uvažavaju različitosti kako bi se smanjio broj nesreća izazvanih minama/ESZR i podržale sigurne i održive aktivnosti neophodne za život.
5. Sve žrtve mina/ESZR sudjeluju u društvu na jednakim osnovama s drugima; njihove potrebe su identificirane i zadovoljene, a njihove egzistencijalne prilike unaprijeđene kroz pomoć utemeljenu na pravima i koja uvažava različitosti.

Da bi osigurala da Bosna i Hercegovina blagovremeno ispunjava svoje obaveze u pogledu čišćenja mina/ESZR, država će blagovremeno poduzeti mjere i aktivnosti na produženju roka određenog za uništavanje protivpješadijskih mina prema članu 5. Otavske konvencije i osigurati poštivanje i primjenu usvojenih standarda za protivminske akcije i standardnih operativnih procedura Bosne i Hercegovine. Osim toga, Bosna i Hercegovina će osigurati potpuno provođenje procesa vraćanja površina na upotrebu, što će rezultirati djelotvornijim operacijama izvidanja i čišćenja. BHMACH se obavezuje da će voditi računa da se kroz kvalitetno upravljanje informacijama prikupljaju, pohranjuju, analiziraju i razmjenjuju sve relevantne informacije te da se koriste u svrhu efikasnog i djelotvornog planiranja, određivanja prioriteta, izdavanja zadataka i provođenja protivminskih akcija.

U svemu tome, princip održivosti je od ključnog značaja; on je posebno bitan za operativne ciljeve koji se odnose na upozoravanje na mine i pomoć žrtvama mina/ESZR, kao i za integraciju mjera upozoravanja na mine u obrazovne sisteme i pomoć žrtvama mina/ESZR u šire mehanizme zaštite osoba sa invaliditetom, zdravstvene i druge zaštite, uviđajući da će se te aktivnosti nastaviti i nakon što budu ispunjene obaveze čišćenja mina/ESZR u skladu sa Konvencijama koje je ratifikovala Bosna i Hercegovina.

Bosna i Hercegovina će promovirati svoj program protivminskog djelovanja u zemlji i na međunarodnom nivou, nastojeći da unaprijedi transparentnost i vidljivost programa te promovira veću odgovornost, predanost i podršku države (uključujući i finansijsku podršku). Realizacija Strategije će se kontinuirano pratiti i revidirati da bi se osigurala njena kontinuirana relevantnost, omogućilo identificiranje prednosti i nedostataka programa i omogućilo BHMACH-u i partnerima da rješavaju probleme, unaprijede učinak, nadograde ostvareni uspjeh i prilagode Strategiju promjenjivim okolnostima.

6. Metodologija

Strategija protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Strategija) sadrži sljedeće ključne dijelove: sažet prikaz uzroka i obima problema mina/ESZR, sažet prikaz ključnih humanitarnih, socioekonomskih i ekoloških uticaja mina/ESZR; opis kapaciteta i glavnih nosilaca aktivnosti; i kratak prikaz ključnih postignuća. Također su kratko obrađene i određene prednosti i nedostaci programa, kao i mogućnosti, prijetnje i rizici.

Nakon toga su obrađeni aspekti roda i različitosti u protivminskim akcijama i povezanost između protivminskog djelovanja i razvoja kao područja od strateškog značaja za program protivminskog djelovanja. Vizija i misija Strategije su definirane prije definicije pet strateških ciljeva i pratećih operativnih ciljeva, polazišta, ciljanih stanja i pokazatelja. Strategija se ukratko osvrće i na upravljanje preostalom kontaminacijom i završava ključnim obavezama u pogledu praćenja, evaluacije i revidiranja Strategije. U

skladu s međunarodnom dobrom praksom, revizija Strategije je urađena kroz participatoran proces koji je obuhvatio cijeli niz domaćih i međunarodnih aktera.

BHMAC je održao prvu radionicu za reviziju Strategije u Sarajevu u martu 2024. godine, na kojoj su sudjelovali svi relevantni akteri.

Osnovni cilj ove radionice bio je:

1. Precizirati obim, prirodu i uticaj problema mina
2. Identificirati ključne prednosti, nedostatke, mogućnosti i prijetnje vezane za program protivminskog djelovanja
3. Precizirati glavne nosioce aktivnosti, njihove uloge, uticaj, kapacitete i ograničenja
4. Analizirati viziju i misiju, revidirati strateške i operativne ciljeve programa protivminskog djelovanja
5. Definirati željene rezultate programa protivminskog djelovanja
6. Objasniti način na koji će se postići rezultati

Uvidjevši potrebu za nastavkom konsultacija, BHMAC je u maju 2024. godine organizovao radne sesije po grupama za svaki od pet strateških ciljeva. Relevantni akteri su na sesijama razmatrali predstavljeni nacrt strateških i operativnih ciljeva, polazišta, pokazatelja i ciljanih stanja. Nakon toga je revidiran strateški dokument i dostavljen svim akterima na komentar prije dostavljanja dokumenta Komisiji za deminiranje i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje. Lista učesnika u postupku revizije Strategije data je u Prilogu IV.

7. Rasprostranjenost i uticaj kontaminacije

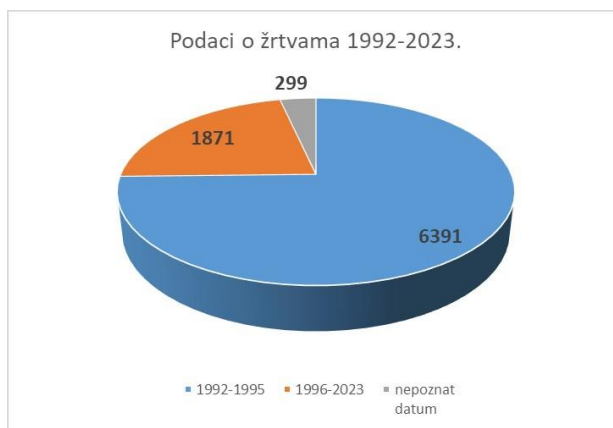
Na osnovu informacija zaraćenih strana, prema prvim procjenama Bosne i Hercegovine, površina kontaminirana minama/ESZR se prostirala na 4.200 km² (8,2 posto ukupne teritorije Bosne i Hercegovine), a broj minskih polja iznosio je 19.057.¹

Handicap International (HI) je proveo istraživanje uticaja mina u Bosni i Hercegovini u periodu 2002-2003. i identificirao 1.480 zajednica pod uticajem mina. Opštom procjenom minske situacije u Bosni i Hercegovini 2015. godine identificirano je 1.369 ugroženih zajednica pod uticajem mina/ESZR sa ukupno 517.000 ugroženih stanovnika ili oko 14% od ukupnog broja stanovnika Bosne i Hercegovine. Od ukupnog broja ugroženih zajednica, 111 ili 18% je kategorizirano kao zajednice pod visokim uticajem. Opštom procjenom iz 2015. godine identificirano je 60 zajednica kontaminiranih kasetnom municijom, od čega 50% zajednica ima kombinovanu kontaminiranost minama/ESZR i kasetnom municijom. Kriterij za određivanje nivoa uticaja mina/ESZR na zajednicu izračunat je na osnovu omjera procijenjenog broja stanovnika, prema preliminarnim rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine, veličine sumnjive opasne površine, kao i veličine površine ugrožene zajednice. BHMAC je sa projektnim partnerima Oružane snage Bosne i Hercegovine (OS Bosne i Hercegovine) i Norveška narodna pomoć u Bosni i Hercegovini (NPA) u 2020. godini realizovao aktivnosti u sklopu projekta pod nazivom: "Opća procjena minski sumnjivih područja u Bosni i Hercegovini 2018 - 2019" finansiranog od Evropske unije.

(EU) preko Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru (IcSP). Na dan završetka projekta (15. 5. 2020.), ukupna veličina minski sumnjive površine iznosila je 966 km², od čega su na 35 km² u progresu operativne aktivnosti deminerskih organizacija. Kroz projekat su obrađeni podaci za 143 opštine. Minska opasnost potvrđena je u 118 opština. Procijenjeno je postojanje 180.000 komada mina. Kroz procjenu je formirano ukupno 478 minski sumnjivih površina (MSP) kao logičkih teritorijalnih cjelina za zadatke vraćanja zemljišta. Prosječna veličina novoformiranih MSP-a iznosi 1,94 km². U periodu realizacije projekta, minski sumnjiva površina smanjena je za 103 km². Utvrđeno je 189 MSP-a sa visokim nivoom rizika, 274 sa srednjim nivoom i 15 sa niskim nivoom rizika. Izvršena je procjena nivoa uticaja rizika za 1.421 ugroženu zajednicu. Polazna osnova u okviru ovog projekta bila je 1.369 ugroženih zajednica. Prema procjeni, visoki nivo uticaja ima 259 ugroženih zajednica, srednji nivo 212 zajednica i niski nivo 950 zajednica. Prikupljen je podatak o 264.011 domaćinstava u ugroženim zajednicama. Od tog broja, 32.109 domaćinstava izloženo je direktnom riziku. Ukupan broj stanovnika koji živi u ugroženim zajednicama je 845.163 (92.817 dječaka, 87.990 djevojčica, 328.842 muškaraca i 335.514 žena). Direktno je ugroženo 132.803 stanovnika (14.611 dječaka, 13.772 djevojčica, 49.073 muškaraca i 55.347 žena).

Analiza podataka o žrtvama mina/ESZR u Bosni i Hercegovini pokazuje da su obrasci nastanka nesreća uveliko sezonske prirode, sa najvećim brojem nesreća u jesen i proljeće kada su u toku poljoprivredni radovi i prikupljanje ogrjevnog drveta. Drugi najveći uzrok nesreća je sakupljanje sekundarnih sirovina od ekonomske vrijednosti. Analiza podataka o žrtvama mina/ESZR pokazuje visoko rodno određen obrazac u kojem punoljetni muškarci konsistentno predstavljaju najugroženiju skupinu kao direktne žrtve. U periodu 1992-2023. u Bosni i Hercegovini je evidentirano ukupno 8.471 žrtva mina/ESZR. Najveći broj smrtnih slučajeva prouzrokovao je eksplozijom protivpješadijske rasprskavajuće odskočne mine jugoslovenske proizvodnje PROM-1.

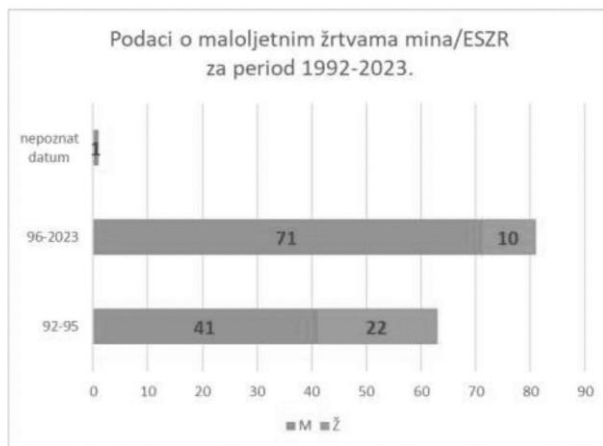
¹ Zahtjev BiH za produženje roka prema članu 5. Otavske konvencije, juni 2008

U toku rata (1992 - 1995.) u Bosni i Hercegovini je registrirano ukupno 6.391 žrtava mina/ESZR, od čega 425 ženskih osoba, 5.964 muškaraca, i 2 nepoznate osobe po spolu. U toku poslijeratnog perioda (1996 - 2023.) u Bosni i Hercegovini su registrirane ukupno 1.781 žrtve mina/ESZR, od čega 165 punoljetnih ženskih osoba, 1.615 osoba muškog pola i 1 nepoznata osoba po spolu.

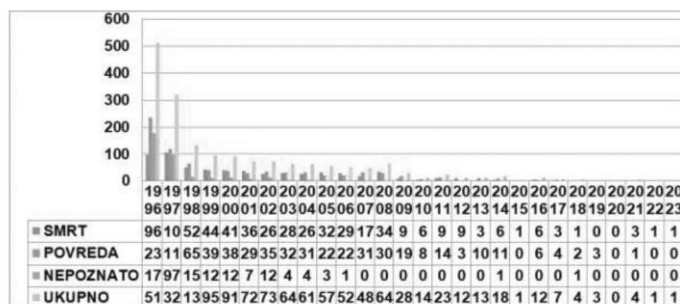
U Bosni i Hercegovini desile su se 134 deminerske nesreće, od toga 53 deminera su smrtno stradala, a 81 deminer je zadobio teže i lakše povrede.

Grafikon u daljnjem tekstu pokazuje podatke o maloljetnim žrtvama mina /ESZR za period od 1992.do 2023. godine razvrstane po spolu.

Analiza podataka o žrtvama mina koju je proveo BHMACH pokazuje da se velika većina nesreća dešava kada muške osobe zalaze u poznata opasna područja radi egzistencijalnih potreba. Iako je važno uočiti da odrasli muškarci čine veliku većinu žrtava mina/ESZR, vrlo je bitno znati da, kada god se dogodi nesreća u kojoj smrtno strada ili zadobije teške povrede hranitelj porodice, drugi članovi porodice (koji se ponekad nazivaju "indirektnim žrtvama") su generalno u velikoj mjeri ugroženi s obzirom na to da se odgovornost za zaradu i staranje o porodici često uveliko mijenja. Također je bitno shvatiti i psihološke i psiho-socijalne posljedice po preživjele žrtve mina i ugrožene članove porodica te voditi računa da su njihove potrebe u tom smislu obuhvaćene uslugama pomoći žrtvama mina.

Grafikon u daljnjem tekstu prikazuje podatke žrtava mina za period od 1996. do 2023. godine.

8. Rani protivminski odgovor i program protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine

Protivminske akcije su u Bosni i Hercegovini počele ubrzo nakon završetka rata u Bosni i Hercegovini krajem 1995. godine, kada je Dejtonski mirovni sporazum¹ stupio na snagu, čime su okončane troipogodišnje intenzivne borbe. U skladu sa Općim okvirnim sporazumom za mir, raspoređene su multilateralne vojne snage - Snage za provođenje mira (IFOR)² - primarno sa vojnim mandatom (sekundarna odgovornost snaga odnosila se na praćenje operacija čišćenja kopnenih mina koje su provodile entitetske vojske). Na samom početku, mnogobrojni nosioci aktivnosti bili su uključeni u veliki broj inicijativa, uključujući i deminiranje koje su u određenoj mjeri provodile tri entitetske vojske pod nadzorom IFOR-a. Zbog straha od rasprostranjene kontaminacije minama/ESZR, a svjesno ograničenosti sredstava iz domaćih izvora potrebnih za rješavanje ovog problema, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je od Ujedinjenih nacija (UN) zatražilo pomoć u aktivnostima deminiranja. Tako je u Sarajevu 1996. godine formiran Centar za uklanjanje mina Ujedinjenih nacija (UNMAC), koji je bio nadležan za koordiniranje procesa protivminskog djelovanja.

Američko Ministarstvo vanjskih poslova (State Department) angažiralo je kompaniju RONCO kao podršku UNMAC-u u uspostavi tri regionalna centra, obuci deminera i uvođenju pasa za otkrivanje mina i eksploziva. Norveška narodna pomoć (NPA) također je uspostavila obiman program deminiranja i obezbijedila obuku.

1997. godine Evropska komisija je obezbijedila opremu i obuku za deminere i timove za uništavanje eksplozivnih sredstava (EOD timove), dok je Vojska Sjedinjenih Američkih Država provela obuku na temu humanitarnog deminiranja za pripadnike entitetskih vojski. Razne aktivnosti su dovele do brzog povećanja broja obučanih humanitarnih deminera. Dok početkom 1996. godine nije postojao niti jedan deminer, do kraja 1998. godine, kada su većinu osnovnih obuka provodile entitetske vojske, bilo je preko 1.200 deminera sa osnovnim kvalifikacijama. Veliki broj međunarodnih donatora i agencija je promovirao ideju uspostavljanja tržišta za deminiranje; 1996. godine je Svjetska banka pokrenula interventni projekat čišćenja mina u podršci komercijalnom deminiranju, a Sjedinjene Američke Države su putem kompanije RONCO pružile pomoć u uspostavljanju tri bosansko hercegovačke kompanije krajem 1996. godine.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je u januaru 1996. godine imenovalo tročlanu Komisiju za deminiranje u Bosni i Hercegovini. Naredne godine Vijeće ministara potpisuje sporazum sa Odborom donatora za formiranje Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BHMAL) koji će preuzeti ulogu koordinatora od UNMAC-a. BHMAL, prvobitno na entitetskim nivoima, je formiran 1998. godine; svi zaposleni u BHMAL-u od samog početka imaju status državnih službenika/zaposlenika, a program je finansiran od međunarodnih donatora kroz koordinaciju Odbora donatora, uspostavljenog 1998. godine. Odluku o osnivanju Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BHMAL) kao stručne službe Komisije za deminiranje u Bosni i Hercegovini, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je donijelo 2002. godine.

BHMAL ima sjedište u Sarajevu i dva entitetska ureda, Ured BHMAL Sarajevo i Kancelariju BHMAL Banja Luka, te osam regionalnih ureda.³ Uredi u Sarajevu i Banjoj Luci obavljaju koordinaciju operacija osam regionalnih ureda s fokusom na planiranje, izviđanje i osiguranje kvaliteta/kontrolu kvaliteta.

9. Kontinuirano unapređenje protivminskog djelovanja

Program protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine je jedan od vremenski najdužih programa na svijetu i od svog osnivanja 1997. godine objedinio je značajna domaća iskustva i stručnost. Kroz program su ostvarena značajna dostignuća u pogledu vraćanja sigurnih površina kroz operacije tehničkog izviđanja i čišćenja, a drastično je smanjen broj nesreća izazvanih minama/ESZR.

Međutim, nije tajna da je program nailazio na izazove koji su u ozbiljnoj mjeri naškodili njegovom ugledu, kako u međunarodnoj zajednici, tako i u Bosni i Hercegovini. Preduzeti su konkretni koraci ka rješavanju određenog broja izazova, a nastojanja su uložena u izradu izmjena i dopuna Zakona o deminiranju iz 2002. godine, revidiranje standarda i ažuriranje standardnih operativnih procedura (SOP), što znači da je program protivminskog djelovanja u dobroj poziciji da povрати povjerenje donatora i da u značajnoj mjeri unaprijedi učinak programa.

Land release - vraćanje površine je osnovni koncept u rješavanju minskog problema. Ovaj koncept je promovisan u međunarodnim standardima za protivminske akcije - IMAS. Bosna i Hercegovina se opredijelila za primjenu ovog koncepta u rješavanju minskog problema. BHMAL je u periodu 2013-2016. godine provodio projekt Land release IPA 2011, kojem je u težištu bilo definisanje novog načina pristupa minski sumnjivoj i rizičnoj površini kroz ciljne i sistematske istrage. Ovaj koncept je integriran u protivminske akcije 2016. godine i od tada je dio operativnih planova BHMAL.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 176. sjednici, održanoj 5. 8. 2019. godine, donijelo je odluku o usvajanju Strategije protivminskog djelovanja za period 2018-2025. godina. Usvajanjem Strategije koncept Land release uzet je kao osnova za provođenje strateškog cilja 3. (Veličina i uticaj problema kontaminiranosti minama/eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata (ESZR) je preciziran i potvrđen; problem se rješava u skladu sa standardima za protivminske akcije Bosne i Hercegovine, pri čemu se osigurava vraćanje sigurnih površina ugroženim zajednicama na korištenje). Ovim pristupom se deminiranje provodi na efikasniji način. Bitna razlika u ovom pristupu, u odnosu na do sada korišteni, je prebacivanje težišta u rješavanju problema na netehničke metode izviđanja.

Prema ovom pristupu, težište u rješavanju problema s minama stavlja se na proces netehničkog izviđanja (NTI) kojim se prikupljaju i analiziraju sve informacije o miniranosti, bez upotrebe tehničkih metoda. Tehničko izviđanje (TI) koristi se za provjeru i potvrdu informacija prikupljenih kroz netehničko izviđanje (NTI), kao i za što preciznije određivanje granica miniranih površina. Čišćenjem se uklanjaju mine/eksplozivna sredstva zaostala iz rata (ESZR) s površina koje su određene kroz proces netehničkog izviđanja (NTI) i tehničkog izviđanja (TI).

Težište protivminskih akcija u Bosni i Hercegovini je ugrožena zajednica i njene potrebe. Smanjenje rizika od mina i njihovog društveno ekonomskog uticaja rješava se kroz integralni pristup protivminskim akcijama na svim nivoima ugroženih zajednica i

¹ Opći okvirni sporazum za mir, <https://www.osce.org/bih/126173?download=true>

² Nakon godinu dana IFOR su zamijenile Stabilizacijske snage (SFOR), a njih su u decembru 2004. zamijenile Snage Evropske unije (EUFOR).

³ Regionalni uredi BHMAL-a se nalaze u Sarajevu, Palama, Travniku, Mostaru, Banja Luci, Tuzli, Brčkom i Bijaču.

kroz koncept Land release formiranjem minski sumnjivih površina (MSP-a), sa ciljem da se eliminiira rizik ili svede na prihvatljiv nivo kako bi se stvorili uslovi za korištenje određenih resursa, omogućila obnova i održivi povratak.

10. Obaveze koje proizilaze iz međunarodnih konvencija

Bosna i Hercegovina je ugovorna strana nekoliko međunarodnih konvencija i obavezala se da će ispuniti sve svoje obaveze na najdjelotvorniji i najefikasniji način. To su: Konvencija o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju, Konvencija o zabrani upotrebe, proizvodnje i skladištenja kasetne municije, Konvencija o zabrani ili ograničenoj upotrebi određenog konvencionalnog oružja i Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom. Bosna i Hercegovina se obavezala da će provesti Akcioni plan iz Maputa za provedbu obaveza iz Otavske konvencije i Akcioni plan iz Dubrovnika za provedbu obaveza iz Konvencije o kasetnoj municiji. Relevantne mjere iz ovih akcionih planova se spominju u cijeloj Strategiji.

10.1. Konvencija o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju

Konvencija o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju iz 1998. godine, između ostalog, propisuje da se svaka država potpisnica obavezuje uništiti ili osigurati uništavanje svih protivpješadijskih mina u minimiranim područjima pod njenom jurisdikcijom ili njenim nadzorom u najkraćem roku ali najkasnije deset godina nakon stupanja Konvencije na snagu za tu državu potpisnicu.

Nakon što je Bosna i Hercegovina ratificirala Konvenciju o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju 1998. godine, Konvencija je stupila na snagu u martu 1999. godine, čime je 1. mart 2009. godine odredila kao rok za evidentiranje i uništavanje svih protivpješadijskih mina na minimiranim površinama u svojoj nadležnosti. U svom prvom izvještaju u skladu sa članom 7. Konvencije (Mjere transparentnosti) koji je dostavila u februaru 2000. godine, Bosna i Hercegovina je izvjestila da je do novembra 1999. godine završila uništavanje svih zaliha protivpješadijskih mina u svom vlasništvu, posjedu ili u svojoj nadležnosti ili pod svojom kontrolom.

U martu 2008. godine Bosna i Hercegovina je dostavila prvi zahtjev za produženje prohibitnog desetogodišnjeg roka. Zahtjev Bosne i Hercegovine je odobren na Devetom sastanku država potpisnica Konvencije, kojim je 1. mart 2019. godine utvrđen novi rok za izvršenje obaveza.

Dakle, prema članu 5. Konvencije (i u skladu sa produženjem roka za deset godina koji su države potpisnice Konvencije odobrile 2008. godine), Bosna i Hercegovina je bila obavezna uništiti sve protivpješadijske mine što je prije moguće, a najkasnije do 1. marta 2019. godine.

Međutim, s obzirom na to da je došlo do kašnjenja u izvršenju obaveza definiranih u članu 5, Bosna i Hercegovina je podnijela novi privremeni zahtjev za produženje roka Komitetu za implementaciju člana 5 u martu 2018. godine. Zahtjev za produženje roka, koji je u konačnici odobren, definisan je s novim rokom 1. mart 2021. godine. Nakon završetka projekta "Opća procjena", Bosna i Hercegovina je podnijela konačni zahtjev za produženje roka, koji je mart 2027. godine.

10.2. Konvencija o kasetnoj municiji

Nakon što je Konvencija o kasetnoj municiji potpisana u decembru 2008. godine i ratificirana u septembru 2010. godine, Konvencija je stupila na snagu u martu 2011. godine. Bosna i Hercegovina je dostavila svoj prvi izvještaj prema članu 7. Konvencije (Mjere transparentnosti) u avgustu 2011. godine i od tada dostavlja godišnje izvještaje u skladu sa obavezama iz Konvencije. Rok iz člana 4. Konvencije za Bosnu i Hercegovinu bio je 1. mart 2021. godine. Zaključeno je da Bosna i Hercegovina neće biti u stanju ispuniti obaveze u zadatom roku, te je 2020. godine podnesen zahtjev za produženje roka, koji je odobren, a novi rok je 1. septembar 2022. godine. S obzirom na nove informacije o sumnjivoj površini na kasetnu municiju, na osnovu podnesenog zahtjeva za produženje, odobren nam je novi rok do 1. septembra 2023. godine. Bosna i Hercegovina je ispunila obavezu koju je preuzela iz člana 4. (1) 15. Konvencije, a rok je bio 1. septembar 2023. godine. BHMACH je pripremio i predao Deklaraciju o ispunjenju obaveza iz člana 4. Konvencije o kasetnoj municiji redovnim putem (Komisija za deminiranje u Bosni i Hercegovini - Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine - Stalna misija u Ženevi - Ženevski centar). Od septembra 2023. godine Bosna i Hercegovina, na osnovu poznatih i raspoloživih informacija o sumnji, zvanično je proglašena slobodnom od kasetne municije, s tim da će nastaviti izvještavati relevantne međunarodne institucije o eventualnom pronalasku sumnjivih područja kontaminiranih kasetnom municijom, kako je navedeno u Deklaraciji.

10.3. Konvencija o zabrani ili ograničenoj upotrebi određenog konvencionalnog oružja

Bosna i Hercegovina je ratificirala Konvenciju o zabrani ili ograničenoj upotrebi određenog konvencionalnog oružja u septembru 1993. godine, a Izmijenjeni protokol II i Protokol V u septembru 2000. odnosno novembru 2007. godine. Bosna i Hercegovina je dostavila svoje godišnje izvještaje u skladu sa stavom 5. odluke o poštivanju, koja je usvojena na Trećoj preglednoj konferenciji, 2012. godine a zatim 2015. i 2016. godine.

10.4. Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom

Bosna i Hercegovina je postala ugovorna strana Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom i njenog Opcionog protokola nakon što je Konvenciju potpisala 2009. godine i ratificirala je u martu 2010. godine. Bosna i Hercegovina je dostavila izvještaj o implementaciji Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom u martu 2013. godine.¹ Oba entiteta u Bosni i Hercegovini donijela su svoje strategije za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom.

¹ Vidi <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/078/21/PDF/G1507821.pdf?OpenElement>

11. Protivminsko djelovanje i održiv razvoj

Agenda 2030¹ sa ciljevima održivog razvoja i 169 podciljeva od početka 2016. godine oblikuje nastojanja u pravcu globalnog razvoja i izrade politika.² U središtu Agende je princip da održiv razvoj mora biti participatoran, inkluzivan, bez diskriminacije.

U toku faze oporavka i stabilizacije Bosne i Hercegovine nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma krajem 1995. godine, protivminsko djelovanje je prirodno bilo usmjereno na trenutačne humanitarne ciljeve, kao i na smanjivanje broja nesreća izazvanih minama/ESZR, a ne na ciljeve sa težištem na razvoj. Kako se Bosna i Hercegovina kreće putem mira ka održivom razvoju, na protivminsko djelovanje je potrebno gledati kao na nešto što ne samo da uklanja opasnost kako bi se smanjio broj nesreća i strah, nego i kao na nešto što omogućava i ubrzava širi održiv razvoj.

Bosna i Hercegovina je predana ispunjavanju ciljeva održivog razvoja i prepoznavanju i promoviranju veza između ciljeva održivog razvoja i protivminskog djelovanja. Izviđanje i čišćenje dijela kontaminiranih površina, a nakon toga vraćanje sigurnih površina na upotrebu, biće tijesno povezano sa ciljevima održivog razvoja, s obzirom na to da neka minska polja u Bosni i Hercegovini imaju socioekonomski, humanitarni, komercijalni i ekološki uticaj. Programom protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine će se nastojati bolje razumjeti uticaji i mogućnosti koje će donijeti čišćenje u smislu omogućavanja razvoja i doprinosa ispunjenju ciljeva održivog razvoja. BHMAC i organizacije uključene u protivminsko djelovanje će prikupljati, analizirati i dostavljati relevantne informacije, uključujući povezivanje protivminskih akcija sa ciljevima održivog razvoja, kako bi podigli svijest o problemu mina, i u zemlji i na međunarodnom planu, te dali doprinos mobilizaciji finansijskih sredstava za program protivminskog djelovanja.

Od Ženevskog centra za humanitarno deminiranje- (u daljem tekstu: GICHD) i Razvojnog Programa Ujedinjenih Nacija (u daljem tekstu: UNDP), u saradnji sa BHMAC, 2022. godine urađena je studija sveobuhvatnog prikaza rezultata aktivnosti deminiranja u pogledu održivog razvoja u Bosni i Hercegovini, te analizira učinak vraćanja površina krajnjim korisnicima, pomoći žrtvama, edukacije o riziku od eksplozivnih sredstava i postojećih napora povezanih s uvrštavanjem rodno osviještenih politika, kao i partnerstava i saradnje, u srednjoročnoj i dugoročnoj perspektivi.³

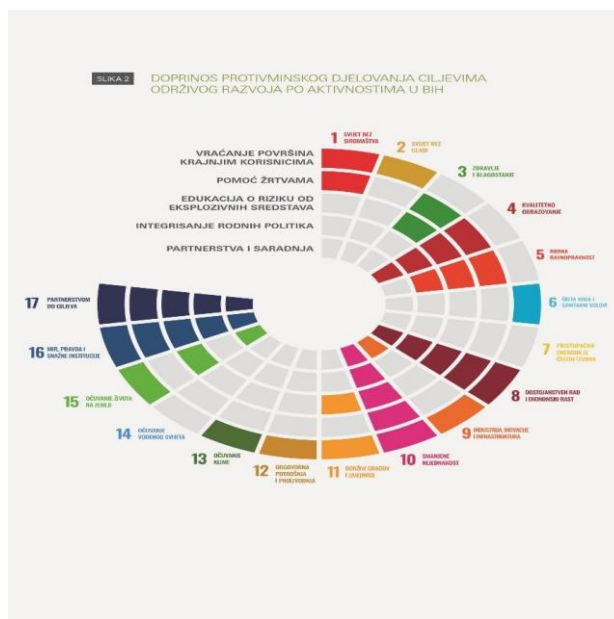
U studiji su predstavljeni dokazi višedimenzionalne i transformativne uloge protivminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini kroz utvrđivanje njegovog direktnog doprinosa kod 15 ciljeva održivog razvoja i najmanje 60 specifičnih ciljeva. Stoga je sektor protivminskog djelovanja jasno dao doprinos u pet dimenzija Agende održivog razvoja do 2030.: partnerstvo, mir, ljudi, planeta i blagostanje.

¹ Učesnici su bili podijeljeni u radne grupe i dobili su zadatak da analiziraju kontekst pomoću SWOT i PESTLE analize i analize interesnih strana.

² Ciljevi održivog razvoja: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/>

³ Rezultati protivminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini u kontekstu održivog razvoja, GICHD i UNDP, juni 2022

Olakšavanjem obnove i širenja stambenih i rezidencijalnih područja za povratnike, te unapređenjem urbanizacije, vraćanje površina dalo je doprinos cilju održivog razvoja 9. industrija, inovacije i infrastruktura te cilju održivog razvoja 11. o osiguravanju pristupa bezbjednom i cjenovno pristupačnom stanovanju.

Osiguravanjem bezbjednog pristupa, kako bi se proveli naponi na prevenciji poplava i infrastrukturni projekti, vraćanje površina doprinijelo je cilju održivog razvoja 11. Njime se doprinosi i cilju održivog razvoja 6. čista voda i sanitarni uslovi Uloga protivminskog djelovanja u olakšavanju prevencije poplava nadalje podržava korištenje poljoprivrednih površina, čime se doprinosi ostvarenju cilja održivog razvoja 2. svijet bez gladi. Omogućavanjem učinkovitog korištenja prirodnih resursa kroz bezbjedan pristup, protivminko djelovanje doprinijelo je cilju održivog razvoja 12. Odgovorna proizvodnja i potrošnja i njegovom specifičnom cilju 12.2 o održivom upravljanju prirodnim resursima, kao i cilju održivog razvoja 6. čista voda i sanitarni uslovi i njegovom specifičnom cilju 6.4 o povećanoj učinkovitosti potrošnje vode.

Vraćanje površina dodatno doprinosi cilju održivog razvoja 15. očuvanje života na zemlji, posebno specifičnom cilju 15.1 o osiguravanju očuvanja, obnove i održive upotrebe kopnenih ekosistema, kao i specifičnom cilju 15.3 o obnovi degradiranog zemljišta i tla pogođenog dezertifikacijom, sušom i poplavama.

Deblokiranjem površina kako bi se osiguralo sigurno gospodarenje šumama, vraćanje površina doprinosi cilju održivog razvoja 12. o odgovornoj proizvodnji i potrošnji, a posebno njegovom specifičnom cilju 12.2 za postizanje održivog upravljanja prirodnim resursima i njihovo učinkovito korištenje. Promoviše i cilj održivog razvoja 13. u području klime te cilj održivog razvoja 15. o očuvanju života na zemlji. Vraćanje površina rezultira značajnim ekonomskim posljedicama u smislu povećanja kapaciteta za gospodarenje šumama i deblokiranja pristupa prirodnim resursima povezanim sa šumama, uključujući smanjenje ruralnog siromaštva i promociju sredstava za život. Protivminko djelovanje stoga doprinosi cilju održivog razvoja 1. svijet bez siromaštva, kao i cilju održivog razvoja 8. dostojanstven rad i ekonomski rast.

Proširenjem pristupa obradivim površinama i olakšavanjem sigurnih poljoprivrednih aktivnosti, vraćanje površina direktno doprinosi ostvarenju cilja održivog razvoja 2. svijet bez gladi, kao i cilju održivog razvoja 16. o promociji mirnih i inkluzivnih društava za održivi razvoj.

Olakšavanjem sigurne mobilnosti migranata, izbjeglica i tražitelja azila, protivminko djelovanje doprinosi cilju održivog razvoja 10. smanjenje nejednakosti, direktno doprinoseći cilju održivog razvoja 16. mir, pravda i snažne institucije.

Koordinisani naponi BHMIC, Međunarodne organizacije za migracije-IOM i drugih subjekata uključenih u pružanje podrške migrantima i raseljenima ukazuju na podršku protivminskog djelovanja cilju održivog razvoja 17. partnerstvom do ciljeva. Kao predušlov za siguran pristup i ulaganje u infrastrukturne projekte sa značajnim socioekonomskim efektima za zemlju, uključujući uvezanost s regionalnim trgovinskim tokovima i promociju povezanosti, posebno u ruralnom kontekstu, vraćanje površina doprinosi cilju održivog razvoja 9. industrija, inovacije i infrastruktura, dok se olakšavanjem bezbjednog i aktivnog korištenja putnih pravaca, vraćanje površina dodatno doprinosi cilju održivog razvoja 8. dostojanstven rad i ekonomski rast.

Omogućavanjem sigurnog obavljanja vjerskih i duhovnih aktivnosti, kao i komemoracija, protivminko djelovanje doprinosi promociji socijalne usklađenosti i cilju održivog razvoja 16. o promociji mirnih i inkluzivnih društava.

Pored navedenog, u Studiji se utvrđuje direktan doprinos pomoći žrtvama mina kroz osam ciljeva održivog razvoja i 24 povezana specifična cilja. Takođe, utvrđeno je i direktan doprinos edukacije o rizicima od mina kod devet ciljeva održivog razvoja i njihovih 17 povezanih specifičnih ciljeva.

12. Rod i različitost

Bosna i Hercegovina uvida da na punoljetne i maloljetne ženske i muške osobe kontaminacija minama/ESZR može imati uticaj zbog njihovih uloga i odgovornosti te stoga mogu imati specifične i različite potrebe i prioritete. Stoga, protivminko aktivnosti i pomoć, posebno mjere upozoravanja na mine i pomoć žrtvama mina, trebaju odražavati različite potrebe raznih dobnih i spolnih grupa kroz ciljano planiranje kako bi aktivnosti bile djelotvorne i bez diskriminacije, a rezultati održivi.

Pod vodstvom BHMAC-a, relevantni akteri će uvrstiti pitanja roda i različitosti u sve faze planiranja, realizacije i praćenja svih protivminskih aktivnosti i osigurat će da se svi podaci o nesrećama izazvanim minama/ESZR prikupljaju i analiziraju na način da budu razvrstani po spolu i starosnoj dobi kako bi se omogućilo detaljno izvještavanje i djelotvorno usmjeravanje aktivnosti i pomoći. Nadalje, Bosna i Hercegovina prihvata aktivnosti iz akcionih planova iz Maputa i Dubrovnika koje su rodno osjetljive i uvažavaju različitosti kao i svoje obaveze izvještavanja u smislu dostavljanja podataka koji su razvrstani po spolu i dobi. Rodno osjetljivo protivminsko djelovanje će doprinijeti i realizaciji cilja održivog razvoja 5 koji se odnosi na rodnu jednakost, kroz usavršavanje rodničkih aspekata u sve operacije i garantiranje mogućnosti zapošljavanja bez diskriminacije. Ovom Strategijom je uzet u obzir i podržava se Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini iz 2003. godine.¹ Član 1. Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini glasi: "Ovim zakonom uređuje se, promovira i štiti ravnopravnost spolova, garantiraju jednake mogućnosti i ravnopravan tretman svih osoba bez obzira na spol, u javnoj i u privatnoj sferi društva, te uređuje zaštita od diskriminacije na osnovu spola." Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini je propisano da ravnopravna zastupljenost muškaraca i žena postoji kada je procenat zastupljenosti jednog od spolova u tijelima na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini (državnom, entitetskom, kantonalnom i općinskom nivou) najmanje 40%.² Ovom Strategijom je uzet u obzir i Akcioni plan za ravnopravnost spolova iz 2007. godine.

U proteklih godinama izrađeno je nekoliko smjernica za djelotvorno uvrštavanje rodničkih pitanja u protivminsko djelovanje, među njima i Program za rodnu ravnopravnost u protivminskom djelovanju (GMAP)³ i Smjernice Ujedinjenih nacija za rodno osjetljive protivminske programe. To mogu biti korisne reference za nosioce protivminskih aktivnosti radi osiguranja protivminskog djelovanja kojim se uzimaju u obzir rod i starosna dob.

13. Ključni principi i pretpostavke

Strategija protivminskog djelovanja oslanja se na tri ključna principa:

- odgovornost
- kontinuirano unapređenje
- transparentnost

Programom protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine svi ovi principi stavljeni su u prvi plan planiranja, provođenja, pregleda i praćenja. Program protivminskog djelovanja će nadalje osigurati poštivanje ovih principa kroz kvalitetno upravljanje informacijama i redovnu koordinaciju s internim i vanjskim akterima, uključujući i institucije vlasti i međunarodne donatore.

Strategija se temelji na sljedećim osnovnim pretpostavkama:

- nivo finansiranja iz međunarodnih izvora će se održati na istom nivou (ili povećati)
- povećanje nivoa finansiranja od domaćih izvora
- zadržat će se postojeći broj organizacija uključenih u protivminsku akciju
- operacije će se provoditi u skladu sa standardima za protivminsku akciju Bosne i Hercegovine i standardnim operativnim procedurama Bosne i Hercegovine koje su usklađene sa standardima za protivminsku akciju Bosne i Hercegovine
- proces vraćanja površina na upotrebu će se promovirati i u potpunosti provesti
- Bosna i Hercegovina će blagovremeno dostaviti zahtjev za produženje roka prema članu 5. Konvencije o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju.

14. Strateški ciljevi

Strategija predviđa pet strateških ciljeva; za svaki strateški cilj postavljeno je nekoliko operativnih ciljeva, polazišta, pokazatelja i ciljanih stanja kao indikatora ostvarenja operativnih ciljeva.

1. Procedure kvalitetnog upravljanja informacijama osiguravaju prikupljanje, pohranjivanje, analizu i razmjenu relevantnih informacija, kao i njihovo korištenje za efikasno i djelotvorno planiranje, postavljanje prioriteta, izdavanje zadataka i provođenje protivminskih akcija.
2. Program protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine promoviran je u zemlji i na međunarodnom nivou kako bi se povećala njegova vidljivost i unaprijedile odgovornost, predanost i podrška države.
3. Veličina i uticaj problema kontaminiranosti minama/ESZR precizirani su i potvrđeni; problem se rješava u skladu sa standardima za protivminsku akciju Bosne i Hercegovine, pri čemu se osigurava vraćanje sigurnih površina ugroženim zajednicama na korištenje.
4. Sigurno ponašanje promovira se kroz mjere upozoravanja na mine koje su rodno osjetljive i uvažavaju različitosti kako bi se smanjio broj nesreća izazvanih minama/ESZR i podržale sigurne i održive aktivnosti neophodne za život.
5. Sve žrtve mina/ESZR sudjeluju u društvu na jednakim osnovama s drugima; njihove potrebe su identificirane i zadovoljene, a njihove egzistencijalne prilike unaprijeđene kroz pomoć utemeljenu na pravima i koja uvažava različitosti.

14.1. Upravljanje informacijama

Djelotvorno upravljanje informacijama sa jasnim sistemima izvještavanja i kvalitetnom koordinacijom i saradnjom sa relevantnim nosiocima aktivnosti izuzetno je važno za ostvarivanje svih strateških ciljeva i postizanje svih operativnih ciljeva postavljenih u ovoj Strategiji.

Kvalitetno upravljanje informacijama u programu protivminskog djelovanja osigurava da su akteri u svakom trenutku u stanju iskoristiti informacije za donošenje operativnih i strateških odluka na osnovu dokaza. Ovo će se postići ako program ima na

¹ Zakon o jednakosti spolova u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 16/03, 102/09 i 32/10): http://arsbih.gov.ba/wpcontent/uploads/2014/02/GEL_32_10_E.pdf

² Odnosi se na zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, političke stranke, pravne osobe sa javnim ovlaštenjima i druge koje djeluju pod kontrolom države, entiteta, kantona, gradova i općina, kao i na imenovanja u delegacije i međunarodne organizacije ili tijela.

³ GMAP www.gmap.ch, UN Gender Guidelines for Mine Action Programmes (Smjernice UN-a za integraciju rodničkih pitanja u programe protivminskog djelovanja): http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womensempowerment/gender_and_cpr/gender_guidelinesformineactionprogrammes/

raspolaganju dovoljan broj stručnog osoblja i ažurirane i svrsishodne standarde, alate i procese za prikupljanje, pohranjivanje, analizu i diseminaciju tačnih, blagovremenih i relevantnih informacija.

Na osnovu međunarodnih procjena, GICHHD naglašava da unapređenje kvaliteta informacija koje su na raspolaganju organizaciji nije jednostavno pitanje nabavke boljeg softvera za bazu podataka - ono zahtijeva sveobuhvatno sagledavanje pozicije Odsjeka za upravljanje informacijama¹ unutar organizacije, procesa koje je ta jedinica uspostavila i koje provodi, te koliko su jasno zahtjevi subjekata odlučivanja za informacijama shvaćeni i definirani. GICHHD dijeli kapacitet upravljanja informacijama na sljedeće četiri komponente:

1. **Svrsishodnost podataka:** da li prikupljeni i pohranjeni podaci omogućavaju izradu relevantnih, blagovremenih i tačnih informacija?
2. **Procesi:** da li postoje odgovarajući nacionalni standardi za protivmiske akcije i standardne operativne procedure koje adekvatno podržavaju organizacione procese?
3. **Organizacija:** da li je povezanost (saradnja/komunikacija) između Odsjeka za upravljanje informacijama i drugih jedinica organizacije adekvatna?
4. **Resursi:** da li Odsjek za upravljanje informacijama ima pristup održivim tehnološkim i ljudskim resursima?

U martu 2016. godine GICHHD je proveo brzu procjenu kapaciteta upravljanja informacijama u BHMACH-u u skladu sa gore navedenim četiri pravca istraživanja. Rezultati procjene predstavljaju polazište za poglavlje ove Strategije o upravljanju informacijama. Preporuke za rješavanje nekih prepoznatih izazova date su u izvještaju o nalazima procjene. Plan rada za provođenje tih preporuka biće izrađen na radionici nositelja aktivnosti upravljanja informacijama, koja će se održati tokom 2018. godine. BHMACH se obavezuje da će provesti Plan rada kako bi osigurao da njegov Odsjek za upravljanje informacijama bude kvalitetno integriran u organizaciju i standardne operativne procedure, te da bude adekvatno kadrovski popunjen, opremljen i sposoban da omogući kvalitetno upravljanje podacima i informacijama.

Strateški cilj 1: Upravljanje informacijama	Kvalitetni standardi, alati i procesi upravljanja informacijama osiguravaju da su relevantne informacije prikupljene, pohranjene, analizirane, razmijenjene i da se koriste u svrhu efikasnog i djelotvornog planiranja, određivanja prioriteta, izdavanja zadataka i provođenja protivmiskih aktivnosti/izrada aplikacije sa ažuriranim podacima o sumnjivim rizičnim površinama od mina koji će biti dostupni svim zainteresovanim korisnicima.		
Operativni ciljevi	Polazište	Pokazatelji ²	Ciljano stanje
1. BHMACH će oformiti i adekvatno kadrovski popuniti i obučiti zaposlene u odsjeku za upravljanje informacijama do kraja 2026. godine.	Bodova: 2.	- Oformljen Odsjek za upravljanje informacijama. - Postojanje zamjenika za svaku bitnu funkciju u odsjeku za upravljanje informacijama. - Kvalifikacije i nivo obučenosti zaposlenih u odsjeku za upravljanje informacijama. - Savremen hardware, software i operativni sistemi.	4 ili 5 bodova za svaki pokazatelj.
2. BHMACH će nastaviti proces revidiranja i provođenja standarda za protivmiske akcije Bosne i Hercegovine, standardne operativne procedure Bosne i Hercegovine i procese i koordinirat će sa svim partnerima.	Bod ³ : 1.	- Postojanje i provođenje standardnih operativnih procedura za upravljanje informacijama kojima su obuhvaćeni svi procesi upravljanja informacijama. - Cjelovitost standardnih operativnih procedura za upravljanje informacijama i njihova usklađenost sa standardom za upravljanje informacijama Bosne i Hercegovine. - Saglasnost i pregledi protoka podataka/izvještavanja prema vanjskim organizacijama.	4 ili 5 bodova za svaki pokazatelj.
3. BHMACH će definisati organizacione strukture koje podržavaju integraciju upravljanja informacijama unutar i među organizacijama do kraja 2026 godine.	Bodova: 3.	- Nivo svijesti strateškog/operativnog osoblja o njihovoj ulozi u definisanju aktivnosti na upravljanju informacijama. - Nivo proceduralne integracije odsjeka za upravljanje informacijama u operativne odsjeke. - Obim u kojem organizacija ima proaktivnu ulogu u koordinaciji aktivnosti upravljanja informacijama.	4 ili 5 bodova za svaki pokazatelj.
4. Svi potrebni podaci o protivmiskim akcijama će se nastaviti prikupljati, pohranjivati, analizirati, ažurirati i BHMACH će ih redovno dostavljati.	Bodova: 3.	Nivo korištenja proizvoda i ishoda upravljanja informacijama. Zadovoljstvo sa proizvodima upravljanja informacijama. Postojanje i praćenje kvalitetno definiranih pokazatelja učinka. Uspostavljen MVP informacionog sistema BHIMSMA Core koji će se vremenom nadograđivati i korigovati u skladu sa razvojem i izmjenama Standarda i SOP-ova protivmiskih akcija u Bosni i Hercegovini.	4 ili 5 bodova za svaki pokazatelj.

14.2. Domaća odgovornost i komunikacije

Ministarstvo civilnih poslova, Komisija za deminiranje u Bosni i Hercegovini i BHMACH promovirat će program protivmiskog djelovanja Bosne i Hercegovine u zemlji i na međunarodnom nivou. Ovo se postiže putem redovnih sastanaka u Bosni i Hercegovini s donatorima i drugim ključnim akterima, kao i kroz sudjelovanje na međunarodnim konferencijama i sastancima. Druga ključna alatka je razmjena rezultata i postignuća, posebno onih koji se odnose na način vraćanja sigurnih površina u cilju promovisanja razvoja i održivog života.

Komisija za deminiranje u Bosni i Hercegovini, BHMACH i drugi partneri će i dalje osiguravati obilježavanje Međunarodnog dana svjesnosti o opasnostima od mina 4. aprila, kao i ostalih važnih datuma, putem kampanja za podizanje svijesti.

¹ U skladu sa međunarodnim standardom IMAS 5.10

² Za razvoj kapaciteta za upravljanje informacijama GICHHD je utvrdio 8-11 pokazatelja za svaku kategoriju. Ovdje se navode tri najvažnija i najrelevantnija pokazatelja.

³ Bodovi na skali od 1 (najniži) do 5 (najviši) prema Okviru GICHHD-a za razvoj kapaciteta za upravljanje informacijama.

Vidljivost programa protivminskog djelovanja među relevantnim ministarstvima entiteta, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i među donatorima će se također kontinuirano jačati kako bi se promovirale veze između protivminskih akcija i šireg razvoja te istražila partnerstva radi lakšeg postizanja održivih rezultata. Program će nadograđivati ove mogućnosti kako bi podizao svijest i promovirao finansijsku održivost u cilju završetka operacija čišćenja.

BHMAC će osigurati da su tačne i ažurirane informacije o protivminskim akcijama na raspolaganju, da su iste analizirane i dostavljene donatorima i drugim zainteresiranim stranama. Nadalje, BHMAC će osigurati da se na www.bhmac.org i dalje aktivno objavljuju informacije o tekućim dešavanjima u pogledu protivminskih akcija, uključujući svu zakonsku i podzakonsku dokumentaciju, a u skladu sa standardima proaktivne transparentnosti.

Iako je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine u kontinuitetu finansijski podržavalo program protivminskog djelovanja, ipak se nije ispunio plan finansiranja iz Bosne i Hercegovine izvora iz Strategije za period 2019.-2025. Održivo finansiranje je važan preduslov za realizaciju svih strateških i operativnih ciljeva. Imajući to na umu i shvatajući da je mobilizacija finansijskih sredstava ključni izazov koji predstavlja potencijalnu prepreku održivosti programa protivminskog djelovanja, BHMAC će izraditi plan za mobilizaciju sredstava u kojem će predstaviti jasnu procjenu priliva sredstava u cilju promoviranja predanosti države programu i njegove održivosti. Mobilizacija sredstava će se obavljati u kontinuitetu iz izvora Bosne i Hercegovine i međunarodnih izvora u cilju zadržavanja postojećih i privlačenja novih donatora.

Strateški cilj 2: Domaća odgovornost i komunikacije		Program protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine se promovira u zemlji i na međunarodnom planu da bi se povećala njegova transparentnost i vidljivost i da bi se podsticala veća domaća odgovornost, predanost i podrška.		
Operativni ciljevi		Polazišta	Pokazatelji	Ciljano stanje
1.	BHMAC će izraditi i putem Komisije za deminiranje u Bosni i Hercegovini i Ministarstva civilnih poslova uputiti Vijeću ministara Bosne i Hercegovine plan za mobilizaciju sredstava za program protivminskog djelovanja do sredine 2025. godine, sa jasnom procjenom priliva sredstava iz domaćih izvora za period Strategije 2025.-2027.	U 2024. ne postoji plan za mobilizaciju sredstava.	Postojanje odobrenog plana za mobilizaciju sredstava.	Izraden i usvojen plan za mobilizaciju sredstava do sredine 2025.
2.	Komisija za deminiranje u Bosni i Hercegovini i BHMAC će organizirati godišnje manifestacije vezane za Međunarodni dan svjesnosti o opasnostima od mina koji se obilježava 4. aprila svake godine i za sve druge bitne datume koji se obilježavaju.	Kontinuirana godišnja aktivnost u prethodnom periodu.	5 organiziranih manifestacija vezanih za 4. april tokom perioda trajanja Strategije.	Manifestacije na godišnjem nivou vezane za obilježavanje 4. aprila se održavaju i s njima je upoznata javnost.
3.	Bosna i Hercegovina će aktivno učestvovati na glavnim međunarodnim konferencijama vezanim za protivminsko djelovanje ¹ da bi razmijenila ažurirane informacije o ključnim postignućima i preostalim izazovima.	Bosna i Hercegovina redovno učestvuje na međunarodnim skupovima.		Bosna i Hercegovina aktivno učestvuje na najmanje pet međunarodnih skupova godišnje ²
4.	Redovno održavanje sastanaka Odbora donatora, najmanje 1 godišnje.	Sastanci Odbora donatora se održavaju najmanje 1 godišnje.	4 sastanka Odbora donatora organiziranih tokom perioda trajanja Strategije.	Najmanje 1 sastanak Odbora donatora organiziran godišnje.
5.	Poštivanje Standarda proaktivne transparentnosti.	Zakon o slobodi pristupa informacijama "Službeni glasnik BiH".		Kontinuirana objava informacija na www.bhmac.org .

14.3. Izviđanje i čišćenje

Težište cilja koji se odnosi na izviđanje i čišćenje je promoviranje i potpuno provođenje procesa vraćanja površina na upotrebu. U međunarodnim standardima za protivminske akcije (IMAS) vraćanje površina na upotrebu definirano je kao "proces primjene svih razumnih napora kako bi se identifikovala, odredila i uklonila svaka prisutnost i sumnja na mine/ESZR kroz netehničko izviđanje, tehničko izviđanje i/ili čišćenje. Kriterije za 'sve razumne napore' će definirati državna tijela nadležna za protivminsko djelovanje."³ Vraćanje površina je proces odlučivanja baziran na dokazima, koji omogućava pouzdano određivanje površina na kojima je potrebno provesti dodatno tehničko izviđanje i površina na kojima to nije potrebno. Ono podrazumijeva identifikaciju sumnjivih i potvrđenih opasnih površina, otkazivanje površina putem netehničkog izviđanja (NTI), reduciranje površina putem tehničkog izviđanja (TI) i čišćenje površina kontaminiranih minama/ESZR. Proces vraćanja površina treba rezultirati izvještajima sa razvrstanim podacima, praveći razliku između operacija (NTI, TI i čišćenje) i njihovih rezultata (otkazano, reducirano, očišćeno). S obzirom na to da je postajalo sve jasnije da su operacije izviđanja zasnovane na dokazima o miniranosti površina od presudne važnosti za operativnu efikasnost, EU je 2012. godine pokrenula svoj pilot projekat "Vraćanje površina na upotrebu" u saradnji sa BHMAC-om. Projektom se nastoji promovirati efikasno netehničko izviđanje čiji će rezultat biti ili otkazivanje prethodno sumnjivih površina u slučaju da nema dokaza o postojanju minsko-eksplozivnih sredstava ili potvrđivanje opasnih površina zbog prisustva takvih dokaza. Ovaj proces omogućava efikasno izdavanje zadatka tehničkog izviđanja radi dalje pretrage i usmjeravanje sredstava za čišćenje mina samo na kontaminirane površine. U okviru ovog projekta, tokom 2014. i 2015. godine, BHMAC je izradio tri poglavlja novog standarda: poglavlje netehničkog izviđanja, poglavlje tehničkog izviđanja i poglavlje land release, koji su usklađeni sa međunarodnim standardom za protivminske akcije IMAS 07.11 o vraćanju površina na upotrebu. Ova poglavlja je početkom 2016. godine odobrila Komisija za deminiranje u Bosni i Hercegovini. Također su usvojena i dva uputstva za osiguranje i kontrolu kvaliteta kao i Standardne operativne procedure za protivminsko djelovanje u Bosni i Hercegovini Poglavlje 1. Netehničko izviđanje i Dio II Otvaranje i praćenje radnih zadataka koji je usvojen 2018. godine. U aprilu 2024. godine BHMAC izradio je Standard za protivminske akcije u Bosni i Hercegovini, Poglavlje 1. Vraćanje površine, Poglavlje 2. Netehničko izviđanje, Poglavlje 3. Tehničko izviđanje i čišćenje, i Poglavlje 4. Upravljanje kvalitetom, Poglavlje 5. Uklanjanje eksplozivnih sredstava (UES) te Standardne operativne procedure za protivminske aktivnosti Poglavlje 1. Netehničko

¹ Sastanci država potpisnica Ottawske konvencije, sastanci država potpisnica Konvencije o kasetnoj municiji, sastanci između sjednica upravnih odbora za provedbu Ottawske konvencije i Konvencije o kasetnoj municiji i Međunarodna sjednica direktora nacionalnih programa protivminskog djelovanja i savjetnika UN-a (NDM-UN).

² Sastanci pobrojani u fusnoti 19.

³ Međunarodni standard protivminskog djelovanja IMAS 07.11 Vraćanje površina na upotrebu, mart 2013: <https://www.mineactionstandards.org/fileadmin/MAS/documents/imas-international-standards/english/series07/IMAS-07-11-Ed1-Am3.pdf>

izviđanje. Stupanje na snagu, odnosno primjena se očekuje u 2024. godini, po okončanju propisane procedure, čime bi prestale važiti postojeće odredbe poglavlja iz 2016. godine, odnosno 2018. godine.

Bosna i Hercegovina spada u red zemalja koje se suočavaju sa velikim minskim problemom. Prema izvršenim procjenama u januaru 2024. godine sumnjiva opasna površina na mine u Bosni i Hercegovini iznosi 838 km² što predstavlja 1,63% u odnosu na ukupnu površinu Bosne i Hercegovine.

U bazi podataka BHMACH u operativnoj upotrebi je još 8.852 minskih zapisnika o minskim poljima dok je od početka deminiranja uklonjena minska opasnost na 10.232 minskih zapisnika. Minska polja u Bosni i Hercegovini karakteriše relativno mali broj mina. Vrlo često se javljaju grupe mina ili pojedinačno postavljene mine obično nepoznatog rasporeda. Problem predstavlja kvalitet minskih zapisnika prema kojima se u velikom broju slučajeva ne može utvrditi tačna lokacija minskog polja, oblik i raspored mina na terenu. Komparacijom rezultata sistematskog izviđanja i istraživanja uticaja mina stvoreni su uslovi za detaljnu i tačnu klasifikaciju sumnjive površine u odnosu na kategorije prioriteta i na klasifikaciju zajednica koje su pogođene minama.

Administrativni nivo	I kategorija	II kategorija	III kategorija	Ukupno sumnjiva površina km ²
Unsko-sanski	35.23	32.72	19.37	87.32
Posavski	3.10	9.38	1.86	14.34
Tuzlanski	11.48	15.79	42.66	69.93
Zeničko-dobojski	26.60	10.16	72.16	108.91
Bosansko-podrinjski	2.39	7.71	32.32	42.42
Srednjobosanski	20.53	36.67	43.47	100.67
Hercegovačko neretvanski	11.18	22.11	93.49	126.78
Zapadnohercegovački	0.00	0.00	0.20	0.20
Sarajevski	14.35	10.26	23.95	48.56
Kanton 10	7.37	10.67	43.79	61.83
Federacija Bosne i Hercegovine	132.24	155.47	373.28	660.98
Brčko distrikt Bosne i Hercegovine	0.75	6.93	1.77	9.45
Republika Srpska	53.60	57.95	56.30	167.86
Ukupno Bosna i Hercegovina	186.59	220.36	431.34	838.29

Veličina sumnjive opasne površine u januaru 2024.

BHMACH, uz podršku ovlaštenih predstavnika općina (lokalnih zajednica), definiše prioritete, odnosno redoslijed izvođenja i oslobađanja minski sumnjivih površina. U slučaju iskazanih potreba za hitnim rješavanjem manjih površina, te površine mogu biti izuzete iz već definiranih minski sumnjivih površina (MSP) i tretirane kroz pojedinačne projekte tehničkog izviđanja i čišćenja.

Netehničko izviđanje sumnjive površine je redovna aktivnost BHMACH u okviru koje se vrši stalna procjena minske situacije. Ova procjena minske situacije vrši se obilaskom sumnjivih površina i preciznijom identifikacijom nivoa rizika, što podrazumijeva detaljnu procjenu rizičnosti, analizu raspoloživih podataka, prikupljanje i obradu podataka s terena, vršenje potrebnih mjerenja i definisanje granica rizičnih površina, redukciju sumnjivih površina, procjenu društveno-ekonomskog uticaja mina i potencijalnih koristi od operacija humanitarnog deminiranja. Terenske aktivnosti sistematskog i netehničkog izviđanja koordinirane su s prikupljanjem i obradom podataka na terenu, koje se vrši kao dio netehničkog izviđanja u cilju kontrole prije sprovođenja javnih tendera za davanje poslova deminiranja, odnosno za otvaranje zadataka za operacije humanitarnog deminiranja. Takođe, preciznije, smanjenje sumnjive površine kroz netehničko izviđanje vrši se kao rezultat procjene određenih područja izvan netehničkog izviđanja u manjem obimu tokom reizviđanja i kao procjena koja prati netehničko izviđanje u novom konceptu oslobađanja površine. Na temelju rezultata netehničkog izviđanja sačinjava se projektna dokumentacija za provođenje aktivnosti protivminskog djelovanja (projekt za provođenje protivminskih aktivnosti na minski sumnjivom području - MSP, projekt za tehničko izviđanje, projekt za čišćenje mina i projekt trajnog obilježavanja). Krajnji rezultat svih navedenih aktivnosti je vraćanje površine kroz primjenu svih razumnih napora kako bi se identifikovala i uklonila svaka prisutnost i sumnja na mine kroz NTI, TI i/ili čišćenje.

Operacije tehničkog izviđanja i čišćenja provode akreditovane deminerske organizacije na osnovu Plana deminiranja u Bosni i Hercegovini. Raspored površina za provođenje operacija humanitarnog deminiranja vrši se prema administrativnim regionima u Bosni i Hercegovini i usklađuje se sa veličinom njihove sumnjive površine i planiranim nivoima operacija humanitarnog deminiranja po ugroženim zajednicama.

Tehničko izviđanje i čišćenje mina će se provoditi na dva načina:

- Putem ciljanih ¹ i sistematskih istraga ² u sklopu koncepta Land release.
- Kao pojedinačni projekti ili grupe projekata kojima se eliminišu određene visokorizične lokacije ili omogućava korištenje određenih prirodnih i ekonomskih resursa.

¹ Ciljana istraga je aktivnost traženja naznaka miniranosti na osnovu lokacijski određenih dokaza o postojanju mina u sumnjivo opasnoj površini i potvrđeno opasnoj površini korištenjem tehničkih metoda.

² Sistematska istraga je aktivnost traženja naznaka miniranosti na osnovu lokacijski neodređenih dokaza o postojanju mina u sumnjivo opasnoj površini i potvrđeno opasnoj površini, uz korištenje tehničkih metoda.

Strateški cilj 3: Izvidanje i čišćenje		Veličina i uticaj ¹ problema kontaminiranosti minama/ESZR su precizirani i potvrđeni; problem se rješava u skladu sa međunarodnim/bosanskohercegovačkim standardom, osiguravajući da je sigurna površina vraćena ugroženim zajednicama na upotrebu.		
Operativni ciljevi		Polazišta	Pokazatelji	Ciljano stanje
1.	Kroz projekat "opća procjena minski sumnjivih područja u Bosni i Hercegovini 2018-2019" izvršena je procjena i grupisanje sumnjivih površina u Bosni i Hercegovini. Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini će provoditi aktivnosti netehničkog izvidanja na MSP koji će se kao jedna logična cjelina tretirati procesom vraćanja površine ²	U januaru 2024. godine veličina sumnjive površine iznosi 838,29 km ² .	Površina u km ² obrađene površine i broj MSP.	Aktivnosti netehničkog izvidanja će biti provedene na 67,00km ² kroz obradu 32 minski sumnjiva područja-MSP, na godišnjem nivou. Ciljano stanje za dvije godine (2025. i 2026. godinu): provedene aktivnosti netehničkog izvidanja na 134 km ² kroz obradu 64 minski sumnjiva područja-MSP.
2.	Standard za protivminske akcije i Standardne operativne procedure za protivminske aktivnosti će provoditi BHMACH putem sistema upravljanja kvalitetom i provodit će ih i svi akteri da bi se osigurala veća operativna efikasnost, kvalitet i sigurnost.	Standard za protivminske akcije Bosne i Hercegovine, (Poglavlje 1. Vraćanje površine, Poglavlje 2. Netehničko izvidanje, Poglavlje 3. Tehničko izvidanje i čišćenje i Poglavlje 4. Upravljanje kvalitetom, Poglavlje 5. Uklanjanje eksplozivnih sredstava-UES) te Standardne operativne procedure za protivminske aktivnosti (Poglavlje 1. Netehničko izvidanje) izrađeni su u aprilu 2024. godine. Stupanje na snagu, odnosno primjena se očekuje, u 2024. godini, čime bi prestala važiti postojeća Poglavlja iz 2016., odnosno 2018. godine.	Broj sastanaka aktera (organizacije i donatori) posvećenih provođenju Standarda i Standardnih operativnih procedura. Broj neusklađenosti prijavljenih putem procesa osiguranja kvaliteta/kontrole kvaliteta.	Sve operacije izvidanja i čišćenja su u skladu sa Standardom i Standardnim operativnim procedurama. Smanjen broj neusklađenosti prijavljenih putem procesa osiguranja kvaliteta/kontrole kvaliteta na godišnjoj osnovi.
3.	Cjelokupna efikasnost i djelotvornost će biti unaprijeđeni kroz provođenje operacija izvidanja i čišćenja u skladu sa Standardom i Standardnim operativnim procedurama za protivminske aktivnosti ³	U 2023. godini sumnjiva opasna površina je smanjena za 32 km ² . Netehničkim metodama (sistematsko i generalno/netehničko izvidanje prije upotrebe tehničkih metoda) od BHMACH otkazano je 16,38 km ² . Tehničkim metodama površina je smanjena za 15,61km ² i to kroz: otkazivanje površine na MSP 9,26km ² , redukciju površine na MSP 4,18km ² , pojedinačne zadatke tehničkog izvidanja 1,32km ² , pojedinačne zadatke čišćenja i čišćenje na MSP 0,36km ² i na zadacima kasetna municije očišćena/tehnički izvodena površina iznosi 0,49 km ² .	Veličina vraćene površine u km ² Veličina otkazane površine u km ² . Veličina redukovane površine u km ² . Veličina očišćene površine u km ² .	Vratiti stanovništvu na sigurno korištenje površinu od 75 km ² , na godišnjem nivou, (za 2025. i 2026. godinu, što za navedene dvije godine iznosi 150km ²). U navedenu površinu (75km ²) ulazi otkazana površina veličine od 60,00km ² , redukovana površina od 13,50km ² i očišćena površina od 1,50 km ² .
4.	Unapređenje statusa osoblja uključenog u proces deminiranja i osoblja BHMACH.	Nepovoljan položaj osoblja uključenog u proces deminiranja uključujući i osoblje BHMACH	Donošenje Zakona o deminiranju kojim će se definisati bolji status osoblja uključenog u proces deminiranja i osoblja BHMACH.	Zakonom o deminiranju definisan bolji status osoblja uključenog u proces deminiranja uključujući i status osoblja BHMACH.
5.	Unapređenje rada BHMACH kroz nabavku materijalno tehničkih sredstava.	Nedostatak materijalno tehničkih sredstava i opreme za rad (vozila, računarska oprema i sl.).	Najkasnije u 2025. godini, uz pomoć svih nadležnih institucija i donatora, BHMACH u cijelosti opremljen sa materijalno tehničkim sredstvima i opremom za rad.	Nesmetan rad BHMACH jer je opremljen sa materijalno tehničkim sredstvima i opremom za rad.

¹ U skladu sa međunarodnim standardom za vraćanje površina na upotrebu

² Oslo Akcioni plan, Akcija 21/Radnja 22: Izvještaj na način u skladu sa IMAS, za pružanjem informacija o preostalim izazovima, razvrstavanje prema 'sumnjivim opasnim područjima' i 'potvrđenim opasnim područjima' i njihovoj relativnoj veličini, kao i prema vrsti kontaminacije. Izvještaj o napretku u skladu korištenom land release metodologijom (tj otkazano kroz netehničko izvidanje, smanjenje kroz tehničko izvidanje, ili očišćeno kroz čišćenje).

³ Oslo Akcioni plan, Akcija 21/Radnja 22: Izvještaj na način u skladu sa IMAS, za pružanjem informacija o preostalim izazovima, razvrstavanje prema 'sumnjivim opasnim područjima' i 'potvrđenim opasnim područjima' i njihovoj relativnoj veličini, kao i prema vrsti kontaminacije. Izvještaj o napretku u skladu korištenom land release metodologijom (tj otkazano kroz netehničko izvidanje, smanjenje kroz tehničko izvidanje, ili očišćeno kroz čišćenje).

6.	U 2025. godini će se podnijeti novi zahtjev za produženje roka prema članu 5. Konvencije o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju.	U januaru 2024. godine veličina sumnjive površine iznosi 838,29 km ² .	Izjava o ispunjenju obaveza iz člana 5.	Bosna i Hercegovina izjavljuje da je ispunila obaveze iz člana 5. Konvencije o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju.
----	--	---	---	--

14.4. Mjere upozoravanja na mine

BHMAC je nadležan za provjeru uslova i pripremu akreditacije organizacija uključenih u upozoravanje na mine.¹ Pored toga, BHMAC je nadležan za donošenje standarda i SOP-a za upozoravanje na mine, kao i koordinaciju, upravljanje i nadzor rada svih akreditovanih organizacija i aktivnosti upozoravanja na mine. Program mjera za upozoravanje na mine oslanja se na nekoliko ključnih dokumenata, uključujući standard za upozoravanja na mine u Bosni i Hercegovini, standardne operativne procedure i pravilnik za akreditovanje organizacija.

Program mjera za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini godinama se unapređuje na osnovu iskustva stečenog u zemlji, pritom vodeći računa da su sve pouke i dobre prakse dokumentovane i korištene u planiranju i provođenju aktivnosti za upozoravanje na mine. Bosna i Hercegovina će nastaviti djelotvorno i efikasno koristiti raspoložive resurse (finansijske, ljudske, materijalno-tehničke) kako bi se aktivnosti i projekti na podizanju svijesti o minama i ESZR u kontinuitetu provodili. BHMAC i drugi relevantni akteri će kroz direktnu saradnju s medijima promovirati razmjenu informacija i podizanje svijesti o prijetnjama od mina i ESZR.

Upozoravanje na mine i ESZR-a provodi se kroz programe podizanja svijesti o opasnosti od mina i ESZR-a, koje obuhvataju tri ključne aktivnosti: povezivanje sa zajednicom, edukaciju, obuku i javno informisanje. Bosna i Hercegovina se obavezuje da će nastaviti osiguravati sistemsko prikupljanje i analizu podataka o nesrećama, s posebnim naglaskom na razvrstavanje prema spolu i starosnoj dobi. Ovaj pristup omogućava dublje razumijevanje izloženosti različitim grupa stanovništva ugroženih minama ili ESZR-om, te pruža temelj za daljnje analize i djelovanje. Navedene obaveze Bosne i Hercegovine kao ugovorne strane Ottawске konvencije u pogledu aktivnosti upozoravanja na mine i ESZR, koje su rodno osjetljive i uvažavaju različitu starosnu dob.

Podaci BHMAC-a pokazuju da se najveći broj nesreća događa u proljeće i jesen kada su u toku poljoprivredni radovi i prikupljanje ogrjevnog drveta i drugih sirovina. Također pokazuju da su većina novih žrtava mina/ESZR odrasli muškarci koji ulaze u poznata minirana područja radi egzistencijalnih potreba iz ekonomskih razloga. BHMAC i organizacije koje provode aktivnosti upozoravanja na mine i ESZR radić će direktno s nositeljima razvoja i razvojnim organizacijama na identifikaciji alternativnih i održivih aktivnosti nužnih za egzistenciju koje ne izlažu stanovnike opasnostima od mina i ESZR. Sinergija između donatora, organizacija i lokalnih zajednica doprinijet će ostvarenju strateških ciljeva.

Održavanje temeljitog sistema osiguranja kvaliteta, kao i revizija Standarda za upozoravanja na mine u Bosni i Hercegovini i Standardnih operativnih procedura BHMAC-a za upozoravanje na mine, te njihovog odobrenja od Komisije za deminiranje i nakon toga primjene od svih organizacija koje provode upozoravanja na mine i ESZR, rezultirat će djelotvornim i efikasnim aktivnostima s održivim rezultatima.

BHMAC će kontinuirano održavati dva sastanka radne grupe za upozoravanje na mine i ESZR godišnje s relevantnim partnerima, pružajući platformu za razmjenu informacija i razgovor o ključnim dešavanjima i izazovima, kao i naučenim lekcijama.

BHMAC će, u saradnji s ministarstvima obrazovanja,² raditi na integrisanju aktivnosti upozoravanja na mine i ESZR-a, koje su rodno osjetljive i kojima se uzima u obzir starosna dob i spol, u obrazovne sisteme na svim nivoima s ciljem smanjenja rizika, te podizanja svijesti o opasnosti od mina i ESZR i promovisanja sigurnog ponašanja.

Strateški cilj 4: Upozoravanje na mine		Sigurno ponašanje je promovirano kroz mjere upozoravanja na mine koje su rodno osjetljive i koje uvažavaju različitu starosnu dob da bi se smanjio broj nesreća izazvanih minama/ESZR i podržale sigurne i održive aktivnosti nužne za egzistenciju ^{3 4}		
Operativni ciljevi		Polazište	Pokazatelji	Ciljano stanje
1.	Do kraja 2024. pod vodstvom BHMAC-a, Standard i Standardne operativne procedure za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini će biti revidirane, ažurirane i dostavljene na odobrenje.	Standard za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini izraden 2002. Standardne operativne procedure za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini izradene 2006.	Postojanje revidiranog, i ažuriranog Standarda za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini. Postojanje revidiranih i ažuriranih Standardnih operativnih procedura za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini.	Standard za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini revidiran i ažuriran do kraja 2024. i odobren od Komisije za deminiranje u Bosni i Hercegovini. Standardne operativne procedure za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini revidirane i ažurirane do kraja 2024. i odobrene od Komisije za deminiranje u Bosni i Hercegovini.
2.	Pod vodstvom BHMAC-a obavljat će se kontinuirana identifikacija i prioritizacija	Broj korisnika (razvrstan po spolu i dobi) mjera	Broj korisnika (razvrstan po spolu i dobi) mjera upozoravanja na mine	Obavlja se kontinuirana identifikacija svih ugroženih grupa i sa njima se kontinuirano provode

¹ Komisija za deminiranje u BiH je nadležna za potpisivanje svih dokumenata o akreditovanju

² Ministarstva obrazovanja postoje na entitetskom (FBiH i RS) i kantonalnom nivou i u Brčko distriktu. Ministarstvo obrazovanja ne postoji na državnom nivou, u okviru Vijeća ministara BiH.

³ Akcioni plan iz Maputa, mjera 10: Svaka država koja je prijavila minirane površine pod svojom jurisdikcijom ili kontrolom će obezbijediti smanjenje rizika od mina i programe za edukaciju u sklopu širih aktivnosti procjene i smanjenja rizika usmjerenih na najugroženije stanovništvo. Ti programi će uvažavati starosnu dob i biti rodno osjetljivi, te u skladu sa važećim domaćim i međunarodnim standardima, prilagođeni potrebama zajednica ugroženih minama i integrirani u tekuće protivminske aktivnosti, to jeste, prikupljanje podataka, čišćenje i pomoć žrtvama, u skladu s onim što odgovara. Akcioni plan iz Maputa sa smjernicama za provedbu obaveza iz Ottawске konvencije za period 2014. – 2019: <http://www.maputoreviewconference.org/fileadmin/APMBC-RC3/3RC-Maputo-action-plan-adopted-27Jun2014.pdf>

⁴ Akcioni plan iz Dubrovnika, mjera 3.2. "Zaštiti ljude od štete": "Ugrožene države će preduzeti sve izvodljive korake da bi spriječile nastanak žrtava među civilima tako što će odmah izraditi i obezbijediti ciljne i fokusirane programe za edukaciju u oblasti smanjenja rizika, koji su rodno osjetljivi i uvažavaju dob i etničku pripadnost i koji su bazirani prije svega na procjeni potreba i stepena ugroženosti i na razumijevanju rizičnog ponašanja." Akcioni plan iz Dubrovnika sa smjernicama za uspješno provođenje obaveza iz Konvencije o kasetnoj municiji za period 2015. – 2020: <http://www.clusterconvention.org/wp-content/uploads/2016/04/The-Dubrovnik-Action-Plan.pdf>

	ugroženih grupa i u njima se kontinuirano provode odgovarajuće mjere upozoravanja na mine koje su rodno osjetljive uvažavaju različitu starosnu dob.	upozoravanja na mine u 2023.	godišnje.	mjere upozoravanja na mine.
3.	BHMAC će osigurati djelotvornu koordinaciju aktivnosti na upozoravanju na mine kroz sastanke radne grupe koji se održavaju dva puta godišnje (ili po potrebi češće) sa svim relevantnim nositeljima aktivnosti.	Broj sastanaka radne grupe za upozoravanje na mine održanih u 2023. godini.	Broj sastanaka radne grupe za upozoravanje na mine održanih u toku jedne godine sa sačinjenim zapisnicima distribuiranim nakon sastanka.	BHMAC obavlja djelotvornu koordinaciju mjera upozoravanja na mine putem najmanje dva sastanka koordinacione radne grupe godišnje na kojima se vodi zapisnik i nakon sastanka distribuira.
4.	Mjere upozoravanja na mine će biti integrirane u 13 obrazovnih sistema do 2025. i kontinuirano će se provoditi kroz materijal koji je rodno osjetljiv i uvažava različitu starosnu dob, putem koordinacije između BHMAC-a i ministarstava obrazovanja.	Ne postoji obaveza integriranja mjera upozoravanja na mine u nastavne planove i programe.	Broj obrazovnih sistema koji integriraju mjere upozoravanja na mine godišnje. Broj škola koje primaju i koriste odgovarajući materijal za upozoravanje na mine.	Mjere upozoravanja na mine integrirane u 13 ¹ obrazovnih sistema u Bosni i Hercegovini do 2025.

14.5. Pomoć žrtvama mina

U Bosni i Hercegovini je evidentirano ukupno 8.471 osoba (32 maloljetnice, 612 ženskih osoba, 122 maloljetnika, 7.852 punoljetna muškarca, 299 nepoznatih) koje su izgubile život ili su povrijeđene u nesrećama izazvanim minama/ESZR u periodu između 1992. i 2023. godine. Bosna i Hercegovina je obavezna da pruži odgovarajuću pomoć žrtvama mina/ESZR² kao država potpisnica Otavske konvencije, Konvencije o kasetnoj municiji i Konvencije o zabrani ili ograničenoj upotrebi određenog konvencionalnog oružja koja je završena u septembru 2023. godine. Obaveze Bosna i Hercegovina u vezi s Konvencijom za žrtve ostaju i dalje obaveza i briga države. U Konvenciji o zabrani upotrebe, proizvodnje i skladištenja kasetne municije, žrtve kasetne municije su definirane kao: "...sve osobe koje su stradale ili pretrpjele fizičku ili psihološku povredu, ekonomski gubitak, društvenu marginalizaciju ili bitno umanjeno ostvarivanje svojih prava izazvano upotrebom kasetne municije. Ona podrazumijeva osobe koje su pretrpjele direktne posljedice od kasetne municije sa njihovim ugroženim porodicama i zajednicama."³ Kao država potpisnica Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, Bosna i Hercegovina je obavezna da pruži pomoć osobama s invaliditetom, uključujući i osobe koje su preživjele minske nesreće ili su zadobile teške povrede s trajnim posljedicama. Pojam "preživjeli" se odnosi na maloljetne i punoljetne ženske i muške osobe koje su preživjele nesreće izazvane minama/ESZR, a "indirektne žrtve" su članovi porodica osoba koje su izgubile život ili pretrpjele povrede u minskim nesrećama.⁴

Otavska konvencija se u članu 6.3. kratko osvrće na pomoć žrtvama mina, gdje se kaže da će "Svaka država potpisnica, koja je u poziciji da to učini, obezbijediti pomoć za brigu i rehabilitaciju, kao i socijalnu i ekonomsku reintegraciju, žrtava mina i za programe upozoravanja na mine." Poglavlje IV Akcionog plana iz Maputa je posvećeno pomoći žrtvama i sadrži sedam odgovarajućih mjera.⁵ Ključni principi koji leže u osnovi tih mjera odnose se na zabranu diskriminacije, potpuno jednako učešće žrtava mina/ESZR u društvu i integraciju pomoći žrtvama u šire politike, planove i zakonske okvire države koji se odnose na osobe sa invaliditetom kako bi se osigurala održivost. Mjera br. 4 iz Akcionog plana iz Dubrovnika za provođenje obaveza iz Konvencije o kasetnoj municiji je posvećena pomoći žrtvama mina/ESZR i predviđa četiri odgovarajuće mjere.⁶ Dugoročno rješenje kojim će se garantirati prava žrtvama mina/ESZR i uzeti u obzir njihove potrebe može se osigurati jedino kroz primjenu dvostrukog pristupa pomoći žrtvama mina/ESZR, uz konkretna i šira nastojanja koja će doprinijeti ostvarenju obaveza u pogledu pružanja pomoći žrtvama. To je upravo ono što podrazumijeva integrirani pristup pomoći žrtvama. Ovom Strategijom je podržan ključni princip da su konkretna nastojanja u pravcu pružanja pomoći žrtvama kratkoročna rješenja i da se trebaju primjenjivati sve dok pomoć žrtvama ne bude djelotvorno integrisana u šire sektore i okvire.⁷

Na nivou Bosne i Hercegovine, Ministarstvo civilnih poslova je nadležno za koordinaciju svih aspekata zdravstvene zaštite, obrazovanja, sporta i kulture. Razne institucije imaju različite uloge u domenu socijalne pomoći (uključujući i pomoć žrtvama) u Bosni i Hercegovini, na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou. Socijalna zaštita je u nadležnosti entitetskih vlada. Zakon o socijalnoj zaštiti pravi razliku između neratnih i ratnih invalida; pomoć objema kategorijama je uređena nizom odredbi tog Zakona.⁸ Nadalje, Zakon o socijalnoj zaštiti pravi razliku između civilnih i vojnih žrtava rata. Zaštita i briga o žrtvama mina/ESZR su uređeni Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom. Civilne žrtve rata su definirane kao osobe kod kojih je nastupilo tjelesno oštećenje zbog povrede i ozljede u vezi s ratnim događanjima (bombardovanje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak, itd.) usljed koje je nastupilo tjelesno oštećenje, fizičko ili psihičko oštećenje ili znatno pogoršanje zdravstvenog stanja. Uvjet za ostvarivanje prava na pomoć prema zakonu u FBosna i Hercegovina i RS-u je tjelesno oštećenje od najmanje 60% ili trajno tjelesno oštećenje.

¹ Ukupan broj ministarstava obrazovanja u BiH.

² Sve reference na žrtve, preživjele žrtve, druge osobe sa invaliditetom, indirektne žrtve i druge osobe u ugroženim grupama su rodno osjetljive i uvažavaju različitu starosnu dob, to jeste, odnose se na punoljetne i maloljetne ženske i muške osobe.

³ Konvencija o kasetnoj municiji, čl. 2. Definicije

⁴ The CCM Coordinators for 2016 and 2017 on Victim Assistance and international Cooperation and Assistance, Guidance on an Integrated Approach to Victim Assistance, 2016 (Koordinatori pomoći žrtvama prema Konvenciji o kasetnoj municiji za 2016. i 2017. godinu i Koordinatori međunarodne saradnje i pomoći prema Konvenciji o kasetnoj municiji, Smjernice za integrirani pristup pomoći žrtvama, 2016.)

⁵ Akcioni plan iz Maputa, mjera IV. Pomoć žrtvama.

⁶ Akcioni plan iz Dubrovnika, mjera 4.1. Jačanje nacionalnih kapaciteta, mjera 4.2. Povećanje učešća žrtava, mjera

⁷ Konvencija o kasetnoj municiji, čl. 5. stav 2.(c) kasetnoj municiji za 2016. i 2017. godinu i Koordinatori međunarodne saradnje i pomoći prema Konvenciji o kasetnoj municiji, Smjernice za integrirani pristup pomoći žrtvama, 2016.)

⁸ Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, "Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09

Vijeće za osobe sa invaliditetom Bosne i Hercegovine, formirano 2010. godine, nadležno je za provođenje i praćenje provođenja Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom.¹ Vijeće za osobe sa invaliditetom Bosna i Hercegovina sastoji se od 20 članova: 10 članova su predstavnici svih nivoa vlasti (državni, entitetski i Brčko distrikt), a drugih 10 članova su predstavnici organizacija osoba sa invaliditetom od društvenog interesa u entitetima i Brčko distriktu.

Nadležnost BHMAC-a u domenu pomoći žrtvama se odnosi na upravljanje centralnom bazom podataka BHMAC-a koja sadrži i podatke o žrtvama mina/ESZR, u skladu sa Zakonom o deminiranju iz 2002. godine. BHMAC osigurat će da se dalje prikupljaju, pohranjuju, analiziraju i dostavljaju podaci o nesrećama izazvanim minama/ESZR, razvrstani po spolu i starosnoj dobi žrtava, kako bi omogućio ažurirani pregled broja žrtava i tačno razumijevanje svih ugroženih grupa. Osim toga, uviđajući značaj integriranja pomoći žrtvama u šire planove, politike i strukture na državnom i entitetskom nivou kako bi osigurali održivu podršku preživjelima, Komisija za deminiranje u Bosni i Hercegovini i BHMAC će voditi računa da se podaci o žrtvama dostavljaju resornim ministarstvima i da su integrirani u šire planove i sisteme na državnom i entitetskom nivou.

Koordinaciono tijelo Bosne i Hercegovine za pomoć žrtvama mina, kasetne municije i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata kao stalno tijelo na državnom nivou čiji je mandat istekao u aprilu 2022. godine upućeni su pozivi relevantnim članovima za formiranje novog saziva. Očekuje se da će njegov rad na zagovaranju dovesti do integracije pomoći žrtvama u relevantne mehanizme koordinacije, uključujući i zdravstvenu i socijalnu zaštitu, invaliditet, obrazovanje i smanjenje siromaštva. Koordinaciono tijelo će nastojati podići nivo svijesti u ključnim ministarstvima u čijoj je nadležnosti pružanje pomoći žrtvama u Bosni i Hercegovini, u skladu sa obavezama iz domaćeg zakonodavstva i međunarodnih konvencija.

Operativni ciljevi	Polazišta	Pokazatelji	Ciljano stanje
1. Uspostaviti koordinaciono tijelo za pomoć žrtvama mina (KOT) na nivou države.	Ne postoji koordinaciono tijelo na državnom nivou.	Formiranje koordinacionog tijela za pomoć žrtvama mina sa nadležnim entitetskim ministarstvima, državnim ministarstvima i NVO sektorom. Uspostavljanje budžetske stavke za rad KOT-a.	Najmanje dva sastanka državnog Koordinacionog tijela za pomoć žrtvama organizovana godišnje, na kojima je sačinjen zapisnik i distribuiran nakon sastanka. Članice KOT-a su: 2 ministarstva iz Vlade Republike Srpske, 2 iz FBosna i Hercegovina, 3 NVO sektora (UDAS, Posavina bez mina i OSI MEN) i 1 sekretarijat BHMAC.
2. Koordinaciono tijelo za pomoć žrtvama će biti zastupljeno u Vijeću za osobe sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini i ovlašteno da osigura prava preživjelih žrtava priznata i integrisana u šire planove za pomoć osobama sa invaliditetom.	U 2024. nema predstavnika državnog Koordinacionog tijela za pomoć žrtvama u Vijeću za osobe sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini.	Državno Koordinaciono tijelo za pomoć žrtvama službeno predstavljeno u Vijeću za osobe sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini.	Koordinaciono tijelo za pomoć žrtvama službeno predstavljeno u Vijeću za osobe sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini i uključeno u rad Vijeća za OSI.
3. Uspostavljanje programa podrške žrtvama mina od Vijeća ministara, entitetskih vlada i međunarodnih donatora.	Pomoć žrtvama mina nije uključena u sveobuhvatne programe podrške.	Broj programa koji obuhvataju pomoć žrtvama.	Pomoć žrtvama je uključena u programe podrške na različitim nivoima vlasti kao i projektima donatora.
4. BHMAC će kontinuirano prikupljati i analizirati sve podatke o žrtvama mina/ESZR koji su razvrstani po polu i dobi i dostavljati ih zainteresovanim stranama.	Postoji baza podataka koju treba revidirati.	Broj sistema na državnom nivou sa podacima o povredama i /ili invaliditetu, uključujući i podatke o žrtvama mina/ESZR, razvrstanih po spolu i starosnoj dobi.	Uspostavljeni podaci o žrtvama mina/ESZR razvrstani po polu i starosnoj dobi integrirani u šire sisteme podataka o povredama i invaliditetu.

15. Upravljanje preostalom kontaminacijom

U vezi s obavezama koje proizilaze iz člana 5. Konvencije o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju, u skladu sa zahtjevom za produženje roka, od Bosne i Hercegovine se očekuje da do marta 2027. godine dođe do faze završetka² identifikacije i čišćenja svih poznatih kontaminiranih površina, čime će preći sa faze sa težištem na proaktivne operacije izviđanja i čišćenja na fazu rješavanja preostale kontaminacije minama/ESZR, u kojoj će koristiti odgovarajući reaktivni odgovor u cilju smanjenja prijetnji preostale kontaminacije.³ Kako Bosna i Hercegovina bude napredovala ka ovoj tranziciji, planiranje održivog upravljanja preostalom kontaminacijom će dobivati na značaju i zahtijevati veći strateški fokus. Ovaj proces često karakterizira i prijelaz sa programa izviđanja i čišćenja koji je pretežno finansiran iz međunarodnih izvora na kontekst u kojem su nadležnosti prenesene na postojeće državne strukture, a operacije se finansiraju iz državnog budžeta. Nekoliko domaćih aktera ima važnu ulogu u programu protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine i od suštinske su važnosti za uspješnu identifikaciju i čišćenje mina/ESZR. S obzirom na svoje tehničke kapacitete, Bosna i Hercegovina je u dobroj poziciji da efikasno i djelotvorno upravlja svojim dugoročnim problemom preostale kontaminacije sa vlastitim kapacitetima. Ipak, važno je da relevantni akteri pokrenu proces planiranja upravljanja preostalom kontaminacijom prije nego što Bosna i Hercegovina ispuni svoje obaveze prema članu 5. odnosno članu 3. dvije glavne konvencije. Ovdje se govori o aktivnom učešću Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, Federalne uprave civilne zaštite i Republičke uprave civilne zaštite. Međutim, nezavisno od navedenog, važno je napomenuti da je sada evidentno da Bosna i Hercegovina nije u mogućnosti ispuniti obaveze do marta 2027. godine, zbog čega će se u 2025. godini podnijeti novi zahtjev za produženje roka prema članu 5. Konvencije.

¹ Inicijalni izvještaj BiH o provođenju Konvencije UN-a o pravima osoba sa invaliditetom, 5. mart 2013.

² "Završetak" se u ovom kontekstu odnosi na mine/ESZR otkrivene nakon što su ugrožene države završile proaktivno izviđanje i/ili čišćenje svih poznatih i sumnjivih opasnih površina, čime su ih proglasile sigurnim za normalnu ljudsku upotrebu.

³ Preostala kontaminacija u ovom kontekstu se odnosi na kontaminaciju minama/ESZR otkrivenim nakon svih razumnim napora da se identificiraju i retiraju sve sumnjive površine.

16. Provođenje Strategije

Bosna i Hercegovina će pod vodstvom Komisije za deminiranje u Bosni i Hercegovini koja djeluje u okviru Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine i u direktnoj je saradnji sa BHMACE-om, osigurati potpuno provođenje ove strategije. Komisija za deminiranje će preduzimati sve mjere i radnje iz okvira propisanih nadležnosti iz člana 6. Zakona o deminiranju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 5/02), i to:

- a) predstavljati Bosnu i Hercegovinu na svim konferencijama, domaćim i međunarodnim, koje se odnose na akcije protiv mina, a naročito u međunarodnoj kampanji za zabranu kopnenih mina, te na stručnim konferencijama;
- b) odobravati standarde za uklanjanje mina i neeksplozivnih ubojitih sredstava (u daljnjem tekstu: NUS) u Bosni i Hercegovini;
- c) predlagati kvalificirane i kompetentne kandidate za mjesta direktora, pomoćnika direktora BHMACE-a koje imenuje Vijeće ministara;
- d) na prijedlog direktora, odobravati interne propise za rad Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini;
- e) poboljšavati saradnju između Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske;
- f) podnositi izvještaje Vijeću ministara i redovno izvještavati Odbor donatora o aktivnostima Komisije, kao i napretku operacija deminiranja, u skladu sa izvještajima koje dostavi Centar za uklanjanje mina;
- g) obavljati i druge poslove u skladu s odlukom o osnivanju Komisije.

Centar za uklanjanje mina će u cilju provođenja i izvršenja strategije preduzimati sve radnje koje su propisane članom 9. Zakona o deminiranju i to:

- a) održavati i voditi centralnu bazu podataka o minskim poljima i kapacitetima za mape;
- b) predlagati tehničke i sigurnosne standarde kao i standarde kvaliteta obavljenog posla za operacije deminiranja i predlagati certifikate na odobrenje Komisiji;
- c) pregledati dokaze o kvalifikovanosti međunarodnih i domaćih firmi za deminiranje za njihovu akreditaciju, koju će odobriti Komisija;
- d) predlagati standarde za obuku koju će odobriti Komisija, te pratiti i izvještavati o njihovom provođenju;
- e) pripremati prijedloge za rad na deminiranju područja koja su na međuentitetskoj liniji razgraničenja, koje će odobriti Komisija;
- f) pripremati planove rada i budžete za svoje aktivnosti, kao i izvještaje i obračune, koje će odobriti Komisija i nakon toga dostaviti Odboru donatora;
- g) obavljati i druge poslove u skladu s aktom o osnivanju.

17. Praćenje, revizija i evaluacija Strategije

Praćenje provođenja Strategije i njena revizija pružaju mogućnost da se bolje shvate postignuća i izazovi te da se omogući programu da prilagodi svoj pravac i strukturu, kao i da se unaprijede buduće verzije Strategije. Praćenje provođenja Strategije predstavlja kontinuiranu funkciju u kojoj se koristi sistematsko prikupljanje informacija o pokazateljima kako bi se ključnim akterima pružile informacije o nivou postignutog napretka i ostvarenju operativnih ciljeva, izmjerenih prema polazištima i ciljanim stanjima kao indikatorima ostvarenja operativnih ciljeva koji su postavljeni u Strategiji.

BHMACE je, u direktnoj saradnji sa relevantnim akterima, odgovoran za praćenje provođenja ove Strategije. Za to su preduvjet djelotvorno upravljanje informacijama sa jasnim kriterijima za prikupljanje, pohranjivanje, analizu i dostavu informacija, sistemi izvještavanja te kvalitetna koordinacija i saradnja sa relevantnim akterima. Praćenje će omogućiti identifikaciju prednosti i nedostataka programa protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine i omogućit će BHMACE-u i partnerima da rješavaju probleme, unaprijede aktivnosti, nadgrade postignuti uspjeh i prilagode se promjenjivim okolnostima.

18. Prilozi

- Prilog I - Plan realizacije strateškog cilja 3 - izvidanje i čišćenje
- Prilog II - Finansijski plan i plan smanjenja sumnjive površine
- Prilog III - Plan realizacije strateškog cilja 4. - upozoravanje na mine
- Prilog IV - Lista učesnika revizije Strategije

Prilog I

**Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
revidirani dokument za period 2025 - 2027.godina**

Plan realizacije strateškog cilja 3 - izviđanje i čišćenje

Prilog 1. Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine--revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

1. Raspoloživi resursi deminerskih organizacija

Sa pregledom stanja u aprilu 2024. godine, Bosna i Hercegovina ima 24 akreditovane organizacije za protivminsko djelovanje, od toga 10 komercijalnih kompanija, 9 nevladinih i 5 vladinih organizacija (Oružane snage Bosne i Hercegovine, Federalna uprava civilne zaštite, Republička uprava civilne zaštite, Civilna zaštita Brčko Distrikta i Društvo crvenog križa/križa Bosne i Hercegovine).

R.b.	Organizacija	Broj mašina	Broj prega	Broj defektora	Produktivnost mašina
1	MINEMON D.O.O. PALE	0	0	9	
2	TROTIL D.O.O. SARAJEVO	0	0	7	
3	POINT D.O.O.	1	0	26	1000
4	DETEKTOR D.O.O.	1	0	35	1000
5	CHR D.O.O.	0	2	20	
6	EKSPLORING D.O.O.	0	0	5	
7	NAEN IVŠA D.O.O.	2	2	54	2215
8	HEKSOGEN D.O.O.	0	0	8	
9	UEM D.O.O.	1	2	52	1470
10	DCM MEDIA D.O.O.	1	0	8	2100
1	IN/DEMING	1	2	50	700
2	CENTAR ZA OBUKU PASA ZA OTKRIVANJE MINA	0	1	18	
3	NGO POSAVINA BEZ MINA	0	0	0	
4	NGO PRO VITA	0	0	0	
5	NGO STOP MINES	1	4	111	800
6	NORWEGIAN PEOPLES AID (NPA)	4	6	160	3930
7	MAG	0	3	77	
8	UG EKO DEM	1	0	20	400
9	UDRUZENJE ZA OBUKU PASA TRENING TIM	0	0	0	
1	FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE	5	4	110	2125
2	CIVILNA ZAŠTITA BRČKO DISTRIKTA	0	0	7	
3	DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA/KRSTA BOSNE I HERCEGOVINE	0	0	0	
4	ORUŽANE SNAGE BOSNE I HERCEGOVINE	3	7	313	2890
5	REPUBLIČKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	3	2	46	
UKUPNO		24	35	1136	18630

Pregled akreditovanih organizacija, stanje april 2024.godine.

Prilog 1. Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izvidanje i čišćenje

U strukturi akreditovanih organizacija prijavljeno je 1048 osoba, koje posjeduju akreditacije za deminerska zanimanja i ovlaštenja za rad. Ovaj broj uključuje 624 obučanih deminera i 320 osoba koje su ovlaštene za obavljanje rukovodnih i nadzornih zadataka (vođe timova, vođe radilišta, operativni oficiri, oficiri za osiguranje kvaliteta, treneri prega, kerovođe, operateri itd.), te 104 medicinara. Broj deminerskih timova koje doprinose ostvarenju strateškog cilja je 90.

R.b.	Organizacija	Rukovodno osoblje	Nadzorno osoblje	Demineri	Medicinari	Broj deminerskih timova	Broj ostalih timova/UM/UES
1	MINEMON D.O.O. PALE	1	10	0	0	0	0
2	TROTIL D.O.O. SARAJEVO	0	8	0	0	0	0
3	POINT D.O.O.	3	0	10	1	2	0
4	DETEKTOR D.O.O.	6	0	12	1	2	0
5	CHR D.O.O.	5	0	8	1	1	0
6	EKSPLORING D.O.O.	2	8	0	0	1	0
7	N&N IVSA D.O.O.	6	0	9	1	2	0
8	HEKSOGEN D.O.O.	4	0	8	1	1	0
9	UEM D.O.O.	6	0	10	2	2	0
10	DCM MEDIA D.O.O.	4	0	13	2	2	0
1	IN DEMINING	5	0	17	3	3	0
2	CENTAR ZA OBUKU PASA ZA OTKRIVANJE MINA	5	0	16	2	3	0
3	NGO POSAVINA BEZ MINA	5	0	0	0	0	1
4	NGO PRO VITA	5	0	0	0	1	0
5	NGO STOP MINES	9	0	19	3	3	0
6	NORWEGIAN PEOPLES AID (NPA)	10	0	58	8	8	0
7	MAG	14	0	57	8	8	2
8	UG'EKO DEM	4	0	10	1	2	0
9	UDRUŽENJE ZA OBUKU PASA TRENING TIM	2	0	0	0	1	0
1	FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE	33	0	112	20	14	8
2	CIVILNA ZAŠTITA BRČKO DISTRIKTA	4	0	5	2	0	1
3	DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA/KRSTA BiH	24	0	0	0	0	0
4	ORUŽANE SNAGE BOSNE I HERCEGOVINE	125	0	224	39	28	0
5	REPUBLIČKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	12	0	36	9	6	5
	UKUPNO	294	26	624	104	90	17

Pregled resursa akreditovanih organizacija, stanje april 2024. godine

Prilog 1. Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine--revizirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izviđanje i čišćenje

Raspoloživim tehničkim kapacitetima biće povećana produktivnost deminera, smanjiti će se cijena deminiranja i što je najvažnije, unaprijediti se sigurnost i pouzdanost samog procesa deminiranja. U tehničkom izviđanju biće angažovane mašine i/ili prege, zavisno od konfiguracije i uslova na terenu. Na osnovu trenutno raspoloživih resursa (demineri i prege), moguće je tehničkim metodama očistiti površinu od oko 7,70 km². Mašinska priprema se ne može primijeniti na svim površinama i ne može se smatrati očišćenom površinom, ali mašinska priprema povećava sigurnost, olakšava rad i povećava produktivnost deminera i prega.

Resursi	Kapacitet u m ²
Demineri	5.500.000
Prege	2.200.000
Ukupno demineri i prege	7.700.000

Mašine	16.000.000
--------	------------

Pregled procijenjene produktivnosti sa raspoloživim resursima za 2024.godinu

S obzirom na to da se u Bosni i Hercegovini primjenjuje klasični pristup (tehničko izviđanje i čišćenje prema Standardu za uklanjanje mina i NUS-a u BiH (daljem tekstu: Standardu)) i pristup vraćanja površine (tehničko izviđanje i čišćenje prema Standardu– Land Release koncept), gore navedeni resursi deminerskih organizacija će biti angažovani na oba koncepta u skladu sa iskazanom zainteresovanošću donatora.

Prilog 1. Strategije protiviminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izviđanje i čišćenje

2. Posebni projekti deminiranja

2.1 Projekat deminiranja desne obale rijeke Save

U okviru Investicijskog okvira za Zapadni Balkan u planu je realizacija projekta upravljanja vodama među zemljama u slivovima rijeke Save i Drine, u okviru čega je planirano i deminiranje desne obale rijeke Save, kao prvog preduslova za bilo koju vrstu aktivnosti na rijeci Savi. U nastojanju da se krene sa realizacijom projekta, u proteklom periodu održano je nekoliko sastanaka, na kojima je sa predstavnicima Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, između ostalog, dogovoreno i formiranje zajedničkog tima koji će vršiti saradnju i koordinaciju, u cilju što efikasnije realizacije projekta. Prijedlog Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BHMAC), se odnosi na 85 projekata, koji su uredno reizvideni u 2023.godini, ukupne površine od 5.779.840 m². Finansijska vrijednost projekta iznosi oko 8.160.000 EUR.

Red. br.	MAC ID	Lokacija	Površina m ²	PMA	Opština/Opcina/Grad
1	7070	Savski nasip Svilaj - Kadar 4	201.092	tehničko izviđanje	Odžak
2	7071	Savski nasip Svilaj - Kadar 5	201.878	tehničko izviđanje	Odžak
3	7072	Savski nasip Svilaj - Kadar 6	197.528	tehničko izviđanje	Odžak
4	8010	Zorice 3 pera (P-D4-18 do P-D4-20)	66.707	tehničko izviđanje	Odžak
5	8506	Obala rijeke Save - Grebnice 3	84.758	čišćenje	Domaljevac-Šamac
6	8507	Obala rijeke Save - Grebnice 1	91.860	tehničko izviđanje	Domaljevac-Šamac
7	8665	Obala rijeke Save - Novi Grad	200.996	tehničko izviđanje	Odžak
8	8666	Obala rijeke Save - Novi Grad 1	205.162	tehničko izviđanje	Odžak
9	8679	Obala rijeke Save - Savulje 2	34.064	čišćenje	Domaljevac-Šamac
10	8680	Obala rijeke Save - Savulje 3	38.236	čišćenje	Domaljevac-Šamac
11	8682	Obala rijeke Save - Savulje 4	100.733	tehničko izviđanje	Domaljevac-Šamac
12	8752	Prud k.c. 375	3.394	tehničko izviđanje	Odžak
13	9128	Obala rijeke Save - Tisina 2	133.790	tehničko izviđanje	Domaljevac-Šamac
14	9129	Obala rijeke Save - Tisina 3	116.350	tehničko izviđanje	Domaljevac-Šamac
15	9130	Obala rijeke Save - Tisina 4	69.927	tehničko izviđanje	Domaljevac-Šamac
16	9137	Obala rijeke Save - Kadar	147.231	tehničko izviđanje	Odžak

Prilog 1 Strategije protiviminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izvidanje i čišćenje

17	9138	Obala rijeke Save - Kadar 1	125,869	tehničko izvidanje	Odžak
18	9139	Obala rijeke Save - Kadar 2	117,848	tehničko izvidanje	Odžak
19	10162	Obala Save - Kopaonice 2A	11,421	tehničko izvidanje	Orašje
20	10262	Obala rijeke Save Kopaonice 1A	3,400	tehničko izvidanje	Orašje
21	11125	Bairi 1	18,129	čišćenje	Orašje
22	50081	Ostrovac 1	48,651	tehničko izvidanje	Srbac
23	50820	Sijekovac - 12	119,644	tehničko izvidanje	Brod
24	50897	Sijekovac 6b	15,083	tehničko izvidanje	Brod
25	50898	Sijekovac 6c	87,798	tehničko izvidanje	Brod
26	51076	Orahova - Mladjarac	122,452	tehničko izvidanje	Gradiška
27	51203	Dubokas	91,481	tehničko izvidanje	Derвента
28	51465	Dubovac - Ritovi	29,906	tehničko izvidanje	Derвента
29	51807	Obala Save	33,424	čišćenje	Šamac
30	51809	Savski nasip nastavak	77,305	tehničko izvidanje	Šamac
31	51970	Ostrovac 4	92,443	tehničko izvidanje	Srbac
32	52432	Orubica 1	7,971	čišćenje	Gradiška
33	52561	Bunum 1	129,389	tehničko izvidanje	Gradiška
34	52562	Bunum 2	99,300	tehničko izvidanje	Gradiška
35	52732	Klakar Donji 3	15,064	čišćenje	Brod
36	52734	Klakar Donji 4	24,489	tehničko izvidanje	Brod
37	52747	Ostrovac 5	11,137	tehničko izvidanje	Srbac
38	52926	Bajinci 1	24,352	čišćenje	Srbac
39	52927	Bajinci 2	44,726	čišćenje	Srbac
40	52928	Bajinci 3	40,594	čišćenje	Srbac
41	52929	Bajinci 4	37,199	tehničko izvidanje	Srbac
42	52930	Bajinci 5	39,320	tehničko izvidanje	Srbac
43	53105	Obaloutvrda O-D 11-2/1	11,394	tehničko izvidanje	Gradiška
44	53125	Trstenci 2/1	19,473	tehničko izvidanje	Derвента
45	53126	Trstenci 2/2	37,560	tehničko izvidanje	Derвента
46	53153	Obaloutvrda O-D 8-5	8,484	čišćenje	Srbac

Prilog 1. Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izviđanje i čišćenje

47	53154	Pera P-D 8-3 do P-D 8-5	48,191	tehničko izviđanje	Srbac
48	53156	Obalovrda O-D 10-2	46,947	tehničko izviđanje	Gradiška
49	53157	Obalovrda O-D 9-4	23,962	tehničko izviđanje	Gradiška
50	53158	Obalovrda O-D9-2	7,253	tehničko izviđanje	Gradiška
51	53247	Bajinci dva 1	13,407	čišćenje	Srbac
52	53248	Bajinci dva 2	19,261	tehničko izviđanje	Srbac
53	53250	Obalni pojas rijeke Save - Gradiška - 1/1	42,755	tehničko izviđanje	Gradiška
54	53251	Obalni pojas rijeke Save - Gradiška 1/2	8,716	tehničko izviđanje	Gradiška
55	53252	Obalni pojas rijeke Save - Gradiška 1/3	36,703	tehničko izviđanje	Gradiška
56	53302	Selo Korovi - lokalitet Ade 1	22,001	tehničko izviđanje	Srbac
57	53304	Selo Korovi - lokalitet Ade 3	43,440	tehničko izviđanje	Srbac
58	53305	Selo Korovi - lokalitet Ade 4	7,948	tehničko izviđanje	Srbac
59	53320	Vlaknica	14,780	čišćenje	Srbac
60	53322	Mačkovac 1 a	6,390	tehničko izviđanje	Gradiška
61	53323	Mačkovac 1 b	10,574	čišćenje	Gradiška
62	53325	Mačkovac 1 c	62,327	tehničko izviđanje	Gradiška
63	53351	Donja Dolina 1/1	12,782	tehničko izviđanje	Gradiška
64	53352	Donja Dolina 1/2	24,516	tehničko izviđanje	Gradiška
65	53380	Mačkovac 2/1	108,148	tehničko izviđanje	Gradiška
66	53382	Mačkovac 2/2	7,780	tehničko izviđanje	Gradiška
67	53385	Obalni pojas rijeke Save - Gradiška 3	78,771	tehničko izviđanje	Gradiška
68	53386	Sijekovac - plovni put 1	221,613	tehničko izviđanje	Brod
69	53387	Sijekovac - plovni put 2	285,213	tehničko izviđanje	Brod
70	53388	Sijekovac - plovni put 3	302,157	tehničko izviđanje	Brod
71	53390	Sijekovac - plovni put 4	234,003	tehničko izviđanje	Brod
72	53525	Donja Dolina 2/1	52,562	čišćenje	Gradiška
73	53526	Donja Dolina 2/2	41,840	čišćenje	Gradiška

Prilog 1. Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine--revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izviđanje i čišćenje

74	53594	Obalni pojas rijeke Save - K. Dubica-2/1	2,201	čišćenje	Kozarska Dubica
75	53595	Obalni pojas rijeke Save - K.Dubica-2/2	9,623	tehničko izviđanje	Kozarska Dubica
76	53641	Trstenci 2/1 - čišćenje	20,371	čišćenje	Derventa
77	53814	Dubovac - Gasmjaca - nastavak	11,388	tehničko izviđanje	Derventa
78	53891	Obala rijeke Save - Gorice 1	41,947	čišćenje	Brčko
79	53893	Obala rijeke Save - Gorice 2	42,379	čišćenje	Brčko
80	53894	Obala rijeke Save - Gorice 3	131,446	tehničko izviđanje	Brčko
81	53896	Obala rijeke Save - Krepsic 1	60,654	čišćenje	Brčko
82	53899	Obala rijeke Save - Vučilovac 1	97,599	tehničko izviđanje	Brčko
83	53901	Obala rijeke Save - Vučilovac 2	111,419	tehničko izviđanje	Brčko
84	55124	Sijekovac 6 c - čišćenje	9,808	čišćenje	Brod
85	54194	Kobas	17,953	čišćenje	Srbac
UKUPNO:			5,779,840		

Pregled projekata predloženih u okviru projekta deminiranja desne obale rijeke Save-napomena u nastavku

U priloženoj tabeli dat je pregled projekata koje je BHM/AC aktom od 08.02.2024. godine, predložio da se deminiraju u okviru projekta deminiranja desne obale rijeke Save. Imajući u vidu da je deminiranje prioritet od značaja za sigurnost građana Bosne i Hercegovine, te obzirom na to da se do mjeseca maja nije krenulo sa implementacijom ovog projekta u odnosu na dinamiku i stepen realizacije drugog projekata Brčko bez mina, plan je da se projekti sa područja opštine Brčko izuzmu iz projekta deminiranja desne obale rijeke Save i realizuju u projektu Brčko bez mina, kroz implementaciju preostalog minski sumnjivog područja (u daljem tekstu: MSP) projekta sa ovog područja MSP Brčko Sjever 2 ID 1082. Radi se o šest (6) projekata ukupne površine od 485,444 m², koji su u tabeli navedeni pod rednim brojem od sedamdeset osam (78) zaključno sa rednim brojem osamdeset tri (83). U slučaju svega navedenog, BHM/AC će Ministarstvu komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine, blagovremeno dostaviti informaciju o izuzimanju predmetnih šest (6) projekata.

Prilog 1. Strategije protiviminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izvidanje i čišćenje

2.2. IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance EU

Od strane IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance EU (Instrument prepristupne pomoći)-IPA III planirana su sredstva u ukupnom iznosu od deset (10) miliona eura. Početak implementacije u Bosni i Hercegovini očekujemo u 2024.godini, sa realizacijom u naredne tri (3) godine. U planu je da se najveći dio implementira posredstvom ITF Enhancing Human Security (u daljem tekstu:ITF), dok će u manjem obimu biti angažovane entitetske civilne zaštite.

Red. Br.	Entitet	MSP_Id	Naziv MSP-a	Opština/Opcina/Grad	Površina km ²
1	FBiH	39	Zgon	Ključ	2.13
2	FBiH	122	Šipovljani	Drvar	1.02
3	FBiH	119	Bogodol	Mostar	0.59
4	FBiH	123	Tomislavgrad 1	Tomislavgrad	1.89
5	FBiH	100	Srednje - Kozlje	Ilijaš	1.46
6	FBiH	103	Golo Brdo	Hadžići	1.65
7	FBiH	108	Prečani	Trnovo	0.56
8	FBiH	109	Ribari	Konjic	2.03
9	FBiH	121	Ladevici - Stomorine	Ilijaš	2.26
10	FBiH	26	Vaganjac	Gornji Vakuf-Uskoplje	4.05
11	FBiH	95	Mala Luka	Donji Vakuf	2.10
12	FBiH	113	Galečnica	Gornji Vakuf - Uskoplje	2.01
13	FBiH	23	Svinjasnica - Pasin Konak	Zavidovici	3.35
14	FBiH	34	Skipovac Donji	Gracanica	3.09
15	FBiH	61	Lukavica Rijeka - Stanic Rijeka	Doboj-Istok	0.33
16	FBiH	92	Trepala	Lukavac	1.40
17	FBiH	115	Vozuća 1	Zavidovici	1.46
18	FBiH	112	Garački podovi	Bugojno	2.40
19	FBiH	116	Galica	Travnik	2.36
20	FBiH	107	Tešanj	Tešanj	2.20
21	FBiH	118	Vrdi	Mostar	2.28
22	FBiH	129	Gornja Drežnica	Mostar	2.21
23	FBiH	30007	Velika Kladaša 1.	Velika Kladaša	1.45

Prilog 1. Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izvidanje i čišćenje

24	FBiH	30032	Bihac 3	Bihac	2.10
25	RS	11	Močila Gornja	Brod	1.27
26	RS	26	Banja Vrućica	Testić	1.78
27	RS	30	Kruševo brdo 2	Kotor Varoš	0.90
28	RS	52	Vrela	Testić	1.89
29	RS	56	Lukavica Rijeka	Doboj	1.87
30	RS	61	Klakan	Brod	0.44
31	RS	64	Kupres 1	Kupres (RS)	0.23
32	RS	66	Ribnik 1	Ribnik	0.45
33	RS	69	Banja Luka 1	Banja Luka	0.86
34	RS	8	Batovo	Čajniče	1.29
35	RS	33	Dobro Polje	Kalinovik	0.99
36	RS	40	Bitunja	Berkovići	0.46
37	RS	41	Rudo	Rudo	0.93
38	RS	42	Bokšnica	Rogatica	1.78
39	RS	46	Han Pijesak	Han Pijesak	0.63
40	RS	48	Vlasenica	Vlasenica	1.10
41	RS	39	Bančići	Ljubinje	1.58
42	RS	74	Vinča	Pale	1.05
FBiH:					46.38
RS:					19.49
Ukupno:					65.87

Pregled projekata MSP, za realizaciju u okviru projekta IPA III, realizacija posredstvom ITF

Prilog 1 Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izvidanje i čišćenje

Red. Br.	Entitet	MSP_Id	Naziv MSP-a	Opština/Opcina/Grad	Površina km ²
1	FBiH	39	Zgon	Ključ	2.13
2	FBiH	122	Sipovljani	Drvar	1.02
3	FBiH	119	Bogodol	Mostar	0.59
4	FBiH	123	Tomislavgrad 1	Tomislavgrad	1.89
5	FBiH	103	Golo Brdo	Hadžići	1.65
6	FBiH	121	Ladjevici - Stomorine	Ilijaš	2.26
7	FBiH	113	Galečnica	Gornji Vakuf-Ustokopje	2.01
8	FBiH	116	Galica	Travnik	2.36
9	RS	52	Vrela	Teslić	1.89
10	RS	56	Lukavica Rijeka	Doboj	1.87
11	RS	48	Vlasenica	Vlasenica	1.10
12	RS	74	Vinča	Pale	1.05
				FBiH:	13.91
				RS:	5.90
				Ukupno:	19.81

Pregled projekata MSP za realizaciju u okviru projekta IPA III koji će se realizovati u prvom tenderu posredstvom ITF

Red.br.	Entitet	MSP_Id	Naziv MSP-a	Opština/Opcina/Grad	Površina km ²
1	RS	43	Bosnski Dubočac	Derventa	0.75
2	RS	47	Krupa na Uni 1	Krupa na Uni	1.05
3	RS	16	Srednji Dubovik	Krupa na Uni	1.45
4	RS	49	Stanari 1	Stanari	0.56
5	RS	50	Kozica Gornja	Oštra Luka	0.67
6	RS	62	Istočni Drvar 1	Istočni Drvar	0.15
7	RS	53	Kamena	Istočni Mostar	0.69
				Ukupno:	5.31

Pregled projekata MSP za realizaciju u okviru projekta IPA III, realizacija od strane Republičke uprave civilne zaštite Republike Srpske

Prilog 1 Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

Red.br.	Entitet	MSP_Id	Naziv MSP-a	Opština	Površina km2
1	FBiH	136	Zabrđe	Vitez	2,24
2	FBiH	50015	Odžak - Zapad	Odžak	2,80
3	FBiH	40044	Bjeljevčići	Stolac	2,14
4	FBiH	40042	Barane	Stolac	1,95
5	FBiH	114	Omanjska - Ješeci	Usora	1,09
				Ukupno:	10,22

Pregled projekata MSP za realizaciju u okviru IPA III, realizacija od strane Federalne uprave civilne zaštite

Prilog 1. Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izviđanje i čišćenje

2.3. Projekat Oslobođanje kontaminiranog zemljišta od mina i ostalih eksplozivnih zaostalih iz rata u Bosne i Hercegovine, Regija Majevica 2022-2024.godina

Od jula 2022.godine, se krenulo sa realizacijom projekta Oslobođanje kontaminiranog zemljišta od mina i ostalih eksplozivnih zaostalih iz rata u Bosne i Hercegovine, Regija Majevica. Radi se o projektu koji je finansiran od strane Savezne Republike Njemačke i obuhvata područje koje se nalazi između Semberije, Posavine i Tuzlanske kotline, kojim je obuhvaćeno sedamnaest (17) minski sumnjivih područja ukupne površine od 27,85 km². Projekat je i pokrenut na inicijativu predstavnik opština, Sapna, Čelić, Teočak, Lopare i Ugljevik, u organizaciji misije Organization for Security and Co-operation in Europe/OSCE-a a radi oslobođanja zemljišta na području pet navedenih opština. Na osnovu procjene, nakon provedenih aktivnosti netehničkog izviđanja, provode se operacije tehničkog izviđanja i čišćenja, kroz ciljanu i sistematsku istragu. Lociranje dokaza miniranosti i uklanjanje sumnje na mine upotrebom tehničkih metoda provode akreditovane deminerske organizacije Norveška narodna pomoći-NPA i The Mines Advisory Group-MAG, uz nadzor i praćenje koje vrši nadležno osoblje BHM/AC. U tabeli u nastavku prikazan je pregled minski sumnjivih područja koja se realizuju, odnosno koja će se realizovati u okviru ovog projekta.

Red. Br.	Entitet	Opština/Opcina	Broj MSP-a	ID MSP-a	Naziv MSP	Površina km ²	Status
1				80	Sapna-Vitnica	0.33	Završen
2				/	Baljkovica-Skrilj	3.66	Priprema u toku
3				/	Visoka glava - Kasarrije	2.16	Priprema u toku
4	FBiH	Sapna	6	/	Crna Stijena - Popova kosa	2.29	Priprema u toku
5				120	Kikovi - Zavid	2.07	U toku CI/SI
6				138	Stolice-Riječani	3.18	Pripremljen operativni plan
1				91	Dolovi - Čelčoka Rijeka	1.84	Završen
2				128	Lukavica 1	1.73	U toku CI/SI
3	FBiH	Čelić	5	/	Majevica	2.56	Priprema u toku
4				134	Čelić	0.56	Pripremljen operativni plan
5				/	Miladići - Višori	2.26	Priprema u toku
1	FBiH	Teočak	1	139	Teočak	1.94	Pripremljen operativni plan

Prilog 1 Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izvidanje i čišćenje

1			1010	Piperi	1.04	Pripremljen operativni plan	
2	RS	Lopare	1014	Brusnica	1.12	U toku CI/SI	
3			1075	Lopare 3	0.22	Pripremljen operativni plan	
4			1058	Lopare 2	0.49	U toku CI/SI	
1			RS	Ugljevik	1	1063	Ugljevik
			17	Ukupno:	27.85		

Pregled minski sumnjivih područja obuhvaćenih projektom Regija Majevica 2022-2024. sa stanjem april 2024. godine

Prilog 1 Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izviđanje i čišćenje

2.4. Projekt Brčko bez mina

U 2024.godini se nastavlja deminiranje u sklopu projekta „Brčko bez mina“ čija realizacija je započela krajem 2021.godine. Uz finansijska sredstva obezbjeđena od strane Sjedinjenih Američkih Država uz partnerstvo sa Norveškom i Švicarskom vladom, te vladom Brčko Distrikta,završetak ovog projekta planiran je do kraja 2024.godine. Operacije tehničkog izviđanja provode akreditovane deminerske organizacije Norveška narodna pomoći- NPA i The Mines Advisory Group- MAG.

Red. Br.	ID	Naziv MSP-a	Površina km2	Status	Izvođač
1	8882	Brčko sjever 2	1.74	Pripremljen operativni plan	The Mines Advisory Group (MAG)
2	1076	Ulice Ralčić Bukovac	2.65	U toku CI/SI	Norveška narodna pomoć (NPA)
3	87	Brčko istok	0.87	Završen CI/SI	The Mines Advisory Group (MAG)
4	111	Boderišće	2.5	Završena CI/SI	The Mines Advisory Group (MAG)
5	1071	Vukšić Skakava	2.24	U toku CI/SI	Norveška narodna pomoć (NPA)
6	1060	Brčko zapad	1.47	Završena CI/SI	Norveška narodna pomoć (NPA)
7	1055	Brčko sjever 1	1.05	Završena CI/SI	Norveška narodna pomoć (NPA)
		Ukupno:	12.52		

Pregled MSP obuhvaćenih projektom „Brčko bez mina“, sa stanjem april 2024. godine.

2.5. Projekat Mostar bez mina

Po uzoru na uspješno realizovanje projekta „Sarajevo bez mina“ u 2023.godini, realizovan je i projekat „Mostar bez mina“, koji je kandidovan od strane Fondacije Marshal Legacy Institute u saradnji sa Centrom za obuku pasa za otkrivanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu:MDDC)) i ITF.

Uz nadzor i praćenje od strane nadležnog osoblja BHMAC operacije ciljanog i sistematskog izviđanja provedene su od strane MDCC uz finansijsku podršku obezbjeđenu od strane Sjedinjenih Američkih Država posredstvom ITF. Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, odnosno Oružane snage Bosne i Hercegovine, u skladu sa svojim mogućnostima i kapacitetima, pružili su podršku u realizaciji ovog projekta. Realizacijom ovog projekta gradsko područje Grada Mostara i službeno je postalo slobodno od mina čime su stvoreni preduslovi za razvoj turizma i infrastrukturnih projekata, koji će uveliko doprinijeti

Prilog 1 Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izvidanje i čišćenje

poboljšanju kvaliteta života. Međutim, prema najavama zvaničnika i Ambasadora Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini ovdje se neće stati, jer se ova važna aktivnost nastavlja na širem području Grada Mostara i to kroz projekt deminiranja minski sumnjivog područja Podgorani 1.

2.6. Inicijative za protivminsko djelovanje

Po uzoru na projekat "Oslobađanje kontaminiranog zemljišta od mina i ostalih eksplozivnih zaostalih iz rata u Bosni i Hercegovini, Regija Majevica" od strane OSCE i Njemačke Ambasade pokrenuta je inicijativa za dva regiona. Prvi region se odnosi na Gornju Drinu koji obuhvata područja opština Foča, Čajniče, Rudo, Višegrad, Pale, Trnovo, Goražde RS, Pale-Prača. Drugi region obuhvata opštine Maglaj, Žepče, Doboj i Teslić. Imajući u vidu da je Bosna i Hercegovina poznata po svojim prirodnim ljepotama i bogatstvima, u oba slučaja se radi o projektima kulturnog i rekreativnog turizma kao prilika za ekonomski rast i povećanje institucionalnih kapaciteta. U ovoj, početnoj fazi BHMAC je dostavio podatke o minski sumnjivim područjima koja su predmet navedene inicijative.

U 2023. godini pokrenuto je pitanje za uvrštenje špilje Vjetrenica na UNESCO Listu svjetske baštine, a koji se provodi pod okriljem Savjetodavnog tijela za Odbor za svjetsku baštinu Međunarodne unije za zaštitu prirode (IUCN). Na Tentativnoj listi za Bosnu i Hercegovinu nalazi se od 2004. godine, što potvrđuje da je riječ o prioritetu zemlje kada je riječ o nominaciji značajnih kulturnih i prirodnih dobara za upis na UNESCO Listu. Unosom zaštićenog područja u naš informacijski sistem, Zona B2, podzona B2.1 i Zona B2.2 shodno Zakonu o proglašenju područja špilje Vjetrenica, utvrđeno je da predstavljaju zonu minski sumnjivih površina u pretežnom dijelu u Federaciji Bosne i Hercegovine i manjem obimu na području Republike Srpske, o čemu je BHMAC dostavio podatke.

Prilog 1. Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izviđanje i čišćenje

2.7. Pojedinačni projekti koji se realizuju posredstvom ITF

Međunarodna ustanova ITF Enhancing Human Security, osnovan je u Republici Sloveniji, kako bi svojim programima humanitarnog protivminskog djelovanja dala doprinos zemljama Jugoistočne Evrope te samim tim i Bosni i Hercegovini u oblasti protivminskog djelovanja. Zavisno od raspoloživih finansijskih sredstava, od strane predstavnika ITF-a i predstavnika donatora, vrši se izbor projekata za deminiranje koje predlaže BHMAC. U 2024. godini očekujemo realizaciju projekata tehničkog izviđanja i čišćenja koji su objavljeni po tenderu oznake ITF-01-05/23-MC/TS-BH-USA.

Red. Br.	ID	Naziv lokacije	PMA	Površina m ²	Opština/Općina/Grad i Entitet
1	6505	Barakovac Založje-Ramna Kolutba	Čišćenje	17,223	Bihac/ FBiH
2	3238	Kreevine 2	TI	44,009	Bosanska K./FBiH
3	3573	Račić Kasama	TI	49,480	Bihac/FBiH
4	11261	Račić Kasama 1	TI	11,257	Bihac/FBiH
5	8426	Podgorani 1	TI	49,893	Mostar/FBiH
6	11021	Brdla	Čišćenje	9,261	Konjic/FBiH
7	10022	Ravne 1 A	Čišćenje	6,984	Vareš/FBiH
8	7306	Krc	TI	38,195	Konjic/FBiH
9	10851	Duga njiva - vinograd	Čišćenje	14,333	Novi Travnik/FBiH
10	10301	Golo Brdo 1	TI	18,454	Bugojno/FBiH
11	6074	Svrzigace - Bakovica	TI	35,375	Novi Travnik/FBiH
12	54935	Kostajnica-nastavak	TI	5,034	Doboj/RS
13	53534	Grapska Gornja k.č. 1770	Čišćenje	16,606	Doboj/RS
14	54177	Grapska Gornja-nastavak	TI	10,435	Doboj/RS
15	54359	Stanić Rijeka 6	TI	37,706	Doboj/RS
16	53582	Stanić Rijeka 1	Čišćenje	6,723	Doboj/RS
17	52634	Dio koridora 5c-dmgi dio	TI	47,125	Modriča/RS
18	54685	Orašje	Čišćenje	4,543	Tebinje/RS
19	55083	Gola Glavica-pojilište	TI	10,810	Trebinje/RS

Prilog 1. Strategije protiviminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izvidanje i čišćenje

20	53962	Donja Sopotnica	TI	33,133	Novo Gorazde/RS
21	53842	Zagoni Kaolin 2	TI	18,702	Bratunac/RS
22	52026	Seljani-Ovlagija	TI	25,133	Rogatica/RS
Ukupno:				510,414	

Pregled zadatka po tenderu oznake ITF-01-05/23-MC/TS-BH-USA

BHMAC je dao i prijedlog projekata za finansiranje od strane Sjedinjenih Američkih Država-USA 2024-2025, prikazani u tabeli u nastavku.

Red. br.	ID	Naziv	PMA	Površina m2	Opština/Opština/Grad
1	9585	Otoka centar-Hercegovina	TI	121,016	Bosanska Krupa
2	10039	Badic-Marun	TI	74,124	Bosanska Krupa
3	8417	Kostrc Dusine-Ambarista	TI	47,786	Orašje
4	6363	Kucani ispod groblja 1	TI	33,805	Prozor- Rama
5	6364	Kucani ispod groblja 2	TI	34,715	Prozor- Rama
6	5510	Baljvac-Sose 3	TI	27,668	Ravno
7	8663	Donje selo (Smioke) 1	TI	52,017	Gorazde
8	9507	Bijela-Josanica	TI	63,653	Konjic
9	9513	Bijela	TI	44,245	Konjic
10	7419	Ljesevo-Staro Selo 2	TI	64,913	Ilijaš
11	2180	Kula-Kuzilovo Brdo	TI	15,908	Busovača
12	5835	Kula-Kreevine 1 A4	TI	27,866	Busovača
13	4074	MZ Kopetic 2	TI	49,093	Bugojno
14	5996	Kula Krcevine 1 A9	TI	44,465	Busovača
15	51755	Gornji Skipovac 6-TAP	TI	14,395	Doboj
16	51864	Zemljište Karabegovic Hatidze	TI	8,157	Doboj

Prilog 1 Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-Izviđanje i čišćenje

17	52213	Glogovica 3	Čišćenje	13,833	Doboj
18	52467	Dio Koridora 5c-Babesnica 1	TI	12,572	Modriča
19	54726	Zemljište Dragonic Bogdana k.c.2391/5	TI	46,997	Tešić
20	53580	Selo Bojici	TI	33,678	Kalinovik
21	54145	Ziljebac	TI	27,291	Zvornik
22	54143	Vlasinje	TI	29,535	Zvornik
23	51371	Danici 2	TI	19,450	Foča
24	52311	Osija-Gaj	TI	37,526	Foča
25	54855	Mursalovina	TI	11,434	Rogatica
26	52857	Blazevac 16	Čišćenje	25,865	Pelagićevo
27	54719	Mijacevića brdo	TI	42,312	Pelagićevo
28	52860	Blazevac 20	Čišćenje	13,914	Pelagićevo
		Ukupno:		1,038,233	

Pregled zadatka predloženih za donaciju USA 2024-2025

Prilog 1. Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine – revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 3-izviđanje i čišćenje

3. Minski sumnjiva područja čija je realizacija u toku

U tabeli u nastavku dat je pregled MSP koji su u toku, a čija realizacija doprinosi ostvarenju strateškog cilja 3 izviđanje i čišćenje.

Red.br.	Entitet	ID MSP	MSP-Naziv	RURK	Površina m ²	Opština/Općina/Grad	Kompanija
1	FBiH	6	Bili potok	Mostar	3,164,084	Kupres	Oružane snage Bosne i Hercegovine
2	FBiH	33	NP Una	Bihać	3,528,587	Bihać	Federalna uprava civilne zaštite
3	FBiH	42	Kozlovac	Sarajevo	2,230,679	Ilijaš	Federalna uprava civilne zaštite
4	FBiH	136	Zabrđe	Travnik	2,242,035	Vitez	Federalna uprava civilne zaštite
5	FBiH	49	Donji Ulišnjak	Tuzla	1,153,344	Maglaj	The Mines Advisory Group (MAG)
6	FBiH	81	Čamovine Zubeta	Sarajevo	1,698,585	Vareš	Oružane snage Bosne i Hercegovine
7	FBiH	62	Zebina šuma	Sarajevo	1,681,394	Foča	Federalna uprava civilne zaštite
8	FBiH	63	Gradina	Sarajevo	897,526	Olovo	Oružane snage Bosne i Hercegovine
9	FBiH	85	Ularice-Bejići	Tuzla	1,246,157	Usora	Centar za obuku pasa za otkrivanje mina u Bosni i Hercegovini (MDDC)
10	FBiH	99	Aeorodrom Željava	Bihać	1,987,038	Bihać	Oružane snage Bosne i Hercegovine
11	FBiH	94	Uzdol	Mostar	1,530,058	Prozor Rama	Oružane snage Bosne i Hercegovine
12	FBiH	97	Šešići	Travnik	1,795,048	Travnik	Oružane snage Bosne i Hercegovine
13	RS	44	MSP Kotor Varoš 1	Banja Luka	997,313	Kotor Varoš	Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske
14	FBiH	105	Poplat	Mostar	1,841,852	Stolac	Federalna uprava civilne zaštite
15	RS	58	Lopare 2	Pale	498,575	Lopare	Norveška narodna pomoć (NPA)
16	RS	17	Gornji Božinci	Banja Luka	1,634,344	Derventa	Oružane snage Bosne i Hercegovine
17	RS	23	Vojkovići	Pale	1,865,679	Istočna Ilidža	Oružane snage Bosne i Hercegovine
18	FBiH	76	Baorine	Mostar	1,292,252	Ravno	The Mines Advisory Group-MAG

Prilog 1. Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine - revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strategskog cilja 3-izviđanje i čišćenje

19	FBiH	83	Glavska	Mostar	1,576,294	Ravno	The Mines Advisory Group-MAG
20	FBiH	86	Otoka Centar	Bihać	1,995,666	Bosanska Krupa	Oružane snage Bosne i Hercegovine
21	FBiH	120	Kikovi - Zavid	Tuzla	2,069,492	Sapna	Norveška narodna pomoć (NPA)
22	RS	71	Vukšić - Sakava	Brčko	2,237,261	Brčko	Norveška narodna pomoć (NPA)
23	RS	63	Ugljevik	Pale	406,359	Ugljevik	The Mines Advisory Group (MAG)
24	RS	20	Turovi	Pale	1,804,933	Trnovo (RS)	Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske
25	RS	57	Baljvine	Banja Luka	2,044,160	Mrkorjić Grad	Oružane snage Bosne i Hercegovine
26	FBiH	98	Seljublje	Tuzla	1,380,951	Kalesija	Oružane snage Bosne i Hercegovine
27	FBiH	128	Lukavica I	Tuzla	1,734,721	Čelić	The Mines Advisory Group (MAG)
28	FBiH	117	Kupreška vrata	Mostar	2,517,767	Kupres	Oružane snage Bosne i Hercegovine
29	RS	76	Ulice -Rahić-Bukovac	Brčko	2,650,050	Brčko	Norveška narodna pomoć (NPA)
30	RS	14	Brusnica	Pale	1,128,343	Lopare	Norveška narodna pomoć (NPA)
31	FBiH	102	Vidovice-Talaševićka I	Brčko	1,217,334	Orašje	Oružane snage Bosne i Hercegovine
32	FBiH	127	Vitez	Travnik	486,698	Vitez	Centar za obuku pasa za otkrivanje mina u Bosni i Hercegovini (MDDC)
33	FBiH	106	Gradačac istok	Tuzla	755,384	Gradačac	Oružane snage Bosne i Hercegovine
34	RS	49	Stanari I	Banja Luka	565,818	Stanari	Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske
35	FBiH	101	Dubica - Novi Grad	Brčko	1,494,638	Odžak	Federalna uprava civilne zaštite
				Ukupno:	57,350,416		

Pregled MSP u toku, stanje april 2024.g.

Prilog II

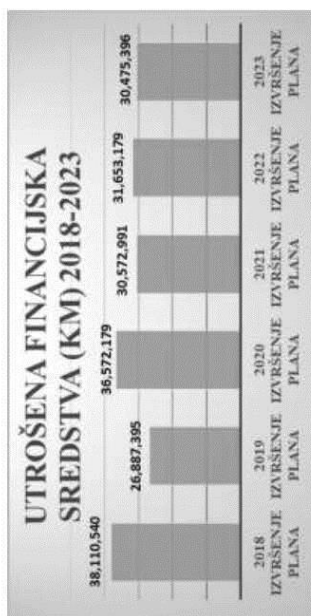
Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
revidirani dokument za period 2025 - 2027.godina

Finansijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

Prilog II Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Finansijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

Članom 18. Zakona o demiriranju u BiH propisano je: „Sredstva za provođenje Plana razmiriranja osiguravaju se iz donatorskih sredstava, budžeta institucija Bosne i Hercegovine i budžeta entiteta, kao i iz drugih izvora“.
U tabelama u nastavku je dat pregled planiranih i utrošenih finansijskih sredstava za period 2018 - 2023. godina, odnosno pregled finansiranja za navedeni period.

INSTITUCIJA / ORGANIZACIJA	PLANIRANA I UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA (KM) 2018-2023											
	2018 sredstva plan	2018 izvršenje plana	2019 sredstva plan	2019 izvršenje plana	2020 sredstva plan	2020 izvršenje plana	2021 sredstva plan	2021 izvršenje plana	2022 sredstva plan	2022 izvršenje plana	2023 sredstva plan	2023 izvršenje plana
Vijeće ministara BiH (Centar za uklanjanje mina u Brčko Distriktu i Općine	5,945,000	10,731,656	5,945,000	10,574,510	38,750,000	9,235,687	43,100,000	5,567,766	6,140,178	43,100,000	10,615,230	7,566,000
Institucije BiH, Federacije BiH, RS,	10,731,656	2,295,405	1,225,762	51,249	-	9,576,809	-	-	-	-	-	-
Javna poduzeća	2,295,405	21,593	12,970	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Privredna društva	1,851,193	11,577,691	284,076	1,411,600	8,805,287	100,504	158,549	2,759,675	158,549	2,759,675	2,951,599	207,275
Međunarodne organizacije	5,688,002	672,693	8,172,484	11,123,356	36,572,179	30,572,991	31,653,179	31,653,179	31,653,179	31,653,179	31,653,179	31,653,179
Ukupno utrošena sredstva (KM) 2018-2023	38,110,540	38,110,540	26,887,395	26,887,395	36,572,179	36,572,179	31,653,179	30,572,991	31,653,179	31,653,179	43,100,000	30,475,396
izvršenje plana %	92%		63%		94%		71%		73%		71%	71%

Prilog II Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Finansijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

RED. BR.	INSTITUCIJA / ORGANIZACIJA	PREGLED FINANSIRANJA					UKUPAN IZNOS KMP O INSTITUCIJI/ORGANIZACIJI
		2018	2019	2020	2021	2022	
1	Vijeće ministara BiH (Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini)	5,945,000	5,945,000	5,945,000	5,587,766	6,140,178	7,566,000
2	Vijeće ministara BiH (Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine)	2,953,171	2,945,000	2,334,986	2,576,796	2,806,028	2,985,601
3	Vijeće ministara BiH (Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine)	130,000					130,000
4	Vlada Federacije BiH (Federalna Uprava Civilne Zaštite)	4,100,000	4,100,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	4,300,000
5	Vlada Republike Srpske (Republička Uprava Civilne Zaštite)	2,641,560	2,688,885	2,688,885	3,170,670	3,454,518	3,329,629
6	Vlada Brčko Distrikta (Civilna Zaštita Brčko Distrikta)	536,504	581,816	581,816	229,343	299,808	2,229,287
7	Tuzlanski kanton (7 općina kantona i rudnik krečnjaka Vijenac)	20,364					20,364
8	Doboj	10,000	8,809				18,809
9	Travnik	20,226					20,226
10	Hadžići	19,831	250,000				269,831
11	Ilidža	300,000					300,000
12	Busovača			30,000			30,000
UKUPAN IZNOS KM							98,005,190
1	Elektroprivreda Bosne i Hercegovine	5,513	16,854				22,367
2	Elektroprivreda HZHB	20,862	9,886				30,748
3	JP Ceste Federacije Bosne i Hercegovine			51,249			51,249
4	ŠGD Hercegbosanske šume	2,269,030	1,181,369				3,450,399
5	ŠPD Unsko-sanske šume		17,653				17,653
UKUPAN IZNOS KM							3,572,416
			12,870				12,870
		15,791					15,791
Privredna društva u Bosni i Hercegovini		5,802					5,802
UKUPAN IZNOS KM							34,463

Prilog II Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Finansijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

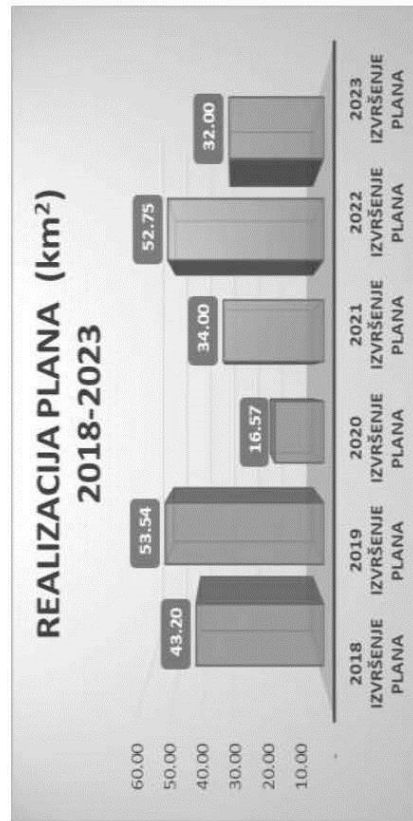
Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (udaljem tekstu:BHMAC) u najvećem broju slučajeva nema informacija o planiranim donatorskim sredstvima za protivminske aktivnosti. U tabeli u nastavku su prikazani poznati izvori finansiranja i finansijska sredstva za 2024.godinu. Napomena, projekt deminiranja u okviru IPA-Instrument for Pre-Accession Assistance EU (Instrument prepristupne pomoći)-IPA III implementirat će se u periodu od u naredne tri godine, tako da se finansijska sredstva odnose na tri godine. Također, očekivano vrijeme implementacije projekta deminiranja desne obale rijeke Save je 2025.godina.

Izvor finansiranja	Projekt/aktivnost	Vrijednost u KM
Proračun institucija BHMAC	Ukupni troškovi	8.033,000
Proračun institucija Oružane snage Bosne i Hercegovine	Deminiranje	2.000,000
Vlada Federacije	Deminiranje, zaštita i spašavanje	5.000,000
Federalna uprava civilne zaštite Vlada Republike Srpske	Deminiranje	3.880,000
Republička uprava civilne zaštite	„Sufinansiranje protivminskih akcija u Bosni i Hercegovini“	100,000
Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine	Deminiranje	19.558,300
IPA- Instrument for Pre-Accession Assistance EU	Deminiranje desne obale rijeke Save	15.959,572
Investicioni okvir za Zapadni Balkan Gradovi i općine u Bosni i Hercegovini	Deminiranje	1.332,500
	Ukupno:	55.863,372

Prilog II Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Finansijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

U tabeli u nastavku je dat pregled planiranih i realiziranih aktivnosti za period 2018-2023. godina.

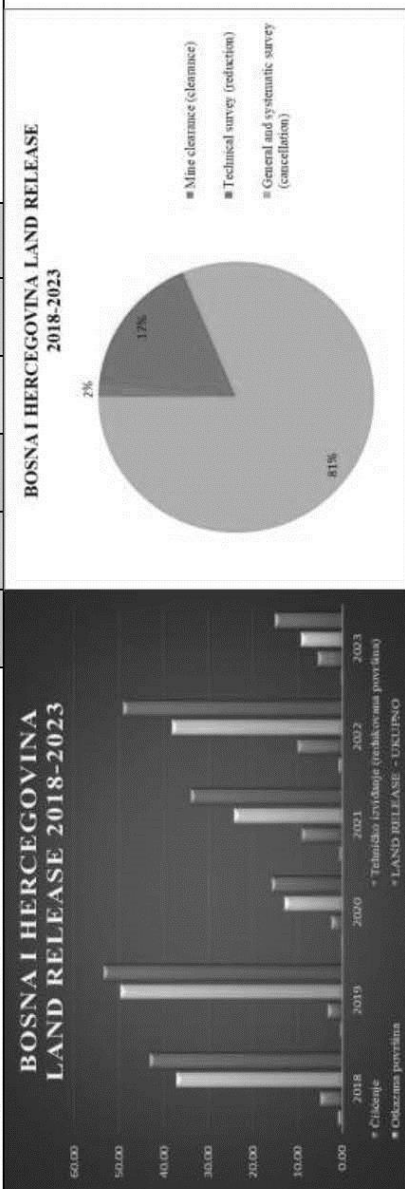
Godine	PLANI REALIZACIJA PLANA 2018-2023											
	2018 plan	2018 izvršenje plana	2019 plan	2019 izvršenje plana	2020 plan	2020 izvršenje plana	2021 plan	2021 izvršenje plana	2022 plan	2022 izvršenje plana	2023 plan	2023 izvršenje plana
Površina km ²	112.00	43.20	126.00	53.54	111.00	16.57	142.40	34.00	142.40	52.75	126.40	32.00
Izvršenje %		39%		42%		15%		24%		37%		25%

Prilog II. Strategije protivminskog čišćenja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Finansijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

U tabeli u nastavku su prikazani rezultati vraćanja površine upotrebom tehničkih metoda za period 2018-2023. godine.

BOSNA I HERCEGOVINA LAND RELEASE 2018-2023										
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	UKUPNO			
Metod km ²							2018-2023	%		
Čišćenje	0.93	0.53	0.29	0.67	0.92	0.36	4	2%		
Tehničko izviđanje (redukovana površina)	5.04	3.31	2.57	9.14	10.12	5.50	36	17%		
Otkazana površina	37.24	49.70	13.03	24.19	38.10	9.26	172	81%		
LAND RELEASE - UKUPNO	43.20	53.54	15.90	34.00	49.14	15.12	211			
Sumnjiva površina na kraju godine	1018	965	956	922	869	838				

Prilog II Strategije protiviminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Fincansijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

U tabeli u nastavku prikazan je plan aktivnosti BHMAC za period 2024-2027. godina. Također, za isti period prikazana su planirana finansijska sredstva BHMAC koja će biti utrošena kroz dva programa, Program 1. Planiranje i projektovanje i Program 2. Osiguranje kvaliteta protiviminskog djelovanja. Radi se o planiranim finansijskim sredstvima u koja su uračunati svi troškovi BHMAC. 2024.godina je usklađena sa Strategijom protiviminskog djelovanja za period 2018-2025.godine, usvojenom od strane Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 176. sjednici održanoj 05.08.2019.godine, („Službeni Glasnik BiH“ broj: 70/19). Predmetni plan vraćanja površine veličine od 145,40 km² sadržan je u Planu deminiranja Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, Programu rada BHMAC za 2024. godinu i Srednjoročnom planu rada BHMAC za period 2024-2026. godine. U postupku revizije Strategije protiviminskog djelovanja za period 2018-2025.godine, izvršena je analiza raspoloživih deminerskih kapaciteta te ostalih okolnosti koje utiču na proces protiviminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini. Na osnovu te analize izvršena je realna procjena mogućnosti vraćanja površine na godišnjem nivou čija veličina iznosi 75km². Na osnovu izvršene analize i procjene sačinjeni su i Elementi za izradu Srednjoročnog programa rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za period 2025 - 2027. godine.

Srednjoročni cilj	Programi	Institucija	Pokazatelj	Jedinica mjerenja (% broj ili opisno)	Polazna vrijednost pokazatelja godina 2024	Ciljana vrijednost pokazatelja godina 2025	Ciljana vrijednost pokazatelja godina 2026	Ciljana vrijednost pokazatelja godina 2027	Troškovi 2024.godina	Procijenjeni ukupni troškovi za 2025-2027. godinu	Troškovi 2024-2027.godina
Osigurati uslove za kontinuirano deminiranje u BiH	BHMAC	BHMAC	Smanjenje minski surmjivog područja	Broj MSEF	72	38	38	38	8.033,000,00	27.013,000,00	35.046,000,00
			Vraćena površina	km ²	145,40	75	75	75	1.607,000,00	5.408,000,00	7.015,000,00
Program 1. Planiranje i projektovanje protiviminskog djelovanja	BHMAC	BHMAC	Obradna površina	km ²	70,50	70,50	70,50	70,50	1.607,000,00	5.408,000,00	7.015,000,00
			Broj znakova	kom	7500	4500	4500	4500	1.607,000,00	5.405,000,00	7.012,000,00
			Broj nadzora	kom	4000	4000	4000	4000	1.607,000,00	5.396,000,00	7.003,000,00
Program 2. Osiguranje kvaliteta protiviminskog djelovanja	BHMAC	BHMAC	Broj ovlaštenja i akreditacija	kom	1632	1700	1700	1.605,000,00	5.396,000,00	7.001,000,00	

Prilog II Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Fincansijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

U tabeli u nastavku prikazan je plan vraćanja površine za 2025. i 2026. godinu. U postupku revizije Strategije protivminskog djelovanja za period 2018-2025.godine, izvršena je analiza raspoloživih deminerskih kapaciteta te ostalih okolnosti koje utiču na proces protivminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini. Na temelju te analize izvršena je realna procjena mogućnosti vraćanja površine na godišnjoj razini čija veličina iznosi 75km². Na osnovu izvršene analize i procjene sačinjeni su i Elementi za izradu Strednjoročnog programa rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za period 2025 - 2027. godine. Prema navedenom planu, u slučaju njegove potpune realizacije veličina sumnjive površine u Bosni i Hercegovini na kraju 2026. godine, odnosno u januaru 2027. godine bi iznosila 542,89 km². To bi u suštini predstavljalo obavezu Bosne i Hercegovine za podnošenje novog zahtjeva za produženje roka prema članku 5. Konvencije o zabrani upotrebe, stvaranja zalih, proizvodnje i prijenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju.

Godina	2024	2025	2026	Ukupno	Preostala sumnjiva površina na kraju 2026. godine u m ²
Veličina sumnjive površine na početku godine	838,290,000	692,890,000	617,890,000		542,890,000
Otkazana površina	121,280,000	60,000,000	60,000,000	241,280,000	
Redukovana površina	23,120,000	13,500,000	13,500,000	50,120,000	
Očišćena površina	1,000,000	1,500,000	1,500,000	4,000,000	
Vraćena površina	145,400,000	75,000,000	75,000,000	295,400,000	
Otkazivanje	83,00%	80,00%	80,00%	80,00%	
Redukovanje	16,00%	18,00%	18,00%	18,00%	
Čišćenje	1,00%	2,00%	2,00%	2,00%	

Prilog II Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Finansijski plan i plan smanjenja sumnjive površine

U tabeli u nastavku prikazana su finansijska sredstva za 2025 i 2026. godinu koja bi bila potrebna za izvršenje planiranih aktivnosti vraćanja površine. Podaci za 2024 godinu su u skladu sa Strategijom protivminskog djelovanja za razdoblje 2018 - 2025.godine koja je usvojena od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine je na 176. sjednici održanoj 5. 8. 2019.godine, („Službeni Glasnik BiH“ broj: 70/19).

Godina	Sumnjiva površina na početku godine u km ²	Vraćena površina godišnje u km ²	Primjena tehničkih metoda km ²	Prosječna cijena tehničkih metoda u KM po m ²	Finansijska sredstva BHMAC mil/KM	Ostala finansijska sredstva potrebna na izvršenja plana mil/KM	Ukupna finansijska sredstva na izvršenja plana, mil/KM
2024-u skladu sa Strategijom	838,29	145,40	11,39	3,00	5,9	37,20	43,10
2025	692,89	75	15,00	3,49	9	52,35	61,35
2026	617,89	75	15,00	3,49	9	52,35	61,35

Prilog III

**Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
revidirani dokument za period 2025 - 2027. godina**

Plan realizacije strateškog cilja 4 - upozoravanje na mine

Prilog III Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokumenti za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 4-upozoravanje na mine

1. Raspoloživi resursi deminerskih organizacija

Sa pregledom stanja u aprilu 2024. godine Bosna i Hercegovina ima 12 akreditovanih organizacija za upozoravanje na mine, od toga 1 komercijalna kompanija, 7 nevladinih i 4 vladine organizacije koje uz Snage Evropske unije (u daljem tekstu: EUFOR) i Međunarodna organizacija za migracije (u daljem tekstu: IOM) realizuju upozoravanje na mine kroz javno informisanje, edukaciju ugroženih i ostalih grupa stanovništva, kao i kroz povezivanje protivminskih akcija sa ugroženim zajednicama. Raspoloživi kapaciteti upozoravanja na mine su dovoljni za realizaciju ovog strateškog cilja.

Red.br.	Organizacija
1	N&N IVŠA D.O.O
1	IN DEMINING
2	CENTAR ZA OBUKU PASA ZA OTKRIVANJE MINA
3	NGO POSAVINA BEZ MINA
4	NGO PRO VITA
5	NGO STOP MINES
6	NORWEGIAN PEOPLES AID (NPA)
7	MAG
1	FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE
2	DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA/KRSTA BiH
3	ORUŽANE SNAGE BOSNE I HERCEGOVINE
4	REPUBLIČKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE RS

Pregled akreditovanih organizacija, stanje april 2024. godine.

2. Posebni projekti upozoravanja na mine

2.1 Projekat upozoravanja na mine u osnovnim školama

Od 1996.godine, Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu BHMAC) u saradnji sa ostalim vladinim i nevladinim organizacijama provodi program Upozoravanja na opasnost od mina sa osnovnim ciljem da kroz edukaciju, informisanje putem medija ili direktnim kontaktom sa rizičnim ciljnim grupama, podigne svijest o opasnosti od mina, smanji mogućnost novih nesreća i ukaže na dugoročnost opasnosti od mina i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata. Posebna pažnja je uvijek bila posvećena edukaciji djece koja se uglavnom realizovala kroz vannastavne aktivnosti, ali i kroz predavanja u školama koje se nalaze u opštinama/gradovima koje su ugrožene minama. S obzirom na veliki problem mina i neeksploziviranih ubojnih sredstava u Bosni i Hercegovini realizovali smo kampanju upozoravanja na mine u svim osnovnim školama u Bosni i Hercegovini. Kampanja se realizovala u svim osnovnim školama u Bosni i Hercegovini u petim, šestim, sedmim, osmim i devetim razredima. Cilj nam je da kod djece u ovom uzrastu razvijemo svijest o opasnosti od mina i da ih naučimo modele ponašanja u opasnim situacijama. Isto tako prezentacija je izuzetno korisna nastavnicima prilikom pripreme i organizacije izleta i drugih aktivnosti u prirodi jer djeca, kao i svi ostali, vrlo često budi izložena ovoj opasnosti. Prezentacija se dodatno može koristiti i na roditeljskim sastancima kako bi se i roditelji upoznali sa ovom opasnošću. Do 2025.godine upozoravanje na mine će biti uvedeno u godišnji plan rada u svim osnovnim školama koji će se i dalje provoditi uz podršku BHMAC-a.

2.2. Projekat Digitalnog upozoravanje na mine

Posljednjih godina, s pojavom pandemije COVID - 19 i razvojem digitalnih tehnologija, BHMAC je u saradnji sa MAC stvarao inovativne načine za dosezanje ugroženih zajednica putem interneta kao i jačanje aktivnosti digitalnog obrazovanja o opasnosti od mina.

Korištenje digitalnih kanala komuniciranja doprinosi da se poruke, koje spašavaju živote, mogu bolje i brže dijeliti te da što više ljudi može pristupiti informacijama kako bi zaštitili sebe i svoje porodice. Bosna i Hercegovina je digitalno povezana zemlja u kojoj je veliki potencijal za jačanje postojećeg upozoravanja na mine digitalnim upozoravanjem, budući da su 49,8% stanovništva Bosne i Hercegovine u dobi od 13+ aktivni korisnici Facebook-a.

2.3. Pojedinačni projekti upozoravanja na mine i takmičenje Misli mine

BHMAC sa Društvom Crvenog krsta/križa Bosne i Hercegovine kontinuirano održava takmičenja Misli Mine, počevši od školskih, opštinskih, regionalnih/kantonálnih zaključno sa entitetskim takmičenjima i državnim takmičenjem. Takmičenje se održava u sedmim razredima svih osnovnih škola u Bosni i Hercegovini. Pored toga DKCK Bosne i Hercegovine kao i druge akreditovane kompanije provode pojedinačne projekte upozoravanja na mine prema prioritizaciji BHMAC-a.

Prilog III Strategije protivminskog čije-lovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina, Plan realizacije strateškog cilja 4-upozoravanje na mine

2.4. EUFOR

Putem svojih LOT timova EUFOR konstantno provodi aktivnosti upozoravanja na mine za sve ugrožene kategorije stanovništva.

2.5. IOM–Upozoravanje populacije migranata

Ugrožene grupe obuhvaćene ovim zadatkom su migrantska populacija, osoblje IOM, kao i osoblje partnerskih organizacija koje saraduje sa IOM-m, kako u Privremenim prihvatnim centrima tako i na terenu putem svojih mobilnih timova (Outreach Teams).

Naime, imajući u vidu trendove kretanja migranata kroz Bosnu i Hercegovinu na svom putu prema zemljama srednje i zapadne Evrope, IOM kao međunarodna organizacija koja djeluje u Bosni i Hercegovini i blisko saraduje sa državnim institucijama, te zajednički sa njima radi na poboljšanju uslova boravka migranata, zaštiti i njihovoj bezbjednosti kao jednog od najvažnijih segmenata, je pokrenula projekat Upozoravanja na mine i neeksplodirana ubojita sredstva sa BHMACH putem certifikovanih i akreditovanih instruktora za upozoravanje na opasnost od mina. Migranti na svom putu kroz Bosnu i Hercegovinu u svom nastojanju da dođu do cilja se izlažu visokom riziku i velikoj opasnosti i da se nađu u minsko sumnjivim područjima. Privremeni prihvatni centri se nalaze na području Sarajeva i Bihaća a pored toga postoje i mnogi improvizovani centri koje migranti koriste u tranzitu ili u pripremi za ilegalni izlazak iz Bosne i Hercegovine. IOM locira ovakve kampove sa svojim mobilnim timovima, te istima pruža pomoć i dostavlja osnovne životne potrebštine. S obzirom na to da se ovi kampovi formiraju na mjestima odakle migranti mogu brže pokušati prijeći granicu, vrlo često su u blizini minski sumnjivih područja, te su njihovi mobilni timovi koji pružaju pomoć izloženi riziku, a tako i migranti.

Prilog IV
Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine
revidirani dokument za period 2025 - 2027. godina
Lista učesnika

Prilog IV Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine-revidirani dokument za period 2025-2027. godina. Lista učesnika

Prva radionica na temu revizije Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine za period 2018-2025.godina održana je u martu 2024. godine. U maju 2024. godine Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini organizovao je radne sesije po grupama za svaki od pet strateška cilja. Relevantni akteri su na sesijama razmatrali predstavljeni nacrt strateških i operativnih ciljeva, polazišta, pokazatelje i prijedloge ciljanih stanja. Nakon toga, revidirani strateški dokument dostavljen svim učesnicima na komentar prije dostavljanja dokumenta Komisiji za deminiranje u Bosni i Hercegovini i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje. Lista učesnika u postupku revizije strateškog dokumenta data je u tabeli u prilogu.

Red. br.	Organizacija	Broj učesnika
1.	Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini-BHMAC	9
2.	Oružane snage Bosne i Hercegovine	2
3.	Federalna uprava civilne zaštite Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske	2
4.	Republika Srpske	2
5.	Norwegian People's Aid – NPA	3
6.	The Mines Advisory Group-MAG	2
7.	Posavina bez mina	2
8.	Društvo Crvenog krsta/križa Bosne i Hercegovine	1
9.	Crveni krst Republike Srpske	1
10.	Crveni križ Federacije Bosne i Hercegovine	1
11.	Organizacija amputiraca Republike Srpske-UDAS	1
12.	EUFOR	3

**MINISTARSTVO FINACIJA I TREZORA
BOSNE I HERCEGOVINE****397**

Temeljem članka 61. stavka 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02), članak 30. Zakona o administrativnim pristojbama ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 3/10 i 98/12), ministar Ministarstva financija i trezora BiH donosi

NAREDBU**O IZMJENI NAREDBE O UPLATNIM RAČUNIMA ZA ADMINISTRATIVNE PRISTOJBE**

I

Ovom Naredbom vrši se izmjena Naredbe o uplatnim računima administrativne pristojbe ("Službeni glasnik BiH", br. 30/23, 37/23, 91/24 i 04/25), tako što se u točki IV - Pregled vrsta Prihoda i proračunskih organizacija u tabeli pod rednim brojem 79. i 81. mijenja kako slijedi:

Redni broj	Naziv vrste prihoda	Vrsta prihoda koja se briše	Nova vrsta prihoda	Proračunska organizacija koja se briše	Nova Proračunska organizacija
79.	Ostaje nepromijenjen	722190	722950	2704999	2802999
81.	Ostaje nepromijenjena	722190	722195	Ostaje nepromijenjena	Ostaje nepromijenjena

II

Ova Naredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 08-16-2-3190/25
14. svibnja 2025. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. Srđan Amidžić, v. r.

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02), člana 30. Zakona o administrativnim taksama ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 3/10 i 98/12), ministar Ministarstva financija i trezora BiH donosi

NAREDBU**O IZMJENI NAREDBE O UPLATNIM RAČUNIMA ZA ADMINISTRATIVNE TAKSE**

I

Ovom Naredbom vrši se izmjena Naredbe o uplatnim računima administrativne takse ("Službeni glasnik BiH" br. 30/23, 37/23, 91/24 i 04/25), tako što se u tački IV - Pregled vrsta Prihoda i budžetskih organizacija u tabeli pod rednim brojem 79. i 81. mijenja kako slijedi:

Redni broj	Naziv vrste prihoda	Vrsta prihoda koja se briše	Nova vrsta prihoda	Bužetska organizacija koja se briše	Nova bužetska organizacija
79.	Ostaje nepromijeđen	722190	722950	2704999	2802999
81.	Ostaje nepromijeđena	722190	722195	Ostaje nepromijeđena	Ostaje nepromijeđena

II

Ova Naredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 08-16-2-3190/25
15. maja 2025. godine
Sarajevo

Ministar
Dr Srđan Amidžić, s. p.

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02), člana 30. Zakona o administrativnim taksama ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 3/10 i 98/12), ministar Ministarstva financija i trezora BiH donosi

NAREDBU**O IZMJENI NAREDBE O UPLATNIM RAČUNIMA ZA ADMINISTRATIVNE TAKSE**

I

Ovom Naredbom vrši se izmjena Naredbe o uplatnim računima administrativne takse ("Službeni glasnik BiH", br. 30/23, 37/23, 91/24 i 04/25), tako što se u tački IV - Pregled vrsta Prihoda i budžetskih organizacija u tabeli pod rednim brojem 79. i 81. mijenja kako slijedi:

Redni broj	Naziv vrste prihoda	Vrsta prihoda koja se briše	Nova vrsta prihoda	Bužetska organizacija koja se briše	Nova budžetska organizacija
79.	Ostaje nepromijenjen	722190	722950	2704999	2802999
81.	Ostaje nepromijenjena	722190	722195	Ostaje nepromijenjena	Ostaje nepromijenjena

II

Ova Naredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 08-16-2-3190/25
14. maja 2025. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. Srđan Amidžić, s. r.

KONKURENCIJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

398

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e), članka 42. stavak (1) točka d), a u svezi sa čl. 12., 14., 16., 17. i 18. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), rješavajući po Prijavi koncentracije gospodarskog subjekta Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Njemačka, zastupan po punomoćniku Almi Hota odvjetniku iz Sarajeva, S.H. Muvekita 3, 71 000 Sarajevo, zaprimljenoj dana 26.08.2024. godine pod brojem UP 02-26-1-023-1/24, na 26. (dvadesetšestoj) sjednici održanoj dana 24.04.2025. godine, donijelo je

RJEŠENJE

- Ocjenuje se dopuštenom koncentracija sudionika na tržištu uvoza sirovog svinjskog i govedeg mesa u Bosnu i Hercegovinu koja će nastati stjecanjem većinske kontrole gospodarskog subjekta Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Njemačka nad gospodarskim subjektima: Vion GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo; Vion Beef B.V. Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo; Vion Beef Sud GmbH Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo; Vion Waldkraiburg GmbH, Traunreuter Str. 7, 84478 Valdkraiburg; Vion Crailsheim GmbH, Tiefenbacher StraBe 70, 74564 Kraijshajm; Vion Move GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo; Vion Hilden GmbH, Westring 21, 40721 Hilden; CEMO GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo; Tragerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Atlas-Handelsgesellschaft mbH, Gesellschaft burgerlichen Rechts; Best Hides GmbH, Wasserbruck 3, 84174 Eching-Weixerau i LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH, Max-Joseph-StraBe 9, 80333 Munchen.
- Obvezuje se gospodarski subjekt Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Njemačka, da uplati administrativnu pristojbu u iznosu od 5.000,00 KM (pettisućakonvertibilnih maraka) u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
- Ovo Rješenje o koncentraciji se upisuje u Registar koncentracija.
- Ovo Rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 26.08.2024. godine, pod brojem UP 02-26-1-023-1/24, zaprimilo Prijavu koncentracije (u daljnjem tekstu: Prijava) gospodarskog subjekta Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Njemačka (u daljnjem tekstu: **Podnositelj prijave ili Tonnies**), koji namjerava da stekne potpunu kontrolu nad sljedećim društvima koja pripadaju Vion Food grupi društava: Vion GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo (u daljnjem tekstu: **Vion**), Vion Beef B.V. Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo (u daljnjem tekstu: **Vion Beef**), Vion Beef Sud GmbH Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo (u daljnjem tekstu: **Vion Beef Sud**), Vion Waldkraiburg GmbH, Traunreuter Str. 7, 84478 Valdkraiburg (u daljnjem tekstu: **Vion Waldkraiburg**) Vion Crailsheim GmbH, Tiefenbacher StraBe 70, 74564 Kraijshajm, (u

daljnjem tekstu: **Vion Crailsheim**), Vion Move GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, (u daljnjem tekstu: **Vion Move**), Vion Hilden GmbH, Westring 21, 40721 Hilden, (u daljnjem tekstu: **Vion Hilden**), CEMO GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, (u daljnjem tekstu: **CEMO**), većinskog udjela (...)*¹ ragerschaft Tragerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Atlas-Handelsgesellschaft mbH, Gesellschaft burgerlichen Rechts, (u daljem tekstu: **Tragerschaft Schlachthof Minden**), većinskih udjela (...)* Best Hides GmbH, Wasserbruck 3, 84174 Eching-Weixerau, (u daljnjem tekstu: **Best Hides**) i manjinskih udjela (...)* LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH, Max-Joseph-StraBe 9, 80333 Munchen, (u daljnjem tekstu: **LQB**).

Uvidom u podnesenu Prijavu, utvredeno je da ista nije kompletna i uredna u smislu odredbi čl. 9. i 11. Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik BiH" broj 34710, u daljnjem tekstu Odluka), zbog čega je dana 05.09.2024. godine, dana 06.12.2024. godine i dana 22.01.2025. godine upućen zahtjev za dopunu prijave koncentracije (akt broj UP 02-26-1-023-2/24, akt broj UP 02-26-1-023-5/24 i akt broj UP 02-26-1-023-17/24).

Podnositelj prijave je Prijavu koncentracije dopunio dana 10.09.2024. godine podneskom broj UP 02-26-1-023-3/24, dana 30.09.2024. godine podneskom broj UP 02-26-1-023-4/24, dana 03.01.2025. godine podneskom broj UP 02-26-1-023-13/24, dana 29.01.2025. godine podneskom broj UP 02-26-1-023-18/24.

Po primitku tražene dokumentacije Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je prijava kompletna, te sukladno sa člankom 30. stavak (3) Zakona, izdalo Potvrdu o primitku kompletne i uredne Prijave, dana 23.04.2025. godine broj UP 02-26-1-023-23/24.

Podnositelj prijave je naveo, u smislu članka 30. stavak (2) Zakona, da će koncentraciju prijaviti nadležnim tijelima za zaštitu tržišne konkurencije u Austriji, Njemačkoj, Grčkoj, Kipru, Crnoj Gori i Ukrajini.

Koncentracija je odobrena od strane Svezene agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Austrije, Odbora za zaštitu konkurencije Republike Kipar, Agencije za zaštitu konkurencije Crne Gore, Konkurencijski odbor Grčke, Antimonopolska komisija Ukrajine.

Konkurencijsko vijeće je, sukladno sa člankom 16. stavak (4) Zakona, izdalo Obavijest o prijavi koncentracije broj UP 02-26-1-023-21/24 od 19.03.2025. godine, koje je u dnevnoj štampi objavljeno dana 20.03.2025. godine, u kojem su pozvani sve zainteresirani gospodarski subjekti koji djeluju na navedenom tržištu ili druge gospodarske subjekte koji djeluju na drugim tržištima na kojima bi namjeravana koncentracija mogla imati učinak, te druge institucije ili udruge koje imaju mjerodavna saznanja o navedenom tržištu da mogu dostaviti pisane primjedbe i mišljenja.

1. Sudionici koncentracije

Sudionici predmetne koncentracije su gospodarski subjekti Tonnies International Management GmbH Vion GmbH, Vion Beef B.V., Vion Beef Sud GmbH, Vion Waldkraiburg GmbH, Vion Move GmbH, Vion Hilden GmbH, CEMO GmbH, Tragerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Best Hides GmbH i LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH.

¹ (...)*- Podaci predstavljaju poslovnu tajnu

1.1. Gospodarski subjekt Tonnies International Management GmbH (Podnositelj prijave)

Gospodarski subjekt Tonnies International Management GmbH, sa sjedištem na adresi In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Njemačka, registriran u Osnovnom sudu u Giterlou, broj upisa u registar HRB 12007. Tonnies International Management GmbH je zavisno društvo u isključivom vlasništvu gospodarskog subjekta ME Grundbesitz GmbH sa (...) * udjela.

Gospodarski subjekt ME Grundbesitz GmbH je u (...) * vlasništvu gospodarskog subjekta Tonnies Holding ApS & Co. KG, a koji je u vlasništvu (...) *

Tonnies International Management GmbH je dio Tonnies grupe koja je pod krajnjom kontrolom dvije fizičke osobe, (...) * ("Tonnies grupa"), koja obuhvata i društvo Tonnies Holding Aps & Co. KG ("Tonnies Holding").

Tonnies Holding, matično društvo Tonnies grupe je pod zajedničkom kontrolom (...) *. Udjeli ograničenih partnera u Tonnies Holding su u vlasništvu (...) *.

Tonnies grupa, sa sjedištem u Rheda-Wiedenbruck, je društvo u porodičnom vlasništvu koje posluje u prehrambenoj industriji.

Poslovne aktivnosti Tonnies grupe su podijeljene na sljedeće sektore: (i) Svinjetina, (ii) Govedina, (iii) Mješovita roba, (iv) Kobasice, (v) Sastojci, (vi) Centralne usluge, (vii) Međunarodno poslovanje i (viii) Logistika. Poslovne aktivnosti pogotovo obuhvataju klanje i rasijecanje krmača, svinja i goveda kao i prodaju svježeg mesa i preradu otpadnih/nusproizvoda iz klanja i logističke usluge koje se odnose na te aktivnosti. Osim toga, Tonnies grupa se bavi i proizvodnjom mesnih proizvoda konkretno od svinja, krmača, govedine i piletine, i bavi se trgovinom prasića i svinja.

Tonnies grupa, trenutno zapošljava više od 20.000 uposlenih, i ima - pored svojih proizvodnih lokacija u Njemačkoj - fabrike u Belgiji, Danskoj, Francuskoj, Velikoj Britaniji, Italiji, Austriji, Poljskoj i Španiji.

Tonnies grupa nema ovisna društva, ogranke niti predstavništva osnovana u Bosni i Hercegovini.

1.2. Gospodarski subjekt Vion GmbH (ciljno društvo)

Vion GmbH, sa registriranim sjedištem na adresi Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, registriranog u Trgovačkom registru kod Osnovnog suda u Kemptenu (Algoj), broj upisa firme u registar: HRB 12498. gospodarski subjekt Vion N.V., Holandija je vlasnik (...) * udjela u gospodarskom subjektu Vion GmbH.

1.3. Gospodarski subjekat Vion Beef B.V. (ciljno društvo)

Vion Beef B.V., koje je osnovano u Bestu, Holandija i adresa za posjete Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo, Njemačka i registrirano u Gospodarskoj komori Holandije pod registarskim brojem društva CCI 81629605. Gospodarski subjekt Vion N.V., Holandija je vlasnik (...) * udjela u gospodarskom subjektu Vion Beef B.V., (...) * udjela Vion Food North B.V. Holandija i (...) * udjela Peelse Barrier Holding B.V. & Co.KG.

1.4. Gospodarski subjekt Vion Beef Sud GmbH (ciljno društvo)

Vion Beef Sud GmbH, sa sjedištem na adresi Rudolf-Diesel-Str. 10, 86807 Buhlo, registriran u Trgovinskom registru Osnovnog suda u Minhenu, broj upisa firme u registar HRB 171259. Gospodarski subjekt Vion Beef B.V. Holandija je vlasnik (...) * udjela u gospodarskom subjektu Vion Beef Sud GmbH, a (...) * udjela je u vlasništvu gospodarskog subjekta Peelse Barrier Holding B.V. & Co.KG.

1.5. Gospodarski subjekt Vion Waldkraiburg GmbH (ciljno društvo)

Vion Waldkraiburg GmbH, sa sjedištem na adresi Traunreuter Str. 7, 84478 Valdkrajburg, registriran u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Traunštajnu, broj upisa firme u registar HRB 18517. Gospodarski subjekt Vion Beef Sud GmbH ima (...) * udjela u gospodarskom subjektu Vion Waldkraiburg GmbH.

1.6. Gospodarski subjekt Vion Crailsheim GmbH (ciljno društvo)

Vion Crailsheim GmbH, sa sjedištem na adresi Tiefenbacher StraBe 70, 74564 Crailsheim, registriran u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Ulmu, broj upisa firme u registar HRB 671179. Gospodarski subjekt Vion Crailsheim GmbH je (...) * u vlasništvu gospodarskog subjekta Vion Beef B.V. Holandija.

1.7. Gospodarski subjekt Vion Move GmbH (ciljno društvo)

Vion Move GmbH, sa sjedištem na adresi Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, registriranog u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Kemptenu (Algoj), broj upisa firme u registar: HRB 12499. Gospodarski subjekt Vion Move GmbH je u (...) * vlasništvu gospodarskog subjekta Vion Beef B.V. Holandija.

1.8. Gospodarski subjekt Vion Hilden GmbH (ciljno društvo)

Vion Hilden GmbH, sa sjedištem na adresi Westring 21, 40721 Hilden, registriran u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Dizeldorfu, broj upisa firme u registar HRB 56000. Gospodarski subjekt Vion Beef B.V. Holandija, je vlasnik (...) * udjela u gospodarskom subjektu Vion Hilden GmbH, a preostalih (...) * udjela je u vlasništvu Peelse Barrier Holding B.V. & Co.KG.

1.9. Gospodarski subjekt CEMO GmbH (ciljno društvo)

CEMO GmbH, sa sjedištem na adresi Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, registriran u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Kemptenu (Algoj), broj upisa firme u registar HRB 983. Gospodarski subjekt CEMO GmbH je u (...) * vlasništvu gospodarskog subjekta Vion Beef B.V. Holandija.

1.10. Gospodarski subjekat Tragerschaft Schlachthof Minden GmbH (ciljno društvo)

Tragerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Atlas-Handelsgesellschaft mbH, Gesellschaft burgerlichen Rechts. Ovo društvo nema osnovni kapital jer je u pitanju partnerstvo definirano njemačkim građanskim zakonom. Gospodarski subjekt Vion Beef Sud GmbH ima (...) * udjela u ovom partnerstvu i (...) * udjela Stadt Minden.

1.11. Gospodarski subjekt Best Hides GmbH (ciljno društvo)

Best Hides GmbH, sa sjedištem na adresi Wasserbruck 3, 84174 Eching-Weixerau, registriran u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Landshutu, broj upisa firme u registar HRB 6306. (...) * udjela je u vlasništvu gospodarskog subjekta CEMO, a (...) * udjela je u vlasništvu gospodarskog subjekta Darling Ingredients.

1.12. Gospodarski subjekt LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH (ciljno društvo)

LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH, sa sjedištem na Max-Joseph-StraBe 9, 80333 Munchen,

registriran u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Minhenu, broj upisa firme u registar HRB 143527.

Ciljna društva pripadaju Vion Food grupi, sa sjedištem u Bokstelu (Holandija), čije je matično društvo Vion Holding N.V. Vion Food grupa je međunarodni proizvođač mesa, mesnih proizvoda i alternativa na bazi bilja sa proizvodnim lokacijama u Holandiji, Njemačkoj i Belgiji.

Vion Crailsheim, Vion Waldkraiburg i Vion Beef su lokacije za klanje i rasijecanje mesa u Južnoj Nemačkoj. (...)*

CEMO i njegovo ovisno društvo BestHides posluju u segmentu nusproizvoda životinjskog podrijetla ("ABP"): CEMO izvozi govede meso i trguje nusproizvodima od govedeg mesa prehrambene kvalitete iz gore pomenutih klaonica; BestHides je dobavljač ohlađenih i vlažno soljenih koža i vlažno soljenih telećih koža.

Vion Move je zadužen za pružanje usluga logistike i pakovanja za društva Vion Food grupe.

(...)*

Ciljna društva imaju manjinski udjel od (...)* u LQB, koje upravlja sustavom za obezbjeđivanje kvaliteta u sektorima životinja i biljaka.

Ciljna društva nemaju ovisna društva, ogranke niti predstavništva u BiH, ne postoje BiH društva niti imovina koji su obuhvaćeni Predloženom tranzakcijom.

2. Obveza prijave koncentracije

Obveza prijave koncentracije gospodarskih subjekata, u smislu članka 14. stavak (1) točke a) i b) Zakona, postoji ako ukupni godišnji prihodi sudionika koncentracije ostvareni prodajom roba i/ili usluga na svjetskom tržištu iznose 100.000.000,00 KM, po završnom računu u godini koja je prethodila predmetnoj koncentraciji, i da ukupan prihod svakog od najmanje dva gospodarska subjekta sudionika koncentracije ostvaren prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznosi najmanje 8.000.000,00 KM, ili ako je zajednički tržišni udjel sudionika koncentracije na mjerodavnom tržištu veći od 40,0%.

Sukladno sa člankom 14. Zakona, navedeni su podaci iz Prijave radi utvrđivanja postojanja uvjeta za obvezu prijave koncentracije, a vezano za ukupan godišnji prihod sudionika koncentracije u 2023.godini koja je prethodila koncentraciji (Tablica br.1).

Tablica br. 1

Naziv gospodarskog subjekta	Prihodi na svjetskom tržištu KM	Prihodi na BiH tržištu KM
Tonnies grupa	(...)*	(...)*
Tonnies International Management	(...)*	(...)*
Vion Food Grupa	(...)*	(...)*
Vion	(...)*	(...)*
Vion Beef Sud	(...)*	(...)*
Vion Crailsheim	(...)*	(...)*
CEMO	(...)*	(...)*
Vion Waldkraiburg	(...)*	(...)*
Vion Move	(...)*	(...)*
Vion Hilden	(...)*	(...)*
Tragerschaft Schlachthof Minden	(...)*	(...)*
Best Hides	(...)*	(...)*
LQB	(...)*	(...)*

Izvor: podaci iz Prijave

Prema podacima iz Tablice br.1 sudionici koncentracije su ostvarili godišnji prihod koji podliježe obvezi prijave koncentracije u smislu odredbi članka 14. stavak (1) Zakona, odnosno članka 2. Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata.

3. Pravni okvir ocjene namjere koncentracije

Konkurencijsko vijeće je u provedbi postupka ocjene predmetnih koncentracija primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10), te Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/07, 41/13 i 53/16).

Konkurencijsko vijeće je sukladno sa člankom 43. stavak (7) Zakona, pri izračunavanju ukupnih godišnjih prihoda sudionika koncentracije, koristilo kriterije i standarde Obavijesti Europske komisije o računanju ukupnog prihoda sukladno sa Uredbom Vijeća (EEZ) broj 4064/89 o kontroli koncentracija gospodarskih subjekata.

4. Pravni temelj koncentracije

Pravni temelj predložene transakcije su Protokol o potpisivanju (...)* koji su zaključili mjerodavna kupoprodajna društva koja pripadaju Tonnies grupi i Vion Food grupi.

(...)*

Predložena transakcija se odnosi na stjecanje kontrole od strane gospodarskog subjekta Tonnies International Management GmbH kupovinom (...)* udjela u sljedećim gospodarskim subjektima Vion Food grupe: Vion GmbH, Vion Beef B.V., Vion Beef Sud GmbH, Vion Waldkraiburg GmbH, Vion Crailsheim GmbH, Vion Move GmbH, Vion Hilden GmbH i CEMO GmbH, kupovinom (...)* udjela u privrednom subjektu Tragerschaft Schlachthof Minden, (...)* udjela u gospodarskom subjektu Best Hides GmbH i kupovinom (...)* udjela u gospodarskom subjektu LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH.

Sukladno sa naprijed navedenim, pravni oblik koncentracije je zajedničko ulaganje na dugoročnoj osnovi, dva ili više neovisnih gospodarskih subjekata, koji djeluju kao neovisni gospodarski subjekt, sukladno sa člankom 12. stavak (1) točka b) Zakona.

5. Mjerodavno tržište i ocjena koncentracije

Mjerodavno tržište koncentracije, u smislu članka 3. Zakona o konkurenciji, te čl. 2.. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda /usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu posebno njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Nadalje, prema članku 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuje od uvjeta tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Podnositelj prijave navodi da se sudionici predmetne transakcije bave prodajom govedine i svinjetine u Bosni i Hercegovini.

Aktivnosti Tonnies grupa u Bosni i Hercegovini su ograničene na prodaju sirovog svinjskog i govedeg mesa kupcima iz Bosne i Hercegovine. Tonnies grupa vrši promet svježeg mesa tj. govedine i svinjetine u BiH preko svojih društava unutar grupe. (...)*

Prema podacima iz Prijave koncentracije, kupci sirovog svinjskog mesa (...)*

Ciljna društva prodaju svježe meso, tj. govedinu i svinjetinu, u Bosni i Hercegovini preko dva kanala: industrije mesa i trgovačkog kanala. (...)*

Prema podacima iz Prijave, lista svih kupaca Ciljnih društava u Bosni i Hercegovini je kako slijedi: (...)*

Prema podacima koje su dostavili sudionici predmetne koncentracije najveći konkurenti, gospodarski subjekti od kojih se uvozi goveđe meso u Bosnu i Hercegovinu su: (...)*

U segmentu uvoza sirove svinjetine, najveći konkurentni, gospodarski subjekti od kojih se uvozi svinjsko meso u Bosnu i Hercegovinu su: (...)*

Sudionici predmetne koncentracije zbog nemogućnosti da izrade pouzdane procjene tržišnog udjela konkurenata, jer nemaju uvid u tržište prodaje svinjetine i govedine u BiH, su na temelju prosječne potrošnja po glavi stanovnika za svinjsko meso (8,35kg po glavi) i goveđe meso (13 kg po glavi) u BiH u 2022. godini, koja je preuzeta iz zvanične baze podataka Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija – FAOSTAT, množenjem navedenog opsega potrošnje prema broju stanovnika BiH po posljednjem popisu (3.791.622) dobili ukupnu količinu potrošenog svinjskog mesa i goveđeg mesa u BiH za 2023. godinu kako slijedi:

Tablica br. 2

Segment	Ukupno tržište količina	Tonnies grupa	Ciljna društva
Govedina	49.291 tona	(...)*	(...)*
Svinjetina	31.660 tona	(...)*	(...)*

Izvor: Prijava koncentracije

Na zahtjev Konkurencijskog vijeća, sudionici predmetne koncentracije su dostavili podatke i za 2024. godinu (do 47. kalendarske nedelje u 2024. godine) o prodaji svježeg svinjskog i goveđeg mesa kupcima u Bosni i Hercegovini.

Prema dostavljenim podacima, (...)*

Prema podacima i priložima dostavljenim u Prijavi, Podnositelj prijave i Ciljno društvo nisu prisutni na mjerodavnom tržištu u Bosni i Hercegovini, izravno niti putem povezanih gospodarskih društava, ali ostvaruju prihode u Bosni i Hercegovini od prodaje sirovog svinjskog i goveđeg mesa kupcima iz Bosne i Hercegovini.

Uvažavajući naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je mjerodavno tržište predmetne koncentracije, tržište uvoza sirovog svinjskog i goveđeg mesa u Bosnu i Hercegovinu.

Konkurencijsko vijeće je od Vanjskotrgovinske komore BiH, zatražilo podatke o gospodarskim subjektima iz inostranstva od kojih se kupuje sirovo goveđe i svinjsko meso, odnosno uvozi za potrebe tržišta u Bosni i Hercegovini.

Vanjskotrgovinska komora BiH nije dostavila pojedinačne podatke o gospodarskim subjektima, nego po zemljama iz kojih se uvozi svinjsko i goveđe meso, kao i podatke o količini i vrijednosti uvezenog sirovog svinjskog i goveđeg mesa u Bosnu i Hercegovinu u 2023. i 2024. godini.

Prema dostavljenim podacima u Bosnu i Hercegovinu je ukupno uvezeno 37.810.097 kg goveđeg mesa u 2023. godini u vrijednosti od 321.557.470 KM, dok je uvoz goveđeg mesa u Bosni i Hercegovinu u 2024. godini iznosio 40.278.124 kg, ukupne vrijednosti od 367.449.662 KM.

U pogledu uvoza sirovog svinjskog mesa u Bosnu i Hercegovinu u 2023. i 2024. godini, ukupno je uvezeno 21.332.143 kg vrijednosti 133.066.056 KM, odnosno 25.565.635 kg vrijednosti od 150.900.079 KM.

Konkurencijsko vijeće je prema podacima iz Prijave koncentracije o ukupnim količinama svinjskog i goveđeg mesa koje su sudionici predmetne koncentracije prodali kupcima u BiH u 2023. i 2024. godini, kao i podacima Vanjskotrgovinske

komore BiH o uvezenom sirovom svinjskom i govedem mesu u Bosnu i Hercegovinu tijekom 2023. i 2024. godine, izračunalo je tržišni udjel sudionika koncentracije u Tablici br. 3 kako slijedi:

Tablica br. 3

Uvezeno meso u BiH u 2023-24. godini	Ukupno (tona)	Tonnies grupa		Vion Food grupa (ciljno društvo)		Ukupno
Svinjetina '23	21.332.143	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
Svinjetina '24	25.565.635	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
Govedina '23	37.810.097	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
Govedina '24	40.278.124	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*

* podatci do 47. kalendarske nedelje u 2024. godine

Analizom podataka predstavljenih u Tablici br. 3, pojedinačni i zajednički udjel Podnositelja prijave i Ciljnog društva u ukupnoj prodaji sirovog svinjskog i goveđeg mesa kupcima iz Bosni i Hercegovini u (...)*, dok je ukupan uvoz svinjskog i goveđeg mesa, (...)* što ukazuje na postojanje konkurencije na zemljopisnim tržištima sa kojih se uvozi svježe svinjsko i goveđe meso u Bosnu i Hercegovinu.

U Prijavi koncentracije, predložena transakcija se obrazlaže na način da Tonnies grupa posluje u prehrambenoj industriji preko aktivnosti klanja i rasijecanja mesa i proizvodnje mesnih proizvoda kao i srodnih aktivnosti. (...)*, te da Tonnies grupa i Ciljna društva nemaju proizvodne niti klaničke kapacitete u Bosni i Hercegovini, odnosno prodaja se odvija isključivo gospodarskim subjektima koji uvoze sirovo svinjsko i goveđe meso u Bosnu i Hercegovinu. (...)* Prema navodima iz Prijave, predložena transakcija neće imati nikakav negativni utjecaj na potrošače u Bosni i Hercegovini.

Konkurencijsko vijeće je na temelju analize predmetnog zahtjeva i dostavljenen dokumentacije od strane Podnositelja prijave, procjenom učinaka na temelju kriterija iz članka 17. Zakona, ocijenilo da provođenjem predmetne koncentracije neće doći do narušavanja tržišne konkurencije, odnosno stvaranja ili jačanja vladajuće pozicije sudionika koncentracije u Bosni i Hercegovini.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo dopuštenom predmetnu koncentraciju u smislu članka 18. stavak (2) točka a) Zakona, kao u točki 1. izreke ovog Rješenja.

6. Administrativna pristojba

Podnositelj prijave je na ovo Rješenje, sukladno sa člankom 2. stavak (1) tarifni broj 107. točka d) pod 1) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan platiti administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Sukladno sa navedenim, Konkurencijsko vijeće je donijelo odluku kao u točki 2. izreke ovog Rješenja.

7. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objave ovoga Rješenja.

Broj UP 02-26-1-023-25/24

24. travnja 2025. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić

Конкурентијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка д), а у вези са чл. 12., 14., 16., 17. и 18. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по Пријави концентрације привредног

субјекта Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Њемачка, заступан по пуномоћнику Алми Хота адвокату из Сарајева, С.Х. Мувеќита 3, 71 000 Сарајево, запримљеној дана 26.08.2024. године под бројем УП 02-26-1-023-1/24, на 26. (двадесетшестој) сједници одржаној дана 24.04.2025. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

- Оцјењује се допуштеном концентрација учесника на тржишту увоза сировог свињског и говеђег меса у Босну и Херцеговину која ће настати стицањем већинске контроле привредног субјекта Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Њемачка над привредним субјектима: Vion GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo; Vion Beef B.V. Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo; Vion Beef Sud GmbH Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo; Vion Waldkraiburg GmbH, Traunreuter Str. 7, 84478 Valdkrajburg; Vion Crailsheim GmbH, Tiefenbacher StraBe 70, 74564 Krajishajm; Vion Move GmbH, Rudolf- Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo; Vion Hilden GmbH, Westring 21, 40721 Hilden; СЕМО GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo; Tragerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Atlas-Handelsgesellschaft mbH, Gesellschaft burgerlichen Rechts; Best Hides GmbH, Wasserbruck 3, 84174 Eching-Weixerau i LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Vauern GmbH, Max-Joseph-StraBe 9, 80333 Munchen.
- Обавезује се привредни субјекат Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Њемачка, да уплати административну таксу у износу од 5.000,00 КМ (петхиљадаконвертибилних марака) у корист Буцета институција Босне и Херцеговине.
- Ово Рјешење о концентрацији се уписује у Регистар концентрација.
- Ово Рјешење ће бити објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренијски савјет) је дана 26.08.2024. године, под бројем: УП 02-26-1-023-1/24, запримило Пријаву концентрације (у даљем тексту: Пријава) привредног субјекта Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Њемачка (у даљем тексту: **Подносилац пријаве или Tonnies**), који намјерава да стекне потпуну контролу над сљедећим друштвима која припадају Vion Food групи друштава: Vion GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo (у даљем тексту: **Vion**), Vion Beef B.V. Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo (у даљем тексту: **Vion Beef**), Vion Beef Sud GmbH Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo (у даљем тексту: **Vion Beef Sud**), Vion Waldkraiburg GmbH, Traunreuter Str. 7, 84478 Valdkrajburg (у даљем тексту: **Vion Waldkraiburg**) Vion Crailsheim GmbH, Tiefenbacher StraBe 70, 74564 Krajishajm, (у даљем тексту: **Vion Crailsheim**), Vion Move GmbH, Rudolf- Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, (у даљем тексту: **Vion Move**), Vion Hilden GmbH, Westring 21, 40721 Hilden, (у даљем тексту: **Vion Hilden**), СЕМО GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, (у даљем тексту: **СЕМО**), већинског учешћа (...)*¹ ragerschaft Tragerschaft Schlachthof

Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Atlas-Handelsgesellschaft mbH, Gesellschaft burgerlichen Rechts, (у даљем тексту: **Tragerschaft Schlachthof Minden**), већинских учешћа (...)* Best Hides GmbH, Wasserbruck 3, 84174 Eching-Weixerau, (у даљем тексту: **Best Hides**) и мањинских учешћа (...)* LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Vauegp GmbH, Max-Joseph-StraBe 9, 80333 Munchen, (у даљем тексту: **LQB**).

Увидом у поднесу Пријаву, утврђено је да иста није комплетна и уредна у смислу одредби чл. 9. и 11. Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјеката ("Службени гласник БиХ" број 34710, у даљем тексту Одлука), због чега је дана 05.09.2024. године, дана 06.12.2024. године и дана 22.01.2025. године упућен захтјев за допуну пријаве концентрације (акт број УП 02-26-1-023-2/24, акт број УП 02-26-1-023-5/24 и акт број УП 02-26-1-023-17/24).

Подносилац пријаве је Пријаву концентрације допунио дана 10.09.2024. године поднеском број УП 02-26-1-023-3/24, дана 30.09.2024. године поднеском број УП 02-26-1-023-4/24, дана 03.01.2025. године поднеском број УП 02-26-1-023-13/24, дана 29.01.2025. године поднеском број УП 02-26-1-023-18/24.

По пријему тражене документације Конкуренијски савјет је утврдио да је пријава комплетна, те у складу са чланом 30. став (3) Закона, издао Потврду о пријему комплетне и уредне Пријаве, дана 23.04.2025. године број УП 02-26-1-023-23/24.

Подносилац пријаве је навео, у смислу члана 30. став (2) Закона, да ће концентрацију пријавити надлежним тијелим за заштиту тржишне конкуренције у Аустрији, Њемачкој, Грчкој, Кипру, Црној Гори и Украјни.

Концентрација је одобрена од стране Савезне агенције за заштиту тржишне конкуренције Аустрије, Одбора за заштиту конкуренције Републике Кипар, Агенције за заштиту конкуренције Црне Горе, Конкуренијски одбор Грчке, Антимонополска комисија Украјине.

Конкуренијски савјет је, у складу са чланом 16. став (4) Закона, издао Обавјештење о пријави концентрације број УП 02-26-1-023-21/24 од 19.03.2025. године, које је у дневној штампи објављено дана 20.03.2025. године, у којем су позвани сви заинтересовани привредни субјекти који дјелују на наведеном тржишту или друге привредне субјекте који дјелују на другим тржиштима на којима би намјеравана концентрација могла имати ефекат, те друге институције или удружења које имају релевантна сазнања о наведеном тржишту да могу доставити писане примједбе и мишљења.

1. Учесници концентрације

Учесници предметне концентрације су привредни субјекти Tonnies International Management GmbH Vion GmbH, Vion Beef B.V., Vion Beef Sud GmbH, Vion Waldkraiburg GmbH, Vion Move GmbH, Vion Hilden GmbH, СЕМО GmbH, Tragerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Best Hides GmbH и LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Vauegp GmbH.

1.1. Привредни субјекат Tonnies International Management GmbH (Подносилац пријаве)

Привредни субјекат Tonnies International Management GmbH, са сједиштем на адреси In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Њемачка, регистрован у Основном суду у Гитерлоу, број уписа у регистар ХРБ 12007. Tonnies International Management GmbH је зависно друштво у искључивом власништву привредног субјекта ME Grundbesitz GmbH са (...)* учешћа.

¹ (...) * Подаци представљају пословну тајну

Привредни субјекат ME Grundbesitz GmbH је у (...) * власништву привредног субјекта Tonnies Holding ApS & Co. KG, а који је у власништву (...) *

Tonnies International Management GmbH је дио Tonnies групе која је под крајњом контролом два физичка лица, (...) * ("Tonnies група"), која обухвата и друштво Tonnies Holding ApS & Co. KG ("Tonnies Holding").

Tonnies Holding, матично друштво Tonnies групе је под заједничком контролом (...) *. Учешћа ограничених партнера у Tonnies Holding су у власништву (...) *.

Tonnies група, са сједиштем у Rheda-Wiedenbruck, је друштво у породичном власништву које послује у прехрамбеној индустрији.

Пословне активности Tonnies групе су подијелене на сљедеће секторе: (i) Свињетина, (ii) Говедина, (iii) Мјешовита роба, (iv) Кобасице, (v) Састојци, (vi) Централне услуге, (vii) Међународно пословање и (viii) Логистика. Пословне активности поготово обухватају клање и расијецање крмача, свиња и говеда као и продају свјежег меса и прераду отпадних/нупроизвода из клања и логистичке услуге које се односе на те активности. Осим тога, Tonnies група се бави и производњом месних производа конкретно од свиња, крмача, говедине и пилетине, и бави се трговином прасића и свиња.

Tonnies група, тренутно запошљава више од 20.000 запослених, и има - поред својих производних локација у Њемачкој - фабрике у Белгији, Данској, Француској, Великој Британији, Италији, Аустрији, Пољској и Шпанији.

Tonnies група нема зависна друштва, огранке нити представништва основана у Босни и Херцеговини.

1.2. Привредни субјекат Vion GmbH (циљно друштво)

Vion GmbH, са регистрованим сједиштем на адреси Rudolf-Diesel-Straße 10, 86807 Buhlo, регистровано у Трговачком регистру код Основног суда у Kemptenu (Алгој), број уписа фирме у регистар: ХРБ 12498. Привредни субјекат Vion N.V., Холандија је власник (...) * учешћа у привредном субјекту Vion GmbH.

1.3. Привредни субјекат Vion Beef B.V. (циљно друштво)

Vion Beef B.V., које је основано у Бесту, Холандија и адреса за посјете Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo, Њемачка и регистровано у Привредној комори Холандије под регистарским бројем друштва ЦЦИ 81629605. Привредни субјекат Vion N.V., Холандија је власник (...) * учешћа у привредном субјекту Vion Beef B.V., (...) * учешћа Vion Food North B.V. Холандија и (...) * учешћа Peelse Barrier Holding B.V & Co.KG.

1.4. Привредни субјекат Vion Beef Sud GmbH (циљно друштво)

Vion Beef Sud GmbH, са сједиштем на адреси Rudolf-Diesel-Str. 10, 86807 Buhlo, регистрован у Трговинском регистру Основног суда у Минхену, број уписа фирме у регистар ХРБ 171259. Привредни субјекат Vion Beef B.V. Холандија је власник (...) * учешћа у привредном субјекту Vion Beef Sud GmbH, а (...) * учешћа је у власништву привредног субјекта Peelse Barrier Holding B.V & Co.KG.

1.5. Привредни субјекат Vion Waldkraiburg GmbH (циљно друштво)

Vion Waldkraiburg GmbH, са сједиштем на адреси Traunreuter Str. 7, 84478 Valdкрајбург, регистрован у Трговинском регистру код Основног суда у Траунштајну, број уписа фирме у регистар ХРБ 18517. Привредни субјекат Vion Beef Sud GmbH има (...) * учешћа у привредном субјекту Vion Waldkraiburg GmbH.

1.6. Привредни субјекат Vion Crailsheim GmbH (циљно друштво)

Vion Crailsheim GmbH, са сједиштем на адреси Tiefenbacher Straße 70, 74564 Crailsheim, регистрован у Трговинском регистру код Основног суда у Улму, број уписа фирме у регистар ХРБ 671179. Привредни субјекат Vion Crailsheim GmbH је (...) * у власништву привредног субјекта Vion Beef B.V. Холандија.

1.7. Привредни субјекат Vion Move GmbH (циљно друштво)

Vion Move GmbH, са сједиштем на адреси Rudolf-Diesel-Straße 10, 86807 Buhlo, регистровано у Трговинском регистру код Основног суда у Кемптenu (Алгој), број уписа фирме у регистар: ХРБ 12499. Привредни субјекат Vion Move GmbH је у (...) * власништву привредног субјекта Vion Beef B.V. Холандија.

1.8. Привредни субјекат Vion Hilden GmbH (циљно друштво)

Vion Hilden GmbH, са сједиштем на адреси Westring 21, 40721 Hilden, регистрован у Трговинском регистру код Основног суда у Дизелдорфу, број уписа фирме у регистар ХРБ 56000. Привредни субјекат Vion Beef B.V. Холандија, је власник (...) * учешћа у привредном субјекту Vion Hilden GmbH, а преосталих (...) * учешћа је у власништву Peelse Barrier Holding B.V & Co.KG.

1.9. Привредни субјекат ЦЕМО ГмбХ (циљно друштво)

ЦЕМО ГмбХ, са сједиштем на адреси Рудолф-Диесел-Страße 10, 86807 Бухло, регистрован у Трговинском регистру код Основног суда у Кемптenu (Алгој), број уписа фирме у регистар ХРБ 983. Привредни субјекат ЦЕМО ГмбХ је у (...) * власништву привредног субјекта Вион Бееф Б.В. Холандија.

1.10. Привредни субјекат Tregerschaft Schlachthof Minden GmbH (циљно друштво)

Tregerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Atlas-Handelsgesellschaft mbH, Gesellschaft burgerlichen Rechts. Ово друштво нема основни капитал јер је у питању партнерство дефинисано њемачким грађанским закоником. Привредни субјекат Vion Beef Sud GmbH има (...) * учешћа у овом партнерству и (...) * учешћа Stadt Minden.

1.11. Привредни субјекат Best Hides GmbH (циљно друштво)

Best Hides GmbH, са сједиштем на адреси Wasserbruck 3, 84174 Eching-Weixerau, регистрован у Трговинском регистру код Основног суда у Ландсхуту, број уписа фирме у регистар ХРБ 6306. (...) * учешћа је у власништву привредног субјекта СЕМО, а (...) * учешћа је у власништву привредног субјекта Darling Ingredients.

1.12. Привредни субјекат LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Vauegp GmbH (циљно друштво)

LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Vauern GmbH, са сједиштем на Мах-Joseph-Strasse 9, 80333 Munchen, регистрован у Трговинском регистру код Основног суда у Минхену, број уписа фирме у регистар ХРБ 143527.

Циљна друштва припадају Vion Food групи, са сједиштем у Бокстелу (Холандија), чије је матично друштво Vion Holding N.V. Vion Food група је међународни произвођач меса, месних производа и алтернатива на бази биља са производним локацијама у Холандији, Њемачкој и Белгији.

Vion Crailsheim, Vion Waldkraiburg и Vion Beef су локације за клање и расијецање меса у Јужној Немачкој. (...)*

СЕМО и његово зависно друштво BestHides послују у сегменту нуспроизвода животињског поријекла ("АБП"): СЕМО извози говеђе месо и тргује нуспроизводима од говеђег меса прехранбеног квалитета из горе поменутих клаоница; BestHides је добављач охлађених и влажно сољених кожа и влажно сољених телећих кожа.

Vion Move је задужен за пружање услуга логистике и паковања за друштва Vion Food групе.

(...)*

Циљна друштва имају мањинско учешће од (...)* у LQB, које управља системом за обезбјеђивање квалитета у секторима животиња и биљака.

Циљна друштва немају зависна друштва, огранке нити представништва у БиХ, не постоје БиХ друштва нити имовина који су обухваћени Предложеном трансакцијом.

2. Обавеза пријаве концентрације

Обавеза пријаве концентрације привредних субјеката, у смислу члана 14. став (1) тачке а) и б) Закона, постоји ако укупни годишњи приходи учесника концентрације остварени продајом роба и/или услуга на свјетском тржишту износе 100.000.000,00 КМ, по завршном рачуну у години која је претходила предметној концентрацији, и да укупан приход сваког од најмање два привредна субјекта учесника концентрације остварен продајом роба и/или услуга на тржишту Босне и Херцеговине износи најмање 8.000.000,00 КМ, или ако је заједничко тржишно учешће учесника концентрације на релевантном тржишту веће од 40,0%.

У складу са чланом 14. Закона, наведени су подаци из Пријаве ради утврђивања постојања услова за обавезу пријаве концентрације, а везано за укупан годишњи приход учесника концентрације у 2023. години која је претходила концентрацији (Табела бр.1).

Табела бр. 1

Назив привредног субјекта	Приходи на свјетском тржишту КМ	Приходи на БиХ тржишту КМ
Tonnies група	(...)*	(...)*
Tonnies International Management	(...)*	(...)*
Vion Food Група	(...)*	(...)*
Vion	(...)*	(...)*
Vion Beef Sud	(...)*	(...)*
Vion Crailsheim	(...)*	(...)*
СЕМО	(...)*	(...)*
Vion Waldkraiburg	(...)*	(...)*
Vion Move	(...)*	(...)*
Vion Hilden	(...)*	(...)*
Tragerschaft Schlachthof Minden	(...)*	(...)*
Best Hides	(...)*	(...)*
LQB	(...)*	(...)*

Извор: подаци из Пријаве

Према подацима из Табеле бр.1 учесници концентрације су остварили годишњи приход који подлијеже обавези пријаве концентрације у смислу одредби члана 14. став (1) Закона, односно члана 2. Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјеката.

3. Правни оквир оцјене намјере концентрације

Конкуренијски савјет је у провођењу поступка оцјене предметних концентрација применио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о

начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјеката ("Службени гласник БиХ", бр. 34/10), те Закон о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/07, 41/13 и 53/16).

Конкуренијски савјет је у складу са чланом 43. став (7) Закона, при израчунавању укупних годишњих прихода учесника концентрације, користио критеријуме и стандарде Обавјештења Европске комисије о рачунању укупног прихода у складу са Уредбом Савјета (ЕЕЗ) број 4064/89 о контроли концентрација привредних субјеката.

4. Правни основ концентрације

Правни основ предложене трансакције су Протокол о потписивању (...)* који су закључили релевантна купопродајна друштва која припадају Tonnies групи и Vion Food групи.

(...)*

Предложена трансакција се односи на стицање контроле од стране привредног субјекта Tonnies International Management GmbH куповином (...)*учешћа у следећим привредним субјектима Vion Food групе: Vion GmbH, Vion Beef B.V., Vion Beef Sud GmbH, Vion Waldkraiburg GmbH, Vion Crailsheim GmbH, Vion Move GmbH, Vion Hilden GmbH и СЕМО GmbH, куповином (...)*учешћа у привредном субјекту Tragerschaft Schlachthof Minden, (...)*учешћа у привредном субјекту Best Hides GmbH и куповином(...)* учешћа у привредном субјекту LQB Landwirtschaftliche Qualitatssicherung Vauegg GmbH.

У складу са напријед наведеним, правни облик концентрације је заједничко улагање на дугорочној основи, два или више независних привредних субјеката, који дјелују као независни привредни субјекат, у складу са чланом 12. став (1) тачка б) Закона.

5. Релевантно тржиште и оцјена концентрације

Релевантно тржиште концентрације, у смислу члана 3. Закона о конкуренцији, те чл. 2.. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа /услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјенивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне карактеристике, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље, према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухваћа цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекат дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Подносилац пријаве наводи да се учесници предметне трансакције баве продајом говедине и свињетине у Босни и Херцеговини.

Активности Tonnies група у Босни и Херцеговини су ограничене на продају сировог свињског и говеђег меса купцима из Босне и Херцеговине. Tonnies група врши промет свјежег меса, тј. говедине и свињетине у БиХ преко својих друштава унутар групе. (...)*

Према подацима из Пријаве концентрације, купци сировог свињског меса (...)*

Циљна друштва продају свјеже месо, тј. говедину и свињетину, у Босни и Херцеговини преко два канала: индустрије меса и трговачког канала. (...)*

Према подацима из Пријаве, листа свих купаца Циљних друштава у Босни и Херцеговини је како слиједи: (...)*

Према подацима које су доставили учесници предметне концентрације највећи конкуренти, привредни субјекти од којих се увози говеђе месо у Босну и Херцеговину су: (...)*

У сегменту увоза сирове свињетине, највећи конкурентни, привредни субјекти од којих се увози свињско месо у Босну и Херцеговину су: (...)*

Учесници предметне концентрације због немогућности да израде поуздане процјене тржишног учешћа конкурената, јер немају увид у тржиште продаје свињетине и говедине у БиХ, су на основу просјечне потрошња по глави становника за свињско месо (8,35кг по глави) и говеђе месо (13 кг по глави) у БиХ у 2022. години, која је преузета из званичне базе података Организације за храну и пољопривреду Уједињених нација – FAOSTAT, множењем наведеног обима потрошње према броју становника БиХ по посљедњем попису (3.791.622) добили укупну количину потрошеног свињског меса и говеђег меса у БиХ за 2023. годину како слиједи:

Табела бр. 2

Сегмент	Укпно тржиште количина	Tonnies група	Циљна друштва
Говедина	49.291 тона	(...)*	(...)*
Свињетина	31.660 тона	(...)*	(...)*

Извор: Пријава концентрације

На захтјев Конкурентијског савјета, учесници предметне концентрације су доставили податке и за 2024. годину (до 47. календарске недеље у 2024. године) о продаји свјежег свињског и говеђег меса купцима у Босни и Херцеговини.

Према достављеним подацима, (...)*

Према подацима и прилозима достављеним у Пријави, Подносилац пријаве и Циљно друштво нису присутни на релевантном тржишту у Босни и Херцеговини, директно нити путем повезаних привредних друштава, али остварују приходе у Босни и Херцеговини од продаје сировог свињског и говеђег меса купцима из Босне и Херцеговини.

Уважавајући напријед наведено, Конкурентијски савјет је утврдио да је релевантно тржиште предметне концентрације, тржиште увоза сировог свињског и говеђег меса у Босну и Херцеговину.

Конкурентијски савјет је од Вањкотрговинске коморе БиХ, затражило податке о привредним субјектима из иностранства од којих се купује сирово говеђе и свињско месо, односно увози за потребе тржишта у Босни и Херцеговини.

Вањкотрговинска комора БиХ није доставила појединачне податке о привредним субјектима, него по земљама из којих се увози свињско и говеђе месо, као и податке о количини и вриједности увезеног сировог свињског и говеђег меса у Босну и Херцеговину у 2023. и 2024. години.

Према достављеним подацима у Босну и Херцеговину је укупно увезено 37.810.097 кг говеђег меса у 2023. години у вриједности од 321.557.470 КМ, док је увоз говеђег меса у Босни и Херцеговину у 2024. години износио 40.278.124 кг, укупне вриједности од 367.449.662 КМ.

У погледу увоза сировог свињског меса у Босну и Херцеговину у 2023. и 2024. години, укупно је увезено 21.332.143 кг вриједности 133.066.056 КМ, односно 25.565.635 кг вриједности од 150.900.079 КМ.

Конкурентијски савјет је према подацима из Пријаве концентрације о укупним количинама свињског и говеђег меса које су учесници предметне концентрације продали купцима у БиХ у 2023. и 2024. години, као и подацима Вањкотрговинске коморе БиХ о увезеном сировом свињском и говеђем месо у Босну и Херцеговину током 2023. и 2024. године, израчунао је тржишно учешће учесника концентрације у Табели бр. 3 како слиједи:

Табела бр. 3

Увезено месо у БиХ у 2023-24. години	Укупно (тона)	Tonnies група	Vion Food група (циљно друштво)	Укупно
Свињетина '23	21.332.143	(...)*	(...)*	(...)*
Свињетина '24	25.565.635	(...)*	(...)*	(...)*
Говедина '23	37.810.097	(...)*	(...)*	(...)*
Говедина '24	40.278.124	(...)*	(...)*	(...)*

* подаци до 47. календарске недеље у 2024. године

Анализом података представљених у Табели бр. 3, појединачно и заједничко учешће Подносиоца пријаве и Циљног друштва у укупној продаји сировог свињског и говеђег меса купцима из Босни и Херцеговини у, (...)* док је укупан увоз свињског и говеђег меса, (...)* што указује на постојање конкуренције на географским тржиштима са којих се увози свјеже свињско и говеђе месо у Босну и Херцеговину.

У Пријави концентрације, предложена трансакција се образлаже на начин да Tonnies група послује у прехрамбеној индустрији преко активности клања и расијецања меса и производње месних производа као и сродних активности. (...)*те да Tonnies група и Циљна друштва немају производне нити кланичке капацитете у Босни и Херцеговини, односно продаја се одвија искључиво привредним субјектима који увозе сирово свињско и говеђе месо у Босну и Херцеговину. (...)*. Према наводима из Пријаве, предложена трансакција неће имати никакав негативни утицај на потрошаче у Босни и Херцеговини.

Конкурентијски савјет је на основу анализе предметног захтјева и достављенен документације од стране Подносиоца пријаве, процјеном ефеката на основу критеријума из члана 17. Закона, оцијенио да провођењем предметне концентрације неће доћи до нарушавања тржишне конкуренције, односно стварања или јачања доминантне позиције учесника концентрације у Босни и Херцеговини.

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је оцијенио допуштеном предметну концентрацију у смислу члана 18. став (2) тачка а) Закона, као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

6. Административна такса

Подносилац пријаве је на ово Рјешење, у складу са чланом 2. став (1) тарифни број 107. тачка д) под 1) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурентијским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06, 18/11 и 75/18) дужан платити административну таксу у укупном износу од 5.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

У складу са наведеним, Конкурентијски савјет је донио одлуку као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

7. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објаве овога Рјешења.

Број УП 02-26-1-023-25/24
24. априла 2025. године
Сарајево

Предсједник
Иво Јеркић

Конкуренцијско вјеће Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка д), а у веzi са чл. 12., 14., 16., 17. и 18. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по Пријави концентрације привредног субјекта Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Njemačka, заступан по пуномоћнику Almi Hota адвокату из Сарајева, S.H. Muvekita 3, 71 000 Сарајево, заприmljenoj дана 26.08.2024. године под бројем УП 02-26-1-023-1/24, на 26. (двадесетшестог) сједници одржаној дана 24.04.2025. године, донјело је

РЈЕШЕЊЕ

1. Оцjenjuje се допуштеном концентрацијом учесника на тржишту увоза сировог свинског и говедег меса у Босну и Херцеговину која ће настати стицањем већинске контроле привредног субјекта Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Njemačka над привредним субјектима: Vion GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo; Vion Beef B.V. Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo; Vion Beef Sud GmbH Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo; Vion Waldkraiburg GmbH, Traunreuter Str. 7, 84478 Valdkrajburg; Vion Crailsheim GmbH, Tiefenbacher StraBe 70, 74564 Krajsishajm; Vion Move GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo; Vion Hilden GmbH, Westring 21, 40721 Hilden; CEMO GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo; Tragerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Atlas-Handelsgesellschaft mbH, Gesellschaft burgerlichen Rechts; Best Hides GmbH, Wasserbruck 3, 84174 Eching-Weixerau i LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH, Max-Joseph-StraBe 9, 80333 Munchen.
2. Обавезује се привредни субјект Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Njemačka, да уплати административну таксу у износу од 5.000,00 КМ (петиљадаконвертибилних марака) у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
3. Ово Рјешење о концентрацији се уписује у Регистар концентрација.
4. Ово Рјешење ће бити објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијско вјеће Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренцијско вјеће) је дана 26.08.2024. године, под бројем УП 02-26-1-023-1/24, заприmlilo Пријаву концентрације (у даљем тексту: Пријава) привредног субјекта Tonnies International Management GmbH, In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Njemačka (у даљем тексту: **Подносилац пријаве или Tonnies**), који намјерава да стекне потпуну контролу над слједећим друштвима која припадају Vion Food групи друштava: Vion GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo (у даљем тексту: **Vion**), Vion Beef B.V. Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo (у даљем тексту: **Vion Beef**), Vion Beef Sud GmbH Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo (у даљем тексту: **Vion Beef Sud**), Vion Waldkraiburg GmbH,

Traunreuter Str. 7, 84478 Valdkrajburg (у даљем тексту: **Vion Waldkraiburg**) Vion Crailsheim GmbH, Tiefenbacher StraBe 70, 74564 Krajsishajm, (у даљем тексту: **Vion Crailsheim**), Vion Move GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, (у даљем тексту: **Vion Move**), Vion Hilden GmbH, Westring 21, 40721 Hilden, (у даљем тексту: **Vion Hilden**), CEMO GmbH, Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, (у даљем тексту: **CEMO**), већинског учеšća (...) ¹ Tragerschaft Tragerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Atlas-Handelsgesellschaft mbH, Gesellschaft burgerlichen Rechts, (у даљем тексту: **Tragerschaft Schlachthof Minden**), већинских удјела (...) * Best Hides GmbH, Wasserbruck 3, 84174 Eching-Weixerau, (у даљем тексту: **Best Hides**) i манјинских удјела (...) * LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH, Max-Joseph-StraBe 9, 80333 Munchen, (у даљем тексту: **LQB**).

Увидом у поднесу Пријаву, утврeдено је да иста није комплетна и уредна у смислу одредби чл. 9. и 11. Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјеката ("Службени гласник БиХ" број 34710, у даљем тексту Одлука), због чега је дана 05.09.2024. године, дана 06.12.2024. године и дана 22.01.2025. године упућен захтев за допуну пријаве концентрације (акт број УП 02-26-1-023-2/24, акт број УП 02-26-1-023-5/24 и акт број УП 02-26-1-023-17/24).

Подносилац пријаве је Пријаву концентрације допунуо дана 10.09.2024. године поднеском број УП 02-26-1-023-3/24, дана 30.09.2024. године поднеском број УП 02-26-1-023-4/24, дана 03.01.2025. године поднеском број УП 02-26-1-023-13/24, дана 29.01.2025. године поднеском број УП 02-26-1-023-18/24.

По пријему тражене документације Конкуренцијско вјеће је утврдило да је пријава комплетна, те у складу са чланом 30. став (3) Закона, издало Потврду о пријему комплетне и уредне Пријаве, дана 23.04.2025. године број УП 02-26-1-023-23/24.

Подносилац пријаве је навео, у смислу члана 30. став (2) Закона, да ће концентрацију пријавити надлежним тијелим за заштиту тржишне конкуренције у Аустрији, Njemačkoј, Grčkoј, Кипру, Crној Gори и Украјни.

Концентрација је одобрена од стране Свезене агенције за заштиту тржишног натјецанја Аустрије, Одбора за заштиту конкуренције Републике Кипар, Агенције за заштиту конкуренције Crне Gоре, Конкуренцијски одбор Grчке, Antimonopolska комисија Украјине.

Конкуренцијско вјеће је, у складу са чланом 16. став (4) Закона, издало Обавјештење о пријави концентрације број УП 02-26-1-023-21/24 од 19.03.2025. године, које је у дневној штампи објављено дана 20.03.2025. године, у којем су позвани сви заинтересовани привредни субјекти који дјелују на наведеном тржишту или друге привредне субјекте који дјелују на другим тржиштима на којима би намјеравана концентрација могла имати ефекат, те друге институције или удружења које имају релевантна saznanja о наведеном тржишту да могу доставити писане примједбе и мишљења.

1. Учесници концентрације

Учесници предметне концентрације су привредни субјекти Tonnies International Management GmbH Vion GmbH, Vion Beef B.V., Vion Beef Sud GmbH, Vion Waldkraiburg GmbH, Vion Move GmbH, Vion Hilden GmbH, CEMO GmbH, Tragerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Best Hides GmbH i LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH.

¹ (...) * Подаци представљају пословну тајну

1.1. Privredni subjekt Tonnies International Management GmbH (Podnosilac prijave)

Privredni subjekat Tonnies International Management GmbH, sa sjedištem na adresi In der Mark 2, 33378 Rheda-Wiedenbruck, Njemačka, registrovan u Osnovnom sudu u Giterlou, broj upisa u registar HRB 12007. Tonnies International Management GmbH je zavisno društvo u isključivom vlasništvu privrednog subjekta ME Grundbesitz GmbH sa (...)*udjela.

Privredni subjekat ME Grundbesitz GmbH je u (...)* vlasništvu privrednog subjekta Tonnies Holding ApS& Co. KG, a koji je u vlasništvu (...)*.

Tonnies International Management GmbH je dio Tonnies grupe koja je pod krajnjom kontrolom dva fizička lica, (...)* ("Tonnies grupa"), koja obuhvata i društvo Tonnies Holding Aps & Co. KG ("Tonnies Holding").

Tonnies Holding, matično društvo Tonnies grupe je pod zajedničkom kontrolom (...)*. Udjeli ograničenih partnera u Tonnies Holding su u vlasništvu (...)*.

Tonnies grupa, sa sjedištem u Rheda-Wiedenbruck, je društvo u porodičnom vlasništvu koje posluje u prehrambenoj industriji.

Poslovne aktivnosti Tonnies grupe su podijeljene na sljedeće sektore: (i) Svinjetina, (ii) Govedina, (iii) Mješovita roba, (iv) Kobasice, (v) Sastojci, (vi) Centralne usluge, (vii) Međunarodno poslovanje i (viii) Logistika. Poslovne aktivnosti pogotovo obuhvataju klanje i rasijecanje krmača, svinja i goveda kao i prodaju svježeg mesa i preradu otpadnih/nusproizvoda iz klanja i logističke usluge koje se odnose na te aktivnosti. Osim toga, Tonnies grupa se bavi i proizvodnjom mesnih proizvoda konkretno od svinja, krmača, govedine i piletine, i bavi se trgovinom prasića i svinja.

Tonnies grupa, trenutno zapošljava više od 20.000 zaposlenih, i ima - pored svojih proizvodnih lokacija u Njemačkoj - fabrike u Belgiji, Danskoj, Francuskoj, Velikoj Britaniji, Italiji, Austriji, Poljskoj i Španiji.

Tonnies grupa nema zavisna društva, ogranke niti predstavništva osnovana u Bosni i Hercegovini.

1.2. Privredni subjekat Vion GmbH (ciljno društvo)

Vion GmbH, sa registrovanim sjedištem na adresi Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, registrovanog u Trgovačkom registru kod Osnovnog suda u Kemptenu (Algoj), broj upisa firme u registar: HRB 12498. privredni subjekat Vion N.V., Holandija je vlasnik (...)* udjela u privrednom subjektu Vion GmbH.

1.3. Privredni subjekat Vion Beef B.V. (ciljno društvo)

Vion Beef B.V., koje je osnovano u Bestu, Holandija i adresa za posjete Rudolf-Diesel-Strasse 10, 86807 Buhlo, Njemačka i registrovano u Privrednoj komori Holandije pod registarskim brojem društva CCI 81629605. Privredni subjekat Vion N.V., Holandija je vlasnik (...)* udjela u privrednom subjektu Vion Beef B.V., (...)* udjela Vion Food North B.V. Holandija i (...)*udjela Peelse Barrier Holding B.V & Co.KG.

1.4. Privredni subjekat Vion Beef Sud GmbH (ciljno društvo)

Vion Beef Sud GmbH, sa sjedištem na adresi Rudolf-Diesel-Str. 10, 86807 Buhlo, registrovan u Trgovinskom registru Osnovnog suda u Minhenu, broj upisa firme u registar HRB 171259. Privredni subjekat Vion Beef B.V. Holandija je vlasnik (...)* udjela u privrednom subjektu Vion Beef Sud GmbH, a (...)* udjela je u vlasništvu privrednog subjekta Peelse Barrier Holding B.V & Co.KG.

1.5. Privredni subjekat Vion Waldkraiburg GmbH (ciljno društvo)

Vion Waldkraiburg GmbH, sa sjedištem na adresi Traunreuter Str. 7, 84478 Valdkrajburg, registrovan u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Traunštajnu, broj upisa firme u registar HRB 18517. Privredni subjekat Vion Beef Sud GmbH ima (...)* udjela u privrednom subjektu Vion Waldkraiburg GmbH.

1.6. Privredni subjekat Vion Crailsheim GmbH (ciljno društvo)

Vion Crailsheim GmbH, sa sjedištem na adresi Tiefenbacher StraBe 70, 74564 Crailsheim, registrovan u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Ulmu, broj upisa firme u registar HRB 671179. Privredni subjekat Vion Crailsheim GmbH je (...)*u vlasništvu privrednog subjekta Vion Beef B.V. Holandija.

1.7. Privredni subjekat Vion Move GmbH (ciljno društvo)

Vion Move GmbH, sa sjedištem na adresi Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, registrovanog u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Kemptenu (Algoj), broj upisa firme u registar: HRB 12499. Privredni subjekat Vion Move GmbH je u (...)* vlasništvu privrednog subjekta Vion Beef B.V. Holandija.

1.8. Privredni subjekat Vion Hilden GmbH (ciljno društvo)

Vion Hilden GmbH, sa sjedištem na adresi Westring 21, 40721 Hilden, registrovan u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Dizeldorfu, broj upisa firme u registar HRB 56000. privredni subjekat Vion Beef B.V. Holandija, je vlasnik (...)*udjela u privrednom subjektu Vion Hilden GmbH, a preostalih (...)* udjela je u vlasništvu Peelse Barrier Holding B.V & Co.KG.

1.9. Privredni subjekat CEMO GmbH (ciljno društvo)

CEMO GmbH, sa sjedištem na adresi Rudolf-Diesel-StraBe 10, 86807 Buhlo, registrovan u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Kemptenu (Algoj), broj upisa firme u registar HRB 983. Privredni subjekat CEMO GmbH je u (...)* vlasništvu privrednog subjekta Vion Beef B.V. Holandija.

1.10. Privredni subjekat Tragerschaft Schlachthof Minden GmbH (ciljno društvo)

Tragerschaft Schlachthof Minden, Stadt Minden, Westfleisch GmbH, Atlas-Handelsgesellschaft mbH, Gesellschaft burgerlichen Rechts. Ovo društvo nema osnovni kapital jer je u pitanju partnerstvo definisano njemačkim građanskim zakonikom. Privredni subjekat Vion Beef Sud GmbH ima (...)* udjela u ovom partnerstvu i (...)* udjela Stadt Minden.

1.11. Privredni subjekat Best Hides GmbH (ciljno društvo)

Best Hides GmbH, sa sjedištem na adresi Wasserbruck 3, 84174 Eching-Weixerau, registrovan u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Landshutu, broj upisa firme u registar HRB 6306. (...)* udjela je u vlasništvu privrednog subjekta CEMO, a (...)* udjela je u vlasništvu privrednog subjekta Darling Ingredients.

1.12. Privredni subjekat LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH (ciljno društvo)

LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH, sa sjedištem na Max-Joseph-StraBe 9, 80333 Munchen, registrovan u Trgovinskom registru kod Osnovnog suda u Minhenu, broj upisa firme u registar HRB 143527.

Ciljna društva pripadaju Vion Food grupi, sa sjedištem u Bokstelu (Holandija), čije je matično društvo Vion Holding N.V. Vion Food grupa je međunarodni proizvođač mesa,

mesnih proizvoda i alternativa na bazi bilja sa proizvodnim lokacijama u Holandiji, Njemačkoj i Belgiji.

Vion Crailsheim, Vion Waldkraiburg i Vion Beef su lokacije za klanje i rasijecanje mesa u Južnoj Njemačkoj. (...)*

CEMO i njegovo zavisno društvo BestHides posluju u segmentu nusproizvoda životinjskog porijekla ("ABP"): CEMO izvozi goveđe meso i trguje nusproizvodima od goveđeg mesa prehrambenog kvaliteta iz gore pomenutih klaonica; BestHides je dobavljač ohlađenih i vlažno soljenih koža i vlažno soljenih telećih koža.

Vion Move je zadužen za pružanje usluga logistike i pakovanja za društva Vion Food grupe.

(...)*

Ciljna društva imaju manjinski udio od (...)*u LQB, koje upravlja sistemom za obezbjeđivanje kvaliteta u sektorima životinja i biljaka.

Ciljna društva nemaju zavisna društva, ogranke niti predstavništva u BiH, ne postoje BiH društva niti imovina koji su obuhvaćeni Predloženom transakcijom.

2. Obaveza prijave koncentracije

Obaveza prijave koncentracije privrednih subjekata, u smislu člana 14. stav (1) tačke a) i b) Zakona, postoji ako ukupni godišnji prihodi učesnika koncentracije ostvareni prodajom roba i/ili usluga na svjetskom tržištu iznose 100.000.000,00 KM, po završnom računu u godini koja je prethodila predmetnoj koncentraciji, i da ukupan prihod svakog od najmanje dva privredna subjekta učesnika koncentracije ostvaren prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznosi najmanje 8.000.000,00 KM, ili ako je zajednički tržišni udio učesnika koncentracije na relevantnom tržištu veći od 40,0%.

U skladu sa članom 14. Zakona, navedeni su podaci iz Prijave radi utvrđivanja postojanja uslova za obavezu prijave koncentracije, a vezano za ukupan godišnji prihod učesnika koncentracije u 2023.godini koja je prethodila koncentraciji (Tabela br.1).

Tabela br. 1

Naziv gospodarskog subjekta	Prihodi na svjetskom tržištu KM	Prihodi na BiH tržištu KM
Tonnies grupa	(...)*	(...)*
Tonnies International Management	(...)*	(...)*
Vion Food Grupa	(...)*	(...)*
Vion	(...)*	(...)*
Vion Beef Sud	(...)*	(...)*
Vion Crailsheim	(...)*	(...)*
CEMO	(...)*	(...)*
Vion Waldkraiburg	(...)*	(...)*
Vion Move	(...)*	(...)*
Vion Hilden	(...)*	(...)*
Tragerschaft Schlachthof Minden	(...)*	(...)*
Best Hides	(...)*	(...)*
LQB	(...)*	(...)*

Izvor: podaci iz Prijave

Prema podacima iz Tabele br.1 učesnici koncentracije su ostvarili godišnji prihod koji podliježe obavezi prijave koncentracije u smislu odredbi člana 14. stav (1) Zakona, odnosno člana 2. Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijuma za ocjenu koncentracija privrednih subjekata.

3. Pravni okvir ocjene namjere koncentracije

Konkurencijsko vijeće je u provođenju postupka ocjene predmetnih koncentracija primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija privrednih subjekata ("Službeni glasnik

BiH", broj 34/10), te Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/07, 41/13 i 53/16).

Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona, pri izračunavanju ukupnih godišnjih prihoda učesnika koncentracije, koristilo kriterije i standarde Obavijesti Evropske komisije o računanju ukupnog prihoda u skladu sa Uredbom Vijeća (EEZ) broj 4064/89 o kontroli koncentracija privrednih subjekata.

4. Pravni osnov koncentracije

Pravni osnov predložene transakcije su Protokol o potpisivanju (...)* koji su zaključili relevantna kupoprodajna društva koja pripadaju Tonnies grupi i Vion Food grupi.

(...)*

Predložena transakcija se odnosi na sticanje kontrole od strane privrednog subjekta Tonnies International Management GmbH kupovinom (...)*udjela u sljedećim privrednim subjektima Vion Food grupe: Vion GmbH, Vion Beef B.V., Vion Beef Sud GmbH, Vion Waldkraiburg GmbH, Vion Crailsheim GmbH, Vion Move GmbH, Vion Hilden GmbH i CEMO GmbH, kupovinom (...)* udjela u privrednom subjektu Tragerschaft Schlachthof Minden, (...)* udjela u privrednom subjektu Best Hides GmbH i kupovinom (...)* udjela u privrednom subjektu LQB Landwirtschaftliche Qualitätssicherung Bayern GmbH.

U skladu sa naprijed navedenim, pravni oblik koncentracije je zajedničko ulaganje na dugoročnoj osnovi, dva ili više nezavisnih privrednih subjekata, koji djeluju kao nezavisni privredni subjekt, u skladu sa članom 12. stav (1) tačka b) Zakona.

5. Relevantno tržište i ocjena koncentracije

Relevantno tržište koncentracije, u smislu člana 3. Zakona o konkurenciji, te čl. 2.. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda /usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne karakteristike, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje, prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Podnosilac prijave navodi da se učesnici predmetne transakcije bave prodajom govedine i svinjetine u Bosni i Hercegovini.

Aktivnosti Tonnies grupa u Bosni i Hercegovini su ograničene na prodaju sirovog svinjskog i goveđeg mesa kupcima iz Bosne i Hercegovine. (...)*

Prema podacima iz Prijave koncentracije, kupci sirovog svinjskog mesa (...)*

Ciljna društva prodaju svježe meso, tj. govedinu i svinjetinu, u Bosni i Hercegovini preko dva kanala: industrije mesa i trgovačkog kanala. (...)*

Prema podacima iz Prijave, lista svih kupaca Ciljnih društava u Bosni i Hercegovini je kako slijedi: (...)*.

Prema podacima koje su dostavili učesnici predmetne koncentracije najveći konkurenti, privredni subjekti od kojih se uvozi goveđe meso u Bosnu i Hercegovinu su: (...)*.

U segmentu uvoza sirove svinjetine, najveći konkurentni, privredni subjekti od kojih se uvozi svinjsko meso u Bosnu i Hercegovinu su: (...)*

Učesnici predmetne koncentracije zbog nemogućnosti da izrade pouzdanu procjenu tržišnog udjela konkurenata, jer nemaju uvid u tržište prodaje svinjetine i govedine u BiH, su na osnovu prosječne potrošnja po glavi stanovnika za svinjsko meso (8,35kg po glavi) i govede meso (13 kg po glavi) u BiH u 2022. godini, koja je preuzeta iz zvanične baze podataka Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija – FAOSTAT, množenjem navedenog obima potrošnje prema broju stanovnika BiH po posljednjem popisu (3.791.622) dobili ukupnu količinu potrošenog svinjskog mesa i govedeg mesa u BiH za 2023. godinu kako slijedi:

Tabela br. 2

Segment	Ukupno tržište količina	Tonnies grupa	Ciljna društva
Govedina	49.291 tona	(...)*	(...)*
Svinjetina	31.660 tona	(...)*	(...)*

Izvor: Prijava koncentracije

Na zahtjev Konkurencijskog vijeća, učesnici predmetne koncentracije su dostavili podatke i za 2024. godinu (do 47. kalendarske nedelje u 2024. godine) o prodaji svježeg svinjskog i govedeg mesa kupcima u Bosni i Hercegovini.

Prema dostavljenim podacima, (...)*

Prema podacima i priložima dostavljenim u Prijavi, Podnosilac prijave i Ciljno društvo nisu prisutni na relevantnom tržištu u Bosni i Hercegovini, direktno niti putem povezanih privrednih društava, ali ostvaruju prihode u Bosni i Hercegovini od prodaje sirovog svinjskog i govedeg mesa kupcima iz Bosne i Hercegovini.

Uvažavajući naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je relevantno tržište predmetne koncentracije, tržište uvoza sirovog svinjskog i govedeg mesa u Bosnu i Hercegovinu.

Konkurencijsko vijeće je od Vanjskotrgovinske komore BiH, zatražilo podatke o privrednim subjektima iz inostranstva od kojih se kupuje sirovo govede i svinjsko meso, odnosno uvozi za potrebe tržišta u Bosni i Hercegovini.

Vanjskotrgovinska komora BiH nije dostavila pojedinačne podatke o privrednim subjektima, nego po zemljama iz kojih se uvozi svinjsko i govede meso, kao i podatke o količini i vrijednosti uvezenog sirovog svinjskog i govedeg mesa u Bosnu i Hercegovinu u 2023. i 2024. godini.

Prema dostavljenim podacima u Bosnu i Hercegovinu je ukupno uvezeno 37.810.097 kg govedeg mesa u 2023. godini u vrijednosti od 321.557.470 KM, dok je uvoz govedeg mesa u Bosni i Hercegovinu u 2024. godini iznosio 40.278.124 kg, ukupne vrijednosti od 367.449.662 KM.

U pogledu uvoza sirovog svinjskog mesa u Bosnu i Hercegovinu u 2023. i 2024. godini, ukupno je uvezeno 21.332.143 kg vrijednosti 133.066.056 KM, odnosno 25.565.635 kg vrijednosti od 150.900.079 KM.

Konkurencijsko vijeće je prema podacima iz Prijave koncentracije o ukupnim količinama svinjskog i govedeg mesa koje su učesnici predmetne koncentracije prodali kupcima u BiH u 2023. i 2024. godini, kao i podacima Vanjskotrgovinske komore BiH o uvezenom sirovom svinjskom i govedem mesu u Bosnu i Hercegovinu tokom 2023. i 2024. godine, izračunalo je tržišno učešće učesnika koncentracije u Tabeli br. 3 kako slijedi:

Tabela br. 3

Uvezeno meso u BiH u 2023-24. godini	Ukupno (tona)	Tonnies grupa	Vion Food grupa (ciljno društvo)	Ukupno
Svinjetina '23	21.332,143	(...)*	(...)*	(...)*
Svinjetina '24	25.565,635	(...)*	(...)*	(...)*
Govedina '23	37.810,097	(...)*	(...)*	(...)*
Govedina '24	40.278,124	(...)*	(...)*	(...)*

* podaci do 47. kalendarske nedelje u 2024. godine

Analizom podataka predstavljenih u Tabeli br. 3, pojedinačno i zajedničko učešće Podnosioca prijave i Ciljnog društva u ukupnoj prodaji sirovog svinjskog i govedeg mesa kupcima iz Bosni i Hercegovini u (...)*, dok je ukupan uvoz svinjskog i govedeg mesa, (...)*, što ukazuje na postojanje konkurencije na geografskim tržištima sa kojih se uvozi svježe svinjsko i govede meso u Bosnu i Hercegovinu.

U Prijavi koncentracije, predložena transakcija se obrazlaže na način da Tonnies grupa posluje u prehrambenoj industriji preko aktivnosti klanja i rasijecanja mesa i proizvodnje mesnih proizvoda kao i srodnih aktivnosti. (...)*, te da Tonnies grupa i Ciljna društva nemaju proizvodne niti klaničke kapacitete u Bosni i Hercegovini, odnosno prodaja se odvija isključivo privrednim subjektima koji uvoze sirovo svinjsko i govede meso u Bosnu i Hercegovinu. (...)*. Prema navodima iz Prijave, predložena transakcija neće imati nikakav negativni uticaj na potrošače u Bosni i Hercegovini.

Konkurencijsko vijeće je na osnovu analize predmetnog zahtjeva i dostavljenen dokumentacije od strane Podnosioca prijave, procjenom efekata na osnovu kriterijuma iz člana 17. Zakona, ocijenilo da provođenjem predmetne koncentracije neće doći do narušavanja tržišne konkurencije, odnosno stvaranja ili jačanja dominantne pozicije učesnika koncentracije u Bosni i Hercegovini.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo dopuštenom predmetnu koncentraciju u smislu člana 18. stav (2) tačka a) Zakona, kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

6. Administrativna taksa

Podnosilac prijave je na ovo Rješenje, u skladu sa članom 2. stav (1) tarifni broj 107. tačka d) pod 1) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

U skladu sa navedenim, Konkurencijsko vijeće je donijelo odluku kao u tački 2. dispozitiva ovog Rješenja.

7. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objave ovoga Rješenja.

Broj UP 02-26-1-023-25/24

24. aprila 2025. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić

VISOKO SUDBENO I TUŽITELJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

399

Na temelju članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i članka 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 07. i 08.05.2025. godine, donijelo

ODLUKU O PRESTANKU MANDATA

Vranjić Zdenku, sucu Osnovnog suda u Šamcu, prestaje mandat suca tog suda, sa danom 03.06.2025. godine, zbog podnošenja ostavke, radi odlaska u mirovinu.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH".

Образложење

Dana 14.04.2025. godine, Zdenko Vranjić, sudac Osnovnog suda u Šamcu, dostavio je dopis Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: VSTV BiH) kojim je podnio ostavku na navedenu dužnost, radi odlaska u mirovinu, a koja ostavka treba da stupi na snagu 03.06.2025. godine.

Člankom 88. Zakona o VSTV BiH, propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca ili tužitelja, a jedan od razloga je u slučaju podnošenja ostavke. Prilikom podnošenja ostavke, mandat suca ili tužitelja ističe na dan kada Vijeće primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije, a što je u konkretnom slučaju 03.06.2025. godine.

Sukladno naprijed navedenom, a na temelju članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o VSTV-u BiH, kao i članka 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, donesena je odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-3-1414-2/2025
08. svibnja 2025. godine

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, v. r.

На основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, донио

ОДЛУКУ О ПРЕСТАЊУ МАНДАТА

Врањих Зденку, судији Основног суда у Шамцу, престаје мандат судије тог суда, са даном 03.06.2025. године, због подношења оставке, ради одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Dana 14.04.2025. године, Зденко Врањих, судија Основног суда у Шамцу, доставио је допис Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ВСТС БиХ) којим је поднио оставку на наведену дужност, ради одласка у пензију, а која оставка треба да ступи на снагу 03.06.2025. године.

Чланом 88. Закона о ВСТС БиХ, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у случају подношења оставке. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Савјет прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније, а што је у конкретном случају 03.06.2025. године.

У складу с напријед наведеним, а на основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о ВСТС-у БиХ, као и члана 117.

Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, донесена је одлука као у диспозитиву.

Broj 04-07-3-1414-2/2025
08. маја 2025. године

Председник ВСТС-а БиХ
Санин Богунџић, с. р.

Na osnovu člana 88. stav 1. tačka d) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i člana 117. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 07. i 08.05.2025. godine, donijelo

ODLUKU O PRESTANKU MANDATA

Vranjić Zdenku, sudiji Osnovnog suda u Šamcu, prestaje mandat sudije tog suda, sa danom 03.06.2025. godine, zbog podnošenja ostavke, radi odlaska u penziju.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH".

Образложење

Dana 14.04.2025. године, Зденко Врањих, судија Основног суда у Шамцу, доставио је допис Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: VSTV BiH) којим је поднио оставку на наведену дужност, ради одласка у пензију, а која оставка треба да ступи на снагу 03.06.2025. године.

Članom 88. Zakona o VSTV BiH, propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat sudije ili tužioca, a jedan od razloga je u slučaju podnošenja ostavke. Prilikom podnošenja ostavke, mandat sudije ili tužioca ističe na dan kada Vijeće primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije, a što je u konkretnom slučaju 03.06.2025. godine.

U skladu s naprijed navedenim, a na osnovu člana 88. stav 1. tačka d) Zakona o VSTV-u BiH, kao i člana 117. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, donesena je odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-3-1414-2/2025
08. маја 2025. године

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, s. r.

400

Na temelju članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i članka 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 07. i 08.05.2025. godine, donijelo

ODLUKU O PRESTANKU MANDATA

Čošković Dragi, sucu Općinskog suda u Gradačcu, prestaje mandat suca tog suda, sa danom 07.05.2025. godine, zbog podnošenja ostavke, radi odlaska u mirovinu.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH".

Образложење

Dana 14.04.2025. godine, Drago Ćošković, sudac Općinskog suda u Gradačcu, dostavio je dopis Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: VSTV BiH) kojim je podnio ostavku na navedenu dužnost, radi odlaska u mirovinu, a koja ostavka treba da stupi na snagu 07.05.2025. godine.

Članom 88. Zakona o VSTV BiH, propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca ili tužitelja, a jedan od razloga je u slučaju podnošenja ostavke. Prilikom podnošenja ostavke, mandat suca ili tužitelja ističe na dan kada Vijeće primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije, a što je u konkretnom slučaju 07.05.2025. godine.

Sukladno naprijed navedenom, a na temelju članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o VSTV-u BiH, kao i članka 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, donesena je odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-3-1417-2/2025
08. svibnja 2025. godine

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, v. r.

На основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, донио

**ОДЛУКУ
О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА**

Ђошковић Драги, судији Општинског суда у Градачцу, престаје мандат судије тог суда, са даном 07.05.2025. године, због подношења оставке, ради одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Dana 14.04.2025. године, Драго Ђошковић, судија Општинског суда у Градачцу, доставио је допис Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ВСТС БиХ) којим је поднио оставку на наведену дужност, ради одласка у пензију, а која оставка треба да ступи на снагу 07.05.2025. године.

Чланом 88. Закона о ВСТС БиХ, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у случају подношења оставке. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Савјет прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније, а што је у конкретном случају 07.05.2025. године.

У складу с напријед наведеним, а на основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о ВСТС-у БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, донесена је одлука као у диспозитиву.

Broj 04-07-3-1417-2/2025
08. маја 2025. године

Председник ВСТС-а БиХ
Санин Богунџић, с. р.

На основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, донјело

**ОДЛУКУ
О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА**

Ћошковић Драги, судији Опћинског суда у Градачцу, престаје мандат судије тог суда, са даном 07.05.2025. године, због подношења оставке, ради одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Dana 14.04.2025. године, Драго Ћошковић, судија Опћинског суда у Градачцу, доставио је допис Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: VSTV BiH) којим је поднио оставку на наведену дужност, ради одласка у пензију, а која оставка треба да ступи на снагу 07.05.2025. године.

Чланом 88. Закона о VSTV BiH, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у случају подношења оставке. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Вјеће прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније, а што је у конкретном случају 07.05.2025. године.

У складу с напријед наведеним, а на основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о VSTV-у БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине, донесена је одлука као у диспозитиву.

Broj 04-07-3-1417-2/2025
08. маја 2025. године

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, s. r.

401

На основу члана 88. ставак 1. тачка а) Закона о Високом судбеном и тужителском вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судбеног и тужителског вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високо судбено и тужителско вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, донјело

**ОДЛУКУ
О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА**

Јовић Јасминки, тужителју Кантоналног тужителства Тuzланског кантона, престаје мандат тужителја тог тужителства, са даном 26.06.2025. године, ради одласка у mirovinu.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Темелјем службене евиденције Високог судбеног и тужителског вјећа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), констатовано је да Јовић Јасминка, тужителј Кантоналног тужителства Тuzланског кантона, дана 26.06.2025.

godine, navršava starosnu dob od sedamdeset (70) godina života.

Člankom 88. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o VSTV-u BiH), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca ili tužitelja, a jedan od razloga je u kada navršše starosnu dob propisanu za obavezan odlazak u mirovinu. Prema članku 90. Zakona o VSTV-u BiH, propisana starosna dob za obavezan odlazak u mirovinu je navršenih sedamdeset (70) godina života.

Temeljem navedenog, utvrđeno je da su ispunjeni uvjeti za prestanak mandata radi obaveznog odlaska u mirovinu, a što je u konkretnom slučaju 26.06.2025. godine, te je temeljem odredbe članka 88. stavka (1) točka a) Zakona o VSTV-u BiH, kao i članka 117. Poslovnika VSTV-a BiH, donesena odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-3-1704-1/2025
08. svibnja 2025. godine

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, v. r.

На основу члана 88. став 1. тачка а) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, донио

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Јовичић Јасминки, тужиоцу Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, престаје мандат тужиоца тог тужилаштва, са даном 26.06.2025. године, ради одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет), констатовано је да Јовичић Јасминка, тужилац Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, дана 26.06.2025. године, навршава старосну доб од седмдесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТС-у БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је када наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију. Према члану 90. Закона о ВСТС-у БиХ, прописана старосна доб за обавезан одлазак у пензију је навршених седмдесет (70) година живота.

На основу наведеног, утврђено је да су испуњени услови за престанак мандата ради обавезног одласка у пензију, а што је у конкретном случају 26.06.2025. године, те је на основу одредбе члана 88. става (1) тачка а) Закона о ВСТС-у БиХ, као и члана 117. Пословника ВСТС-а БиХ, донесена одлука као у диспозитиву.

Broj 04-07-3-1704-1/2025
08. маја 2025. године

Председник ВСТС-а БиХ
Санин Богунџић, с. р.

На основу члана 88. став 1. тачка а) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени

гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, донијело

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Јовичић Јасминки, тужиоцу Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, престаје мандат тужиоца тог тужилаштва, са даном 26.06.2025. године, ради одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), констатовано је да Јовичић Јасминка, тужилац Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, дана 26.06.2025. године, навршава старосну доб од седмдесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о VSTV-u BiH), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је када наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију. Према члану 90. Закона о VSTV-u BiH, прописана старосна доб за обавезан одлазак у пензију је навршених седмдесет (70) година живота.

На основу наведеног, утврђено је да су испуњени услови за престанак мандата ради обавезног одласка у пензију, а што је у конкретном случају 26.06.2025. године, те је на основу одредбе члана 88. става (1) тачка а) Закона о VSTV-u BiH, као и члана 117. Пословника VSTV-a BiH, донесена одлука као у диспозитиву.

Broj 04-07-3-1704-1/2025
08. маја 2025. године

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, s. r.

402

На основу члана 88. ставак 1. тачка а) Закона о Високом судбеном и тужителском вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судбеног и тужителског вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високо судбено и тужителско вјеће Босне и Херцеговине је на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, донијело

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Ковал Славену, тужиоцу Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, престаје мандат тужиоца тог тужилаштва, са даном 24.06.2025. године, ради одласка у mirovinu.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Темелјем службене евиденције Високог судбеног и тужителског вјећа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), констатовано је да Ковал Славен, тужилац Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, дана 24.06.2025. године, навршава старосну доб од седмдесет (70) година живота.

Člankom 88. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o VSTV-u BiH), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca ili tužitelja, a jedan od razloga je u kada navršše starosnu dob propisanu za obavezan odlazak u mirovinu. Prema članku 90. Zakona o VSTV-u BiH, propisana starosna dob za obavezan odlazak u mirovinu je navršenih sedamdeset (70) godina života.

Temeljem navedenog, utvrđeno je da su ispunjeni uvjeti za prestanak mandata radi obaveznog odlaska u mirovinu, a što je u konkretnom slučaju 24.06.2025. godine, te je temeljem odredbe članka 88. stavka (1) točka a) Zakona o VSTV-u BiH, kao i članka 117. Poslovnika VSTV-a BiH, donesena odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-3-1705-1/2025
08. svibnja 2025. godine

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, v. r.

На основу члана 88. став 1. тачка а) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, донио

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Ковал Слаvenu, тужиоцу Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, престаје mandat тужиоца тог тужилаштва, са даном 24.06.2025. године, ради одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет), констатовано је да Ковал Славен, тужилац Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, дана 24.06.2025. године, навршава старосну доб од седамдесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТС-у БиХ), прописани су разлози због којих престаје mandat судије или тужиоца, а један од разлога је када наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију. Према члану 90. Закона о ВСТС-у БиХ, прописана старосна доб за обавезан одлазак у пензију је навршених седамдесет (70) година живота.

На основу наведеног, утврђено је да су испуњени услови за престанак mandata ради обавезног одласка у пензију, а што је у конкретном случају 24.06.2025. године, те је на основу одредбе члана 88. става (1) тачка а) Закона о ВСТС-у БиХ, као и члана 117. Пословника ВСТС-а БиХ, донесена одлука као у dispozitivу.

Broj 04-07-3-1705-1/2025
08. маја 2025. године

Председник ВСТС-а БиХ
Санин Богунјић, с. р.

На основу члана 88. став 1. тачка а) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког

вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, донijело

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Ковал Слаvenu, тужиоцу Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, престаје mandat тужиоца тог тужилаштва, са даном 24.06.2025. године, ради одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), констатовано је да Ковал Славен, тужилац Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, дана 24.06.2025. године, навршава старосну доб од седамдесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о VSTV-u BiH), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat sudije ili tužioca, a jedan od razloga je kada navršše starosnu dob propisanu za obavezan odlazak u penziju. Prema članu 90. Zakona o VSTV-u BiH, propisana starosna dob za obavezan odlazak u penziju je navršenih sedamdeset (70) godina života.

На основу наведеног, utvrđeno je da su ispunjeni uslovi za prestanak mandata radi obaveznog odlaska u penziju, a što je u konkretnom slučaju 24.06.2025. године, те је на основу одредбе члана 88. става (1) тачка а) Закона о VSTV-u BiH, као и члана 117. Пословника VSTV-a BiH, donesena odluka kao u dispozitivу.

Broj 04-07-3-1705-1/2025
08. маја 2025. године

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, s. r.

403

На temelju članka 88. stavak 1. točka a) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судбеног и тужителског вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високо судбено и тужителско вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, donijelo

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Šubarić Violandi, судији Врховног суда Републике Српске, престаје mandat судије тог суда, са даном 21.06.2025. године, ради одласка у mirovinu.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Temeljem službene evidencije Високог судбеног и тужителског вјећа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), констатовано је да Šubarić Violanda, судија Врховног суда Републике Српске, дана 21.06.2025. године, навршава старосну доб од седамдесет (70) година живота.

Člankom 88. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o VSTV-u BiH), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca ili

tužitelja, a jedan od razloga je u kada navrše starosnu dob propisanu za obavezan odlazak u mirovinu. Prema članku 90. Zakona o VSTV-u BiH, propisana starosna dob za obavezan odlazak u mirovinu je navršenih sedamdeset (70) godina života.

Temeljem navedenog, utvrđeno je da su ispunjeni uvjeti za prestanak mandata radi obaveznog odlaska u mirovinu, a što je u konkretnom slučaju 21.06.2025. godine, te je temeljem odredbe članka 88. stavka (1) točka a) Zakona o VSTV-u BiH, kao i članka 117. Poslovnika VSTV-a BiH, donesena odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-3-1706-1/2025
08. svibnja 2025. godine

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, v. r.

Na osnovu člana 88. stav 1. tačka a) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i člana 117. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoki sudski i tužilački savjet Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 07. i 08.05.2025. godine, donio

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Шубарић Виоланди, судији Врховног суда Републике Српске, престаје мандат судије тог суда, са даном 21.06.2025. године, ради одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и туžилачког савјета Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет), констатовано је да Шубарић Виоланда, судија Врховног суда Републике Српске, дана 21.06.2025. године, навршава старосну доб од седамдесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и туžилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТС-у БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је када наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију. Према члану 90. Закона о ВСТС-у БиХ, прописана старосна доб за обавезан одлазак у пензију је навршених седамдесет (70) година живота.

На основу наведеног, утврђено је да су испуњени услови за престанак мандата ради обавезног одласка у пензију, а што је у конкретном случају 21.06.2025. године, те је на основу одредбе члана 88. става (1) тачка а) Закона о ВСТС-у БиХ, као и члана 117. Пословника ВСТС-а БиХ, донесена одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-1706-1/2025
08. маја 2025. године

Председник ВСТС-а БиХ
Санин Богунџић, с. р.

На основу члана 88. став 1. тачка а) Закона о Високом судском и туžилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 117. Пословника Високог судског и туžилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високо судско и туžилачко вјеће Босне и

Херцеговине је, на сједници одржаној 07. и 08.05.2025. године, донијело

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Џубарић Виоланди, судији Врховног суда Републике Српске, престаје мандат судије тог суда, са даном 21.06.2025. године, ради одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и туžилачког вјећа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), констатовано је да Џубарић Виоланда, судија Врховног суда Републике Српске, дана 21.06.2025. године, навршава старосну доб од седамдесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и туžилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТВ-у БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је када наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију. Према члану 90. Закона о ВСТВ-у БиХ, прописана старосна доб за обавезан одлазак у пензију је навршених седамдесет (70) година живота.

На основу наведеног, утврђено је да су испуњени услови за престанак мандата ради обавезног одласка у пензију, а што је у конкретном случају 21.06.2025. године, те је на основу одредбе члана 88. става (1) тачка а) Закона о ВСТВ-у БиХ, као и члана 117. Пословника ВСТВ-а БиХ, донесена одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-1706-1/2025
08. маја 2025. године

Председник ВСТВ-а БиХ
Санин Богунџић, с. р.

404

Темелјем чланка 17. ставак (2) и чланка 44. ставак (1) Закона о Високом судбеном и туžителјском вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и чланка 61. и 62. Пословника Високог судбеног и туžителјског вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високо судбено и туžителјско вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 26. и 27.02.2025. године, донијело

РЈЕШЕЊЕ О ИМЕНОВАЊУ ГЛАВНОГ ТУЖИТЕЛЈА ОКРУЖНОГ ЈАВНОГ ТУЖИТЕЛЈСТВА У ПРИЈЕДОРУ

I
За главног туžителја Окружног јавног туžителјства у Приједору именује се **Марић Слађана**.

II
Datum stupanja na dužnost imenovane Vijeće će odrediti posebnom odlukom.

III
Ovo rješenje objavljuje se u "Службеном гласнику БиХ".

IV
Рјешење о именованју са образложењем објављено је на интернет страници Вјећа.

Број 04-07-3-1034-3/2025
27. вељаће 2025. године

Председник ВСТВ-а БиХ
Санин Богунџић, в. р.

На основу члана 17. став (2) и члана 44. став (1) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 61. и 62. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 26. и 27.02.2025. године, донио

РЈЕШЕЊЕ

О ИМЕНОВАЊУ ГЛАВНОГ ТУЖИОЦА ОКРУЖНОГ ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА У ПРИЈЕДОРУ

I

За главног тужиоца Округног јавног тужилаштва у Приједору именује се **Марић Слађана**.

II

Датум ступања на дужност именоване Савјет ће одредити посебном одлуком.

III

Ово рјешење објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

IV

Рјешење о именовану са образложењем објављено је на интернет страници Савјета.

Број 04-07-3-1034-3/2025
27. фебруара 2025. године

Предсједник ВСТС-а БиХ
Санин Богунџић, с. р.

На основу члана 17. став (2) и члана 44. став (1) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 61. и 62. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 26. и 27.02.2025. године, донио

РЈЕШЕЊЕ

О ИМЕНОВАЊУ ГЛАВНОГ ТУЖИОЦА ОКРУЖНОГ ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА У ПРИЈЕДОРУ

I

За главног тужиоца Округног јавног тужилаштва у Приједору именује се **Марић Слађана**.

II

Датум ступања на дужност именоване Вјеће ће одредити посебном одлуком.

III

Ово рјешење објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

IV

Рјешење о именовану са образложењем објављено је на интернет страници Вјећа.

Број 04-07-3-1034-3/2025
27. фебруара 2025. године

Предсједник ВСТВ-а БиХ
Санин Богунџић, с. р.

405

Темелјем члана 17. став (1) и члана 44. став (1) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 61. и 62. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ",

бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 61. и 62. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 26. и 27.02.2025. године, донијело

РЈЕШЕЊЕ

О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСЈЕДНИКА ОСНОВНОГ СУДА У КОЗАРСКОЈ ДУБИЦИ

I

За предсједника Основног суда у Козарској Дубици именује се **Калаба Драган**.

II

Датум ступања на дужност именованог Вјеће ће одредити посебном одлуком.

III

Ово рјешење објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

IV

Рјешење о именовану са образложењем објављено је на интернет страници Вјећа.

Број 04-07-3-1036-3/2025
27. вељаће 2025. године

Предсједник ВСТВ-а БиХ
Санин Богунџић, в. р.

На основу члана 17. став (1) и члана 44. став (1) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 61. и 62. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 и 72/24), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 26. и 27.02.2025. године, донио

РЈЕШЕЊЕ

О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСЈЕДНИКА ОСНОВНОГ СУДА У КОЗАРСКОЈ ДУБИЦИ

I

За предсједника Основног суда у Козарској Дубици именује се **Калаба Драган**.

II

Датум ступања на дужност именованог Савјет ће одредити посебном одлуком.

III

Ово рјешење објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

IV

Рјешење о именовану са образложењем објављено је на интернет страници Савјета.

Број 04-07-3-1036-3/2025
27. фебруара 2025. године

Предсједник ВСТС-а БиХ
Санин Богунџић, с. р.

На основу члана 17. став (1) и члана 44. став (1) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и члана 61. и 62. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ",

br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 26. i 27.02.2025. godine, donijelo

RJEŠENJE
O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA OSNOVNOG SUDA
U KOZARSKOJ DUBICI

I

Za predsjednika Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici imenuje se **Kalaba Dragan**.

II

Datum stupanja na dužnost imenovanog Vijeće će odrediti posebnom odlukom.

III

Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

IV

Rješenje o imenovanju sa obrazloženjem objavljeno je na internet stranici Vijeća.

Broj 04-07-3-1036-3/2025
27. februara 2025. godine

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, s. r.

406

Temeljem članka 17. stavak (1) i članka 44. stavak (1) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i članka 61. i 62. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 26. i 27.02.2025. godine, donijelo

RJEŠENJE
O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA OSNOVNOG SUDA
U TESLIĆU

I

Za predsjednika Osnovnog suda u Tesliću imenuje se **Mikanović Ljiljana**.

II

Datum stupanja na dužnost imenovane Vijeće će odrediti posebnom odlukom.

III

Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

IV

Rješenje o imenovanju sa obrazloženjem objavljeno je na internet stranici Vijeća.

Broj 04-07-3-1037-3/2025
27. veljače 2025. godine

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, v. r.

Na osnovu člana 17. stav (1) i člana 44. stav (1) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i člana 61. i 62. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoki sudski i tužilački savjet Bosne i

Hercegovine je, na sjednici održanoj 26. i 27.02.2025. godine, donio

RJEŠENJE
O IMENOVAŬU PREDSJEDNIKA OSNOVNOG
SUDA U TESLIŬU

I

Za predsjednika Osnovnog suda u Tesliću imenuje se **Mikanović Ljiljana**.

II

Datum stupanja na dužnost imenovane Savjet će odrediti posebnom odlukom.

III

Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

IV

Rješenje o imenovaŬu sa obrazloženjem objavljeno je na internet stranici Savjeta.

Broj 04-07-3-1037-3/2025
27. februara 2025. godine

Predsjednik VSTC-a BiH
Sanin Bogunić, s. r.

Na osnovu člana 17. stav (1) i člana 44. stav (1) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i člana 61. i 62. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 26. i 27.02.2025. godine, donijelo

RJEŠENJE
O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA OSNOVNOG SUDA
U TESLIĆU

I

Za predsjednika Osnovnog suda u Tesliću imenuje se **Mikanović Ljiljana**.

II

Datum stupanja na dužnost imenovane Vijeće će odrediti posebnom odlukom.

III

Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

IV

Rješenje o imenovanju sa obrazloženjem objavljeno je na internet stranici Vijeća.

Broj 04-07-3-1037-3/2025
27. februara 2025. godine

Predsjednik VSTV-a BiH
Sanin Bogunić, s. r.

407

Temeljem članka 17. stavak (1) i članka 44. stavak (1) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i članka 61. i 62. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 26. i 27.02.2025. godine, donijelo

RJEŠENJE
O IMENOVANJU SUDIJE SUDA BOSNE I
HERCEGOVINE

I

Za sudiju Suda Bosne i Hercegovine imenuje se **Kurtović Denis**.

II

Datum stupanja na dužnost imenovanog Vijeće će odrediti posebnom odlukom.

III

Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

IV

Rješenje o imenovanju sa obrazloženjem objavljeno je na internet stranici Vijeća.

Broj 04-07-3-1038-4/2025 Predsjednik VSTV-a BiH
27. veljače 2025. godine **Sanin Bogunić**, v. r.

Na osnovu člana 17. stav (1) i člana 44. stav (1) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i člana 61. i 62. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoki sudski i tužilački savjet Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 26. i 27.02.2025. godine, donio

RJEŠENJE
O IMENOVANJU SUDIJE SUDA BOSNE I
HERCEGOVINE

I

Za sudiju Suda Bosne i Hercegovine imenuje se **Kurtović Denis**.

II

Datum stupaња na dužnost imenovanog Savjet ће одредити посебном одлуком.

III

Ово рјешење објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

IV

Рјешење о именовану са образложењем објављено је на интернет страници Савјета.

Број 04-07-3-1038-4/2025 Председник ВСТС-а БиХ
27. фебруара 2025. године **Санин Богунџић**, с. р.

Na osnovu člana 17. stav (1) i člana 44. stav (1) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i člana 61. i 62. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 26. i 27.02.2025. godine, donijelo

RJEŠENJE
O IMENOVANJU SUDIJE SUDA BOSNE I
HERCEGOVINE

I

Za sudiju Suda Bosne i Hercegovine imenuje se **Kurtović Denis**.

II

Datum stupanja na dužnost imenovanog Vijeće će odrediti posebnom odlukom.

III

Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

IV

Rješenje o imenovanju sa obrazloženjem objavljeno je na internet stranici Vijeća.

Broj 04-07-3-1038-4/2025 Predsjednik VSTV-a BiH
27. februara 2025. godine **Sanin Bogunić**, s. r.

K A Z A L O

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 396 Odluka o usvajanju Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine revidirani dokument 2025 - 2027. godine (hrvatski jezik) 1
- Odluka o usvajanju Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine revidirani dokument 2025 - 2027. godine (srpski jezik) 56
- Odluka o usvajanju Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine revidirani dokument 2025 - 2027. godine (bosanski jezik) 113

**MINISTARSTVO FINACIJA I TREZORA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 397 Naredba o izmjeni Naredbe o uplatnim računima za administrativne pristojbe (hrvatski jezik) 168
- Naredba o izmjeni Naredbe o uplatnim računima za administrativne takse (srpski jezik) 168
- Naredba o izmjeni Naredbe o uplatnim računima za administrativne takse (bosanski jezik) 168

**KONKURENCIJSKO VIJEĆE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 398 Rješenje broj UP 02-26-1-023-25/24 (hrvatski jezik) 169
- Rješenje broj UP 02-26-1-023-25/24 (srpski jezik) 172
- Rješenje broj UP 02-26-1-023-25/24 (bosanski jezik) 177

**VISOKO SUDBENO I TUŽITELJSKO VIJEĆE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 399 Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik) 180
- Odluka o prestanku mandata (srpski jezik) 181
- Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik) 181
- 400 Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik) 181
- Odluka o prestanku mandata (srpski jezik) 182
- Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik) 182

- 401 Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik) 182
- Odluka o prestanku mandata (srpski jezik) 183
- Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik) 183
- 402 Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik) 183
- Odluka o prestanku mandata (srpski jezik) 184
- Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik) 184
- 403 Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik) 184
- Odluka o prestanku mandata (srpski jezik) 185
- Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik) 185
- 404 Rješenje o imenovanju glavnog tužitelja Okružnog javnog tužiteljstva u Prijedoru (hrvatski jezik) 185
- Rješenje o imenovanju glavnog tužioca Okružnog javnog tužilaštva u Prijedoru (srpski jezik) 186
- Rješenje o imenovanju glavnog tužioca Okružnog javnog tužilaštva u Prijedoru (bosanski jezik) 186
- 405 Rješenje o imenovanju predsjednika Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici (hrvatski jezik) 186
- Rješenje o imenovanju predsjednika Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici (srpski jezik) 186
- Rješenje o imenovanju predsjednika Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici (bosanski jezik) 186
- 406 Rješenje o imenovanju predsjednika Osnovnog suda u Tesliću (hrvatski jezik) 187
- Rješenje o imenovanju predsjednika Osnovnog suda u Tesliću (srpski jezik) 187
- Rješenje o imenovanju predsjednika Osnovnog suda u Tesliću (bosanski jezik) 187
- 407 Rješenje o imenovanju sudije Suda Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 187
- Rješenje o imenovanju sudije Suda Bosne i Hercegovine (srpski jezik) 188
- Rješenje o imenovanju sudije Suda Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 188

JP NIO Službeni list BiH - Svakom zloupotrebom kupac se obavezuje da plati nastalu štetu - Sva prava zadržava © JP NIO

**službena
glasila
2023.**

Adobe

JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina
tel/fax: ++387 33 722 079
722 054
722 041
e-mail: slist@slist.ba
www.sluzbenilist.ba

službena
glasila
2024.

JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina
tel/fax: ++387 33 722 079
722 054
722 041
e-mail: slist@slist.ba
www.sluzbenilist.ba

Svaka prava zaštićena © JP NIO Službeni list BiH - Svakom zloupotrebom kupac se obavezuje da plati nastalu štetu

SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

SLUŽBENI GLASNIK
BOSNE I HERCEGOVINE

Nakladnik: JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39/III, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Ravnatelj i odgovorni urednik: Dragan Prusina
Tehnička priprema: Uredništvo JP NIO Službeni list BiH
Tisak: UNIONINVESTPLASTIKA d. d. Sarajevo

Za tiskaru: Muhamed Mirvić

Telefoni:

Centrala:	033 72 20 30
Direktor:	033 72 20 61
Uredništvo:	033 72 20 38
Računovodstvo:	033 72 20 48
Služba za pravne i opće poslove:	033 72 20 51
Pretplata:	033 72 20 54
Oglasni odjel:	033 72 20 49 i 72 20 50
Komercijala sa poslovnicom i prodajom:	033 72 20 43

Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa:

UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11

ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09

ADDIKO BANK AD

Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12

RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57

Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska lista.

Identifikacijski broj 4200226120002

Porezni broj 01071019

PDV broj 200226120002

Pretplata za I polugodište 2025. godine na

"Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", 120,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba>

Godišnja pretplata 240,00 KM po korisniku

e-mail: redakcija@sllist.ba - oglasi@sllist.ba - pretplata@sllist.ba

- racunovodstvo@sllist.ba - jnb.komercijala@sllist.ba